

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА, ПРОЦЕСУ
ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ФАКУЛЬТЕТУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОБОТИ
З НЕПОВНОЛІТНІМИ ОСОБАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

*Матеріали
Всеукраїнського круглого столу*

(м. Дніпро, 12 грудня 2018 року)

Дніпро
2018

УДК 351.74+342.95

А 43

*Схвалено Вченою радою Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ
(протокол № 5 від 26 січня 2019 р.)*

А 43 Актуальні проблеми роботи з неповнолітніми особами в діяльності підрозділів превентивної діяльності: матеріали Всеукр. круглого столу (м. Дніпро, 12 грудня 2018 р.). – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. – 200 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнського круглого столу, в якому взяли участь науковці, викладачі та здобувачі вищих навчальних закладів та наукових установ України, а також фахівці-практики Національної поліції та інших органів виконавчої влади України. Тематика публікацій охоплює актуальні проблеми роботи з неповнолітніми особами в діяльності підрозділів превентивної діяльності.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та навчальному процесі спеціалізованих ВНЗ, а також у законотворчості та правоохоронній діяльності.

Матеріали подано в редакції авторів тез.

*Оргкомітет не несе відповідальності за зміст
та достовірність поданих матеріалів*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

д-р юрид. наук, доц. **Б.О. Логвиненко** (голова); д-р юрид. наук, проф.
Р.В. Миронюк; канд. юрид. наук, доц. **І.С. Кравченко** (відп.
секретар).

УДК 351.74+342.95

© ДДУВС, 2018
© Автори, 2018

З М І С Т

Артюшенко А.С. <i>ПРЕВЕНТИВНЕ ВИХОВАННЯ ЯК РІЗНОВИД ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ</i>	10
Бакало В.О., Гаркуша В.В. <i>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</i>	12
Балюра А.О. <i>ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ ПІД ЧАС ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ПІДОЗРЮВАНОВОГО</i>	14
Біденчук Т.М. <i>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ ПОЛІЦІЇ НА ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗЛОЧИНИ ТА ІНШІ ПОДІЇ</i>	16
Бурдико К.Д., Гаркуша В.В. <i>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</i>	22
Виріжок В.Д. <i>ОКРЕМІ СТАНДАРТИ ДОТРИМАННЯ ПРАВ НЕПОВНОЛІТНІХ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ</i>	25
Волошина Г.Ю., Гаркуша В.В. <i>ПРОТИДІЯ КУРІННЮ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ У ЗАБОРОНЕНИХ МІСЦЯХ</i>	27
Воробець Х.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ</i>	30
Гіренко О.О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ В КОНФЛІКТНІЙ ОБСТАНОВЦІ</i>	33

Голобородько В.В. <i>АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАТРИМАННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ КРАЇН ЄВРОПИ ТА США</i>	35
Дегтяр В.А. <i>ВПЛИВ СІМ'Ї НА ПРАВОМІРНУ (НЕПРАВОМІРНУ) ПОВЕДІНКУ НЕПОВНОЛІТНІХ</i>	39
Демчук Д.О. <i>НАУКОВІ ПІДХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ</i>	41
Денисенко Є.М. <i>АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ</i>	43
Доценко В.В., Гаркуша В.В. <i>ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ В СІМ'Ї</i>	46
Жир О. <i>АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОБОТИ В КОЛЕДЖІ З ДІТЬМИ «ГРУПИ РИЗИКУ»</i>	48
Журко Д.О. <i>ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА КАДРІВ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ТА ІНШИХ РОЗВИНУТИХ КРАЇН СВІТУ</i>	49
Іскра А.Ю. <i>СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КИШЕНЬКОВИХ КРАДІЖОК</i>	52
Кирилюк В.О., Гаркуша В.В. <i>МЕТОДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ</i>	55
Кир'янова В.О. <i>ЗВ'ЯЗОК АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ ПРАВА</i>	58

Кононець В.П.

*АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ
ДЛЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ, ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗКРИТТЯ
ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ 61*

Кононець В.П.

*АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА
ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ 63*

Котляров С.О.

*ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ЗЛІСНУ НЕПОКОРУ ЗАКОННОМУ РОЗПОРЯДЖЕННЮ
АБО ВИМОЗІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО 69*

Кравченко А.В.

*ПЛАНУВАННЯ ЯК ФУНДАМЕНТ РОЗСЛІДУВАННЯ
КРАДІЖОК, ВЧИНЕНИХ ГРУПАМИ НЕПОВНОЛІТНІХ 72*

Кравченко І.С.

*МОДЕРНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ ДІЛЬНИЧНИХ
ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 75*

Крупко А.О., Гаркуша В.В.,

*РОЛЬ ГРОМАДЯН ТА ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ 77*

Кушпа М.З.

*АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ У РОБОТІ ФАХІВЦІВ
ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ, ДІЛЬНИЧНОГО
ПОЛІЦІЇ ТА ВІДДІЛУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
В НАДАННІ ДОПОМОГИ ДІТЯМ ІЗ СІМЕЙ,
ЩО ОПИНИЛИСЯ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ 80*

Латиш А.В.

*ПОРІВНЯННЯ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ПРО МІЛІЦІЮ ТА
ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ.
ВІДПОВІДНІСТЬ ЗАКОНІВ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ 82*

Литвин О.Я., Бараненко Р.В.,

ЧИ МОЖЛИВА УСПІШНА ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ? 85

Логвиненко Б.О. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ВІДОМЧИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ПРЕВЕНТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	87
Лонська Є.В., Гаркуша В.В. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ФОТО-, КІНОЗЙОМКИ, ВІДЕОЗАПИСУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	90
Манойло О.О. ШТРАФ ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ САНКЦІЇ	92
Манойло О.О., Шевченко Б.Р. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПОСТАНОВИ ПРО ОПЛАТНЕ ВИЛУЧЕННЯ ПРЕДМЕТА	94
Матвієнко Є.І. ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	96
Матвієнко Є.І. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ В СТАНІ АЛКОГОЛЬНОГО, НАРКОТИЧНОГО ТА ІНШОГО СП'ЯНІННЯ	99
Мердова О.М. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ст. 174 КУпАП УКРАЇНИ ПІДРОЗДІЛАМИ КОНТРОЛЮ ЗА ОБІГОМ ЗБРОЇ В СФЕРІ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ	103
Миронюк Р.В. ЗАВДАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ	107
Миронюк С.А. АКТУАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНО-СЕРВІСНОЇ ФУНКЦІЇ ПОЛІЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ	110

Моргун В.А. <i>ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ</i>	113
Мурашкін Д.О., Гаркуша В.В. <i>ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</i>	115
Недойнов К.В. <i>ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗШУКУ ЗНИКЛИХ ДІТЕЙ</i>	117
Пархоменко А.О. <i>ПОЛІТИКА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ПРАВООХОРОННІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ</i>	120
Перепьолкіна Ю.А. <i>ОПЕРАТИВНЕ РЕАГУВАННЯ ПОЛІЦІЇ ЗА ФАКТОМ СПРАЦЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БРАСЛЕТІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ В ЧАСТИНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯМ ОСІБ ЗА УХВАЛОЮ СЛІДЧОГО СУДДІ</i>	122
Плескачова В.С. <i>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИМИ ЗАСОБАМИ</i>	125
Побединський Р.С. <i>ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ</i>	127
Проценко Д.О. <i>ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ</i>	130
Резанов С.А. <i>АДМІНІСТРАТИВНИЙ РОЗСУД В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ</i>	133
Рижков Е.В., Рижкова С.А. <i>НЕСТАНДАРТНА МЕТОДИКА ВИРІШЕННЯ БУЛІНГОВИХ СИТУАЦІЙ</i>	136

Ротко Д.В. ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК УЧАСНИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ	139
Савела Є.А. ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ	142
Скорик Т.М. ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ	145
Скрібіньков М.Е. ФОРМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	148
Соловей І.Ю. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ	151
Сушенцева Л.Л. ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГА-ЮВЕНОЛОГА З ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ	154
Троян Т.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ	156
Уварова Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ПРЕДСТАВНИКІВ СЕКСУАЛЬНИХ МЕНШИН У ПРОВАДЖЕННІ В СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	158
Хитрук Р.О. ЗАКОНОДАВЧІ ОБМЕЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ, ЗА ПОРУШЕННЯ ЯКИХ ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	162
Хоменко В.А. ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ ТА ШКОЛИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	165

Христов О.Л., Настич Т.М.

*ТИПОВІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ
ОДОРЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ .....*

167

Цісар Б.О.

*СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ
ВІД НАСИЛЬСТВА В СІМ'І .....*

170

Циб І.С.

*ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ
ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ .....*

173

Чепеляк К.В.

*АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРИМУС
ЯК МЕТОД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ .....*

176

Черняк А.О.

*ПРЕВЕНТИВНИЙ ЗАХІД СПІЛКУВАННЯ
ТА ОПИТУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ .....*

178

Чечель А.О.

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ В УКРАЇНІ .....

182

Шаповал О.С.

*СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «АДМІНІСТРАТИВНЕ
ПРАВOPУШЕННЯ» ТА «АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОСТУПОК» .....*

185

Шатрава С.О.

*КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ .....*

187

Шатрава С.О.

*СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ
В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ .....*

191

Шерстюк М.П.

*ДО ПРОБЛЕМИ ДИТЯЧОЇ БЕЗПРИТУЛЬНОСТІ
ТА БЕЗДОГЛЯДНОСТІ В УКРАЇНІ .....*

195

*Артюшенко А.С.
слухач магістратури ДДУВС
М-ЮД-621*

ПРЕВЕНТИВНЕ ВИХОВАННЯ ЯК РІЗНОВИД ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ

Одним з найважливіших напрямів виховної роботи з дітьми та молоддю є превентивне виховання та профілактична робота з подолання злочинності серед неповнолітніх. Аналіз стану правопорушень серед підлітків дає підстави вважати подолання криміногенної ситуації в дитячому та молодіжному середовищі проблемою гострою та актуальною для суспільства.

Необхідність організації правового виховання учнівської молоді зумовлена розбудовою Української держави, існування якої немислиме без відповідного рівня правової культури її громадян, інтенсивною трансформацією правової системи, необхідністю подолання правового нігілізму та правової неграмотності.

Соціально-економічна ситуація початку ХХІ ст. в суспільстві не сприяє формуванню належного морального середовища для виховання дітей і молоді. Несприятливе побутове оточення, важке матеріальне становище сімей і погіршення на цьому ґрунті внутрісімейних стосунків, недоліки в організації шкільного виховання і скорочення позашкільних закладів - все це призводить до збільшення числа дітей і підлітків, поведінка яких виходить за межі моральних і правових норм. Швидко збільшується кількість підлітків, які не вчаться і не працюють. Зростає дитяча злочинність. Поширення злочинності серед неповнолітніх випереджає її загальне зростання. Чинниками до вчинення правопорушень і злочинів неповнолітніми, як правило є неблагополучне побутове оточення, важке матеріальне становище сімей, не контрольованість з боку дорослих, педагогічна невідповідність батьків до виховання, професійна непридатність педагогів як вихователів, байдужість до дітей - усе це сприяє активізації кримінальної ситуації. Діти вимушені йти на вулицю, вступати в неформальні об'єднання, переважно негативного спрямування, злочинні групи, зокрема групи вимагачів, що набувають усе більшого поширення в навчальних закладах. Найпоширенішими злочинами серед учнівської молоді є крадіжки особистого, державного або колективного майна, транспортних засобів.[3]

Так, за статистичними даними МВС, неповнолітні в 2015-2016 навчальному році скоїли на 20,6% злочинів більше, ніж у минулому. Одним із головних заходів превентивної діяльності, щодо правопорушень, і серед молоді, в тому числі є, затверджені обласні комплексні програми профілактики злочинності та правопорушень на 2016 – 2020 роки.[1] Вони

включають в себе, вже новітні рекомендації, та методи, виходячи з прийняттям Закону України " Про Національну поліцію". Завданнями цієї програми є проведення заходів, серед населення, виховних та учбових установ профілактичних лекцій, фахівцями підрозділів поліції превентивної діяльності в Україні. [2]

Ключовими діями фахівців підрозділів поліції превентивної діяльності при проведенні профілактичних лекцій, з неповнолітніми, повинна бути опрацьована нормативно-правова база, яка б дала змогу, наглядно, привести приклади та санкції статей, за найбільш вчиняючи неповнолітніми злочини. Щодо осіб, які вже є на обліку у підрозділах роботи з неповнолітніми, та осіб, які відбувають покарання, превентивне виховання повинно бути розширено. Тут доречним є спілкування не тільки з поліцією, а й з органами пенітенціарної служби України, які б більш детально розповіли про принципи відбування покарання неповнолітніми. Посилити кількість бесід, на тематику. Можливо залучати неповнолітніх, у склад патрульної поліції, для практичного розуміння про те, як і якими методами відбувається робота таких підрозділів.

На нашу думку, зменшення злочинності серед неповнолітніх є можливе. Починаючи, з раннього дитинства, особливо у виховних закладах, необхідно проводити більше тематичних занять, можливо із залученням психологів, співробітників поліції. У ранньому дитинстві формується особистість людини, тому у дітей, дошкільного віку, формування світогляду є набагато легшим, ніж у неповнолітніх. Тому превентивне виховання повинно бути як складовим елементом не тільки учбових закладів, але і виховних

-
1. Електронний ресурс: Режим доступу [<http://www.mvs.gov.ua/>]
  2. Наказ ГУНП в Київській області "Про положення управління превентивної діяльності ГУНП в Київській області" від 31.12.2015 № 90
  3. Електронний ресурс: Режим доступу [<http://gpl.co.ua>]

Бакало В.О.,

Курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Гаркуша В.В.,

доцент кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Одним із негативних явищ сучасного українського суспільства є злочинність. У зв'язку з Євроінтеграцією України, пріоритетними напрямку розвитку країни є створення надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки.

З розвитком транспорту збільшується потужність транспортних засобів та швидкість їх руху, що має важливе значення для розвитку суспільства. У свою чергу, це викликає і негативні явища, оскільки більш тяжкими стають наслідки транспортних аварій, в яких гинуть люди, матеріальні цінності.

В умовах прискорених темпів автомобілізації, високої інтенсивності дорожнього руху особливу гостроту набуває проблема забезпечення безпеки дорожнього руху, вирішення якої спрямоване на збереження життя і здоров'я громадян. Смертність від аварій на транспорті – одна з самих високих серед причин загибелі людей. Найбільш розповсюдженим видом автотранспортних злочинів є наїзд на пішохода – 43% від загальної кількості.

За результатами аналізу наявних статистичних даних та аналітичного звіту Світового банку в Україні більшість ДТП є тяжкими наслідками виникає через:

- перевищення швидкості водіями, що є основною причиною настання смерті у 39% випадків;
- необлаштованість пішохідних переходів (відсутність освітлення, розмітки тощо), що призводить до смертельних наслідків у 38% випадків;
- порушення правил проїзду перехресть, на яких стається до 30% всіх ДТП із смертельними наслідками;
- керування транспортними засобами у стані алкогольного сп'яніння [1].

Особливу роль у дорожньо-транспортних злочинах отримав так званий “людський фактор”. Біля 85% дорожньо-транспортних злочинів відбуваються через порушення водіями правил дорожнього руху, більше 20% через водіїв, що знаходяться у стані алкогольного сп'яніння [2].

Разом з заходами загальної профілактики діяльність Національної поліції має конкретну спрямованість, що пов'язана з процесуальними

обов'язками виявляти причини та умови, що сприяють дорожньо-транспортним злочинам. У зв'язку з цим необхідно підвищити рівень професійної підготовки працівників патрульної поліції та іншим уповноваженим особам Національної поліції, на яких покладено забезпечення безпеки дорожнього руху.

На сьогоднішній день Україна намагається плідно співпрацювати з європейськими країнами та перейняти той досвід, який знаходиться у них досить на високому рівні. Наша держава за аналізом статистичних та аналітичних даних Світового банку займає одне з перших місць за рівнем смертності та травматизму внаслідок ДТП. У зв'язку з цим, Кабінет Міністрів України розробив стратегію з підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року, одним із головних завдань якої є зниження рівня смертності внаслідок ДТП, ступеня тяжкості наслідків ДТП для учасників дорожнього руху та зменшення соціально-економічних втрат України від дорожньо-транспортного травматизму, а також запровадження ефективної системи управління безпекою дорожнього руху для забезпечення захисту життя та здоров'я населення [3].

Для підвищення рівня безпеки дорожнього руху, на нашу думку необхідно істотно збільшити розмір штрафів за вчинення адміністративних правопорушень, а також застосовувати до правопорушників кримінальну відповідальність за умисне невиконання судового рішення про позбавлення права керувати транспортними засобами. Ще досить важливим фактором є посилення ролі органів місцевого самоврядування в забезпеченні системи безпеки дорожнього руху в містах, населених пунктах з обов'язковим визначенням відповідальних за виконання та подання звітів регіональних органів, а також надання органам місцевого самоврядування повноваження щодо можливості створення та регулювання безпечних і зручних умов руху транспортних засобів і пішоходів вулицями і дорогами міст та інших населених пунктів, зокрема щодо обмежень швидкості руху транспортних засобів на ділянках доріг у межах населених пунктів, які створюють загрозу для учасників дорожнього руху.

1. Про схвалення Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.06.2017 № 481. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/481-2017-%D1%80>)

2. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://vuzlib.com.ua/articles/book/42045-Zapob%D1%96gannja_zlochynam_shho_p/1.html

3. Уряд схвалив Стратегію підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року.[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250145241>

Балюра Аліна Олександрівна,
курсант 4 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ ПІД ЧАС ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ПІДОЗРЮВАНОВОГО

Будь-який вид допиту – свідка, потерпілого, підозрюваного чи обвинуваченого – необхідно розпочинати із встановлення психологічного контакту. Проведення допиту без установа психологічного контакту може призвести до виникнення конфліктних ситуацій, зокрема відмови від давання показань, надання неповних чи неправдивих показань допитуваною особою.

Можливості та шляхи встановлення психологічного контакту суттєво залежать від психічних особливостей особистості, від ступеня його обізнаності, від мети, яка ставиться перед спілкуванням і, нарешті, від установки допитуваного на свою поведінку перед допитом. Стає очевидним, що психологічний контакт зі свідком і підозрюваним – це не одне й те саме, а встановлення психологічного контакту з уперше затриманим та з особою, яка вже не одноразово була допитана, також відрізняється [1, с. 71–72].

Здійснення психологічної взаємодії з неповнолітніми допитуваними пов'язане з певними труднощами, насамперед, їх віковими особливостями, зумовленими специфічною динамікою протікання психічних процесів (сенсорних, перцептивних, інтелектуальних), емоційним і поведінковим реагуванням підлітків у складних ситуаціях, до категорії яких належить і допит. Залежно від вікового періоду й індивідуальних характеристик неповнолітнього, сама процедура допиту може сприйматися як конфліктогенна ситуація. Крім того, участь у допиті неповнолітніх третіх осіб (законного представника, захисника, педагога) у певних ситуаціях може перешкоджати встановленню та пролонгації позитивного психологічного контакту слідчого з підлітком, суттєво ускладнюючи весь комунікативний процес. Психологічна взаємодія з підлітком під час проведення допитів має бути спрямована не лише на встановлення істини, а й на формування в неповнолітнього підозрюваного просоціальних поглядів й установок через усвідомлення своєї кримінальної поведінки як недопустимої з моральної, соціальної та правової точок зору. Правильно організована психологічна взаємодія з неповнолітнім як з особою, яка потрапила у важку життєву ситуацію, сприяє створенню з ним спільної діяльності в межах проведення розслідування, підштовхуючи підлітка до щирого каяття, що в подальшому полегшує процес його ресоціалізації [2, с. 11].

Під час спілкування, як уже зазначалося, має бути досягнутий повноцінний психологічний контакт. Створення такої обстановки сприяє успішному проведенню допиту.

Процес встановлення психологічного контакту, переважно, залежить, його професійної підготовки, стажу, авторитету й особистісних якостей слідчого. Його ефективність визначається лінією поведінки слідчого стосовно допитуваного. Важливо, щоб допит проводився рівним і спокійним тоном, без грубих й образливих висловлювань зневаги до допитуваного. У жодному разі не можна виражати задоволення або розчарування після отримання відповіді на запитання. Це може спричинити чи інше навіювання на допитуваного, що негативно позначиться на показаннях останнього [3, с. 47].

Виявляючи свої інтелектуальні можливості, слідчий не повинен забувати і про те, що сила виховного впливу залежить ще й від психічних можливостей самого підлітка. Результатом взаємного оцінювання є прийняття підлітком рішення про початок відкритого спілкування зі слідчим чи відмова від нього. Внутрішні критерії, що відповідають за прийняття підлітком рішення, формуються лише у 18–21 років, а отже, об'єктивно прийняти рішення і зробити серйозний вибір підліток сам не може. У такому разі допомогти і слідчому, і підлітку може залучений до участі в допиті психолог або педагог, який згладжує внутрішні суперечності підлітка щодо слідчого, стосовно своєї подальшої поведінки, шляхом рефлексивного управління він допомагає дитині зробити вибір, зважаючи на її особисті якості і ситуацію, в яку вона потрапила. Проте трапляються ситуації, коли ні слідчий, ні спеціаліст не можуть зруйнувати недовіру, байдужість і підозрілість підлітка, і в такому випадку виникає психологічний бар'єр [4, с. 127].

Отже, психологічний контакт – це не окрема стадія чи етап допиту і не його тактичний прийом, а необхідна умова його проведення. Можливості встановлення психологічного контакту і його особливості залежать від індивідуальних психологічних якостей неповнолітніх підозрюваних. Уміння слідчого помічати та враховувати так і якості неповнолітніх допитуваних допоможуть визначитися йому з тактикою власної поведінки, що відіграє важливу роль у процесі налагодження психологічного контакту.

З неповнолітніми підозрюваними слідчий має поводити себе доброзичливо і спокійно, водночас демонструючи твердість прийняття рішень та впевненість у своїх діях. Тактично правильна продумана до дрібниць поведінка слідчого під час допиту, а також врахування ним індивідуальних психологічних особливостей неповнолітнього підозрюваного є запорукою налагодження психологічного контакту з такою категорією допитуваних.

---

1. Дулов А. В. Тактика следственных действий / А. В. Дулов, П. Д. Нестеренко. – Минск : Вышэйш. шк., 1971. – 272 с.

2. Сафуанов Ф. С. Методологические принципы психологического взаимодействия работников следственных органов с несовершеннолетними при допросе / Ф. С. Сафуанов,

Е. В. Васько // Юридическая психология. Научно-практическое информационное издание. – 2011. – № 2. – С. 10–13.

3. Порубов Н. И. Научные основы допроса на предварительном следствии. – [3-е изд., перераб.] / Н. И. Порубов. – Минск :Вышэйш. шк., 1978. – 176 с.

4. Михальчук Ю. П. Допрос несовершеннолетнего обвиняемого на предварительном следствии [Электронный ресурс] :дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Михальчук Юлия Павловна. – М. : РГБ, 2006 (Из фондов Российской Государственной библиотеки). – 153 с.

Біденчук Тетяна Миколаївна,

курсант 3 курсу факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної поліції

Науковий керівник:

Кононець В.П.

доцент кафедри адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності ДДУВС, к.ю.н.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ ПОЛІЦІЇ НА ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗЛОЧИНИ ТА ІНШІ ПОДІЇ

Ефективне виконання головних завдань, які покладені на Національну поліцію щодо боротьби із злочинністю, забезпечення конституційних прав громадян та громадського порядку неможливо без належної організації та ефективного виконання ряду внутрішньо-організаційних функцій (матеріально, кадрового, медичного, фінансового, документального, інформаційно-аналітичного) забезпечення. Для дотримання прав та свобод людини, які прописані в Конституції України, а також для виконання усіх інших вищезазначених завдань Національної поліції, в Україні створюються спеціальні підрозділи [1].

На території обслуговування Національної поліції працюють підрозділи ОАЗОР. Саме вони реалізують зазначений адміністративно-правовий засіб забезпечення обігу інформації з метою подальшої оцінки й аналізу такої інформації в межах закріплених функцій [2]. Безпосередньо функція реагування на повідомлення про злочини закріплена на регіональному рівні за управліннями ОАЗОР, які повинні проводити збір, оцінку, аналіз інформації про криміногенну ситуацію на території обслуговування, кримінальні правопорушення, порушення публічної безпеки й порядку, інші надзвичайні події та заходи реагування, що вживаються підрозділами головних управлінь для усунення недоліків. Звичайно, реалізація цього адміністративно-правового засобу забезпечення обігу інформації в органах Національної поліції підрозділами ОАЗОР нерозривно пов'язана з їх взаємодією із черговими частинами. Належну увагу слід

приділити черговим частинам, які безпосередньо отримують повідомлення про вчинені злочини. При цьому начальник чергової частини повинен безпосередньо забезпечувати щоденний збір оперативної інформації. У свою чергу за управліннями ОАЗОР закріплена функція організації діяльності чергових частин ГУ (на території обслуговування) [7]. У зв'язку із цим необхідно зазначити, що Наказ МВС України № 181, який базується ще на Законі України «Про міліцію», потребує коригування.

Департамент ОАЗОР готує оперативні зведення та інформаційні документи про кримінальні правопорушення й події, у встановленому порядку здійснює обмін такою інформацією з іншими правоохоронними органами; готує комплексні аналітичні матеріали про стан оперативної обстановки в державі, проекти управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності поліції з протидії злочинності та зміцнення правопорядку.

Джерелом інформації про вчинені кримінальні правопорушення та інші події є: повідомлення осіб, які надходять до органу поліції або особи, уповноваженої здійснювати досудове розслідування (слідчий); самостійно виявлені слідчим або іншою посадовою особою органу поліції з будь-якого джерела обставини кримінальних правопорушень; повідомлення осіб, які затримали підозрювану особу на місці вчинення кримінального правопорушення. Для роз'яснення населенню порядку прийняття, реєстрації заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події в органах поліції в спеціальних кімнатах для прийому громадян або у вестибюлях повинна бути вивішена пам'ятка щодо ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події [4]. У ній зазначаються номери телефонів (місцезнаходження) керівників центрального органу управління поліцією, головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, на яких покладено контроль за додержанням законності при прийнятті та реєстрації заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, а також органів прокуратури, що здійснюють нагляд [3].

Прийняття заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події незалежно від місця і часу їх учинення, повноти отриманих даних, особи заявника здійснюється цілодобово і невідкладно тим органом поліції, до якого надійшла заява чи повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію, або слідчим, або іншою посадовою особою органу поліції, якою самостійно виявлено з будь-якого джерела обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення [6].

Облік таких заяв та повідомлень проводиться уповноваженими працівниками чергових частин органів поліції, працівниками інших структурних підрозділів цих органів, яких призначено підмінними черговими

в установленому порядку, оператором телефонної лінії «102» або іншою посадовою особою.

При особистому зверненні заявника до органу поліції із заявою чи повідомленням про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію уповноважений працівник чергової частини або інша службова особа в кімнаті для приймання громадян цілодобово оформляють протоколи усних заяв і відразу реєструють заяви в журналі єдиного обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події [4].

Повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події, отримані оператором телефонної лінії «102», вносяться до робочого зошита, в якому зазначаються відомості про дату та час надходження повідомлення, хто повідомив (П.І.Б., місце проживання/місцезнаходження, телефон), стислий зміст заяви. Уся отримана інформація про кримінальні правопорушення та інші події після її внесення до робочого зошита відразу передається до органів поліції для реагування, про що робиться відмітка в робочому зошиті (кому передано повідомлення, номер реєстрації в журналі ЄО органу поліції). Уповноважений працівник чергової частини органу поліції, отримавши заяву (повідомлення) про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію, відразу реєструє її (його) в журналі ЄО та направляє на місце події слідчо-оперативну групу чи групу реагування. Інформацію, яка надійшла до чергової частини органу поліції, про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію на території обслуговування іншого органу поліції уповноважений працівник чергової частини відразу реєструє в журналі ЄО та невідкладно інформує про це той орган, на території оперативного обслуговування якого мала місце така подія [6].

Матеріали з ознаками вчинення кримінального правопорушення заборонено передавати до іншого органу поліції без реєстрації в журналі ЄО та внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Посадова особа органу поліції при виявленні чи отриманні інформації про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію негайно повідомляє про це чергову частину органу поліції. Заяви або повідомлення фізичних або юридичних осіб про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію можуть бути усними або письмовими. Усні заяви про вчинення кримінального правопорушення заносяться до протоколу прийняття заяви про вчинене кримінальне правопорушення [5].

Заяви і повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події реєструються цілодобово в чергових частинах органів поліції уповноваженими працівниками відразу після їх надходження, вносяться до журналу ЄО та інтегрованої інформаційно-пошукової системи з усіма відомостями з журналу ЄО.

У черговій частині органів поліції ведеться журнал ЄО, який забороняється виносити з чергової частини. Журнали ЄО заповнюються уповноваженими працівниками чергових частин органів поліції. Записи за

кожною інформацією повинні містити стислі і вичерпні дані про те, коли надійшла заява чи повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, хто, коли і в якій формі повідомив про вчинене кримінальне правопорушення та іншу подію, що і коли сталося, час та дату реєстрації, яких заходів ужито за заявою чи повідомленням про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, ким та кому доручено розгляд заяви чи повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, час та дату отримання заяви чи повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події для внесення відповідних даних до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Закінчені журнали ЄО та журнали видачі талонів разом з талонами-корінцями передаються до підрозділів документального забезпечення органів поліції [8].

Про наявність письмових заяв про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, що надійшли до чергової частини органу поліції, та повідомлень, що надійшли усно, у яких наявні відомості, що вказують на вчинення кримінального правопорушення, після реєстрації в журналі ЄО уповноважений працівник чергової частини доповідає начальникові слідчого підрозділу для внесення слідчими відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та інформує начальника органу поліції.

Про заяви і повідомлення, які надійшли до чергової частини органу поліції і в яких відсутні відомості, які вказують на вчинення кримінального правопорушення, після їх реєстрації в журналі ЄО доповідається уповноваженим працівником чергової частини начальникові органу поліції або особі, яка виконує його обов'язки, для розгляду та прийняття рішення згідно із Законом України «Про звернення громадян» або Кодексом України про адміністративні правопорушення.

У разі встановлення начальником органу поліції в заяві (повідомленні) відомостей, які вказують на вчинення кримінального правопорушення, він за своєю резолюцією (не пізніше однієї доби з часу реєстрації заяви в журналі ЄО) повертає її (його) до чергової частини для негайної передачі начальнику слідчого підрозділу [3].

У разі якщо письмова заява, повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення надійшли до відділу, відділення поліції при особистому зверненні заявника, водночас з його реєстрацією в журналі ЄО в черговій частині відділу, відділення поліції уповноважений працівник чергової частини оформляє талон-повідомлення [7].

Заяви і повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, що надійшли до органу поліції поштою, телеграфом, факсимільним зв'язком або зв'язком іншого виду, реєструються в підрозділах документального забезпечення цих органів, про них доповідається начальникові органу поліції або особі, яка виконує його обов'язки. Останні, у свою чергу, накладають письмові резолюції щодо подальшого розгляду заяв і

повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події з ознаками кримінальних правопорушень у порядку.

Про заяви та повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, що надійшли до центрального органу управління поліцією та головних управлінь Національної поліції, в яких зазначаються обставини, що вказують на вчинення кримінального правопорушення, після їх реєстрації в журналі вхідної кореспонденції працівниками підрозділів документального забезпечення негайно доповідається керівництву цих органів, після чого за резолюцією вони передаються до органів поліції нижчого рівня, а копії - до уповноваженого структурного підрозділу відповідного органу поліції.

Структурні підрозділи центрального органу управління поліцією або головних управлінь Національної поліції зобов'язані поінформувати заявника про направлення такої заяви або повідомлення до органів поліції нижчого рівня, а також забезпечити контроль за внесенням відомостей до журналу ЄО у відповідному органі поліції [2].

У журналі ЄО чергових частин центрального органу управління поліцією або головних управлінь Національної поліції реєструються заяви та повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, досудове розслідування за якими здійснюється слідчими підрозділами цих органів [3].

Таким чином, під адміністративно-правовим засобами забезпечення обігу інформації необхідно розуміти сукупність адміністративно-правових норм, які розглядаються з позиції їх функціонального призначення щодо збирання, зберігання, використання й поширення інформації в органах Національної поліції. До адміністративно-правових способів забезпечення обігу інформації необхідно віднести такі: 1) збір інформації про криміногенну ситуацію на території обслуговування Національної поліції; 2) підготовку інформаційних документів; 3) обмін інформацією з правоохоронними органами та іншими органами державної влади; 4) інформування керівництва про стан виконання підрозділами Національної поліції покладених на них завдань; 5) формування та ведення інформаційних ресурсів; 6) оповіщення населення про виникнення надзвичайних ситуацій. Незважаючи на те, що було прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на узгодження діяльності у сфері обігу інформації з новим законодавством про Національну поліцію України, значна частина нормативно-правової бази в цій сфері потребує суттєвого оновлення [4].

На сьогоднішній день, Україна розвивається далі і вже слідчі та оперативні підрозділи Національної поліції створюють і використовують локальні автоматизовані інформаційні системи, але у повній мірі забезпечення потреб запобігання та розслідування кримінальних правопорушень в інформаційних ресурсах покладається на Інтегровану інформаційно-пошукову систему органів внутрішніх справ України. У процесі створення та введення в експлуатацію Інтегрованої інформаційно-

пошукової системи штабні підрозділи виконують наступні функції: дослідження інформаційного простору окремого міськ-,рай-, ліноргану; визначення переліку інформаційних відомостей; рівня оброблення та зберігання інформації відповідно до категорій обліку; контроль стану формування інформаційних підсистем [8]. Інтегрованої інформаційно-пошукової системи; забезпечення авторизації користувачів інформаційної підсистеми "Факт"; аналітичне забезпечення розробки та затвердження нормативно-правових актів з організації функціонування Інтегрованої інформаційно-пошукової системи; створення та забезпечення функціонування науково-технічної ради з проблем інформатизації; запровадження новітніх технологій в організацію діяльності чергових частин ОВС, контроль за своєчасністю та якістю введення черговими частинами відомостей до Інтегрованої інформаційно-пошукової системи; вимірювання за ранговою шкалою, визначення рейтингів інформаційної діяльності оперативних та слідчих підрозділів, оцінка результатів їх діяльності.

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 — 1996 р., № 30. – Ст. 141.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua.http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

3. Наказ від 06.11.2015 № 1377 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15>

4. Кримінально процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 2341-III // Відомості Верховної Ради України - 2013. - № 25. - Ст. 131.

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X (станом на 17.08.2014) // Відомості Верховної Ради УРСР.— 1984. – Кодекс України, Закон, Кодекс від 07.12.1984 № 8073-X.

6. Проблемы теории государства и права : [учеб. пособие] / под ред. М.Н. Марченко. – М. : Юристъ, 2002. – 620 с. 9. Общество и сознание / пер. с нем. М.Б. Колдаевой ; общ. ред. и вступ. ст. А.К. Уледова. – М. : Прогресс, 1984. – 239 с. 154 3/2017

7. Бахрах Д.Н. Административная ответственность / Д.Н. Бахрах. – Пермь : Книжное изд-во, 1966. – 193 с.

8. Колпаков В.К. Адміністративне право України : [підручник] / В.К. Колпаков. – К. : Юрінком Ін- тер, 1999. – 736 с.

Бурдіко К.Д.,
Курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Гаркуша В.В.,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Актуальність обраної теми обумовлена об'єктивною необхідністю посилення і поглиблення забезпечення публічного порядку та безпеки, що і означає підвищення ролі правоохоронної діяльності, в першу чергу органів Національної поліції, з чітким визначення їх компетенції у досліджуваній сфері. Деякі проблемні питання забезпечення публічної безпеки підрозділами органів Національної поліції були предметом досліджень таких учених, як І. П. Голосніченко, Д. П. Калаянов, А. Т. Комзюк, М. В. Корнієнко, Б. Г. Литвак та інші. Однак приймаючи до уваги складність досліджуваної проблеми, те, що сфера діяльності органів Національної поліції характеризується можливістю прояву реальних загроз публічній безпеці унаслідок наявної специфіки, тому вона ще не в повному обсязі є розкритою та дослідженою, а отже залишається достатньо актуальною.

Реформування Національної поліції відбувається на тлі занепаду всього спектру органів правоохоронної системи, різкого зростання кількості злочинів, дотепер немає чіткої сформованої системи забезпечення безпеки особи за особливих умов, присутні також й інші негативні процеси та чинники.

Внаслідок процесів реформування правоохоронних органів в Україні було ухвалено новий закон "Про Національну поліцію" від 02.07.2015 року. На відміну від закону України "Про міліцію", новий закон має суттєві зміни. По-перше, за обсягом він став більш розширеним і включає в себе 105 статей, а по-друге, нашу увагу привернули актуальні питання компетенції у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку новоствореної Національної поліції України.

Водночас невирішеною залишається низка питань теоретичного та прикладного характеру, які набувають особливої актуальності, з урахуванням змін, яких зазнає система правоохоронних органів.

Метою нашої роботи є всебічне дослідження компетенції органів Національної поліції у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку. Для

досягнення поставленої мети слід вирішити такі завдання: визначити правове поле компетенції та повноважень органів Національної поліції із забезпечення публічної безпеки; визначити шляхи вдосконалення компетенції органів Національної поліції у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку.

Розглядаючи вищезазначене питання слід згадати етимологію поняття «компетенція».

У тлумачному словнику С.І. Ожегова компетенція визначається як «коло питань, у яких хто-небудь добре обізнаний; коло чийхось повноважень, прав» [1]. «Новий тлумачний словник української мови» поняття «компетенція» трактує як «добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи, особи» [2].

Посеред інших завдань, одразу ж першим пунктом статті 2 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку. Це законодавчо визначене привілейоване становище забезпечення публічної безпеки та порядку також підсилює науковий інтерес та актуальність даного питання. Однак законодавець використовує термін «публічна безпека» не розкриваючи його змісту [3].

Визначення поняття «публічна безпека» є питанням наукових досліджень, зокрема В.Г. Фатхутдінов, провівши аналіз частотності операціоналізації та контекстуальності використання цього терміна, прийшов до висновку, що його вживання взагалі обмежене лише науковою сферою і не має свого аналогу й законодавчої закріпленості, оскільки функціонування його в чинних нормативно-правових актах України не зафіксовано [4].

Із усіх підрозділів із забезпечення публічної безпеки та порядку центральною, на нашу думку, є саме патрульна поліція, оскільки вони є ядром всіх сил, що використовуються в забезпеченні правопорядку в державі. Формуванню підрозділів патрульної поліції в нашій державі передувала необхідність вирішення таких проблемних завдань, як: 1) підвищення якості та ефективності роботи патрульних нарядів; 2) збільшення щільності нарядів поліції; 3) підвищення рівня довіри населення до Національної поліції за рахунок підвищення авторитету її діяльності.

Згідно із Законом України «Про Національну поліцію», компетенцію сил органів Національної поліції можна поділити на три групи: 1) право, що сприяє безпосередньому виконанню службових обов'язків; 2) право, що сприяє опосередкованому виконанню службових прав; 3) право, що дозволяє працівникам Національної поліції реалізовувати конституційне право на державну службу [3].

До першої групи прав працівника Національної поліції слід віднести ознайомлення з документами, що визначають його права та обов'язки відповідно до посад в органах Національної поліції, ознайомлення з

матеріалами своєї особистої справи та право звернення до суду для вирішення суперечок, пов'язаних із державною службою.

До другої групи прав працівника Національної поліції відносяться: а) отримання в установленому порядку інформації і матеріалів, необхідних для виконання посадових обов'язків; б) відвідувати в установленому порядку для виконання посадових обов'язків підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності; в) ухвалення рішень і участь в їх підготовці відповідно до посадових обов'язків; г) перепідготовка (перекваліфікація) і підвищення кваліфікації за рахунок відповідного бюджету; д) внесення пропозицій щодо вдосконалення організації роботи органів Національної поліції.

Третю групу прав працівника Національної поліції складають: а) участь за своєю ініціативою в конкурсі на заміщення вакантної посади; б) право на просування по службі; в) об'єднання в професійні союзи (асоціації) для захисту своїх прав, соціально-економічних і професійних інтересів та інше; г) пенсійне забезпечення з врахуванням стажу посадової особи в органах Національної поліції; д) право на грошове забезпечення, що складається з посадового окладу, окладу за спеціальне звання, надбавки за вислугу років та специфічні умови роботи, а також премій за результатами роботи [5].

Підсумовуючи все вищевикладене, можна запропонувати вирішення актуальних та проблемних питань компетенції органів Національної поліції у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку, як комплексне рішення питання щодо організації заходів та засобів попередження і розкриття злочинів та адміністративних правопорушень, а саме організації забезпечення публічної безпеки та порядку. У зв'язку з цим, є необхідність розширення компетенції працівників саме патрульної поліції у даній сфері.

1. Ожегов С.И. Словарь русского языка: [70000 слов] / под ред. Н.Ю. Шведовой – 23-е изд., испр– М.: Русский язык, 1990. – 917 с.

2. Новий тлумачний словник української мови : у 3 т. / укладачі: Д.Н. Ушаков, под ред. Н.Ф. Татяниченко–М.: Альта-Пресс, 2005. – 1216 с.

3. Про Національну поліцію: закон України від 02 липня 2015 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

4. Фатхутдінов В.Г. Частотність операціоналізації та контекстуальність використання терміна “публічна безпека” в Законі України “Про Національну поліцію України” / В.Г. Фатхутдінов. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://goal-int.org/chastotnist-operacionalizacii-ta-kontekstualnist-vikoristannya-terminu-publichna-bezpeka-v-zakoni-ukraini-pro-nacionalnu-policiyu-ukraini/>.

5. Панова О.О. Компетенція органів Національної поліції у сфері забезпечення публічної безпеки/ Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб.матеріалів І міжнар. наук.-практ.конф., м.Харків, 20 трав.2016 р./ МВС України, Департамент патрул.поліції України; Харк. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец.фіз.підготовки. – Харків: ХНУВС, 2016. – С. 48-51

Виріжок Вікторія Дмитрівна
курсант 2 курсу факультету економіко-правової безпеки
Науковий керівник:
професор кафедри адміністративного права, процесу та
адміністративної діяльності,
доктор юридичних наук, професор, полковник поліції
Миرونюк Р.В.

ОКРЕМІ СТАНДАРТИ ДОТРИМАННЯ ПРАВ НЕПОВНОЛІТНІХ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

З розвитком захисту прав людини вони стали досить актуальні у плані вирішення саме таких проблем, що розробляється сучасною юридичною наукою. Це звісно також стосується незахищеної категорії соціальних суб'єктів - неповнолітніх, які потребують фундаментального піклування та уваги з боку держави в процесі реалізації їх прав та свобод, що мабуть є найголовнішою умовою їх фізичного та психічного розвитку, забезпечення їх достатку.

В сучасності проблема захисту прав неповнолітніх є такою, що вимагає негайного вирішення як на рівні міжнародного права, так і на рівні права країни. Світова спільнота підтвердила своє бажання захистити права неповнолітніх. Результатом цього стали такі документи як Женевська декларація прав дитини (1924 р.), Декларація прав дитини (1959 р.), Декларація про захист жінок та дітей у надзвичайних обставинах та під час збройних конфліктів (1978 р.), Конвенція про права дитини (1989 р.). У більшості країн світу засновуються та розвиваються інститути захисту прав неповнолітніх, удосконалюються механізми реалізації цих прав шляхом заснування нових державних органів . Так, останнім часом у Європі набуває актуальності потреба створення інституту омбудсмена по правам неповнолітніх, функціонування спеціалізованих судів у справах неповнолітніх.

Необхідність дослідження цієї проблеми має двухсторонній характер. Вона ґрунтується як на теоретичній, так і практичній основі. Теоретичне значення полягає у дослідженні основних категорій і положень правового статусу неповнолітніх, закріпленого у законодавстві як України, так й інших держав, а практичний інтерес зумовлений потребами удосконалення діяльності відповідних державних і правоохоронних органів та структур щодо забезпечення прав неповнолітніх.

Україна, як і будь-яка інша демократична держава, дбає про інтереси неповнолітніх. Задля цього виявляються певні чинники, які створюють загрозу життю і нормальному розвитку неповнолітніх у сучасних умовах, визначаються шляхи їх подолання. Не меншою проблемою є захист прав неповнолітніх. Маються на увазі не лише специфічні права неповнолітніх, а й

порушення невід'ємних прав людини, які основою, головним стрижнем у регламентації основних прав та свобод усіх категорій людей: неповнолітніх, жінок, громадян, осіб без громадянства та ін. питання захисту неповнолітніх ще недостатньо знайшли відображення в діяльності правоохоронних органів та реформуванні вітчизняного судочинства.

Існуюча в країні система органів та посадових осіб по забезпеченню реалізації прав неповнолітніх в усіх сферах ще не має чіткої структури та ієрархічності. Здебільшого вона має вигляд складових частин (підрозділів та структур) відповідних органів і не являє собою особливого механізму, наділеного автономією, яким має бути. Досі існує немало країн, де відсутні правові і соціальні структури, необхідні для того, щоб права неповнолітніх отримали визнання і дотримувалися як особлива категорія прав. Наприклад, проблемами неповнолітніх зазвичай одночасно займаються різноманітні міністерства і відомства, між якими часто відсутнє співробітництво. В результаті не створюється єдиної системи захисту прав і не складається уявлення про те, яка ж користь неповнолітнім від існування досить розгалуженої кількості міністерств, відомств, інших органів.

Діяльність органів поліції можна оцінити як частину юридичних гарантій здійснення суб'єктивних прав і свобод громадян через те, що вона, у відповідності з правовими приписами, покликана сприяти неповнолітнім скористатися наданими їм можливостями діяти саме певним способом.

Поліції та деяким іншим правоохоронним органам у сфері реалізації загальноприйнятих стандартів прав неповнолітніх притаманні такі форми діяльності, як регулятивна, правоохоронна, організаційна і виховна.

Нормативне регулювання діяльності поліції, її структурних підрозділів, та їх співпраці з іншими органами та установами соціального призначення в сфері прав неповнолітніх, перебуває, в основному, на належному рівні, за виключенням деяких моментів, що пов'язані:

- 1) з відсутністю універсальності призначення - їх діяльність, як правило, спрямована на усунення правопорушень та їх умов серед неповнолітніх;
- 2) з відсутністю чіткого розподілу повноважень контролюючих органів;
- 3) з відсутністю чіткого розмежування підстав застосування до неповнолітнього того чи іншого заходу впливу чи покарання.

Досить логічним на наш погляд виглядає пропозиція про передачу шкіл соціальної реабілітації у відання органів, що здійснюють контроль за виконанням покарань, враховуючи що направлення неповнолітніх до даних закладів є результатом їх неправомірної поведінки, свого роду, різновидом покарання за скоєне правопорушення.

Найважливішим чинником реального забезпечення прав і свобод особи, поряд з їх визнанням, дотриманням і повагою, виступає гарантування, яке здійснюється за допомогою специфічних засобів - гарантій, що надають всім елементам правового статусу особи реального змісту, завдяки яким стає

можливим безперешкодне здійснення прав і свобод, їх охорона від можливих протиправних посягань і захист від незаконних порушень.

Головним аспектом реального існування і втілення у життя прав та свобод неповнолітніх є встановлені державою гарантії їх реалізації органами державної влади, зокрема, правоохоронними органами, визначальним у діяльності яких поряд з профілактичною є виконання інших головних правоохоронних функцій (захисної - захист життя, здоров'я, прав, свобод та законних інтересів суб'єктів права; охоронної- охорона громадського порядку? ресоціалізаційної - є найбільш характерною для органів і служб у справах неповнолітніх) і. виконання ними вказаних функцій потребує специфічного організаційного, правового, наукового, кадрового, матеріально-технічного, фінансового, інформаційного та іншого забезпечення.

1. Абросімова Ю. Значення соціально-економічного становища сім'ї у структурі причин та умов злочинності неповнолітніх в Україні // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали ІХ регіональної наук.-практ. конф.(13-14 лютого 2003 р.) / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Юридичний факультет. / Ред. П.М.Рабінович .- Л., 2003. - 563 с.

2. Антонович М.М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: Монографія - К.: Видавничий дім "KM Academia", 2000.- 262 с.

3. Бірюков І.А., Заїка Ю.О., Співак В.М. Цивільне право України: Загальна частина. - К.: Наукова думка, 2000. - 304 с.

4. Вінгловська О. Сучасний рівень додержання міжнародних стандартів прав дитини в законодавстві України // Український часопис прав людини. - № 3-4. - 1998. - с. 20 - 25.

5. Гюлумджанова Г.З. Права дитини // Стан, проблеми, перспективи / Зб. наукових праць / Ред. М.Л. Головка - К., АПСВ. - ч.2-130 с.

6. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. // www.zakon.rada.gov.ua

Волошина Г.Ю.,

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Гаркуша В.В.,

доцент кафедри адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ПРОТИДІЯ КУРІННЮ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ В ЗАБОРОНЕНИХ МІСЦЯХ

Заборона куріння — заборона паління тютюнових виробів за певних обставин і в певних місцях (переважно у громадських місцях). В різних країнах діють різні обмеження і штрафи, які закріплюються на

законодавчому рівні або ж встановлюються власником певного закладу. Метою заборони паління є насамперед захист некурців від пасивного паління.

Заборона куріння у громадських місцях є одним з першочергових заходів, визначених Рамковою конвенцією Всесвітньої організації охорони здоров'я з боротьби з тютюном, які мають сприяти подоланню тютюнової пандемії і зниженню шкідливого впливу тютюнопаління на здоров'я населення. Конвенцію підписало 172 країни, зокрема і Україна, і вже 31 з них ввела заборону куріння. Щороку до цього списку приєднується 2-3 країни. Першою державою у світі, яка ввела повну заборону куріння в громадських місцях, стала Ірландія — 2004 р. там набув чинності відповідний закон. Нині його підтримує 95% населення

Протягом листопада-грудня 2011 р. Київський міжнародний інститут соціології на замовлення організації «Quirk Global Strategies» провів опитування щодо ставлення українців до ухвалення закону про заборону куріння в громадських місцях. Результати виявилися наступними:

- 84% українців підтримують прийняття закону, який заборонятиме курити всередині більшості громадських приміщень, включно із усіма робочими місцями, житловими будинками, офісами.
- Високий рівень підтримки бездимних приміщень зафіксований в усіх регіонах країни. Найбільший — на Сході та Півночі — 88%, найменший, але теж переважний, на Заході — 78%;
- Закон підтримують 92% жінок та 76% чоловіків.
- Законодавство про повну заборону куріння в ресторанах та кафе підтримують 77% населення, в барах — 74% населення.
- Загалом 91% українців визнає пасивне куріння шкідливим для здоров'я: 35% українців «сильно турбує», коли їх обкурюють, 31% «доволі сильно», 16% «лише трохи» та 17% «зовсім не турбує».
- 83% українців вважають, що права клієнтів та працівників дихати чистим, вільним від диму повітрям, зокрема, в ресторанах, барах та кафе є вищими, ніж права курців там курити.
- Права курців забруднювати повітря токсичними речовинами тютюнового диму ставлять вище лише 8% українців [1].

З грудня 2012 року вступив в силу Закон України "Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення".

Закон встановлює заборону куріння тютюнових виробів, а також електронних сигарет і кальянів в громадських та інших місцях, а саме:

- у ліфтах і таксофонах;
- у приміщеннях на території закладів охорони здоров'я;
- у приміщеннях на території навчальних закладів;
- на дитячих майданчиках;

- у приміщеннях та на території спортивних і фізкультурно-оздоровчих споруд та закладів фізичної культури та спорту;
- у під'їздах житлових будинків;
- у підземних переходах;
- у транспорті загального користування, що використовується для перевезення пасажирів;
- у приміщеннях закладів ресторанного господарства;
- у приміщеннях об'єктів культурного призначення;
- у приміщеннях органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інших державних установ;
- на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів.

Крім цього закон встановлює заборону куріння:

- у приміщеннях підприємств, установ та організацій усіх форм власності;
- у приміщеннях готелів та аналогічних засобів розміщення громадян;
- у приміщеннях гуртожитків;
- в аеропортах та на вокзалах [2].

Згідно з внесеними змінами уповноваженим посадовим особам Національної поліції надано право складати та розглядати протоколи про адміністративні правопорушення за статтею 175-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) (за винятком порушень, учинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної міської ради). Цими уповноваженими особами, відповідно до п.1 ст. 255 КУпАП (особи, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення), власне є працівники поліції. А в разі порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної міської ради – уповноважені особи виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад та члени громадських формувань.

Працівники поліції за куріння тютюнових виробів у заборонених місцях мають право затримати особу для складання протоколу за ст. 175-1 КУпАП (куріння тютюнових виробів у заборонених місцях). При цьому, крім місць, прямо заборонених для куріння тютюнових виробів Законом, дозволено визначати інші місця, заборонені для куріння таких виробів рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради (виключна компетенція ради).

---

1. Заборона куріння - електронний ресурс - https://uk.wikipedia.org/wiki/Заборона_куріння

2. Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення окремих положень про обмеження місць куріння тютюнових виробів" - електронний ресурс - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4844-17>

3. Міністерство внутрішніх справ попереджає - курити можна лише в дозволених місцях - електронний ресурс - <http://fri.net.ua/node/2084>

Воробець Христина Олегівна
курсант 2-го курсу
факультету економіко- правової безпеки
Науковий керівник:
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності,
доктор юридичних наук, професор, полковник поліції
Миرونюк Р.В.

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Важливість і масштабність завдань з охорони життя і здоров'я, прав та інтересів громадян, відповідно до ст. 3 Конституції України, реформування адміністративного законодавства, а також поширеність адміністративних проступків, їхня структура, причини й динаміка зумовлюють необхідність предметного дослідження інституту адміністративної відповідальності, зокрема специфіки відповідальності військовослужбовців[1].

Важливої уваги заслуговує статус військовослужбовців як суб'єктів адміністративної відповідальності. На військовослужбовців покладено важливе завдання оборони держави, тому і підвищенні вимоги ставлять до цієї категорії службовців. За останній час було прийнято ряд правових актів, які регулюють правовий статус військовослужбовців (прийнята нова редакція Закону «Про загальний військовий обов'язок і військову службу», Військові Статути Збройних Сил України), а до Кодексу про адміністративні правопорушення внесені зміни щодо адміністративної відповідальності військовослужбовців.

У військовому юридичному словнику зазначається: «Адміністративна відповідальність військовослужбовця - це форма юридичної відповідальності військовослужбовця за правопорушення, яке не пов'язане з виконанням службових обов'язків та не є кримінально караним. Вона розповсюджується також на військовозобов'язаних у період проходження ними військових зборів. Адміністративні стягнення накладаються повноважними органами державного управління (органами внутрішніх справ, державними інспекціями, посадовими особами, уповноваженими на те законодавчими актами держави)» [2].

На відміну від адміністративної відповідальності, дисциплінарна відповідальність являє собою «особисту відповідальність

військовослужбовців за проступки, пов'язані з порушенням військової дисципліни, норм моралі та військової честі». Притягнення військовослужбовців до дисциплінарної відповідальності здійснюється їх безпосередніми начальниками, а також начальниками гарнізонів, старшими морськими начальниками, військовими комендантами, районними (міськими) військовими комісарами. При цьому порушників може бути піддано дисциплінарному стягненню. Проступки військовослужбовців можуть також розглядатися на зборах особового складу та товарицькими судами честі.

Частина 1 статті 15 КУпАП дає перелік адміністративних правопорушень, за вчинення яких військовослужбовці притягуються до адміністративної відповідальності. При цьому законодавець уживає словосполучення «несуть адміністративну відповідальність» [4]. До таких правопорушень зараховують порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил і норм, правил полювання, рибальства та охорони рибних запасів, митних правил, учинення правопорушень, пов'язаних із корупцією, порушення тиші в громадських місцях, неправомірне використання державного майна, незаконне зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, невжиття заходів щодо окремої ухвали суду, ухилення від виконання законних вимог прокурора, порушення законодавства про державну таємницю, порушення порядку обліку, зберігання й використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію [5].

Нові законодавчі акти про адміністративну відповідальність повинні, враховуючи реалії сьогодення переглянути види адміністративних стягнень на правопорушників, при цьому слід врахувати особливості стягнень, які можуть бути застосовані до державних службовців, на яких поширюється дія статутів та положень про дисципліну.

Статтею 15 КУпАП передбачено, що військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів, а також особи рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, Міністерства внутрішніх справ, служби цивільного захисту й Державної служби соціального зв'язку та захисту інформації України несуть відповідальність за адміністративні правопорушення за дисциплінарними статутами [3].

Слід констатувати, що питання адміністративної відповідальності військовослужбовців Збройних Сил України регулюються Кодексом України про адміністративні правопорушення та Дисциплінарним статутом Збройних Сил України. Кодекс України про адміністративні правопорушення містить норму про адміністративну відповідальність військовослужбовців за правопорушення на загальних підставах та норму, яка відсилає до Дисциплінарного статуту Збройних Сил України щодо притягнення до

адміністративної відповідальності. На думку Полякової О. С останнє або є зайвим, оскільки Дисциплінарний статут Збройних Сил України не регулює адміністративні правопорушення та адміністративну відповідальність, або потребує необхідності приведення норми у відповідність до норм Кодексу України про адміністративні правопорушення [3].

Єдиною фактичною підставою притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності є вчинення ними адміністративного проступку. Усі адміністративні правопорушення, за вчинення яких притягуються до адміністративної відповідальності військовослужбовців, можна умовно поділити на кілька груп. Перша група: проступки, передбачені ст. 15 КУпАП. Друга група: військові адміністративні правопорушення, передбачені гл. 13-Б КУпАП. Третя група: вчинення правопорушень, пов'язаних із корупцією.

Військовослужбовці поряд з іншими громадянами визнаються суб'єктами адміністративної відповідальності. Однак їхній правовий статус відрізняється від загального. Це визначається можливістю, а в більшості випадків й обов'язковістю трансформації їхньої загальної відповідальності у специфічну. Така нормативна регламентація була успадкована з часів існування радянського адміністративного та військового законодавства й пояснювалася тим, що в інтересах обороноздатності країни, підтримання дисципліни у військах юрисдикція цивільних органів мала поширюватися на військовослужбовців лише за окремі адміністративні проступки.

Вирішення всіх проблем, пов'язаних із застосуванням відповідальності за адміністративне правопорушення, можливе лише у випадку прийняти нового Кодексу про адміністративні проступки, оскільки внесення змін до чинного Кодексу про адміністративні правопорушення не вважається за доцільне. Новий Кодекс про адміністративні проступки повинен закріпити нові концептуальні положення щодо адміністративної відповідальності.

Адміністративна відповідальність військових службових осіб є необхідним правовим засобом надійної охорони військового правопорядку від порушень, свого роду гарантією його міцності і непорушності, а також забезпечує боєготовність та боєздатність військових підрозділів.

---

1. Конституція України [Електронний ресурс] Сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] Сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/law/s/show/80731-10/>.

3. Закон України. «Про військовий обов'язок і військову службу». [Електронний ресурс] Сайт Верховної Ради України. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/2232-12>.

4. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / [Р.А. Калюжний, М.І. Іншин, І.М. Шопіна] – 5-те видання із змінами і доп. Станом на 10 вересня 2013 р. – К.: Правова єдність, 2016. – 976 с.

5. Шапаренко С.О. Доцільність використання ст. 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення / С.О. Шапаренко // Проблеми розвитку та модернізації

податкових та правоохоронних органів України, боротьба з корупцією та злочинністю : збірник наукових праць (за матеріалами міжвузівської науково-практичної конференції). – Ірпінь : Національна академія державної податкової служби України, 2017. – С. 11-12

Гіренко О.О.,
курсант 4 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ В КОНФЛІКТНІЙ ОБСТАНОВЦІ

Сучасна Україна переживає становлення рівноправною країною на міжнародній арені. Саме тому реформування вітчизняного законодавства до європейських стандартів сформувало вектор розвитку усіх галузей права. Саме тому робота науковців у напрямку деталізації норм права є необхідною. Логічним продовженням думки про те, що актуальність дослідження проблематики застосування тактики допиту, як матеріальної складової розслідування злочинів, при конфліктних ситуаціях є необхідною.

На нашу думку, конфлікти є складовою будь-якої діяльності суспільства, у тому числі під час допиту у кримінальному провадженні. Особливість досудового розслідування становить те, що саме воно на виникає на ґрунті конфлікту і його сторони(сторона захисту й обвинувачення) протидіють один одному. З одного боку слідчий, прокурор зацікавлені в доведенні провадження до суду, з іншого підозрюваний, обвинувачений – в приховуванні обставин вчинення злочину. Саме тому, я вважаю, протидію збоку сторони захисту, а й інколи збоку інших учасників, слід розглядати як природне явище. Це впливає із самої сутності слідчої діяльності, для якої характерно подолання опору з боку незацікавлених в успішному розслідуванні справи осіб. У звичайному розумінні протидія – це дія, що перешкоджає іншій дії. Протидія як дія, спрямована на неприпустимість досягнення бажаної мети протилежною стороною, є різновидом конфліктної поведінки [1, с. 46].

Конфліктна ситуація під час допиту є звичною для слідчих. Слід зазначити, що відповідно до статистики, допит – найбільш поширена слідча (розшукова) дія, що становить приблизно 25 % від усього робочого часу слідчого [2, с. 282]. Також, допит є однією з обов'язкових слідчих дій щодо будь-якого кримінального правопорушення, саме тому слідчий витрачає на допити приблизно 80 % від загального часу на проведення слідчих дій[3, с. 3].

Значної уваги в ході проведення допиту приділяється психологічному впливу на допитувану особу. Психологічний вплив – це навмисне, цілеспрямоване втручання у процеси психічного відображення дійсності іншої людини [4, с. 36]. Саме під час психологічного впливу слідчий може використовувати різні методи щодо забезпечення досягнення поставленої мети з найбільш ефективним результатом.

На практиці слідчий при конфліктній ситуації, а інколи й при безконфліктній, обирає тип впливу на суб'єкта допиту та застосовує різні психологічні прийоми та методи: постановка питань; пред'явлення різних доказів; надання показань інших допитів; роз'яснення наслідків допиту та кримінального провадження; переконання у співпраці зі слідчим; використання суб'єктивних та психологічних особливостей суб'єкта допиту; вираження особистих спостережень; використання емоційного стану суб'єкта допиту; припущення легенди; послідовність пред'явлення доказів та контрдоказів; пришвидшення та уповільнення ходу допиту.

Подолання протидії суб'єкта допиту залежить від психологічного та емоційного стану особи. Якщо особа проявляє упертість, несамостійність, негативізм чи агресію, то слідчий використовує психологічні прийоми впливу на суб'єкта допиту, а саме:

- асоціація за суміжністю (спроба викликати асоціацію у особи з обставинами злочину);
- контрастність (метод демонстрації протилежних об'єктів);
- перифаза (нагадування та повернення до спірної інформації);
- уточнення неповноти (деталізація «білих плям» у допиті);
- інерція (спроба викликати захоплення з бесіди)[5].

Підводячи підсумки, вважаємо, що допит це складна за змістом та формою слідча (розшукова) дія. Відсутність бажання суб'єкту допиту надавати необхідні для кримінального провадження показання у повному обсязі створює конфліктну обстановку для слідчого. Застосування психологічного впливу в ході проведення допиту є вагомою складовою не лише подолання конфліктної обстановки а й отримання позитивних результатів його проведення.

1. Доспулов Г.Г. Психология допроса на предварительном следствии / Григорий Доспулов. – М.: Юрид. лит., 1976 – 112 с.

2. Криминалистика: учебник / под ред. А.Г. Филиппова и А.Ф. Волынского. – М., 400 1998. – С. 282.

3. Весельський В.К. Сучасні проблеми допиту (процесуальні, організаційні і тактичні аспекти) : монографія. – К., 1999.

4. Берназ В.Д. Рішення слідчого (криміналістичний, процесуальний та психологічний аспекти) / В. Берназ, С. Смаков. – Одеса, 2005. – 361 с.

5. Белан С.В., Луценко Т.О., Психологічні прийоми подолання протидії слідству при проведенні окремих слідчих дій [Електронний ресурс] // - Режим доступу: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfExtreme AndCrisisPsychology/vol6/002.pdf>

Голобородько В.В.

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Науковий керівник:

Репан М.І.,

старший викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАТРИМАННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХОДУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ КРАЇН ЄВРОПИ ТА США

Адміністративне затримання є особливою формою заходу примусового характеру, який здійснюють посадові особи, які наділені цими повноваженнями, а також співробітниками національної поліції.

Особливість цього заходу впливу обумовлена жорсткими рамками, що встановлюються для поліції та інших правоохоронних чи виконавчих органів, що мають право здійснювати такі тимчасові обмеження прав та свобод громадянина. Практичне застосування адміністративного затримання має певні правові та технічні колізії, які має вирішити законодавча гілка влади.

Питанням адміністративного затримання цікавились як радянські вчені-правники так і сучасні науковці України, що досліджують різні питання, пов'язані із цим заходом впливу. У роботах відомих правників-науковців В. Б. Авер'янова, О. М. Бандурки, І. П. Голосніченка, Т. О. Коломоець, Р. С. Мельника висвітлено питання адміністративного затримання з точки зору діяльності та у межах повноважень попередніх правоохоронних структур, зокрема, української міліції [1, с.322].

Спробу вперше класифікувати за видами адміністративне затримання, зробили О.М. Беницький та С.С. Роговенко [2, с.53].

Науковці приділяють цьому питанню чимало уваги, адже адміністративне затримання є поширеним заходом впливу, що використовується поліцейськими під час несення служби. Саме тому у багатьох працях розглядається питання встановлення особи під час адміністративного затримання [3, с.173-176].

Особливо плідними у цьому напрямку є дослідження В.П. Кононець та інших правників, що намагаються пов'язати адміністративні заходи впливу викладені у теоретичній базі, якою є на сьогодні виключно Кодекс України

про адміністративні правопорушення, та на практичну діяльність поліцейських підрозділів [4, с.91-94; 5, с.152-158; 6, с.321-326].

Основна проблема яка виникає у підрозділів поліції щодо застосування згаданого заходу примусу є певні законодавчі прогалини, що стосуються процедурних питань та застосування модернізованого радянського варіанту адміністративного затримання. Однак у країнах Європи та США адміністративне затримання відбувається за іншою системою регламентації цієї дії.

Розглянемо якими чином регламентовано адміністративне затримання в Україні. Стаття 260 КУПАП вказує, що у випадках, прямо передбачених законами України, з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, забезпечення своєчасного і правильного розгляду справ та виконання постанов по справах про адміністративні правопорушення допускаються адміністративне затримання особи.

Стаття 261 говорить про те як здійснюється адміністративне затримання. Обов'язковими елементами адміністративного затримання є у відповідності до закону складений протокол, в якому зазначаються: дата і місце його складення; посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу затриманого; час і мотиви затримання. Протокол підписується посадовою особою, яка його склала, і затриманим. У разі відмовлення затриманого від підписання протоколу в ньому робиться запис про це.

Посадові особи Національної поліції мають право проводити адміністративне затримання у випадках, прямо передбачених статтею 262 КУПАП, а саме: при вчиненні дрібного хуліганства; вчиненні насильства в сім'ї; порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій; при поширюванні неправдивих чуток; вчиненні злісної непокори законному розпорядженню чи вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також військовослужбовця чи образи їх; публічних закликів до невиконання вимог поліцейського; при прояві неповаги до суду; вчиненні незаконного доступу до інформації в автоматизованих системах; порушення правил про валютні операції; порушенні правил обігу наркотичних засобів або психотропних речовин; незаконного продажу товарів або інших предметів, дрібної спекуляції, торгівлі з рук у невстановлених місцях; при розпиванні спиртних напоїв у громадських місцях чи появі у громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль; у випадках, коли є підстави вважати, що особа займається проституцією; при порушенні правил дорожнього руху; порушенні правил полювання, рибальства і охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про

охорону і використання тваринного світу; при порушенні правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду через територію України; в інших випадках, прямо передбачених законами України [7, с.1].

Досить широкий перелік імовірного здійснення адміністративного затримання, передбачає також і значний перелік необхідних до виконання вимог, щодо здійснення адміністративного затримання.

Зокрема КуПАП говорить, що строк адмінзатримання не має перевищувати трьох годин у загальному випадку і до трьох діб у виключених випадках. Виключними є питання що стосуються незаконного перетину кордону, порушення в'їзду на тимчасово окуповану територію та ніші випадки, що стосуються питань кордону та його перетину чи перебування іноземця, громадянина іншої країни в Україні. Така ж норма закону стосується осіб, що порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин.

Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції практично повністю дублює вище зазначені норми закону і уточнює тільки порядок їх використання та систематизує їх за певними ознаками [8, с.1].

Позитивним серед країн Європи та США є досвід британської правничої системи щодо адміністративного затримання осіб. Зокрема передбачено застосування чіткої та ефективної системи ідентифікації особи, яка унеможливує уникнення відповідальності правопорушником, внаслідок нестановлення за три години, особи порушника. У Великобританії діє система обов'язкової дактилоскопії, створення об'єктивного фото затриманого, процедури перевірки особи за спеціальними базами даних [9, с.671].

Кардинальною відмінністю адміністративного затримання в Україні та схожої за ознаками дії у країнах Європи та у США є те, що там діє єдина формула для поліцейського примусового заходу - арешт.

Разом з тим системний аналіз підстав арешту вказує на те, що у більшості випадків він співзвучний із вимогами українського законодавства. Зокрема, арешти у західних країнах та США і адміністративне затримання в Україні здійснюється для з'ясування особи, для уникнення особи від покарання за карний злочин і внаслідок продовження правопорушення.

На відміну від українського законодавства, типовим є затримання особи не більше, ніж на 24 години. Однією з країн Європи, законодавство якої дуже схоже на українське щодо адміністративного затримання, є Данія.

Загалом практика застосування примусової дії поліцейських адміністративного затримання, вказує на те, що переважно кращими є практики застосування такого заходу, якщо він передбачає три дієві функції: 1) обов'язкове встановлення особи із вчиненням дій, що внесення даних про особу та перевірки даних про особу до поліцейських спеціалізованих

реєстрів; 2) чітка покрокова регламентація дій поліції включно із ухваленням окрім закону та відомчих інструкцій системних законодавчих актів, які усувають наявність прогалин; 3) розумного обмеження свободи громадянина на термін не більший ніж 24 години.

Підсумовуючи сказане необхідно вказати на те, що українське законодавство щодо адміністративного затримання в цілому відповідає сучасному баченню законодавців країн світу, щодо необхідних примусових дій поліції. Однак, на думку правників варто усунути небезпечну для ефективної діяльності поліції норму, за якою після того, як спливає 3 години, співробітник правоохоронного органу не може скласти документів, які підтверджують вчинення правопорушення [10, с.175].

Це дозволить розширити права інших громадян, захист яких гарантовано державою через діяльність Національної поліції.

1. Комзюк, М. А. Правові засади застосування поліцейськими адміністративного затримання / М. А. Комзюк, В. О. Кущенко, А. А. Комзюк // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів [конф. (м. Харків, 21 квіт. 2017 р.)] / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підгот. ф-ту № 2. – Харків: ХНУВС, 2017. – С.322

2. Адміністративне затримання фізичної особи: особливості видової класифікації / О. М. Беницький, С. С. Роговенко // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 53. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2011_2_10

3. Актуальні питання процедури встановлення особи при адміністративному затриманні в рамках реалізації провадження щодо виявлення податкових правопорушень / В. П. Кононець // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2017. – Вип. 42. – С. 173-176. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_42_42

4. Повноваження патрульної поліції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення в сфері безпеки дорожнього руху / В. Гаркуша // Наукові записки [Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Право. – 2017. – Вип. 2. – С. 91-94. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snslnp_2017_2_19

5. До питання класифікації заходів адміністративного примусу / Л. І. Сопільник, В. В. Новіков // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. – 2009. – Вип. 3. – С. 152-158. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzlubp_2009_3_22

6. Комзюк, М. А. Правові засади застосування поліцейськими адміністративного затримання / М. А. Комзюк, В. О. Кущенко, А. А. Комзюк // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів [конф. (м. Харків, 21 квіт. 2017 р.)] / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підгот. ф-ту № 2. – Харків : ХНУВС, 2017. – С.321-326.

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213 - 330) . - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10>, с.1.

8. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>

9. Зарубіжний досвід застосування адміністративного затримання та шляхи його запозичення для України / А. В. Столітній // Форум права. - 2012. - № 2. - С.671. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_2_107

10. Кононець В.П. Актуальні питання процедури встановлення особи при адміністративному затриманні в рамках реалізації провадження щодо виявлення податкових правопорушень [Електронний ресурс] / В. П. Кононець // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. - 2017. - Вип. 42. - С. 175. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_42_42

Дегтяр В.А.,
курсант 2 курсу
факультету економіко-правової безпеки
Науковий керівник:
Миронюк Р.В.,
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності ДДУВС,
доктор юридичних наук, професор

ВПЛИВ СІМ'Ї НА ПРАВОМІРНУ (НЕПРАВОМІРНУ) ПОВЕДІНКУ НЕПОВНОЛІТНІХ

Молодь країни – це завжди потужний двигун розвитку суспільства. Головним фактором стабільності та соціальної інтеграції виступають соціальні інститути, що є організаційною системою сталих соціальних зв'язків, які об'єднуються значущими суспільними цінностями, процедурами. Існує ланка видів таких інститутів, прикладом може слугувати держава, церква, сім'я. Зокрема, вважаю за необхідне виділити інститут сім'ї, який покликаний у результаті взаємодії системи ролей, цінностей, норм сприяти становленню людини, як соціального елементу.

Сім'я безпосередньо сприяє фізичному, інтелектуальному, моральному розвитку особи неповнолітнього, тобто сімейне виховання має на меті становлення правосвідомої особистості, що здатна відповідати за свої дії та вчинки. Актуальність даної теми слід вбачати, саме в проблемах сучасної сім'ї: виховання правосвідомої людини(неповнолітнього) та недоліки у досягненні такої мети, основні заходи, щодо захисту прав і свобод дітей висвітлені у низці наукових праць, дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців: І. Бандурко, О. Бутько, Ю. Губаль, Л. Кривачук, Н. Оніщенко, С. Саблук, О. Садіна. Останнім часом активізувалися дослідження в ювенальному праві, з-поміж яких відзначити доробки С. Алфьорова, В. Вітвіцької, С. Ветошкіна, Р. Опацького та ін[2].

Перейдемо до викладу основного матеріалу: характеристики основних шляхів впливу на формування правомірної поведінки неповнолітніх. Перш за все, із погляду законодавчої бази термін «неповнолітня особа» - малолітня особа, а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. Основними факторами впливу на формування правомірної поведінки вбачаю

у: економічних проблемах сім'ї, приділення недостатньої уваги та часу вихованню дитини, шкідливих звичках батьків та їх аморальний спосіб життя[3].

Економічна нестабільність в країні, перехід до ринкових відносин, процеси зміни умов життя сімей, внаслідок чого старше покоління, батьки, стають взірцем незадоволеності займаними у сучасному суспільстві місцем, заздрістю і прагненням мати життя "не гірше інших", ворожістю до ланки верстви населення, так званого, «великого успіху». На перший план виходять не моральні та духовні цінності, якості, а банальні заздрість та ворожість до осіб, що займають трохи вищу ступінь економічного добробуту, але саме такі значущі для злочинності моменти потрібно контролювати й послабляти, адже батьки своїм прикладом формують світогляд дитини та її першопочаткове відношення до тих чи інших суспільних явищ. Варт розуміти, що родина є елементарним осередком споживання, і якщо в ній вірно збалансовані найважливіші цінності духовні і матеріальні, то основною її місією є позбавлення її членів відчуттів заздрості й розчарування, прагнень "жити не гірше інших", аби запобігти настанню криміногенних наслідків матеріального відставання від краще забезпечених родин.

Другою стороною економічного питання є велика зайнятість батьків на роботі, що призводить до значного браку часу для приділення уваги дитині, яка щодня змінюється та розвивається, потребує підтримки, тлумачення багатьох аспектів життя, це тягне за собою відчуження дітей від батьків, втрату взаєморозуміння і навіть може змінити родинну атмосферу: сприятиме створенню негативної і злочинної дистанції між дітьми й батьками[1].

Важливим фактором у вихованні неповнолітньої особи, що розуміється на відокремленні правомірної від неправомірної поведінки, є образ життя батьків. Як правило, криміногенний вплив на свідомість дитини мають: дефекти поведінки, що виявляються у скоєнні злочинів батьками або членами родини; пияцтві та алкоголізмі, розбещеній поведінці; систематичних конфліктах, сварках, скандалах; ухилення від виховання та матеріального забезпечення дітей. Такі родини частіше за все характеризують як проблемні, що викликані як різноманітними об'єктивними, так і суб'єктивними причинами, і майже завжди в ній присутня хронічна соціально-психологічна напруга.

У таких умовах неповнолітня особа зазнає значного негативного впливу на морального-психологічний, фізичний, духовний розвиток, це стає, таким собі, джерелом моральної безвідповідальності, яка тягне за собою прояв у дітей та підлітків пристрасті до алкоголю, тютюнопаління, а гірше за все з недовірою ставляться до навколишнього середовища, ухиляються від навчання, скоюють різні правопорушення, бо не мають достатніх навичок з розмежування «погане-добре», «правомірне-неправомірне».

Підводячи підсумки, наведу влучне висловлювання кримінологів з Німеччини, які вважають: «Людині необхідна позитивна соціально обґрунтована орієнтація, що враховує також і його власні інтереси й напрями її поведінки. Йому потрібний загально визнаний позитивний зразок, позитивна модель поведінки». Сім'я – це соціальний інститут, що має прямий вплив на формування знань з основ правомірної поведінки, і основна мета це щодня удосконалюватися, аби виховувати правосвідоме майбутнє покоління країни, і держава, в свою чергу, повинна стати гарантом забезпечення такого виховання.

1. Арсеньєва М. И. Особенности формирования противоправного поведения женщин и некоторые аспекты его предупреждения / Арсеньєва М. И., Серебрякова В. А.

2. Жданова І. В. Проблема саморегуляції в контексті девіант-ної поведінки особистості: психологічні аспекти. Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Психологія. – 2012. – Вип. 43, ч. II. – С. 110–128.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Електронний ресурс, режим доступу: [<http://zakon.rada.gov.ua/laws/term/33454>]

Демчук Дмитро Олександрович
слухач магістратури факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НАУКОВІ ПІДХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ

Конституцією України визначається, що утвердження забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Публічна безпека є складовою національної безпеки, а тому питання її забезпечення завжди знаходяться в центрі уваги суспільства та науковців.

Питанням забезпечення публічної безпеки присвячені роботи В.Б. Авер'янова, М.І. Ануфрієва, О.М. Бандурки, Ю.П. Битяка, С.М. Гусарова, В.В. Ковальської, А.Т. Комзюка, О.Л. Копиленка, О.Ю. Синявської, О.М. Подоляки, С.Г. Стеценка, В.Г. Фатхутдінова та багатьох інших учених.

Відповідно до ст. 2 Закону завданнями поліції є: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорона прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидія злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1].

Законодавець використовує термін «публічна безпека», не розкриваючи його змісту. Враховуючи, що в системі завдань Національної поліції першим є забезпечення публічної безпеки, доцільним вбачаємо насамперед розкрити це поняття.

Поняття «безпека» може характеризувати як стан захищеності найбільш загальних речей, так і стосуватися характеристики конкретних ситуацій, пов'язаних з особистістю, суспільством [2, с.6]. У загальному розумінні «безпека» (від латинського слова «*securitas*») означає свободу від страху і від ворожого стороннього впливу.

Цікавим і методологічно прийнятним для дослідження зазначеного поняття є поділ, запропонований В.А. Ліпканом, який для характеристики поняття «безпека» виділяє чотири головні підходи: статистичний, апофотичний, діяльнісний, пасивний [3, с.113].

Статичний підхід до публічної безпеки означає, передусім, створення надійних, стабільних умов для безперешкодної реалізації громадянами своїх прав. Для забезпечення статичності публічної безпеки важливу роль відіграє превенційна та профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню правопорушень.

Це є першим повноваженням поліції, визначеним у п. 1 ч. 1 ст. 23 Закону. Здебільшого ці повноваження покладаються на патрульну поліцію. Саме розуміння статичного стану безпеки як стану захищеності від протиправних посягань та інших факторів указує на визначальну роль поліції в цій сфері діяльності.

Апофотичний підхід до публічної безпеки обумовлюється відсутністю загроз і небезпек, а тому зазначена вище превенційна діяльність поліції також цілком відповідає забезпеченню цього стану.

Діяльнісний підхід означає систему заходів, спрямованих на створення певних умов, які забезпечують громадську безпеку. Таким умовами є, насамперед, можливість отримання поліцейських послуг, коли особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

До речі, у Законі вперше напряму визначено сервісну функцію поліції, яка відіграє важливе значення для забезпечення публічної безпеки. Адже стан захищеності виникає не тільки тоді, коли є способи реагування на правопорушення, а й коли передбачені відповідні заходи для інших небезпек, які впливають на можливість реалізації громадянами їх прав. Наприклад, таким є нововведений поліцейський захід – поліцейське піклування.

Пасивний підхід означає забезпечення певних правил, стандартів, норм поведіння. Звичайно, поліція, яка має відповідні завдання та повноваження із забезпечення публічного порядку, не може бути пасивною.

Водночас Законом передбачені заходи перевірки виконання громадянами їх умовних «пасивних» обов'язків. Зокрема, це стосується перевірки вимог дозвільної системи, застосування технічних приладів і

засобів, щонають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, та ін. поліцейські заходи, спрямовані на перевірку дотримання громадянами вимог законодавства.

Таким чином, слід погодитися з ученими, які вказують, що публічна безпека повинна утворювати атмосферу спокою, обстановку впевненості в надійності та ефективності захисту від ймовірних злочинів та інших протиправних посягань, у наявності для цього відповідних гарантій, відчуття безпеки, на яку можна покластися, якій впевнені суб'єкти права. Публічна безпека утворює такий стан суспільної та особистої свідомості, такий соціальний настрій, який характеризується відсутністю загроз життю і здоров'ю, свободі, недоторканності та безпеці людей, власності та іншим цінностям, коли люди почувають себе в безпеці [4, с.685].

Отже, усі поліцейські повноваження повністю або частково спрямовані на забезпечення публічної безпеки в широкому розумінні цього поняття, тобто створення таких умов, за яких громадяни будуть не тільки захищені від протиправних посягань та інших видів небезпек (стихійних лих, надзвичайних станів тощо), а й зможуть на належному рівні реалізовувати свої права.

1. Закон України «Про Національну поліцію». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19> від 02.07.2015 № 580-VIII

2. Третяк В.В. Економічна безпека: сутність та умови формування / В.В. Третяк // Економіка і держава. – 2010.- № 1. – С. 6–8.

3. Ліпкан В.А. Адміністративно-правове регулювання національної безпеки в Україні / В.А. Ліпкан // монографія. – К.: КНУВС. – 2008. – 439 с.

4. Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар. – Х.: Одісей. – 2004. – 1148 с.

Денисенко Є.М.

курсант факультету підготовки

фахівців для органів досудового розслідування

Науковий керівник:

Логвиненко Б. О.,

д.ю.н, доцент, завідувач кафедри адміністративного права,

процесу та адміністративної діяльності ДДУВС

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ

Актуальність питання адміністративної відповідальності осіб, що не досягли відповідного віку, тобто неповнолітніх осіб, пов'язано зі значним збільшенням кількості проступків, вчинюваних такими особами. Ситуація загострення проблеми адміністративних правопорушень є наслідком як

проблем державного характеру, тобто погіршення політичного, соціального та економічного положення в Україні, так і з технологічним прогресом. Такий стан викликає занепокоєння не лише у суспільстві, але і з боку державних органів, як законодавчих, так і виконавчих і вимагає теоретико-правового розгляду.

З огляду, на вище викладене, вважаємо за необхідне надати дефініцію поняттю «адміністративна відповідальність». Вітчизняне адміністративне законодавство не надає визначення поняття «адміністративна відповідальність», тому наукова література надає різні визначення «адміністративної відповідальності», так Ю. Битяк розуміє під адміністративною відповідальністю «накладення на правопорушників загальнообов'язкових правил, які діють у державному управлінні, адміністративних стягнень, що тягнуть за собою для цих осіб обтяжливі наслідки матеріального чи морального характеру». У свою чергу, В. Копейчиков зазначає, що «під адміністративною відповідальністю слід розуміти застосування уповноваженим органом чи посадовою особою адміністративного стягнення до особи, яка вчинила правопорушення, що за своїм характером не тягне за собою відповідно до чинного законодавства кримінальну відповідальність» [2]. В. Колпаков визначив адміністративну відповідальність як «реагування держави на адміністративне правопорушення, що полягає в застосуванні уповноваженим органом або посадовою особою передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення» [3].

Виходячи з вище написаних визначень про адміністративну відповідальність можна говорити про неї, як про один із видів юридичної відповідальності особи за вчинені правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення, що тягнуть за собою негативні наслідки (позбавлення) у вигляді застосування заходів адміністративного впливу(стягнення) до правопорушника.

Відповідно до Кодексу України Про адміністративні правопорушення, «адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами» [4]. Суб'єктами адміністративної відповідальності є фізичні особи, що вчинили правопорушення у віці, за яке Кодексом України Про адміністративні правопорушення» передбачена відповідальність. Такі суб'єкти також називаються загальними. Але існує поняття спеціального суб'єкта адміністративної відповідальності, тобто такого, який крім загальних ознак володіє додатковими, наприклад, статус, вік тощо.

Так, особа, яка не досягла 18 річного віку є спеціальним суб'єктом адміністративної відповідальності. Такі особи є неповнолітніми, зокрема, відповідно до Кримінального процесуального кодексу України

«неповнолітня особа – малолітня особа, а також дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років» [5]. В свою чергу, статтею 13 КУпАП визначається, що «до осіб віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років, які вчинили адміністративні правопорушення, застосовуються відповідні заходи впливу» [4].

Стаття 24-1 КУпАП надає вичерпний перелік заходів, які застосовуються до неповнолітніх. Серед них:

- зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого;

- попередження;

- догана або сувородогана;

- передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінують, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання [4].

«У сучасних умовах адміністративна відповідальність не виконує своїх функцій у боротьбі з девіантною поведінкою неповнолітніх, оскільки при притягненні до адміністративної відповідальності останніх застосовуються заходи виховного впливу, які не є адміністративними стягненнями і не призводять до настання юридичних наслідків для правопорушника» [6, с.58]. Такі заходи не є достатньо результативними під час їх застосування до неповнолітньої особи, яка порушує встановлені правові норми у державі.

Відтак, з огляду на велику кількість правопорушень, вчинюваних особами, які не досягли 18 річного віку, необхідним у сучасних умовах є реформування законодавчої системи, деталізація правових норм та застосування більш впливових заходів адміністративного впливу.

---

1. Битяк Ю.П. Адміністративне право: підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук. – Х.: Право, 2010. – 624 с.

2. Копейчиков В.В. Правознавство: підручник / В.В. Копейчиков. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 736 с.

3. Колпаков В.К. Адміністративне право України. Навчальний посібник / К.: Юрінком Інтер, 2004.- 544 с.

4. Кодекс України «Про адміністративні правопорушення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 N 4651-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

6. Кукушинова О. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх / О. О.Кукушинова // Митна справа. - 2015. - № 5. - С. 55-63.

Доценко В.В.

курсант навчального взводу ПС-445

Гаркуша В.В.

доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності
ДДУВС, к.ю.н.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ В СІМ'І

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1], тому найбільш пріоритетним напрямком діяльності в державі є дотримання і захист прав і свобод людини та громадянина.

На сьогодні однією з найважливіших проблем, що існують в суспільстві є насильство в сім'ї. Така проблема існує по всьому світу і з часом набуває все більшого розповсюдження.

Насильство в сім'ї – будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю [2].

Від насильства в сім'ї страждають усі без винятку соціальні групи незалежного від статі, віку, освіти, соціального стану. Найчастіше жертвами такого насильства є жінки та діти.

Насильство в сім'ї також характеризується низкою негативних наслідків таких як: воно впливає на моральність, призводить до руйнування сім'ї, завдає шкоду фізичному та психічному здоров'ю людини, різним захворюванням, негативним психологічним впливом на дитину.

Тому стає очевидним, що насильство в сім'ї є негативним руйнівним явищем, яке впливає на гармонію та єдність не тільки в самій родині, але й в суспільстві та державі в цілому.

Все вищезазначене говорить про необхідність підвищення та вдосконалення діяльності держави щодо заходів протидії насильству в сім'ї.

Крім статті 3 Основний Закон нашої держави містить ще багато положень, які говорять про недопустимість насильницьких проявів до людини, зокрема ст.23 Конституції України зазначає, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню [1].

Поряд з Конституцією України головним нормативно-правовим актом, що направлений на протидію насильству в сім'ї є Закон України від 15 листопада 2001 року № 2789-III «Про попередження насильства в сім'ї».

В розділі 6 даного закону наведений перелік заходів щодо попередження насильства в сім'ї, які уповноважені здійснювати відповідні підрозділи органів Національної поліції. До таких заходів зокрема відносяться:

- виявлення причин і умов, що сприяють проявам насильства в сім'ї, вжиття в межах своїх повноважень заходів щодо їх усунення;
- взяття на профілактичний облік осіб, схильних до вчинення насильства в сім'ї, та проведення виховної та попереджувальної роботи з ними;
- відвідування сімей, члени яких перебувають на профілактичному обліку, за місцем їх проживання і проведення з ними профілактичної роботи;
- винесення офіційних попереджень членам сім'ї про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї та інше [2].

Крім того, даний Закон визначає повноваження й інших органів та установ і напрямки їх діяльності щодо попередження насильства в сім'ї.

Статтю 15 вищезазначеного закону встановлено, що члени сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї, несуть кримінальну, адміністративну чи цивільно-правову відповідальність відповідно до закону.

Що стосується адміністративної відповідальності, то слід зазначити, що у Кодексі України про адміністративні правопорушення, а саме в статті 173-2 передбачено відповідальність за вчинення насильства в сім'ї, що полягає в умисному вчиненні будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбічене законом право тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений, непроходження корекційної програми особою, яка вчинила насильство в сім'ї [3].

Отже, так як сім'я є важливим суспільно правовим інститутом в нашій державі, на її охорону направлена сфера діяльності багатьох галузей права, зокрема – міжнародного, сімейного, цивільного, кримінального тощо. Однак одне з найважливіших місць в забезпеченні захисту прав і свобод людини та громадянина посідає інститут адміністративно-правового регулювання протидії насильству в сім'ї.

---

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. ВВР України. ЗУ «Про попередження насильства в сім'ї» від 15.11.2001 року № 2789-III. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page15>

Ольга ЖИР

заступник директора з виховної роботи
Вільногірського коледжу НМетА України

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОБОТИ В КОЛЕДЖІ З ДІТЬМИ «ГРУПИ РИЗИКУ»

Підлітковий вік, серед періодів життя людини, є одним із найважчих та найкритичніших періодів становлення людини як біологічного виду і як особистості. Цей вік нестабільний, ранимий, важкий, і виявляється, що він більше ніж інші періоди життя залежить від реалій середовища. Цей вік характеризується численними психічним та соціальним змінами.

Суперечливий характер економічного, соціального та політичного розвитку суспільства призводить до того, що підлітки не завжди можуть знайти можливості до застосування своїх сил. Мало хто з юнаків, які зараз вступають до коледжів, мають чітке уявлення про необхідність здобуття такої освіти.

За результатами опитування студентів було зроблено висновок, що більшість тих, дітей, які мешкають в місті, прийшли на навчання за порадою батьків. Але, як показує практика, немісцеві студенти, так би мовити, «втекли» від батьків у пошуках свободи. І, якщо в першому випадку основний аспект виховання покладено на родину, то в другому випадку більша частина опіки над цими дітьми полягає саме на колектив коледжу. Перші кроки вчорашнього школяра на тернистій стежці вищої школи вимагають від нього не тільки старання та загальної підготовки, але й значних якісних змін.

Особливе занепокоєння викликає зростаюча кількість студентів групи ризику. До групи ризику та соціально-незахищених категорій відносяться такі групи студентів це: студенти-сироти, студенти позбавлені батьківського піклування; студенти-інваліди, студенти із малозабезпечених неповних, неблагополучних родин, студенти схильні до правопорушень. Діти групи ризику, зазвичай, позбавлені нормальних умов розвитку, що призводить до негативних наслідків психологічного і соціального характеру.

Основна відмінна риса дітей «групи ризику» полягає у тому, що вони вважаються дітьми, які потребують особливих підходів, але з причин різного характеру, які не завжди залежать від дитини, опиняються у кризовій, критичній ситуації. Більшість з них не відчують проблемної ситуації – не бажають говорити про них, часто не приймають поради та допомогу з боку дорослих, тоді як надана у потрібний момент допомога могла б підтримати дитину, допомогти їй подолати труднощі, змінити світогляд, зрозуміти сенс життя та змінити його.

Основними проблемами в роботі із такими дітьми в закладах нашого рівня – це територіальна віддаленість від батьків, що є перешкодою для

оперативного вирішення проблем. Інша проблема полягає в тому, що батьки або особи, які їх заміщують, виявляють байдужість, не завжди хочуть прислухатися до професійних порад з приводу проблем, які виникли в їх дитини, а інколи просто ігнорують їх, або перекладають повністю всю відповідальність на навчальний заклад.

В більшості закладів вищої освіти нашого рівня взагалі відсутня посада соціального педагога. Соціально-педагогічна робота ведеться в міру своїх можливостей безпосередньо заступником директора з виховної роботи, кураторами груп та практичним психологом (за наявності).

Враховуючи професійні компетенції та відсутність правової освіти викладачів та практичних психологів навчальних закладів іноді, на жаль, не вдається передбачити чи переконати студентів щодо наслідків порушення правил чи норм проживання в суспільстві. Більш дієвими, як свідчить досвід роботи, є зустрічі студентів «за круглим столом» не лише із педагогами, психологом чи вихователем, а й з працівниками правоохоронних органів, які на прикладах із точним трактуванням Закону можуть відповісти на запитання, роз'яснити та довести, «що можна робити, а що ні». З власного досвіду, можемо зазначити, що більш дієвими і цікавими є зустрічі не просто з працівниками поліції, а саме із працівниками ювенальної превенції, які мають досвід роботи саме із такими дітьми.

На нашу думку, присутність в навчальних закладах педагогів-ювенологів разом із всіма учасниками навчально-виховного процесу забезпечила б виконання комплексних превентивних заходів, які є вкрай необхідними при роботі з підлітками і особливо із дітьми, які потрапили до «групи ризику».

Журко Д.О.

курсант 3-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА КАДРІВ ПОЛІЦІЇ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ТА ІНШИХ РОЗВИНУТИХ КРАЇН СВІТУ

Актуальність даної теми полягає у тому, що потреба в удосконаленні системи професійної підготовки працівників поліції актуалізує вивчення досвіду інших країн.

У зв'язку з соціально-політичними тенденціями в Україні щодо інтеграції до європейської та загально-світової співдружності, практичною необхідністю використання найкращих зарубіжних зразків у галузі національної юриспруденції та забезпечення охорони прав неможливо уявити співробітників поліції нової формації без відповідних знань та навичок здобутих шляхом співпраці та обміну досвідом[1].

У ряді європейських країн навчальні заклади поліції знаходяться в межах загальнодержавної системи освіти, в інших країнах підготовка поліцейських кадрів орієнтована на вузькопрофесійне поліцейське навчання[2].

В умовах реформування освіти МВС України відповідно до Європейських стандартів відбулися позитивні так і негативні зміни, наприклад, радикальні соціально-економічні перетворення в суспільстві.

Освіта кадрів у вишах України системи МВС являється важливою складовою частиною підготовки, процесу формування та розвитку особи як професійного співробітника правоохоронних органів, але за останні два десятиліття проходила в недосконалих умовах державного будівництва незалежної України[2].

Деякі вчені вважають доцільним повне ліквідування вищих навчальних закладів системи МВС через застарілість системи підготовки співробітників, а також мотивуючи це тим, що така система сприяє розвитку корупції та надмірній витраті державних коштів. Альтернативою вони висувають запровадження цивільних ВНЗ державної та приватної форми власності[3].

Ми вважаємо, що це буде недоцільним через те, що цивільні ВНЗ не враховують специфіки професійної підготовки слідчих, оперативних працівників вони більш спрямовані на підготовку спеціалістів у галузі права, а не правоохоронній діяльності. При цьому проблемним питанням є саме нестача практичної фахової підготовки юристів. Справа в тому, що випускники юридичних цивільних вишів часто не мають достатніх практичних навичок, які дали б їм змогу одразу ж після завершення навчання працювати за фахом[4].

ВНЗ МВС в Україні достатньо розвинуті в сфері міжнародних відносин та співпраці з іншими державами та неурядовими організаціями. Вони активно співпрацюють з авторитетними міжнародними неурядовими організаціями, такими як Асоціація вищих навчальних закладів МВС, поліції держав-учасниць СНД, Асоціація поліцейських європейських коледжів, які в свою чергу організують стажування науково-педагогічного складу, слухачів і курсантів за кордоном, що дає можливість активно запозичувати досвід підготовки поліцейських в європейських країн та США[5].

Іноземні держави мають різноманітні системи освіти та навчання правоохоронців. В усіх країнах Європейського Союзу існують навчальні заклади, що навчають співробітників правоохоронних органів. Академії поліції будуються на базі Міністерств внутрішніх справ країни або під його

патронатом на базі вищих навчальних закладів, як окремий департамент. В навчальних закладах велике значення приділяється не тільки базовим навичкам поліцейських (криміналістика, слідчі дії, судово-медична експертиза тощо), а й таким загально – суспільним предметам, як соціологія, політологія, психологія, іноземні мови, що дозволяє прирівняти освіту поліцейського до освіти в коледжі. Базова підготовка для співробітників поліції (бакалавр поліцейської справи) займає від трьох до чотирьох років, далі обов'язковою є регулярна підтримка форми за допомогою професійних тренінгів та навчань. Рівень магістра поліцейської справи для отримання вищих управлінських посад в органах передбачає навчання від одного до двох років після отримання ступеню бакалавра. Також можливо опанувати поліцейську справу за скороченою процедурою у випадку вже наявності вищої освіти, в такому разі навчання займає близько двох років та зорієнтоване на здобуття практичних навичок для роботи у поліцейській службі. Весь підготовчий процес полісменів зазвичай розподіляють на три типи: Базова підготовка – вивчення основних навичок для здійснення поліцейських функцій (керування авто, затримання злочинців, правознавство тощо) [5].

Спеціалізована підготовка – додаткове навчання в різних областях діяльності поліції (карний розшук, робота з неповнолітніми, ведення переговорів тощо). Навчання персоналу – серія тренінгів, передбачених для старших офіцерів поліції, які відповідають за роботу інших співробітників поліції. Законодавчо діяльність поліцейських академій регулюється законами про Міністерство внутрішніх справ та законом «Про вищу освіту» країн-членів ЄС. Також регулювання відбувається через внутрішній статут поліцейської академії та окремими актами Міністерства внутрішніх справ[6].

Ураховуючи вище викладене, слід зазначити, що в різних державах є своя неповторна система підготовки різних фахівців для поліції, що сформувалася під впливом територіальних, історичних, політичних, соціально-економічних факторів і особливостей національних правових систем. Варто звернути на те, що в деяких європейських країн навчальні заклади поліції знаходяться в межах загальнодержавної системи освіти, де підготовка кадрів правоохоронних органів здійснюється в межах загальних національних стандартів професійного навчання. В інших Європейських країнах підготовка спеціалістів (за винятком керівних працівників) орієнтована на вузько професійну поліцейську освіту [6].

Запозичені знання професійної підготовки поліцейських зарубіжних країн реалізується в конкретних програмах співпраці з правоохоронними відомствами відповідних країн, але, на нашу думку, цей процес вимагає більш системного підходу. Отже, перспективами подальших розвідок у даному напрямку може бути систематизація результатів досліджень всіх аспектів професійної підготовки персоналу правоохоронних органів Європи та інших розвинених країн світу, здійснення порівняльного аналізу

професійної підготовки персоналу та реалізації прогресивних ідей у системі підготовки правоохоронних органів нашої держави.

1. Медведєв Ю.Л. Наближення права України до права Європейського союзу: понятійно-категоріальний апарат та способи узгодження / Ю.Л. Медведєв // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2014. – № 1. – С. 52-59.

2. Руг М. Юридические предметы в программе обучения Высшей школы полиции, современное состояние, перспективы развития // Проблемы развития образования, юридической науки и практики: Материалы Международной научно-практ. конф., посвященной 45-летию Академии МВД Республики Беларусь / Под общ. ред. И.И. Басецкого. Минск, 2003.

3. Малишев Б. Чому реформа поліцейської освіти необхідна та як її здійснити / Б. Малишев // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://police-experts.info/2016/09/22/police_education_1/

4. Губанова Т.О. Основні проблеми практичної фахової підготовки юристів у коледжах як галузевих вищих навчальних закладах України / Т.О. Губанова // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 4. – С. 21-24.

5. Черней В.В. Національна академія внутрішніх справ у контексті реалізації положень нового Закону України «Про вищу освіту» / В.В. Черней // Харківський національний університет внутрішніх справ в системі підготовки кадрів України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 26 верес. 2014 р. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: ХНУВС, 2014. – С. 22-27

6. Руг М. Юридические предметы в программе обучения Высшей школы полиции, современное состояние, перспективы развития / М. Руг // Проблемы развития образования, юридической науки и практики: материалы междунар. науч.-практ. конф., посвящ. 45-летию Академии МВД Республики Беларусь / под общ. ред. И.И. Басецкого. – Минск, 2003.

Іскра Анастасія Юрїївна,
курсант 4 курсу факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КИШЕНЬКОВИХ КРАДІЖОК

Важливе місце серед елементів структури криміналістичної методики займає. Криміналістична характеристика злочинів, у сучасній криміналістичній науці виступає вагомою науковою категорією, яка заснована на результатах узагальнення практичної діяльності правоохоронних органів та криміналістичних дослідженнях система зведених відомостей про криміналістично важливі ознаки. На меті вона має оптимізацію процесу розкриття та розслідування злочину певного виду.

Криміналістична характеристика представляє: 1) типовий спосіб вчинення злочину; 2) місце, час та обстановку злочину; 3) типові знаряддя та засоби вчинення злочину; 4) типовий предмет посягання; 5) типову особу злочинця; 6) типових осіб потерпілих; 7) типові сліди злочину [1, с. 255].

Ми підтримуємо В.П. Бахіна, який вважає, що до системи криміналістичної характеристики як практичного інструменту розслідування, а не наукової категорії криміналістики, повинні бути віднесені тільки ті елементи, які відрізняються чіткою пошуково-розшуковою спрямованістю. Ними є: спосіб вчинення злочину, предмет злочинного посягання, характеристика особи злочинця і слідова картина [2, с. 183–184].

Кишенькова крадіжка вважається одним з найпоширеніших видів міських злочинів. Відповідальність за їх вчинення передбачається ст. 185 КК України [3].

У криміналістиці кишенькові крадіжки поділяють на три групи: прості, складні та із застосуванням допоміжних засобів. Простими є крадіжки, коли особа поклала гаманець до сумки зверху або до задньої кишені штанів, а для злочинця це як «подарунок» - залишається без зусиль забрати річ, на яку він посягає. Якщо сумку, гаманець чи кишені на одязі необхідно розстібати або розрізати – то це складні кишенькові крадіжки, для вчинення яких потрібно одяг чи сумку розстібати (розрізати).

Кишенькові злодії «працюють» у тих місцях, де є натовп людей, наприклад в громадському транспорті у години «пік», ринки, магазини.

Для вище описаного виду злочину характерний високий професіоналізм злочинців. Також є факти, коли професіонали залучають до своєї «роботи» неповнолітніх яких цьому навчають. Окрім цього, «професія» кишенькового злодія вимагає швидкої реакції, витримки, гострого зору та знання психології поведінки особи.

Особа злочинця частіше за все середньої статури та зросту, непримітної зовнішності. Слід зазначити, що на обліку в поліції як кишенькові злодії перебуває немала кількість жінок.

Є низка ознак за якими можна вирахувати кишенькових злодіїв: 1) у магазині він дивиться не на продукцію, а слідкує за особистими речами покупців; 2) у великому скупченні людей він поводить себе не природно – штовхається навіть тоді, коли натовпу немає; 3) у громадському транспорті штовхає оточуючих, затіює сварку з напарником або штовхає оточуючих.

Зазвичай після 40 років кишенькарі виходять або на викладацьку роботу, або беруть собі помічників – «прополів». Головними їх ворогами стають не працівники міліції, а куріння, алкоголь і переїдання, що знижують пильність і чутливість пальців [4].

Від кишенькової крадіжки може постраждати кожен. Але найбільше ризикують громадяни, які грають на мобільних телефонах, читають книги чи знаходяться у стані алкогольного сп'яніння. Тому у повсякденному житті потрібно дотримуватись декількох правил. Перш за все потрібно не мати

звички тримати все в гаманці. По-друге, необхідно брати з собою лише ту суму грошей, якої вистачить для покупок. По-третє, гаманець має знаходитися у внутрішніх кишенях одягу, які застібаються на блискавку. По-четверте, ніколи не потрібно класти гаманець чи сумку у візок для покупок – вас можуть відволікти, а їх викрасти. По-п'яте, у місцях масового скупчення людей краще за все регулярно перевіряти чи гаманець на місці, а проходячи крізь юрбу людей – притиснути його рукою до тіла.

Сліди злочину в криміналістиці поділяються на ідеальні та матеріальні. Ідеальні сліди вчинення кишенькової крадіжки можна зафіксувати шляхом проведення допитів потерпілої особи, свідків, підозрюваного.

Матеріальні сліди кишенькових крадіжок можна виявити: на місці вчинення злочину, в особистих речах злочинця, за місцем його проживання. Як правило, здобиччю кишенькарів стають гаманці з грошима та пластиковими картками. Забравши з гаманця гроші, все інше викидають. При затриманні кишенькового злодія на гарячому під час особистого обшуку необхідно звернути увагу на пошук знарядь вчинення злочину та викрадених речей. Але, речі які було викрадено, можуть бути викинуті, тому, знайшовши їх, увагу слід звернути на виявлення на них відбитків пальців рук злочинця.

Таким чином, враховуючи вище викладене, можна зробити висновок що на сьогоднішній день, боротьба із зазначеним кримінальним правопорушенням потребує належної уваги з боку правоохоронців. Зокрема, приділити належно їх уваги запобіганню вчиненню кишенькових крадіжок.

---

1. Криміналістика: навч. посібник / за заг. ред. Є.В. Пряхіна. – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 540 с.

2. Бахин В.П. Криминалистика: проблемы и мнения (1962–2002): монография / В.П. Бахин. – К., 2002. – 268 с.

3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 (станом на 23.11.2011 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.

4. Щипачи, трясуну, марвихеры... Или как работают карманники. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://old.sfw.org.ua/index.php?newsid=1148783271>

Кирилук В.О.,
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Гаркуша В.В.,
доцент кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

МЕТОДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Забезпеченість захисту людей в державі є однією з головних ознак високого рівня цивілізації суспільства. Найголовнішим є саме стабільне забезпечення такого захисту не лише на законодавчому рівні, а й на практиці. Публічна безпека є однією із складових національної безпеки держави від внутрішніх загроз суспільству. На безпеку суспільства в цілому та окремих її осіб впливає багато факторів, в тому числі рівень злочинності та правопорушень. Тому виникає нагальна необхідність в належній діяльності правоохоронних органів щодо забезпечення публічної безпеки в державі. Для цього велике значення має розробка таких методів адміністративно-правової охорони, які будуть не тільки виглядати позитивними на законодавчому рівні, а й дійсно діяти на практиці та матимуть успішну реалізацію.

Діяльність правоохоронних органів та загалом методи адміністративно-правової охорони публічної безпеки та порядку досліджувались в усі часи різними науковцями, в тому числі П. Хамулою, М. Агаповою, Д. Беззубовим, І. Зозулею, В. Фатхутдіновим, А. Басовим, Ю. Кравченком, Є. Альховським, М. Долгополовою, С. Гусаровим та іншими. Та враховуючи зміни, які відбулися в Україні після запровадження різного роду реформ, вважаю за необхідне надалі досліджувати дане питання.

Правоохоронна функція за своєю сутністю є напрямом діяльності держави, що визначений на конституційному рівні та підлягає реалізації системою правоохоронних органів, на яких покладено повноваження щодо застосування юридичних заходів впливу з визначеним колом завдань. До них відносяться охорона конституційного ладу, законності і правопорядку, прав і свобод громадян, профілактики й боротьби зі злочинністю та іншими правопорушеннями [1].

Слід врахувати, що сам термін «публічна безпека» з'явився в законодавстві України відносно нещодавно. А саме, вперше його застосовано в Законі України «Про Національну поліцію» в 2015 року, де в ч. 1 ст. 1 вказано: «Національна поліція України - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод

людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку» [2]. Стає зрозумілим, що саме Національна поліція є головним правоохоронним органом, який повинен забезпечувати публічну безпеку.

Більшість науковців, які досліджували питання публічної безпеки та порядку зазначають, що вживання в Законі України «Про Національну поліцію» такого терміну ставить під загрозу діяльність правоохоронного органу загалом, в тому ж числі і методи їх діяльності, оскільки в іншому більше ніде не регламентовано законом таке поняття як «публічна безпека». Тому може виникнути багато питань при виконанні поліцією своїх функцій в забезпеченні публічної безпеки суспільства та оскаржено ті методи, які вони застосовують на конституційному рівні.

Виходячи з наукової думки, яка все ж таки наголошує на вживання термінів «громадська безпека» та «публічна безпека» як синонімів, можна зазначити таке визначення публічної безпеки - система суспільних відносин та юридичних норм, що регулюють ці відносини з метою забезпечення громадського спокою, недоторканності особи, її життя та здоров'я, нормальної діяльності державних і громадських інституцій, установ, закладів, підприємств [3, с. 65].

Виходячи з цього визначення зазначимо, що реалізація цієї системи забезпечується завдяки належній організації та реалізації відповідних відносин і заходів. Звідси можемо говорити про те, що публічна безпека являє собою такий стан суспільножиття, при якому гарантуються та реально забезпечуються безпечні умови існування й життєдіяльності як суспільства в цілому, так і його окремих членів; при якому через систему відповідних відносин і заходів забезпечується належний захист найбільш важливих суспільних та індивідуальних інтересів від негативного впливу з боку джерел підвищеної небезпеки, а також мінімізація та максимально оперативне усунення завданих ними шкідливих наслідків [4, с.75].

Змістом діяльності правоохоронних органів у виконанні методів адміністративно-правової охорони є здійснення органами і посадовими особами поліції комплексу засобів і заходів, спрямованих на встановлення і підтримку режиму безпеки життєдіяльності суб'єктів суспільних відносин. Специфіка поліцейських послуг у сфері охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави як окремого напрямку діяльності Національної поліції, на відміну від охоронної діяльності, що здійснюється в межах інших її напрямків діяльності (наприклад, охорони публічного (громадського) порядку), полягає у тому, що під час їх надання охорона здійснюється по відношенню до конкретного суб'єкта і має на меті забезпечення його певного суб'єктивного права (кола прав), свободи (свобод), законного інтересу (інтересів) [4, с.87].

Зазначимо, що найвагомішими серед методів адміністративно-правового захисту суспільства є переконання та примус, які визнають також універсальними і всеохоплюючими методами державного управління в

цілому. Їх широко застосовують в усіх сферах управлінської діяльності, в т.ч. у боротьбі із правопорушеннями; вони становлять систему засобів впливу держави на свідомість і поведінку людей, є необхідною умовою нормального функціонування суспільства, будь-якого державного або громадського об'єднання, всього процесу управління. Застосовуючи ці засоби, держава забезпечує функціонування всієї суспільної системи, організованість, дисциплінованість, охороняє працю та побут людей, нормальну соціальну обстановку в країні [5, с.72].

Зазначимо, що в адміністративній діяльності правоохоронних органів застосовують і інші методи, наприклад, такі як інструктування, координація, або ж низку методів, пов'язаних з психологічним впливом, таких як спонукання, мотивування, встановлення авторитету та інші методи, які в багатьох випадках також є не менш дієвими.

Загалом, коли справа доходить до здійснення примусового впливу, то його здійснюють тільки з метою підтримання суспільної дисципліни, забезпечення й охорони законності, для спрямування окремих громадян і колективів на додержання норм, що прийняті у цьому суспільстві. Він може виявитися у психічному впливі, спонуканні до певних дій, бажаної поведінки, або в суто примусових діях та фізичному впливі [5, с.74].

Отже, можна вказати на те, що для того, щоб методи адміністративно-правової допомоги по забезпеченню публічної безпеки в Україні були більш дієвими на даний час, необхідно врегулювати законодавство в цілому. Зрозуміло, що чим якісніше буде законодавча база, тим легше буде застосовувати на практиці те, що вказано в нормативно-правових актах держави. Оскільки після запровадження останніх реформ існує досить багато розбіжностей в основних законах держави, якими регламентується сама діяльність правоохоронних органів, ставиться під загрозу застосування методів, якими вони користуються за для забезпечення певних суспільних норм, в тому числі і методів забезпечення публічної безпеки.

---

1. П.І. Хамула. Правоохоронні органи в системі органів державної влади // Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук/ Національний юридичний університет ім. Я. Мудрого – Харків, 2015. – с. 235

2. Закон України «Про Національну поліцію» : від 02.07.2015 р., № 580–VIII // ВВР України. – 2015. – № 40–41.

3. В. Г. Гончаренко, П. П. Андрушко, Т. П. Базова та ін. Юридичні термінологічний словник / за ред. В. Г. Гончаренка. – 2-ге вид., стереотипне. – К. : Либідь, 2004. – 320 с.

4. Д.М. Ластович Адміністративно-правові засади надання поліцейських послуг в Україні// Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук/ Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2016 р. – с. 224

5. Г.В. Джагупов Методи адміністративно-правової охорони громадської безпеки в Україні// ПРАВО І БЕЗПЕКА № 4 (36) / Харківський національний університет внутрішніх справ. - Харків, 2010 р.

Кир'янова В.О.

курсант 2 курсу

факультету підготовки фахівців

для органів досудового розслідування,

Науковий керівник:

Логвиненко Б.О.

майор поліції, кандидат юридичних наук, доцент кафедри
Адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

ЗВ'ЯЗОК АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ ПРАВА

Адміністративне право – це галузь права, що регулює з метою реалізації завдань і функцій держави суспільні відносини управлінського характеру, які виникають у сфері виконавчої і розпорядчої діяльності органів виконавчої влади, внутрішньо організаційній діяльності інших державних органів, а також у процесі здійснення громадськими організаціями зовнішніх юридично-владних повноважень.

Адміністративне право є однією з фундаментальних галузей права, яке тісно переплітається з іншими галузями права, і завдяки цим зв'язкам забезпечується цілісність правової системи в цілому [1].

Актуальність даної теми в зв'язку адміністративного права з іншими галузями права, адже цей зв'язок відіграє важливу роль для уточнення його соціальної природи, визначення місця в правовій системі, а також особливостей змісту.

Метою даної теми є встановлення зв'язку адміністративного права з іншими галузями права. Методом співвідношення з'ясувати з якою саме галуззю цей зв'язок найбільш тісний.

Вивчивши «Теорію держави і права» ми дізнались що вся правова система поділяється на галузі, які мають певну класифікацію за трьома головними групами:

- профілюючі - конституційне, адміністративне, цивільне, кримінальне право та їх процесуальні аналоги;
- спеціальні - земельне, фінансове, трудове, сімейне право;
- комплексні - господарське, сільськогосподарське, природоохоронне, житлове, морське тощо[2].

Враховуючи те, що норми адміністративного права розвиваються і деталізують опираючись на положення Конституції України та інших джерел конституційного права щодо функціонування виконавських і розпорядливих органів ми можемо впевнено говорити про те що, найбільш чіткий зв'язок

прослідковується між адміністративним правом і конституційним правом, яке складає основу всіх галузей права, включаючи і адміністративне.

Щоб зрозуміти як саме співвідносяться ці дві галузі права потрібно визначити що ж є предметом конституційного права:

- суспільні відносини, які складаються у зв'язку із здійсненням влади, діяльністю органів державної влади, проведенням виборів в представницькі органи державної влади;
  - реалізацією конституційного статусу громадян і ін.
- Конституційні положення закріплюють місце органів виконавчої влади в системі державного механізму;
- найважливіші принципи їх формування і діяльності.

Таким чином, розпорядження норм конституційного права служать початковою основою для норм адміністративного права, які регулюють різноманітну і повсякденну виконавчо-розпорядчу діяльність органів державного управління[3].

Тісний зв'язок існує між адміністративним і кримінальним правом. Кримінальне право як галузь лише охоронної спрямованості воно створює специфічний режим охорони відносин у сфері державного управління через встановлення кримінальної відповідальності за посягання на чинний порядок управління.

Певний зв'язок існує між адміністративним правом і трудовим правом у сфері регулювання службових відносин. Норми трудового права визначають статус державних службовців як учасників трудового процесу. Що стосується норм адміністративного права, то вони регулюють державно-службові відносини, а саме: умови надходження на державну службу, порядок її проходження, повноваження посадових осіб в організації трудового процесу і інші.

Адміністративне право також, достатньо тісно пов'язано з цивільним правом, перш за все тому, що ці галузі регулюють відносини майнового характеру. Проте норми цивільного права стосуються майнових відносин, в яких сторони є рівноправними, а норми адміністративного права — майнових відносин, які базуються на адміністративному підпорядкуванні однієї сторони іншій.

Що ж стосується кримінально-процесуального права, то за допомогою норм адміністративного права (зокрема інституту адміністративної відповідальності) забезпечується нормальне здійснення проваджень у випадках вчинення правопорушень окремими суб'єктами кримінального процесу. Зокрема, Кодексом України про адміністративні правопорушення передбачено адміністративну відповідальність за вияв неповаги до суду, злісне ухилення свідка, потерпілого, експерта, перекладача від явки до органів попереднього слідства або дізнання тощо. В цілому ж, зважаючи на те, що основу предмета адміністративного права утворюють відносини, що складаються у зв'язку з організацією виконання законів

органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування, практично не може існувати галузі права, яка б не була так чи інакше пов'язана з адміністративним правом. В цьому виявляється непересічне значення адміністративно-правової галузі у правовій системі будь-якої сучасної держави[4].

Ще однією галуззю права з якою тісно взаємодіє адміністративне право є фінансове право. Власне фінансове право своїм народженням зобов'язане державному, адміністративному і частково - цивільному праву. Фінансове право регулює відносини в сфері фінансової діяльності держави, насамперед у діяльності щодо акумулювання і розподілу коштів, що становлять національний дохід держави. Для регулювання виникаючих тут відносин використовується адміністративно-правовий метод. Однак фінансове право визнане самостійною галуззю, тому що регулювання мобілізації, розподілу і використання коштів у державних інтересах має велике значення і відрізняється специфічними особливостями.

Отже, коли ми говоримо про розподіл фінансів - це фінансове право; коли про організацію роботи фінансових органів - це адміністративне право. Межі норм кримінального й адміністративного права визначаються характером і спрямованістю відповідних заборон.

Взаємодіє адміністративне право і з такими галузями, як земельне, природоохоронне, сільськогосподарське, митне, підприємницьке право та іншими. Однак їх розмежування ускладнюється тим, що до предмета названих галузей включені відносини, що регулюється нормами адміністративного права і властивим йому методом[5].

Отже, адміністративне право є однією з найбільших галузей права в Україні, адже ця галузь права регулює величезну кількість різноманітних суспільних відносин, діє майже у всіх сферах суспільного життя. Адміністративне право має тісні зв'язки з такими галузями права як: конституційне право, цивільне, кримінальне, кримінально-процесуальне, трудове, фінансове, земельне, природоохоронне, сільськогосподарське, митне, підприємницьке право та іншими. Саме адміністративне право здійснює захист не лише суспільних відносин але й інших правовідносин (земельних, житлових, екологічних, фінансових, трудових та ін.).

---

1. Адміністративне право України як галузь права. <http://ua-referat.com>.

2. Система адміністративного права і його джерела. – [Електронний ресурс]. – <http://pidruchniki.com/1417012045127/pravo>.

3. Адміністративне право України Академічний курс: Підр:У двох томах: Том 1. Загальна частина (Ред. Колегія: В.Б.Авер'янов(голова).-К.:Видавництво „Юридична думка” 2004.-584с.

4. Зв'язки адміністративного права з іншими галузями українського права. – [Електронний ресурс]. – <http://textbooks.net.ua/content/view/2591/15>.

5. Взаємодія адміністративного права з іншими галузями права. – [Електронний ресурс]. – <http://pidruchniki.com/1402041748181/pravo>.

Кононець Віта Петрівна,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, майор поліції

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ, ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗКРИТТЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ

Перша соціальна мережа з'явилась в Інтернеті у 1995 р. З часом колосальної популярності набула комунікація в соціальному сервісі «Facebook», та його російському аналозі «Вконтакте», зараз «Інстаграм», «Телеграм» першочерговою метою створення яких було спілкування, пошук своїх однокласників, колег та друзів. Засновники найпопулярніших соціальних мереж, інтернет – магнати Марк Цукерберг та Павло Дуров, щоразу оновлюють інтерфейс своїх мереж, ретельно дбаючи про стрімке розширення кола віртуальних користувачів.

Проте правоохоронні органи розглядають соціальні мережі в контексті наступних категорій: соціальні мережі як середовище формування особи потерпілого і злочинця, як засіб вчинення та як інструмент запобігання злочинів та правопорушень серед неповнолітніх.

Значна частина вчених схиляється до думки, що соціальні мережі несуть загрозу для активних користувачів-підлітків із нестійкою психікою і можуть стати для них середовищем формування особи злочинця.

У більшості випадків на здатність стати жертвою злочину в соціальних мережах впливає недотримання елементарних правил безпечної поведінки. Недбалість в питанні захисту своєї інформації дає додатковий стимул не тільки для вчинення конкретного злочину, а й є обставиною, що сприяє росту кількості злочинів, вчинених за допомогою Інтернету.

Соціальні мережі найбільш пагубно здійснюють шкідливий вплив на неповнолітніх, які в силу своїх вікових особливостей є однією із найбільш вразливих категорій суспільства. Разом з тим, спілкування в соціальних мережах може призвести до формування установки на вчинення злочину чи правопорушення.

Інформаційна складова соціальних мереж як засобу вчинення злочинів обумовлена тим, що інформація в руках злочинців виступає механізмом маніпуляції свідомістю осіб. В даному контексті розрізняють вчинення злочинів «за допомогою» та «з використанням» соціальних мереж. Актуальним є те, що застосування соціальних мереж може здійснюватись на всіх стадіях вчинення злочину: готування, замах, безпосереднє вчинення суспільно небезпечного діяння.

Сучасний етап розвитку України передбачає проведення комплексу

соціально-економічних реформ, спрямованих на збереження й розвиток особистості як умови подолання існуючих у країні проблем. Соціальна дійсність засвідчує, що на тлі виховної пасивності багатьох сімей, зростання бідності, девальвації моральних цінностей, поширення наркоманії, деморалізуючого впливу засобів масової інформації має місце тенденція до збільшення числа підлітків із делінквентною поведінкою. Зараз Україна посідає одне з перших місць серед країн Європи за рівнем притягнення неповнолітніх до кримінальної відповідальності. Так, на кінець 2016 року 22360 неповнолітніх перебували на обліку в органах ювенальної превенції, 12 956 – підозрювалися у скоєнні протиправних дій, 8555 – були засуджені за скоєння різних видів злочинів.

Тому, ми акцентуємо увагу, на необхідності комп'ютерної грамотності, яку слід починати навчати ще в школі, бо діти потребують захисту в першу чергу, і саме це є одним із комунікативних навиків дитини, що є необхідною для розвитку і становлення особистості.

Однак Гонитва за псевдопопулярністю стає справжньою епідемією. Перебуваючи у вільному доступі з відкритими контентами знімки неповнолітніх, мають шанс потрапити в руки зловмисників або можуть бути використані для реклами товарів та послуг без вашого відома. Серед іншого це ще й наражає дитину на загрозу стати жертвою збоченців, що можуть вистежити свою жертву онлайн.

Другим небезпечним наслідком є «кібербулінг» (англ. cyberbullying) — знущання з боку однолітків в онлайн-мережі, що спричиняє проблеми з самооцінкою та психологічний дискомфорт. Нерідко до фотографій додають не лише текстовий опис, але й геомітку, що вказує на місце перебування дитини. Відомі випадки, коли злодії вистежували власників акаунтів соцмереж у реальному житті саме за такими фото. Геомітки дають змогу бачити, коли люди перебувають удома, коли ходять на роботу і, зрештою, ідуть у відпустку.

Разом з тим, на даний час соціальні мережі стали сучасним інформаційним простором, який є альтернативою засобам масової інформації і може досить продуктивно використовуватись правоохоронними органами у роботі із запобігання, виявлення та розслідування злочинів серед неповнолітніх, а також розшуку зниклих дітей. Оперативні заходи з відслідковування місцезнаходження дитини може врятувати життя та попередити настання тяжких наслідків.

Пріоритетом превентивної роботи з підлітками у середніх загальноосвітніх школах має бути первинна та вторинна профілактика правопорушень шляхом включення неповнолітнього у позитивні соціальні відносини, залучення до соціально інформаційної корисної діяльності, застосування корекційного впливу.

В даному напрямку доцільно запуснути і спільний проект між операторами мобільного зв'язку та органами Національної поліції, а саме

підрозділами ювенальної превенції при територіальних органах. Таким чином оператор мобільного зв'язку зможе по факту зникнення дитини розсилати абонентам «Київстар» СМС-повідомлення з даними безвісти зниклих дітей, оголошених у розшук поліцією.

Алгоритм роботи запровадження даного проекту взаємодії має наступний вигляд:

1 крок – після надходження дзвінка на лінію 102 або звернення до підрозділу поліції у батьків (або інших осіб, які їх замінюють) відбирається заява про загублену дитину;

2 крок – поліція вносить до Інформаційного Сервісу персональні дані про дитину та останнє місце її перебування;

3 крок – за згодою батьків (опікунів або особи, що їх замінюють) отримана інформація надсилається до ПрАТ «Київстар» для подальшого СМС-оповіщення абонентів;

4 крок – ПрАТ «Київстар» формує перелік абонентів «Київстар» у зоні приблизного пошуку (від 1 до 3 км) та надсилає зазначеним абонентам короткі текстові повідомлення (SMS).

У тексті повідомлень зазначається: короткий опис загубленої дитини; посилання на веб-сторінку у соціальній мережі «Facebook» «Розшук дітей» з фото та коротким номером для отримання додаткової інформації.

Такий порядок взаємодії буде ще одним прогресивним та ефективним способом використання соціальних мереж для забезпечення безпеки дітей як запорука захищеності в державі.

Кононець Віта Петрівна
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, майор поліції

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА, ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Поліграф як науково-технічний прилад доволі системно використовують у таких напрямках правозастосовної практики: психологічний відбір кандидатів для заміщення вакантних посад (кадровий «скринінг»); спеціальні (внутрішні) перевірки й службові розслідування, а також виконання завдань у межах досудового й судового провадження щодо вчинених кримінальних та інших правопорушень. Однак, розвиваючись, ці

практичні напрями, на жаль, стикаються з різноманітними проблемними питаннями, особливо в контексті кримінального судочинства.

Слідчі, прокурори, судді нерідко констатують недостатність вітчизняної практики застосування поліграфа; недосконалість нормативно-правових документів, що регламентують відповідну діяльність; доцільність застосування цього приладу та його результатів у кримінальному, цивільному, господарському, адміністративному провадженні; обмеженість поінформування стосовно міжнародної правозастосовної практики використання поліграфа та його результатів тощо.

Кабінет Міністрів України надає наступне визначення: «**Поліграф** – технічний багатоканальний (у тому числі має канал виявлення протидії) реєстратор психофізіологічних реакцій суб'єкта дослідження, який дає можливість виявляти і фіксувати психофізіологічні реакції суб'єкта дослідження на певні стимули (подразники) шляхом перетворення його психофізіологічних показників активності з аналогових сигналів у цифрові сигнали, які відображаються у вигляді кривих на поліграмах».[1]

В Україні питання впровадження поліграфа, зокрема в діяльність правоохоронних органів, почали вивчати вже за часів незалежності.

У 1997 р. українська діаспора із США передала до МВС України десять апаратно-програмних приладів моделі «Аксітон». Наступного року фахівці МВС України здійснили перші спроби використання поліграфа в оперативно-розшуковій діяльності вітчизняних правоохоронних органів. А вже у 1999 р. п'ять англomовних офіцерів із Національної академії внутрішніх справ України (м. Київ) та Львівського юридичного інституту МВС України протягом двох місяців навчались у США (Академія судової психофізіології в м. Ларго штату Флорида). Перші поліграфологи були підготовлені за сприяння Українсько-американської асоціації поліцейських (м. Чикаго, США). Надалі поліграфологи цієї академії неодноразово надавали допомогу УМВС України в обласних центрах щодо проведення експертних психофізіологічних досліджень осіб, яких підозрювали в учиненні злочинів. Того року вітчизняні правоохоронці провели понад 50 опитувань на поліграфі за різними напрямками діяльності. Наступного 2000 р. наказом ГУБОЗ МВС України було запроваджено застосування поліграфів у кадровій роботі та оперативно-розшуковій діяльності підрозділів у боротьбі з організованою злочинністю. Упродовж 2000–2006 рр. фахівці провели 1757 опитувань осіб на поліграфі, зокрема 1020 – під час проведення оперативно-розшукових заходів і 737 – для вирішення питань кадрового забезпечення, зокрема, встановили причетність близько 230 осіб до вчинення понад 120 кримінальних злочинів[5, с. 23–24].

Уже наступного року було видано наказ МВС України «Про проведення експерименту щодо використання комп'ютерних поліграфів у діяльності органів внутрішніх справ» від 28 серпня 2001 р. № 743.[6], завдяки якому поліграф було системно запроваджено у сферу правоохоронних

органів України з ліквідацією обмежених можливостей застосування цього приладу в оперативно-розшуковій діяльності. На основі цього документа розробили Концепцію впровадження комп'ютерних технологій із використанням поліграфа в систему МВС України з програмою її реалізації. Як експеримент цей відомчий підзаконний акт продемонстрував певні позитивні результати, що слугували підґрунтям для прийняття чергового наказу в системі МВС України «Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України» від 28 липня 2004 р. № 842 [7].

На основі наказу фахівці розробили та впровадили Інструкцію про порядок використання в діяльності ОВС поліграфів (комп'ютеризованих приладів реєстрації психофізіологічних реакцій людини) № 1373/9972 [8], що значно розширило можливості застосування поліграфа в кримінальному судочинстві України.

На жаль, після затвердження колегією МВС України «Програми протидії злочинам проти життя та здоров'я проти особи на 2008–2012 роки» від 25 липня 2008 р. № 17км/1, де у п. 4.23 було передбачено системне використання поліграфа та отриманих за допомогою його результатів у роботі ОВС, спрямованих на ефективне розкриття злочинів проти життя та здоров'я людини, цей процес загальмувався з огляду на політичну ситуацію в нашій країні [9].

Діяльність щодо використання поліграфа також відображено у Законі України «Про Національну поліцію», що набув чинності 7 листопада 2015 р. Так, ч. 2 ст. 50 цього Закону визначено конституційні вимоги відносно порядку проходження тестування громадян на поліграфі, які виявили бажання вступити на службу до Національної поліції [10].

Міністерство юстиції України внесло відповідні зміни у свої законодавчі акти, пов'язані з використанням поліграфа. Зокрема, 27 липня 2015 р. було видано наказ № 1350/5 «Про внесення змін у наказ Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 р. № 53/5» [11], яким урегульовано питання підготовки й призначення судових експертиз та експертних досліджень. Цей наказ доповнив розділ 6 «Психологічна експертиза» новим п. 6.8 такого змісту: «З метою отримання орієнтуючої інформації можуть проводитися опитування із застосуванням спеціального технічного засобу – комп'ютерного поліграфа». Тобто результати застосування науково-технічного приладу – поліграфа офіційно набули ваги значущих орієнтуючих інформаційних даних для кримінальних, цивільних, адміністративних, господарських та інших проваджень, а також для забезпечення запитів зацікавлених фізичних (юридичних) осіб. Зокрема, пп. 6.8.1 вказаного наказу Міністерство юстиції України визначило предмет опитування із застосуванням спеціального технічного засобу – комп'ютерного поліграфа та отримання орієнтуючої інформації, яка стосується: ступеня вірогідності повідомленої інформації опитуваною особою; повноти наданої опитуваною

особою інформації; джерел отримання опитуваною особою інформації; уявлення опитуваної особи про конкретну подію; іншої орієнтуючої інформації, необхідної для конструювання версій розслідування конкретних подій.

Водночас, відповідно до пп. 6.8.2 цього наказу, такі опитування можуть проводитися лише за наявності письмової згоди на те особи, яка буде проходити тестування на поліграфі. Вищевикладене свідчить, з одного боку, про позитивні зміни в напрямі подолання негативного ставлення окремих державних владних інституцій до поліграфа, а з іншого – про те, що залишається низка чинників, які стримують усебічне застосування цього науково-технічного приладу в правозастосовній практиці, зокрема в системі вітчизняних правоохоронних органів. Здебільшого це зумовлено: недостатністю нормативно-правового забезпечення, яке б регулювало правовідносини щодо проведення опитування (дослідження) осіб на поліграфі та використання отриманих результатів тестування громадян; не розробленістю державної цільової програми з упровадження поліграфа в різні сфери суспільних правовідносин, зокрема в систему правоохоронних органів України; відсутністю програми практичного обміну досвідом з європейськими державами стосовно практики застосування поліграфів та результатів їх використання у вітчизняному кримінальному, цивільному, господарському, адміністративному судочинстві; уповільненим розвитком вітчизняних науково-технічних, практичних і методичних рекомендацій за даним напрямом діяльності; не відпрацьованістю механізму державної підготовки фахівців із використанням поліграфа, діяльність яких була б спрямована на сприяння правоохоронним органам України; відсутністю в державних науково-дослідних інститутах судових експертиз психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа тощо.

До того ж, відсутність належного правого врегулювання цієї діяльності в Україні призводить до певної «самодіяльності», тобто довільного застосування поліграфа у власних цілях, незважаючи на високу ймовірність порушення права людини та громадянина. Цілком очевидно, що нині потрібно чітко відпрацювати правовий механізм проведення опитувань (досліджень) осіб за допомогою цього пристрою. Варто розробити та юридично закріпити вимоги до осіб, які отримують сертифікат (свідоцтво, диплом – будь-який документ), що дає змогу бути поліграфологом, тобто захистити наших співвітчизників від дилетантів і самозванців. Також необхідно убезпечити українське суспільство від нав'язливого бажання деяких роботодавців перевірити співробітників на «детекторі брехні» без нагальної потреби, а також законодавчо встановити морально-етичні межі проведення цієї процедури спеціальної перевірки (тестування) осіб. Відсутність норм, що регулюють використання поліграфа, на жаль, не стримує виробництво, збут поліграфів і надання послуг за його допомогою. Тобто ринок у цьому напрямі лише набирає обертів і збільшує обсяги.

Відповідно, можна спрогнозувати на території України його подальший перерозподіл та активне впровадження в усі сфери нашого життя. Адже комерційні перспективи «поліграфоіндустрії» в країні з адміністративно-командним управлінням економікою завжди можна оптимізувати, зокрема шляхом: створення в системі відповідних відомств із залученням громадських організацій координаційно-аналітичних центрів із питань упровадження комп'ютерного поліграфа; розробки та прийняття нормативно-правової бази застосування поліграфа для роботи як державних органів, так і недержавних установ, компаній тощо; визначення порядку сертифікації вітчизняних поліграфічних пристроїв і надання дозволу на ввезення й застосування на території України поліграфів провідних іноземних виробників поліграфів.

Прийняття окремого закону в цій сфері діяльності надасть можливість урахувати нагальні потреби українського суспільства щодо: якісного відбору найбільш кваліфікованих і досвідчених кандидатів на заміщення відповідних посад під час їх працевлаштування та кадрового «скрінінгового» психологічного опитування, проведення максимально публічної та відкритої процедури люстрації, виконання внутрішніх періодичних перевірок окремих категорій уже працюючого персоналу та здійснення службових розслідувань; уникнення непрозорості, незаконних дій чи бездіяльності, непрофесіоналізму окремих категорій посадових осіб під час прийняття ними конкретних рішень на різних рівнях вертикалі державного управління владою; очищення державних інституцій управління владою від бюрократів, хабарників, корупціонерів, здирників та зрадників; подолання існуючих суперечностей у ставленні деяких посадовців до поліграфа й отриманих за допомогою нього результатів із метою використання їх у кримінальному, цивільному, господарському, адміністративному провадженні.

Таким чином, розв'язання цих та інших проблем, пов'язаних із діяльністю щодо використання поліграфа в Україні, надасть можливість окремим його опонентам по-іншому подивитися на цей науково-технічний прилад та отримані за його допомогою результати, упевнитись у позитивних аспектах його використання, на противагу прагненню заборонити поліграф у зв'язку з небажанням змінювати якість свого життя та країни загалом на краще.

---

1. Порядок проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Державному бюро розслідувань, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 11.05.2017 № 449

2. Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України, затверджене Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 08.12.2016 № 1285

3. Інструкція про порядок організації та проведення опитування персоналу з використанням поліграфа у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України, затверджена Наказом Міністерства оборони України від 14.04.2015 № 164

4. Інструкція щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі Міністерства доходів і зборів України, затверджена Наказом Міністерства доходів і зборів України від 02.08.2013 № 329

5. Безруков Е. В. Практика применения спецподразделениями БОП МВД Украины специальных психофизиологических исследований при проведении оперативно-розыскных мероприятий и при подборе кадров /Е. В. Безруков, В. В. Шишкин // Актуальные проблемы специальных психофизиологических исследований и перспективы их использования в борьбе с преступностью и при подборе кадров : материалы VII Междунар. науч.-практ. конф. – Краснодар : КубГТУ, 2006. – С. 23–31.

6. Про проведення експерименту щодо використання комп'ютерних поліграфів у діяльності органів внутрішніх справ України [Електронний ресурс] : наказ МВС України від 28 серп. 2001 р. № 743. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main>.

7. Про подальший розвиток служби психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України [Електронний ресурс] : наказ МВС України від 28 лип. 2004 р. № 842. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/>

8. Про порядок використання в діяльності ОВС поліграфів (комп'ютеризованих приладів реєстрації психофізіологічних реакцій людини) [Електронний ресурс] : Інструкція МВС України від 27 жовтня 2004 р. № 1373/9972. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1373-04>.

9. Про оголошення рішення колегії МВС України [Електронний ресурс] : наказ МВС України від 31 лип. 2008 р. № 370 // Програма протидії злочинам проти життя та здоров'я особи на 2008–2012 рр. : рішення колегії МВС України від 25 лип. 2008 р. № 17км/1. – Режим доступу: umdpl.info/files/docs/1288074253.doc.

10. ЗУ «Про Національну поліцію» [Електронний ресурс] : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII // Верховна Рада України. – Режим доступу: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19.

11. Про внесення змін в наказ Міністерства юстиції України від 8 жовт. 1998 р. № 53/5 [Електронний ресурс] : наказ Міністерства юстиції України від 27 лип. 2015 р. № 1350/5. – Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/news/47479>.

Котляров Сергій Олександрович

курсант 2 курсу
факультету економіко-правової безпеки

Науковий керівник:

Миرونюк Р.В.,

професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності ДДУВС,
доктор юридичних наук, професор

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛІСНУ НЕПОКОРУ ЗАКОННОМУ РОЗПОРЯДЖЕННЮ АБО ВИМОЗІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Особливо актуальною є проблема створення досконалого механізму боротьби з правопорушеннями в сфері державного управління в сфері виконання поліцейськими та громадськими формуваннями своїх обов'язків. Кожен громадянин повинен нести відповідальність за вчинені ними протиправні діяння. Відповідальність за правопорушення, передбачені статтею 185 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) має свої особливості. Проблема адміністративної відповідальності громадян за дані правопорушення пов'язана з проблемою зловживання з боку працівників національної поліції. Саме тому актуальним питанням є вивчення особливостей притягнення до відповідальності за даний вид правопорушення. Практика притягнення осіб до адміністративної відповідальності за ст. 185 КУпАП має багато недоліків, особливо через зловживання з боку поліцейських при складанні протоколів про адміністративні правопорушення.

В протоколі про адміністративне правопорушення мають бути вказані які законні вимоги були висунуті працівниками поліції. В багатьох випадках в протоколі вказується, що особа «вчинила злісну непокору законній вимозі працівника поліції», при цьому в чому полягали ці вимоги, в протоколі не вказується, що є підставою для закриття провадження по справі, у зв'язку з відсутністю складу адміністративного правопорушення.

У практиці розгляду судами справ про адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління (статті 185–185-2 КУпАП) траплялися випадки, коли внаслідок незаконних вимог працівників поліції фактично за відсутності у діяннях осіб складу адміністративних правопорушень протоколи склалися не обґрунтовано, чим порушувалися конституційні права та свободи громадян. Натомість місцевими судами на підставі цих матеріалів виносилися не обґрунтовані постанови, що тягло їх скасування.

Пред'явлення законної вимоги під час охорони громадського порядку має здійснюватися у порядку передбаченому КУпАП [3]. Верховний Суд

України в узагальненні «Практика розгляду судами справ про адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління(статті 185–1852 КУпАП)», вказав, що складом даного правопорушення виникає під час невиконання законної вимоги, яка пред'являється працівниками поліції «під час охорони громадського порядку». У підтвердженні цього є і відповідна судова практика [4]. Узагальнюючи судову практику, звернувшись до назви розділу КУпАП та назви самої статті 185 КУпАП та цілей законодавця при прийнятті вказаної норми, слід проаналізувати диспозицію статті 185 КУпАП, яка містить два різні склади правопорушення. Перший склад, це «злісна непокора законному розпорядженню або вимозі працівника поліції при виконанні ним службових обов'язків», тобто відповідальність має наставити за невиконання кожного розпорядження чи вимоги працівника поліції, якщо вони законні та пред'являються при виконанні ними службових обов'язків [3]. Другий склад правопорушення, це «вчинення таких дій щодо члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку».

І саме до цих осіб відноситься «у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку», оскільки забезпечення виконання вимог цих осіб пов'язується тільки якщо вони виконують певну делеговану функцію – охорону громадського порядку.

Також треба приділити увагу і незаконності використання норми даної статті працівниками поліції, які за її допомогою отримують законні підстави для затримання особи, з метою отримати від неї зізнання у вчиненні якогось злочину. А суди належним чином не перевіряють законності затримання особи та законності складання у відношенні неї протоколу про адміністративне правопорушення без урахування всіх обставин справи чи розпоряджень працівників поліції при виконанні службових обов'язків, або у відмові, вираженій в зухвалій формі, що свідчить про явну зневагу до осіб, які охороняють громадський порядок.

Саме це тлумачення є визнаним і сьогодні. Так, на нього посилається Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 11.10.2011 №10-рп/2011. Бажано вести відеофіксацію даного протиправного діяння порушника, та зазначити номер камери на звороті протоколу, дане відео з конкретними фактами даного протиправного діяння може братись судом до уваги при розгляді справи [4]. В рамках ст. 31, 32, 34 ЗУ «Про Національну поліцію» рекомендується застосувати до порушника такі превентивні поліцейські заходи:

- 1) перевірка документів (вимагати в особи пред'явлення документів, що посвідчують особу та/або посвідчують відповідне право особи)
- 2) поверхнева перевірка та огляд
- 3) застосувати відеофіксацію з моменту початку спілкування, і вести її при поверхневому огляді, та особистом уогляді в Управлінні поліції в

присутності понятих. Якщо порушник не виконує законні вимоги співробітника поліції, поліцейський уповноважений застосувати заходи примусу відповідно до ст. 42, 43, 44, 45, 46 ЗУ «Про Національну поліцію» [2].

Якщо порушник відмовився надавати документ, що посвідчує особу до огляду, в подальшому, в рамках адміністративного затримання, можна провести особистий огляд речей передбачений ст. 264 КУпАП і якщо даний документ буде виявлено, встановити за допомогою нього особу порушника.

Для особистого огляду потрібно залучити 2-х понятих тієї ж статі, що й порушник. Про особистий огляд робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення або в протоколі про адміністративне затримання. Якщо були очевидці іподії, бажано внести їх в адміністративний протокол, як свідків.

Також необхідно розуміти, що злісна непокора передбачає відсутність застосування фізичної сили з боку порушника. В разі її застосування, це буде не адміністративне правопорушення, а склад злочину за ст. 342 КК України «Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, члену громадського».

В разі опору для документування факту злочину рекомендую залучити до процесу очевидців, відібравши в них пояснення, або контактний номер телефону, щоб їх можливо було залучити до процесу, як свідків в подальшому досудовому розслідуванні та судовому розгляді.

Отже, враховуючи викладене, необхідно виділити такі особливості адміністративної відповідальності за злісну непокору законному розпорядженню або вимозі працівника поліції при виконанні ним службових обов'язків, а також вчинення таких же дій щодо члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку: суб'єктине суть відповідальність за вчинення адміністративних правопорушень, передбачених статтею 185 КУпАП, на засадах, передбачених КУпАП. Проблема адміністративної відповідальності осіб за дані правопорушення тісно пов'язана з проблемою зловживання з боку робітників поліції. Дана проблема потребує подальшого вдосконалення норми та підвищення професійного рівня працівників поліції щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення, оскільки саме вони виступають в ролі доказовою бази, яка має відповідати вимогам законності.

---

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page>.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41. – 1970 с. – Ст. 379.

3. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення. / За заг. ред. С. В. Петкова та С. М. Морозова – К.: «Центр учбової літератури», 2014. — 790 с.

4. Рішення Конституційного Суду України від 11.10.2011 №10-рп/2011 [Електронний ресурс] // Офіц. сайт Конституц. Суду України. - Режим доступу: <http://ccu.gov.ua>.

5. Узагальнення ВСУ «Практика розгляду судами справ про адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління (статті 185–185-2 КпАП)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1077.1292>

Кравченко Анна Віталіївна

курсант 4-го курсу
факультету підготовки
фахівців для органів
досудового розслідування

ПЛАНУВАННЯ, ЯК ФУНДАМЕНТ РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК, ВЧИНЕНИХ ГРУПАМИ НЕПОВНОЛІТНІХ

Тенденція щодо вчинення злочинів неповнолітніми останнім часом значно зросла в різних регіонах країни. Це свідчить про те, що підлітки не можуть пристосуватися до соціального середовища в якому вони зростають та перебувають. Рівень злочинності в країні росте з кожним днем, а такий прошарок населення відповідно до вікових категорії як підлітки є найвразливішими та досить швидко підпадають під вплив як негативних чинників, які є в середовищі в якому вони перебувають так і осіб, які пов'язані з кримінальним минулим і намагаються нав'язати їм свої поняття, як корисні.

Тому це питання наразі досить актуальне і досліджується багатьма науковцями. Так наприклад своїх зусиль до розгляду даної тематики приділили багато вчених, таких як: Ю. А. Абросімова, В. С. Афанасьєв, О. М. Бандурка, В. В. Василевич, Д. Л. Виговський, В. В. Голіна, О. М. Джужа, Н. П. Дубініна, В. І. Женунтій, Р. І. Ісаков, Т. Л. Кальченко, І. І. Карпець, О. Г. Колб, І. С. Кон, С. М. Корецький, М. М. Корчовий, В. М. Кудрявцева, Н. Ф. Кузнецова, І. І. Лановенко, П. П. Михайленко, А. Й. Міллер, Г. М. Міньковський, Г. В. Осипов, Т. Г. Перепелиця, Г. О. Пономаренко, О. Р. Ратинова, Ф. М. Решетнікова, А. Б. Романюк, О. Б. Сахаров, Н. О. Сущенко, Д. М. Тичина, О. М. Хархан та ін [1].

Так приділяючи увагу злочинності неповнолітніх слід звернутися до її структури, яка приводить нас до такого висновку, що найбільш поширеними

видами злочинів вчинених неповнолітніми є: крадіжки, грабежі, розбійні напади, хуліганство, акти вандалізму, викрадення транспортних засобів [2].

Тож приступимо до розгляду такої категорії як - розслідування крадіжок, учинених групами неповнолітніх. Дана форма злочинності має свої специфічні особливості. Адже ці злочини характеризуються великим обсягом і трудомісткістю слідчих (розшукових) дій у зв'язку з груповим характером цих злочинів, значною кількістю версій, розширенням кола обставин, що підлягають встановленню, залученням додаткових учасників до процесуальних дій, а саме не тільки слідчого, але і оперативних працівників, законних представників, педагогів, психологів або лікарів [3 4].

Це свідчить про те, що кримінально-процесуальним законодавством врегульовані норми щодо встановлення додаткових гарантій захисту прав та законних інтересів неповнолітніх, які потрапили у сферу злочинності. Тобто, вони спрямовані на повноцінне забезпечення прав цих осіб та виконання ними відповідних обов'язків.

Отже, враховуючи складність та об'ємність інформації, яка підлягає дослідженню необхідно вже на початковому етапі розслідування крадіжок, вчинених групами неповнолітніх здійснити планування. Тобто за вже отриманими відомостями, які все ж являються недостатніми в повному обсязі потрібно звернутись до такої алгоритму, який вміщує в себе: «типові слідчі ситуації – типові слідчі версії – програма розслідування – системи слідчих (розшукових) дій (тактичні операції)» [4 6, с. 27].

Виходячи із вщезазначеного алгоритму слід здійснити висунення декількох версій, що стосуються залучення дорослого організатора злочину, вчинення злочину знайомими потерпілого, інсценування крадіжки і т.д. Дослідження версій надасть можливість зібрання повної інформації щодо обставин вчинення злочинів, кола осіб які були в даному випадку залучені. Якщо всі факти прямо вказують на те, що все ж таки злочин вчинений саме неповнолітніми то перш за все треба дослідити постійні місця їх перебування, мету об'єднання їх у групу, що і висвітлить мотиви вчинення ними саме таких видів злочину, усіх осіб яким були відомі обставини вчинення злочину, оцінити і віднайти серед учасників групи найсильнішого та найслабкішого задля встановлення з ними психологічного контакту та можливості здійснення такого прийому, як прихована маніпуляція на рівні психологічної свідомості, задля розкриття усіх моментів, які можливо не були озвучені іншими. Це дозволить конкретизувати висунуті раніше версії про обставини злочину і осіб, які вчинили його та уточнити напрями розслідування, які і будуть залежати від ступеня визначеності зібраної до цього часу інформації [5].

Адже, інформація що отримана внаслідок висунутих, відкорегованих і проаналізованих версій, перевірених алібі, проведення очних ставок, повторних детальних допитів і виступатиме підґрунтям для проведення всіх

необхідних експертиз, додаткових допитів, оглядів, іноді повторних обшуків [6 3].

Таким чином розслідування крадіжок вчинених групами неповнолітніх потребують оперативності, швидкого аналізу відомостей, отриманих на початку планування, умілого застосування слідчим тактичних і психологічних прийомів. Слід наголосити на тому, що коло учасників, які фігурують в данному провадженні в процесі розслідування може змінюватись і це вимагає застосування специфічних підходів до планування.

Тож, з усього вищеназачено слід прийняти до уваги та проаналізувати те, що без планування та правильної організації розслідування крадіжок, вчинених групою неповнолітніх, тягне за собою неможливість швидкого та ефективного розкриття цих злочинів. Адже не дослідження версій, які були висунуті в плані розслідування та їх не оновлення у зв'язку із нововиявленими відомостями, а також не прописувати програми розслідування не призведе до успішних результатів.

---

1. Корольчук В. К. Актуальні проблеми запобігання злочинам неповнолітніх / Віктор Костянтинів Корольчук. // Науковий вісник НАВС України. – 2013. – №1. – С. 176–181.

2. Особливості розслідування злочинів неповнолітніх [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://studme.com.ua>.

3. Настільна книга слідчого: наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів / М. І. Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Вид. Дім «Ін Юре», 2007. – 728.

4. Сорока І. В. Особливості проведення слідчого огляду за фактами вчинених неповнолітніми крадіжок майна громадян / І. В. Сорока // Наук. вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ. – 2013. – № 4. – С. 444–449.

5. . Манжос І. О. Планування розслідування крадіжок, учинених групами неповнолітніх / І. О. Манжос. // Теорія і практика правознавства. – 2015. – №2. – С. 11.

6. Журавель В. А. Профілактичні заходи слідчого в структурі окремої криміналістичної методики розслідування злочинів / В. А. Журавель // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики ; Харків. наук.-дослід. ін-т судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса. – Х. : Право, 2013. – Вип. 11 – С. 24–31.

Кравченко І.С.
доцент кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
ФПФПД ДДУВС
к.ю.н., доцент,

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Спробою наблизити діяльність дільничних офіцерів поліції до європейських норм є прийнятий у 2017 році наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» від 28.07.2017 № 650. Водночас даний нормативно-правовий акт фактично не змінив підходу до діяльності дільничних офіцерів поліції, умов їх роботи, виконуваних повноважень, тощо. Розглянемо особливості діяльності дільничних офіцерів поліції в умовах сьогодення детальніше.

Серед недоліків сучасного рівня виконання покладених на дільничних офіцерів поліції завдань можемо назвати наступні:

- випадки правової безграмотності, а саме: невміння скласти процесуальні документи, незнання власних повноважень, навіть вказаний вище відомчий нормативно-правовий акт посилається на Закон України «Про попередження насильства в сім'ї», що втратив чинність, тощо;

- неможливість реалізації визначених законодавством положень щодо організації діяльності дільничних офіцерів поліції. Так, відповідно до вказаного вище наказу дільничний офіцер поліції зобов'язаний виконувати службові функції з табельною вогнепальною зброєю, засобами зв'язку та спецзасобами. Виконання таких норм передбачає наявність достатньої кількості табельної вогнепальної зброї, засобів зв'язку та спецзасобів в територіальних відділеннях поліції, а також створення необхідних умов для їх зберігання, що не представляється можливим в умовах функціонування сучасної поліції.

- відсутність належних матеріальних умов функціонування дільничних офіцерів поліції (обладнаних належним чином поліцейських станцій, наявність інтернет зв'язку, наявність комп'ютерів, паперу, ксероксів, принтерів, тощо);

- постійне залучення дільничних офіцерів поліції до охорони публічного порядку, несення служби в конвої тощо. Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» від 28.07.2017 № 650 чітко забороняє приймати такі управлінські рішення керівникам.

Для модернізації діяльності служби дільничних офіцерів поліції до європейських стандартів першочергово пропонуємо усунути зазначені нами недоліки їх діяльності, а також наступне:

- налагодити тісну реальну взаємодію з громадою: спільні наради, спільні проекти, реалізація спільних заходів, щорічні звіти дільничного перед громадою.

Громада повинна знати дільничного в обличчя та його контактні номери телефонів (дієвими є засоби: Біг Борди із зображенням дільничного та його контактною інформацією, інформація на сайті Національної поліції, за якою можна знайти дільничного за територіальністю та його контакти, роздавання візитівок дільничними, тощо).

Крім того, професійне виконання покладених на дільничного офіцера поліції завдань сприятиме налагодженню взаємодії з громадою.

Також актуальним є спілкування з громадянами через інформаційний інтернет-простір, а тому ведення сторінки дільничного офіцера в соціальних мережах, прийняття електронних звернень через електронну поштову скриньку є нагальною необхідністю і вимогою сучасності.

- усунення плану виконання роботи для дільничних офіцерів поліції (розкритих злочинів, складених протоколів про адміністративні правопорушення, винесених постанов про адміністративні правопорушення, тощо). Основне завдання дільничного офіцера поліції – профілактика правопорушень, а тому показником роботи дільничного офіцера поліції є рівень довіри населення, відгуки громади про ефективність його діяльність, адже поліція має бути для людей.

- дільничні офіцери поліції мають бути на своїй поліцейській дільниці особами, до яких звертаються по допомогу як громадяни, так і інші підрозділи Національної поліції у випадку виникнення події (вчинення злочину, самогубства, адміністративного правопорушення, виникнення надзвичайної події, вчинення домашнього насильства, зникнення безвісті дитини або дорослої людини, тощо) на території обслуговування, адже саме дільничний має знати, чим і як живуть громадяни на цій території.

Запропоновані вектори модернізації діяльності дільничних офіцерів поліції будуть діяти лише за умови вироблення та реалізації механізму їх запровадження.

Крупко А.О.,
Курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Гаркуша В.В.,
доцент кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

РОЛЬ ГРОМАДЯН ТА ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ

На даному етапі розвитку України як демократичної держави виникає нагальна необхідність в більш пильній увазі до процесів, які становлять її національну безпеку. Саме тому проводиться ряд реформ, робляться кроки до відбудови систем різних сфер діяльності держави, модернізується законодавство. Відомо, що демократична та правова держава формується із багатьох факторів, не останнім в ряді цих факторів є і ефективно діючий режим публічної безпеки та порядку. Публічна безпека та порядок є об'єктами різних видів охорони, ефективність здійснення яких забезпечує національну безпеку України загалом. Залежить це від багатьох факторів: чіткого та обумовленого встановлення цілей, формування меж такої охорони, які забезпечують необхідність встановлення змісту публічної безпеки та порядку. Сформована на даний час система публічної безпеки і порядку складає сукупність органів державної влади, органів та служб, а також державних та недержавних організацій, окремих громадян, що в межах своєї компетенції або особистої ініціативи виконують завдання щодо їх забезпечення.

Саме нестійкий стан різного роду сфер розвитку в державі спонукає розглядати питання, пов'язані із захистом суспільства. Наукові дослідження забезпечення публічної безпеки і порядку проводились такими науковцями як В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, І. П. Голосніченко, С.Т. Гончарук, В. Ф. Захаров, Д.П. Калаянов, Л.В. Коваль, В.К. Колпаков та іншими. Зважаючи на постійні зміни в законодавстві та деякі проблемні аспекти, з якими доводиться стикатися розглядаючи дане питання, вважаю, що дослідження даної теми є нагально необхідним.

Перше, на що безспідставно звертають увагу науковці, це саме поняття «публічної безпеки та порядку», яке на даний час в законодавстві зустрічається лише в Законі України «Про Національну поліцію» в контексті самого поняття Національної поліції. У частині 1 статті 1 вказано «Національна поліція України - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини,

протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку» [1]. Оскільки інші законодавчі акти досі містять в собі поняття «громадської безпеки та порядку» виникають труднощі в застосуванні норм законодавства України на практиці. Щоб більш повно дослідити саме роль громадян та органів виконавчої влади в цьому питанні підтримаємо сторону тих наукових праць, які встановлюють, що все ж таки ці поняття є тотожними і їх можна застосовувати як синоніми.

Ознаками публічної безпеки та порядку об'єктів адміністративно-правової охорони науковці визначають те, що вони: 1) підлягають охороні за допомогою адміністративно-правових засобів та методів з використанням позасудових та судових адміністративно-юрисдикційних процедур (адміністративний примус, адміністративне судочинство тощо); 2) належать, передусім, до сфери відання правоохоронних органів та інших органів виконавчої влади; 3) їх досягнення є пріоритетним завданням діяльності кожного державного органу, органу місцевого самоврядування та їх посадових осіб. Тому за станом досягнення публічної безпеки та порядку слід оцінювати ефективність діяльності цих органів [2, с.86]. Тому не лише діяльність правоохоронних органів складає основу охорони публічної безпеки та порядку, а й всієї системи влади загалом, в тому числі не останнє місце займає діяльність громадських формувань.

У відповідності до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» громадяни України відповідно до Конституції України мають право створювати в установленому порядку громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку і державного кордону, сприяння органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам, Державній прикордонній службі України та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у запобіганні та припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, а також у рятуванні людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин [3].

Розглядаючи даний закон визначають основні завдання, права й обов'язки громадських формувань та їх членів, форми та методи їх роботи. Громадські формування проводять свою діяльність шляхом: 1) спільного з працівниками органів Національної поліції, прикордонниками патрулювання й виставлення постів на вулицях, майданах, залізничних вокзалах, в аеропортах, морських і річкових портах, у місцях компактного проживання громадян, розташування підприємств, установ, організацій, навчальних закладів, а також у місцях можливої появи порушників кордону в межах району, що контролюється Державною прикордонною службою України, прикордонної смуги; участі в забезпеченні охорони публічного порядку та під час проведення масових заходів, погоджених у випадках, передбачених законом, із виконавчими органами місцевого самоврядування; 2) проведення

разом із прикордонниками огляду на маршрутах можливого руху порушників державного кордону, місць їх укриття, транспортних засобів, суміжної з державним кордоном місцевості з метою встановлення причин і умов перебування там невідомих осіб; 3) участі в заходах правоохоронних органів, спрямованих на боротьбу з окремими видами правопорушень [4].

Дійсно громадські формування приймають безпосередню участь у забезпеченні публічної безпеки та порядку та все ж до основних суб'єктів їх забезпечення, особливо в умовах виникнення надзвичайних ситуацій відносять органи виконавчої влади та правоохоронні органи. Їх діяльність безпосередньо направлена на здійснення заходів щодо забезпечення захисту об'єктів публічної безпеки та порядку, тому вони і визначаються як головні. До них відносяться: Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство Оборони України, Служба безпеки України, Міністерство з надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та інші.

Саме ці суб'єкти вважаються головними, оскільки до їх функцій відноситься безпосередньо забезпечення охорони публічної безпеки та порядку. Підтверджується це тим, що одними із головним напрямків діяльності даної групи суб'єктів є:

по-перше, забезпечення виконання законів та інших нормативно-правових актів з питань захисту населення від надзвичайних ситуацій та забезпечення громадської безпеки за таких умов;

по-друге, здійснювати заходи щодо розробки та реалізації державних програм з питань захисту населення від надзвичайних ситуацій та забезпечення громадської безпеки у таких умовах;

по-третє, реалізовувати систему заходів щодо забезпечення громадської безпеки в межах своїх повноважень тощо [5].

Отже, забезпечення публічної безпеки та порядку є одним із головних завдань органів виконавчої влади, що прямо встановлено на законодавчому рівні. Громадяни відіграють ключову допоміжну роль у цьому питанні. І саме точність та правильність виконання норм встановлених законами забезпечує дійсно ефективний захист національної безпеки держави. Тому, вважаю за необхідне, провести зміни в законодавстві в аспекті забезпечення публічної безпеки та порядку. В тому числі звернути увагу на визначення понять «публічної безпеки та порядку», що є новим для законодавства України. Це дозволить правоохоронним органам реалізовувати свої функції із забезпечення публічної безпеки та порядку, сприятиме підвищенню рівня національної захищеності загалом.

1. Закон України «Про Національну поліцію»: від 02.07.2015 р., № 580–VIII // ВВР України. – 2015. – № 40–41.

2. О.В. Батраченко. Поняття та ознаки публічної безпеки та порядку як об'єктів адміністративно-правової охорони// Науковий вісник Ужгородського національного університету / Серія ПРАВО. В. 29. Ч. 2. Т. 3. – Ужгород, 2014 р.

3. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 р.// ВВР України. 2000. - № 40

4. С.В. Лихачев. Роль громадян та органів виконавчої влади в системі забезпечення громадського порядку та громадської безпеки. Електронний ресурс. - [Режим доступу]: <http://radnuk.info/statti/226-admin-pravo/14522-2011-01-18-03-31-45.html>

5. А.В. Басов Забезпечення громадської безпеки: поняття та зміст. Електронний ресурс. - [Режим доступу]:<http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/2-2-2012/item/52-zabezpechennya-hromadskoyi-bezpeky-ponyattya-ta-zmist-basov-a-v>

Михайло КУШПА,
кандидат філологічних наук,
завідувач Мар'ївської філії КЗ «Вакулівська опорна загально-
освітня школа І-ІІІ ступенів» Вакулівської сільської ради
Софіївського району Дніпропетровської області

**АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ У РОБОТІ ФАХІВЦІВ ІНКЛЮЗИВНО-
РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ, ДІЛЬНИЧНОГО ПОЛІЦІЇ ТА ВІДДІЛУ
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ОБ'ЄДНАНОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ, В НАДАННІ ДОПОМОГИ ДІТЯМ ІЗ
СІМЕЙ, ЩО ОПИНИЛИСЯ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ
ОБСТАВИНАХ**

В об'єднаних територіальних громадах України на правах юридичної особи створено службу у справах дітей, що підпорядковується у своїй діяльності голові сільської ради. Цей структурний підрозділ створено «для забезпечення якісного соціального захисту дітей». Саме таку мету задекларовано у листі Мінсоцполітики України від 15.06.2018 року. «Про деякі питання діяльності об'єднаної територіальної громади щодо соціальної підтримки населення та захисту прав дітей».

На виконання визначеної мети ,а саме за для надання якісної соціальної допомоги сім'ям та дітям, видано наказ Мінсоцполітики № 890 від 14.06.2018 року «Про деякі питання діяльності об'єднаної територіальної громади щодо соціальної підтримки населення та захисту прав дітей», яким затверджено Методичні рекомендації щодо організації та забезпечення діяльності об'єднаної територіальної громади у сфері соціального захисту населення та захисту прав дітей.

Згідно з пунктами 5.5. і 5.6. «Методичних рекомендацій» структурний підрозділ з питань надання соціальних послуг повинен вдаватися до інтегрованого підходу у виявленні осіб та сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах сприяти отриманню ними соціальної підтримки різних видів, уживати профілактичні заходи для дітей із сімей, запобігання вилученню дітей із сім'ї, своєчасного виявлення загрози життю і здоров'ю

дитини. З цією метою вживаються заходи щодо налагодження міжвідомчої координації, залучення спеціалістів усіх закладів та установ, які становлять інфраструктуру об'єднаної територіальної громади.

У монографії «Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми» (З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко) під терміном «міжвідомча взаємодія» розуміють взаємодію державних організацій, що представляють різні відомства (галузі державних управління й установи, які їх обслуговують). Міждисциплінарна взаємодія – це взаємодія групи фахівців різних спеціальностей, однодумців, об'єднаних спільними цілями. Також міжвідомча взаємодія реалізується в роботі органів опіки та піклування, дорадчих органів. При виявленні вразливої сім'ї, інформуванні, проведенні оцінки потреб, плануванні та наданні послуг. До прикладу, сім'я опинилась у складних життєвих обставинах: «Чи достатньо лише соціальної підтримки через надання соціальних послуг?» У подальшому діти з таких сімей потребують корекційної роботи з боку дефектологів, логопедів, психологів, які є працівниками інклюзивно-ресурсних центрів, що підпорядковується у своїй діяльності виключно МОН України. Проблеми допомоги сім'ям, що опинилися в складних життєвих обставинах мають вирішуватись комплексно за моделями визначеними центральним органом виконавчої влади. Пунктом 5.6. зазначених у «Методичних рекомендацій» рекомендовано створити мультидисциплінарну команду в складі фахівця із соціальної роботи, працівника служби у справах дітей, дільничного лікаря, соціального педагога загальної середньої освіти, психолога, дільничного інспектора Національної поліції. Як бачимо керівникові радять вдатися до міждисциплінарної взаємодії тобто залучити групу фахівців різних спеціальностей, об'єднаних спільними цілями.

У Вакулівській ОТГ створено за підтримки держави інклюзивно-ресурсний центр. У разі необхідності можливо залучити до роботи спеціалістів зі спеціальної освіти: педагога-дефектолога, психолога, соціального педагога тощо. Однак, існує нагальна потреба у фахівцю, який би міг надати допомогу дитині і в правовому і педагогічному та психологічному аспектах. Саме таким фахівцем є педагог-ювенолог.

Інклюзивно-ресурсні центри мають спільно співпрацювати з ФСР об'єднаної територіальної громади задля раннього виявлення проблем у розвитку дитини та започаткування корекційної роботи, правильного здійснення психолого-педагогічного вивчення дитини та наявностей об'єктивних можливостей її розвитку. Надати дитині кваліфіковану корекційну допомогу можливо тільки за згодою батьків. А що робити, коли батьки не дають згоди на надання освітніх послуг інклюзивно-ресурсним центром, хто тоді виступить на захист прав дитини та надасть їй реальну допомогу у процесі навчання? Відповідь є: це має бути педагог з правового захисту дітей – педагог-ювенолог.

Латиш Анна Валеріївна
курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОРІВНЯННЯ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ПРО МІЛІЦІЮ ТА ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ. ВІДПОВІДНІСТЬ ЗАКОНІВ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Протягом останніх трьох років на території України було проведено ряд реформ у різних сферах діяльності державних органів. Навесні 2014 року розпочалося проведення реформ у силовому блоці державних органів з метою викоринення корупції та беззаконня у судовій та правоохоронній системах.

Першим заступником міністра внутрішніх справ було призначено Еку Згуладзе, що відіграло значущу роль у створення та розвитку поліції. Впродовж 2014-2015 років активно розроблявся Закон України «Про Національну поліцію». Замість старої міліції охороняти права і свободи людини, протидіяти злочинності, підтримувати публічний порядок та громадську безпеку розпочала парафія Національної поліції. Дане дослідження важливе для розуміння принципів діяльності поліції, допомагає визначити основні відмінності Національної поліції від міліції, порівняти засади діяльності, повноваження та функції.

Основна відмінність поліції від міліції полягає в тому, що поліція – не репресивний і не каральний орган на відміну від радянської міліції, основною діяльністю Національної поліції є забезпечення публічної безпеки і порядку. У визначенні сказано, що Національна поліція України (поліція) - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. [1]

Визначення міліції суттєво відрізняється. Таким чином підкреслюючи каральну функцію цього правоохоронного органу. Міліція в Україні - державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань. [2]

На поліцейського покладається набагато менший обсяг зобов'язань, в першу чергу направлений на допомогу громадянам, а саме неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського. Іншими словами, правовою основою діяльності поліції є Конституція України, а всі закони України та інші нормативно-правові акти

не повинні суперечити Конституції України. Поліцейському заборонено виконувати незаконні та явно злочинні накази.

В розділі 2 Закону «Про національну поліцію» на відміну від ст. 3 Закону України «Про міліцію», міститься розширений перелік з повним визначенням принципів діяльності поліції, до яких належить верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність. Таким чином слід звернути увагу на те, що в новому законі чітко визначені принципи діяльності поліції які відповідають Конституції України. Так принцип верховенства права знаходить своє відображення у ч. 1 ст. 3 Конституції України, а саме людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. [3]

Ч. 2 ст. 3 Конституції України відображена у ст. 7 ЗУ «Про Національну поліцію» Дотримання прав і свобод людини.

Принцип законності (ст. 8 ЗУ «Про Національну поліцію»): Поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України. [1]

Таким чином при створення та прийнятті Закону України «Про Національну поліцію» Верховна Рада України спиралася на Конституцію України, що відобразилося у змісті прийнятого закону. Завдяки цьому даний закон є демократичним, спрямованим на попередження злочинів, діяльність поліції базується на засадах Конституції України та не суперечить їй.

Також слід звернути увагу, що в новому законі чітко прописані всі поліцейські заходи, які уповноважені застосовувати поліцейські відповідно до покладених на них обов'язків. Чітко зазначений порядок застосування визначених в законі поліцейських заходів (превентивних та примусових), зазначені умови застосування фізичної сили та спеціальних засобів, прописано умови застосування та використання вогнепальної зброї. Раніше це все визначалося в інструкціях, якими керувалася міліція у своїй діяльності.

Зміни відбулися і у складі правоохоронного органу. Так раніше існувала: кримінальна міліція, міліція громадської безпеки, державна автомобільна інспекція, міліція охорони, судова міліція, внутрішньої безпеки, міліція особливого призначення, а також у визначених законом випадках Міністерством внутрішніх справ України могли створюватись спеціальні підрозділи міліції. [2]

Згідно з законом у нову поліцію входить низка підрозділів: кримінальна поліція (оперативні підрозділи); патрульна поліція; органи досудового розслідування; поліція охорони; спеціальна поліція (виконання завдань на закритих режимних об'єктах); поліція особливого призначення (спецпідрозділ).

Окрім службових собак, які передбачалися в ЗУ «Про міліцію» у поліції передбачено використання і службових коней.

Новим законом передбачено і те, що крім вогнепальної зброї, поліцейський може мати ще й травматичну або іншу зброю несмертельної дії.

Не можна не звернути увагу, що окрім службового посвідчення, поліцейський має ще й жетон із спеціальним ідентифікаційним номером. Поліцейському заборонено заважати громадянам фіксувати цей номер. Цей номер є унікальним і кожна людина буде знати, на кого конкретно скаржитися. Також ці номери зазначаються на формі всіх спецпідрозділів чи на шолом, які також можуть бути зафіксовані. В законі визначено носіння цих жетонів на однострої поліцейського та якщо поліцейський виконує завдання у цивільному одязі.

Вперше в ЗУ «Про Національну поліцію» введено поняття «превентивні поліцейські заходи», а також чітко визначено їх перелік та умови застосування.

Частиною 2 статті 31 Закону України «Про національну поліцію» також визначено, що під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи. [1]

Одна з головних переваг нової поліції – орієнтація на партнерські відносини з громадськістю, у той час, як на міліцію громадськість мала мінімальний вплив.

ЗУ «Про Національну поліцію» містить розширений перелік з повним визначенням принципів діяльності поліції, до яких належить верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність. [1]

Відбір поліцейських повністю відрізняється від прийняття на службу до міліції. В законі «Про поліцію» передбачено конкурс для майбутніх поліцейських, яких відбиратимуть поліцейські комісії із представників Міністерства внутрішніх справ керівників поліції.

Отже, при детальному вивченні Національної поліції існує безліч рис які відрізняють її від радянської та пострадянської міліції. Основними з них є відмінність у понятті, функціях, повноваженнях та засадах діяльності, правовій основі, також зміни відбули і у самій структурі поліції, правилах прийому до поліції. Таким чином можна говорити про значні зміни які відбулися протягом досить короткого часу та відбуваються і нині. Національна поліція новий правоохоронний орган основним завданням якого є забезпечення публічної безпеки і порядку.

1. Закон України « Про Національну поліцію » від 02.07.2015 [Електронний ресурс: Офіційний сайт Верховної Ради України].- Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

2. Закон України « Про міліцію» від 20.12.1990 [Електронний ресурс: Офіційний сайт Верховної Ради України].- Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-12>

3. Конституція України прийнята 28.06.1996 [Електронний ресурс: Офіційний сайт Верховної Ради України].- Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

Литвин О.Я.

Херсонський факультет ОДУВС, студентка

Бараненко Р.В.

Херсонський факультет ОДУВС,
професор кафедри, кандидат технічних наук, доцент

ЧИ МОЖЛИВА УСПІШНА ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ?

Протидія злочинам правоохоронними органами України безумовно межує з її превентивним аспектом діяльності. Оскільки для зменшення кількості скоєних правопорушень необхідно звертати увагу на ті злочини, що готуються, як у матеріальному, так і формальному плані. Щодо першого випадку, то це є кримінально караним діянням, що дає змогу протидіяти вчиненню злочинів ще на етапі підготовки до нього. Однак, говорячи про формальний план готування вчинення злочинного діяння, мається на увазі виникнення замислу переходу на іншу сторону Закону. Саме з цього моменту повинна починатися протидія злочинним посяганням.

У своєму загальному вигляді протидія правопорушенню означає перешкоджання його подальшому вчиненню. Але якби на сучасному етапі розвитку правоохоронної системи України ця її галузь була успішною, то проблеми б не виникало. Однак що стало цьому причиною? Якщо збільшити кількісний склад працівників правоохоронних органів, то похідним від цього буде інше – зниження якісного критерію, тобто сумбур, який виникне в результаті, породить низку інших проблем. А отже, необхідно знайти інше вирішення поставленого завдання.

По-перше, для успішної протидії необхідна досить розвинута превентивна діяльність, що повинна бути спрямована на виховання правового суспільства в цілому та зверненні уваги на окремі аспекти загального поняття добра і зла в праві. Тобто припинення правопорушення повинно починатися з недопущення його вчинення. Для цього доцільним буде низка заходів щодо введення як складової навчальної програми предмета права окремо та його лінійного тлумачення в інших галузях наук,

що вивчаються в школах. Тобто поняття правового виховання повинно проходити базисним через весь курс навчання.

По-друге, необхідно заручитися так званою підтримкою громадськості щодо припинення правопорушень. Здавалося б, у цьому суспільство має бути зацікавлено, оскільки це буде означати безпеку життя та свободу існування. Тоді чому система правоохоронних органів та їх працівники зокрема стали першочерговим ворогом для громадськості? Можливо, у цьому винна неефективність спрямування захисту та розподілу сил. Мова йде про ситуації, коли при виникненні злочинного діяння на вулиці, від громадян спостерігається лише пасивність та ніякої допомоги тому, чий права порушуються. І як наслідок, самі правопорушники, очікуючи такої реакції від оточення, керуються у своїх діях абсолютною свободою. Крім того, має місце ситуація, коли свідок не бажає співпрацювати з правоохоронними органами, причинами чого є багато фактів, але головною проблемою є недовіра та незахищеність. Тож головним завданням структурних підрозділів поліції має стати вирішення проблеми авторитету в суспільстві. І тільки тоді правоохоронні органи зможуть розраховувати на підтримку громадськості, яка в свою чергу буде відчувати практичний захист.

По-третє, щоб втілити в життя згадану вище безпеку громадян від вчинюваних злочинів, необхідно це закріпити не тільки практично, але й юридично, тобто методом законодавчих приписів. Мова йде про те, що у майже у кожній нормі Кримінального Кодексу України є так звані виключення чи «лазівки». Чи можливо в такому випадку говорити про законодавчий захист, коли будь-який біль-менш обізнаний в правовій сфері адвокат може виправдати злочинця? Закони мають захищати, незважаючи на соціальний статус та матеріальний стан, а спираючись на вчинене діяння. Де-юре, судочинство керується принципом правосуддя. Але де-факто у судовому процесі має місце змагальність сторін. Тобто, суд буде на стороні того, хто вміло керується словом та обізнаністю в законах, але не того, хто правий. У цьому виражається практика судових процесів, коли потерпілий стає правопорушником, а останній – свідком. *Luitur cum persona, qui luere non potest cum crimena.*

Отже, для ефективної протидії злочинним діянням правоохоронним органам необхідно звертати уваги не лише на свій кількісний і якісний склад, час реагування та інші чинники, що безпосередньо впливають на затримання правопорушника та розкриття злочину, але й на ті обставини, що є на перший погляд допоміжними, однак від них залежить успіх такої діяльності. А саме законодавче та практичне закріплення поняття співпраці з громадськістю та надання захисту після неї.

Логвиненко Б.О.

завідувач кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної діяльності
факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ВІДОМЧИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ПРЕВЕНТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Новостворена Національна поліція є органом, на який покладаються надії як суспільства так і Уряду щодо налагодження ефективної протидії правопорушенням, зокрема, зменшення рівня злочинності та належної охорони публічного порядку і безпеки.

Реальними проблемами становлення Національної поліції є кадровий голод у практичних підрозділах, неналежно проведена переатестація діючих співробітників та недосконале національне законодавство, що часто виступає основоположною проблемою.

В діяльності поліції найбільш тісно взаємодіють із населенням саме підрозділи превентивної діяльності. Не торкаючись недоліків організаційної структури Національної поліції, що стосуються виокремлення складовими елементами системи саме «патрульної поліції» [1], а не «превентивної» або «адміністративної», пропонуємо визначити недоліки «поліцейського» нормативно-правового масиву. Часто, саме від можливості оперативного застосування норм правових актів залежить успіх подальших дій поліцейського. Нажаль, існуючі методичні рекомендації та запропоновані алгоритми дій не можуть повною мірою компенсувати недоліків діючого правового масиву, через які поліція сприймається громадянами як неефективна інституція. Особливої гостроти все вищезазначене набуває у питаннях, де зачіпаються інтереси соціально вразливої частини населення, зокрема й неповнолітніх осіб.

За даними соціологічних досліджень Центру Разумкова, найбільшу довіру громадян серед інститутів держави та суспільства отримала Національна гвардія – це 52,6 %. Державній службі з надзвичайних ситуацій довіряють 50,5 % громадян України, Державній прикордонній службі – 46,4 %, добровольчим батальйонам – 43,9 %, Патрульній поліції – 40,9 %, Національній поліції – 39,3 % [2].

Цікаво, що в системі Національної поліції населення довіряє саме патрульній службі, яка більшою мірою у порівнянні до інших служб реалізує адміністративно-юрисдикційні повноваження. Проте, як бути із питанням

ефективності діяльності превентивних підрозділів у цілому та у аспекті їх роботи з неповнолітніми особами?

Ми пропонуємо виокремити наступні проблемні моменти практичного застосування відомчого нормативно-правового масиву поліцейськими превентивних підрозділів:

1. Застарілість КУпАП. Замість пояснення даної проблеми, наведемо окремі положення з діючого Кодексу. За вчинення адміністративних правопорушень до неповнолітніх у віці від 16 до 18 років можуть бути застосовані заходи впливу, зокрема, зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого (стаття 24-1); Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння тягне за собою попередження або штраф від 102 до 136 гривень (стаття 180) [3]. Для прикладу у адміністративному законодавстві Латвійської республіки 6 статей присвячено питанням про адміністративну відповідальність за правопорушення, пов'язані із дитиною. Адміністративна відповідальність настає з 14 років, а за аналогічне до 180 статті КУпАП статті 172 латиського адміністративного Закону відповідальність сягає від 35 до 140 євро, повторно до 350, а неодноразово до сімсот євро. Тож про правовиховуючий вплив вітчизняних норм мову вести некоректно.

2. Недостатня інформативність підзаконних актів. Приміром, у Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції [4] розглядається загальний алгоритм оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення. Проте, як бути у випадках мовчання особи, яку затримано за вчинення адміністративного правопорушення. Як діяти у окремих випадках, коли особою, яка притягається до адміністративної відповідальності виявляється неповнолітня особа?

3. Статтею 41 Закону «Про Національну поліцію» закріплено такий поліцейський захід, як поліцейське піклування. Останнє, серед іншого, здійснюється і щодо неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду. Поліцейське піклування має наслідком щодо передання неповнолітнього батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування. Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними... [1]. Про поліцейське піклування складається протокол, в якому в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень. Такий протокол підписує особа, про яку піклуються та

поліцейським. Цікаво, що встановленої форми такого протоколу немає у відкритих джерелах. До того ж, якщо у поліцейського є достатньо підстав про те, що особа не усвідомлює все, що відбувається – підпис не є потрібним. Навіщо ж такий «недодокумент» взагалі потрібен не є зрозумілим.

На представлені важливі питання немає відповіді у вигляді закріпленої у нормативно-правовому акті позиції Національної поліції або МВС. Все це призводить до неоднозначності у виборі тих чи інших форм і методів застосування норм «поліцейських» нормативно-правових актів. Як наслідок, численні оскарження незаконних, з точки зору громадян, поліцейських дій та рішень.

Вихід вбачається нами у проведенні узгоджених дій на трьох рівнях: Перший. Анонс та проведення всеукраїнської науково-практичної конференції поліцейських з проблем застосування норм адміністративного деліктного законодавства в практичній діяльності. Другий. Оформлення результатів круглого столу у вигляді змін та доповнень до діючого законодавства. Третій. Направлення законопроекту до Верховної Ради України, лобіювання прийняття змін та доповнень з боку МВС України та профільного комітету.

Ми переконані, що без практично орієнтованих дій ефективність роботи підрозділів превентивної діяльності залишиться на посередньому рівні, а практика застосування відомчого правового масиву не буде одностаійною.

---

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 2.07.2015 // Відомості Верховної Ради України від 09.10.2015 – 2015 р., / № 40-41 /, стор. 1970, стаття 379

2. Нацгвардія очолила рейтинг довіри громадян – заступник глави МВС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://prm.ua/natsgvardiya-ocholila-reyting-doviri-gromadyan-zastupnik-glavi-mvs/>

3. Кодекс України Про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

4. Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15/print1445876883230724>.

Лонська Є.В.

курсант навчального взводу ПС-445 ДДУВС

Гаркуша В.В.

доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності ДДУВС, к.ю.н.

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ФОТО-, КІНОЗЙОМКИ, ВІДЕОЗАПИСУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Актуальними на даний момент є дослідження та обговорення питань пов'язаних з використанням поліцією технічних приладів, зокрема у процесі здійснення фото і відео-фіксації. Вона грає велику роль у пошуках злочинців та правопорушників, допомагає збирати докази, досліджувати документи та інших речові докази. І тому потрібно визначити правові підстави, значимість даного питання та взагалі доречність застосування працівниками поліції цих засобів.

На сьогоднішній день досить плідно відбувається реформування структурних підрозділів МВС, зокрема поліції. Завдяки запозиченню прикладів міжнародно-правових норм спрощується і удосконалюється діяльність правоохоронних органів. Нові закони визначають правові засади та організацію діяльності Національної поліції України. Для здійснення цієї реформи у законодавця є позитивні наміри і бажання, але все ж таки цього замало, адже на даному етапі були виділені тільки способи проведення змін, а засобів для реалізації замало, а в деяких випадках, вони взагалі відсутні.

Згідно статті 1 Закону України «Про Національну поліцію України» Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1]. В даному законі зазначено завдання, функції, повноваження, правову основу та принципи діяльності поліції, ми ж розглянемо поліцейські заходи, а саме статтю 40 Закону, в якій визначено порядок застосування технічних приладів та засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису.

Частина 1 зазначеної статті визначає, що поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- і відеотехніки, що знаходиться в чужому володінні, з метою:

1) попередження, виявлення або фіксування правопорушення, охорони громадської безпеки та власності, забезпечення безпеки осіб;

2) забезпечення дотримання правил дорожнього руху [1].

Друга частина полягає в тому, що інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Розглянути питання використання відеозапису поліцейського як доказової бази у суді.

Стаття 251 КУпАП визначає докази в справі про адміністративне правопорушення, до яких віднесено будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами [2].

Аналіз судових рішень показує, що суди в основному враховують показання технічних приладів як дослідженні у судовому засіданні докази, додані до протоколу. В той же час, зустрічаються випадки, коли суд за незрозумілих обставин виносять рішення про відмову у визнанні саме того чи іншого відеозапису доказом в справі про адміністративне правопорушення. На мою думку, суд під час вирішення справи при винесенні вироку враховує свої власні переконання стосовно даної справи та діє відповідно до ситуації що склалася. Але це також в деякій мірі не є з правової точки зору правильним, тому що не відповідає саме таким вимогам як неупередженість та об'єктивність.

До оскарження рішень поліцейських у суді призводять також недотримання вимог чинного законодавства щодо застосування технічних приладів та засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису самими поліцейськими. Так, поліцейські часто не виконують вимогу щодо повідомлення особи про причини застосування до неї превентивних заходів, а також доведення до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи. Також часто ігнорується вимога про розміщення на видному місці інформації про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку та інші.

Отже, використання закріпленого в законі права працівниками поліції на застосування технічних приладів та засобів, що мають функції фото- і

кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису впливає на результати правоохоронної діяльності, зокрема такі як якість проведення окремих слідчих дій, ефективність ведення профілактичної роботи, збирання доказової бази під час провадження в справах про адміністративні правопорушення.

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 [Електронний ресурс].
Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984 — 1984 р., № 51, стаття 1122

Манойло Олег Олегович
курсант 2-го курсу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції

ШТРАФ ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ САНКЦІЇ

Стаття 27 Кодексу про адміністративні правопорушення визначає поняття штраф як грошове стягнення, що накладається на громадян і посадових осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірі, встановлених вищезазначеним Кодексом та іншими законами України. Термін "штраф" має давнє походження і в перекладі з німецької "strafe" означає пеню, кару, стягнення за проступок [3]. Однак сутність штрафу як виду адміністративного стягнення, завдяки поєднанню загальних рис штрафної (каральної) санкції та певних особливих властивостей, значно ширша й полягає не тільки в ущемленні майнових інтересів винної особи. Штраф, як і інше адміністративне стягнення є мірою відповідальності, правовим наслідком адміністративного правопорушення, що має на меті запобігання вчиненню нових правопорушень з боку правопорушника та інших осіб досягається головним чином завдяки настрашці, яка утримує нестійких осіб від вчинення адміністративних проступків [1].

Штраф передбачений як єдиний або альтернативний захід за більшість адміністративних правопорушень.

Адміністративному штрафу як різновиду штрафної (каральної) правової санкції притаманні такі риси:

- він є проявом державного примусу, тобто має каральний характер через протиправну поведінку;
- звертається на майно правопорушника, звідси - грошово-майновий характер;

- добровільний характер виконання поєднується із вживанням примусу в разі ухилення від виконання;
- містить у собі мету відшкодування матеріальної шкоди, завданої державі;
- йому властиві інші ознаки юридичних санкцій: запобіжний, виправно-виховний, правовідновлювальний характер.

Виховний елемент адміністративного штрафу передбачає настання позитивних змін у поведінці правопорушника. Однак поведінка як зовнішній прояв діяльності людини залежить від безпосереднього або опосередкованого впливу штрафу та процесу його застосування на психіку індивіда [1].

Отже, будучи за своєю сутністю засобом державного примусу, адміністративний штраф виступає зовнішнім спонукальним засобом як майнового, так і психологічного впливу. Превентивний аспект адміністративного штрафу поділяється на конкретно- та загальнопревентивний фактори. Конкретно-превентивний фактор реалізується у: обов'язку сплатити штрафну суму правопорушником; настанні для винної особи певних правообмежень (адміністративної караності); загрозі застосування до правопорушника підвищеної адміністративної відповідальності, а іноді й кримінальної. Загальнопревентивний елемент адміністративного штрафу знаходить виявляється у: загрозі застосування адміністративного стягнення взагалі; факті повсякденної діяльності органів адміністративно-штрафної юрисдикції [3].

Адміністративний Штраф має чимало специфічних матеріальних та процесуально-правових властивостей. Розміри адміністративних штрафів з урахуванням майнового стану винної особи ставляться в залежність від ступеня суспільної шкідливості адміністративних проступків, значно меншої, ніж ступінь суспільної небезпеки злочинів (відповідно і розміри адміністративних штрафів значно менші, ніж розміри кримінальних штрафів) та не пов'язані, на відміну від фінансових штрафів, із потребою компенсування державі значних розмірів шкоди, завданої правопорушеннями (звідси й менші розміри у порівнянні з фінансовими штрафами).

В Україні, розміри адміністративних штрафів, що накладаються на фізичних осіб, визначаються у межах від 0,1 до кількох десятків неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (дещо вищі розміри адміністративних штрафів, які накладаються на службових осіб). Якщо ж суб'єктом адміністративно-штрафної відповідальності виступає юридична особа, межі обчислення розмірів штрафів - від кількох десятків до кількох сотень неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

1. Електронний ресурс [http://pidruchniki.com/13480104/pravo/administrativni_styagnennya_zagalni_pravila_nakladennya]
2. Електронний ресурс [http://www.prostopravo.com.ua/pravonarusheniya/stati/vidy_administrativnyh_vzyskaniy_v_ukraine_i_poryadok_ih_primeneniya]
3. Електронний ресурс [http://www.pravo.vuzlib.su/book_z1163_page_84.html]

**Манойло Олег Олегович,
Шевченко Богдан Романович,**
курсанти 3 курсу факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Кононець Віта Петрівна,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності ДДУВС,
к.ю.н.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПОСТАНОВИ ПРО ОПЛАТНЕ ВИЛУЧЕННЯ ПРЕДМЕТА

Оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає в його примусовому вилученні і подальшій реалізації з передаванням вирученої суми колишньому власникові з відрахуванням витрат на реалізацію вилученого предмета (ст. 28 КУпАП).

Сьогодні цей захід застосовується за повторне протягом року порушення водіями правил експлуатації транспортних засобів, управління транспортними засобами в стані алкогольного сп'яніння або ухилення від огляду на стан сп'яніння; порушення правил перевезення небезпечних речовин на повітряному транспорті; порушення правил зберігання або перевезення вогнепальної зброї, ухилення від її реалізації (ч. 5 ст. 121; ч. 2 ст. 130; ч. 3 ст. 133; ст. ст. 191, 193 КУпАП).

Оплатне вилучення транспортних засобів за вчинення правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 121 і ч. 2 ст. 130 КУпАП, здійснюється за постановою міського (районного) суду (судді), до компетенції якого належить розгляд цих справ [1].

Постанову про оплатне вилучення вогнепальної зброї і боєприпасів за порушення правил їх зберігання або перевезення, а також ухилення від їх реалізації (ст. ст. 191, 193 КУпАП), виносять органи внутрішніх справ.

Згідно зі ст. 311 КУпАП, постанова про оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, виконується державним виконавцем

Предмет, вилучений на підставі постанови про його оплатне вилучення, здається державним виконавцем для реалізації в порядку, встановленому законом [2].

Суми, виручені від реалізації оплатно вилученого предмета, передаються колишньому власникові з відрахуванням витрат, пов'язаних з проведенням виконавчих дій.

Доставка транспортних засобів на штрафмайданчик регулюється ст. 265-2 Кодексу про адміністративні правопорушення та Постановою КМУ №1102 від 17.12.08. У цих документах є така фраза "Транспортний засіб может бути тимчасово Затриманий на строк до вирішення справи про Адміністративне правопорушення, але НЕ більш як три доби з моменту такого затримання".

Повернення затриманого транспортного засобу, який зберігається на штрафмайданчику або стоянці, здійснюється за письмовим зверненням його водія, власника (співвласника) [1]. Відповідно до зазначеного Постановою Кабміну, повернення здійснюється за умови оплати водієм або власником витрат, пов'язаних з транспортуванням та зберіганням такого транспортного засобу і пред'явлення відповідного протоколу про адміністративне правопорушення. За транспортування і зберігання транспортного засобу на штрафмайданчику або стоянці ДАІ стягується плата в розмірі, який встановлюється спільним наказом МВС, Мінфіну та Мінекономіки. Однак, слід нагадати, що відповідно до частини 5 ст. 265-2 Кодексу (КУпАП), плата за повернення стягненню не підлягає [3]. У цьому плані, постанова КабМіну прямо суперечить закону, який має вищу юридичну силу. Хоча цю норму, з урахуванням урядової постанови можна тлумачити і таким чином: якщо Ви звернулися за поверненням ТЗ через 3 доби після затримання, Вам повинні повернути транспортний засіб без справляння плати за зберігання;

Забрати зі штрафмайданчика своє авто, відправлене туди зі столичних вулиць за неправильну парковку, можна і у вихідні дні. В патрульній службі України, в робочі дні та суботу це можливо з 9.00 до 18.00, у неділю - з 10.00 до 14.00 [2].

В Управлінні патрульної поліції, створено єдине вікно. Звернувшись туди, водій отримає постанову про порушення і штраф, там же йому оформлять всі документи, необхідні для отримання авто. Порушник може оплатити штраф і затверджений державний тариф за евакуацію на місці через спеціальний електронний термінал.

Відповідно до наказу МВС та Мінекономіки вартість послуг евакуатора становить 720 гривень для автомобілів вагою від двох до трьох тонн і 1020 гривень - для автомобілів вагою важче трьох тонн. Ціна за зберігання авто на

штрафмайданчику - 144 гривні на добу за перші сім днів і 24 гривні на добу, починаючи з восьмого дня.

1. Електронний ресурс – Режим доступу -
[http://pidruchniki.com/1944070150408/pravo/provadžhennya_vikonannyu_postanovi_pro_oplatne_viluchennya_predmeta]

2. Електронний ресурс – Режим доступу -
[http://pidruchniki.com/1429011445261/pravo/provadžhennya_vikonannyu_postanovi_pro_oplatne_viluchennya_predmeta]

3. Електронний ресурс – Режим доступу -[<http://westudents.com.ua/glavy/58215-23-provadžennya-po-vikonannyu-postanovi-pro-oplatne-viluchennya-predmeta.html>]

Матвієнко Є.І.,

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Науковий керівник:

Логвиненко Б.О.,

завідувач кафедри адміністративного права, процесу та
адміністративної діяльності, доктор юридичних наук, доцент.

ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Одним із основних завдань діяльності Національної поліції є забезпечення громадської безпеки, як складової національної безпеки України. Попри позитивні зрушення у сфері реформування правоохоронних органів, існує широке коло проблем і прогалин, що стосується організаційного та правового забезпечення громадської безпеки підрозділами Національної поліції. Вони потребують суттєвого удосконалення та набувають особливого значення в контексті гармонізації законодавства, підвищення ефективності діяльності у зазначеній сфері, з урахуванням сучасних реалій суспільних та державних процесів, що відбуваються в Україні.

На нашу думку, у сучасному світі на першому місці має розглядатися безпека людини, адже саме людина стоїть у центрі таких глобальних утворень, як суспільство та держава. Відтак усі види безпеки мають розглядатися з огляду на концепт забезпеченості прав людини. [1, с.5]

М. М. Москаленко визначає поліцейську діяльність як специфічну форму реалізації поліцейської функції держави, що припускає цілеспрямований вплив відповідних державних інститутів (органів) на соціальні відносини, а поліція виступає саме тією державною організацією, через яку держава забезпечує значну частину заходів щодо забезпечення

власної безпеки та безпеки суспільства і його членів. У європейській юридичній науці поліцейську діяльність розуміють як «діяльність внутрішнього управління, через яку окремі особи захищаються від небезпеки, що їм загрожує, від оточуючих стихійних і особистісних сил, нейтралізуючи ці сили, встановлюючи їм межі». Вдале і досить змістовне розуміння поліцейської діяльності пропонує В. М. Шадрін: це особливий вид соціальної, державно-управлінської діяльності, що здійснюється на основі закону і в інтересах суспільства, спрямованої на охорону і підтримку громадського порядку, забезпечення громадської безпеки заходами примусу [2, с. 134].

Щодо діяльності підрозділів превентивної діяльності, то визначимо насамперед поняття цього підрозділу. Після прийняття Закону України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р. змінилась назва підрозділів громадської безпеки Міністерства внутрішніх справ України на нову – «превентивна діяльність». Згідно з визначенням в академічному словнику української мови термін «превентивний» – це той, який попереджає що-небудь, запобігає чомусь, а дієслово «діяльність» означає застосування своєї праці до чого-небудь. Отже, превентивна діяльність – це особливий вид діяльності поліцейських, які у своїй праці попереджають та (або) запобігають вчиненню правопорушень у сфері публічного порядку. У правовій науці виділяють такі види превенції, як загальна превенція – попередження скоєння правопорушень іншими особами. Це попередження вчинення кримінальних правопорушень громадянами, схильними до протиправних учинків; превенція приватна – профілактика (попередження) учинення нових кримінальних правопорушень особами, які вже скоїли будь-яке правопорушення. Стратегічна ж мета діяльності превенції полягає в недопущенні переходу задуму в дієві акти поведінки. Проміжна мета визначається конкретною ситуацією превенції, а також тактичною ситуацією, яка виникає при застосуванні певних превентивних заходів. Управління превентивної діяльності є провідним підрозділом у структурі Національної поліції України з питань забезпечення публічного порядку та безпеки. Підрозділи превентивної діяльності у своїй роботі керуються Конституцією України, законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, міжнародними договорами, Положенням про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України, іншими нормативно-правовими актами МВС України. Відповідно до Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України основними завданнями підрозділів превентивної діяльності є: узагальнення практики застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, підготовка пропозицій щодо вдосконалення законодавства з питань забезпечення охорони громадського порядку й охорони громадської безпеки; здійснення контролю й організація роботи та діяльності патрульної поліції, ювенальної превенції, відділів охорони громадського порядку, дозвільної системи та

дільничних інспекторів поліції; забезпечення готовності Управління превентивної діяльності до дій під час надзвичайних ситуацій техногенного, економічного, природного та воєнного характеру; організація та забезпечення правопорядку, попередження й припинення правопорушень на вулицях та в інших громадських місцях, розкриття злочинів; організація роботи щодо видачі відповідно до законодавства дозволів на придбання, зберігання, носіння та перевезення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів і речовин, на використання яких встановлено спеціальні правила, а також на відкриття об'єктів дозвільної системи, де вони використовуються, та щодо контролю за додержанням цих правил і функціонуванням цих об'єктів та ін. Необхідно також наголосити, що права й обов'язки, які входять у зміст повноважень підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України, об'єднуються тим, що їхні права водночас є обов'язками, тому що такі права повинні використовуватися в інтересах служби. Крім того, повноваження, якими наділені підрозділи превентивної діяльності Національної поліції України, за способом здійснення можна класифікувати на такі види: організаційні, контрольні, охоронні, розшукові, примусові, профілактичні та сервісні. Адміністративно-правовий статус підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України включає в себе повноваження підрозділів ювенальної превенції, патрульної служби, а також підрозділи дозвільної системи та служби дільничних офіцерів поліції. Але їхні повноваження та компетенція закріплюється, як правило, відомчими нормативно-правовими актами, що потребують удосконалення.[3,с. 43-44]

Таким чином, під діяльністю підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України потрібно розуміти систему законодавчо встановлених і гарантованих державою правових положень та принципів, які закріплюють права й обов'язки підрозділів ювенальної превенції, патрульної служби, дозвільної системи та служби дільничних офіцерів поліції, завдання й функції яких спрямовані на забезпечення прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку, а також надання в межах, визначених законом, послуг особам, що є саме пріоритетним у роботі підрозділу превентивної діяльності.

1. Жила С.Ю. Правові та організаційні засади забезпечення громадської безпеки підрозділами Національної поліції / Сергій Юрійович Жила. // МВС України, ОДУВС. – 2016. – С. 222.

2. Косиця О. Поліцейська діяльність як наукова категорія / Ольга Косиця // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – №1. – С. 133-137

3. Волокітенко І. Адміністративно-правовий статус підрозділів превентивної Національної поліції / Ігор Волокітенко // Visegrad Journal on Human Rights. – 2016. – № 6. – С. 42-46.

Матвієнко Є.І.,

курсант III курсу факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Науковий керівник:

Репан М.І.,

старший викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ В СТАНІ АЛКОГОЛЬНОГО, НАРКОТИЧНОГО ТА ІНШОГО СП'ЯНІННЯ

На сьогодні Україна посідає одне із найперших місць в Європі за смертністю та травматизмом на дорогах, а більшість дорожньо-транспортних пригод трапляються через перебування водіїв у нетверезому стані. Один з найпоширеніших видів адміністративних правопорушень, який передбачений ст. 130 КУпАП є керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів. За інформацією Департаменту патрульної поліції Національної поліції України, за 2017 р. було складено майже 10 тис. адміністративних матеріалів за ст. 130 КУпАП [1].

Відповідно до ч. 1 ст. 254 КУпАП про вчинення адміністративного правопорушення, протокол складається уповноваженою на те посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадської самодіяльності. У справах про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 130 КУпАП, протоколи про правопорушення мають право складати уповноважені посадові особи та Органи Національної поліції [1].

Згідно зі ст. 18 Закону України «Про Національну поліцію», поліцейський зобов'язаний професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва. Однак Законом про Національну поліцію не передбачено, що таке функціональні обов'язки. Тому право складати протоколи про адмінправопорушення, передбачені ст. 130 КУпАП, мають лише ті поліцейські, в посадовій інструкції яких визначено право складати протоколи та інші матеріали про адмінправопорушення у сфері безпеки дорожнього руху. [2]

Існують дві підстави поліцейським скласти Протокол про адміністративне правопорушення за ст. 130 КУпАП:

- порушення п. 2.5 Правил дорожнього руху, коли водій відмовився від проходження огляду. Вказаним положенням встановлено, що водій повинен на вимогу поліцейського пройти в установленому порядку

медичний огляд з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

▪ порушення п. 2.9а Правил дорожнього руху, коли було встановлено, що водій керував у стані сп'яніння. Пункт правил 2.9а говорить, що водієві забороняється: керувати транспортним засобом у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Порядок проходження огляду викладений у ст. 266 КУпАП. Огляд на стан сп'яніння проводиться поліцейським:

• на місці зупинки транспортного засобу з використанням спеціальних технічних засобів, дозволених до застосування МОЗ та Держспоживстандартом (зазвичай це Драгер);

• лікарем закладу охорони здоров'я (у сільській місцевості за відсутності лікаря – фельдшером фельдшерсько-акушерського пункту, який пройшов спеціальну підготовку);

• у разі відмови водія транспортного засобу від проходження огляду на стан сп'яніння на місці зупинки транспортного засобу або його незгоди з результатами огляду, проведеного поліцейським, такий огляд проводиться в найближчому закладі охорони здоров'я;

• у разі скоєння дорожньо-транспортної пригоди (ДТП), унаслідок якої є особи, що загинули або травмовані, проведення огляду на стан сп'яніння учасників цієї пригоди є обов'язковим у закладі охорони здоров'я.

Огляд водія на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, проводиться з використанням спеціальних технічних засобів поліцейським у присутності **двох свідків**. [3]

Працівники патрульної поліції, у разі наявності ознак, проводять огляд водія на стан алкогольного сп'яніння за допомогою спеціальних технічних засобів, які дозволені до застосування МОЗ та Держспоживстандартом (спільний наказ МОЗ і МВС від 09.11.2015 р. №1452/735 «Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції»). Правонаступником Держспоживстандарту є Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Отже, дозвіл МОЗ та Мінекономрозвитку повинен бути у формі спеціального наказу про дозвіл до використання таких приладів як спеціальних технічних засобів. Лист Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у відповідь на адвокатський запит повідомив, що Мінекономрозвитку не видавав наказ щодо затвердження переліку дозволених до застосування спеціальних технічних засобів для встановлення ознак сп'яніння у водія. При цьому є посилання на наказ МВС від 01.03.2010 р. №33 «Про затвердження переліку

технічних засобів, що використовуються в підрозділах Державтоінспекції МВС для виявлення та фіксування порушень правил дорожнього руху», який у п. 3 закріпив перелік засобів, які використовують поліцейські: газоаналізатор «AlcoQuant 6020»; газоаналізатор «Alcotest 6510»; газоаналізатор «Alcotest 6810»; газоаналізатор «Alcotest 7410 Plus com»; прилад спеціалізований для визначення концентрації парів етанолу в повітрі, що видихається, «Алkont 01». Враховуючи вищезазначене, ці прилади не є спеціальними технічними засобами. [4]

За вчинення зазначених дій частиною 1 статті 130 КУпАП передбачена відповідальність у вигляді штрафу розміром шістсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - 10 200,00 грн та позбавлення права керування транспортним засобом строком на один рік. У разі повторного вчинення протягом року правопорушень, передбачених частиною першою зазначеної статті, особа буде притягнута до відповідальності у вигляді штрафу розміром 20 400,00 грн та позбавлення права керування транспортним засобом строком на три роки. Якщо особа притягалася до відповідальності по даній статті два рази протягом року, в третій раз штраф становитиме 40 800,00 грн, також, така особа буде позбавлена права керування транспортним засобом строком на 10 років. Варто відзначити, до осіб, які передали право керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані алкогольного сп'яніння, застосовується лише штраф без позбавлення права керування транспортним засобом, але якщо таке правопорушення було вчинено повторно протягом року, суд може винести рішення про оплатне вилучення транспортного засобу [5].

Нами також проаналізовані окремі випадки, коли особу не було притягнуто до відповідальності за керування автомобілем в стані алкогольного, наркотичного або іншого сп'яніння.

Зокрема, згідно ст. 17 КУПАП особа, яка діяла в стані крайньої необхідності, необхідної оборони або яка була в стані неосудності, не підлягає адміністративній відповідальності. А ст. 18 КУПАП вказує, що не є адміністративним правопорушенням дія, яка хоч і передбачена цим Кодексом або іншими законами, що встановлюють відповідальність за адміністративні правопорушення, але вчинена в стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, яка загрожує державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку управління, якщо ця небезпека за даних обставин не могла бути усунута іншими засобами і якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода. Яскравим прикладом, коли особа діє в стані крайньої необхідності, може слугувати термінове доставлення нетверезим водієм людини, яка себе погано почуває, до лікарні. Але за умови, якщо така небезпека за конкретних обставин не могла бути усунута іншими засобами і якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода.[1]

Доречним до даної статті є приклад, коли по об'єктивним причинам особу може бути **не притягнуто** до адміністративної відповідальності, є випадок, що трапився у Рівному. Так, 16.07.2016 р. за ч. 1 ст. 130 КУПАП патрульні поліцейські склали протокол щодо мешканця Рівного, який о 21 год. 05 хв., будучи в стані сп'яніння сів за кермо автомобіля, що йому для ремонту залишив біля гаража, розташованого на значній відстані від житлового масиву і пішохідної зони, клієнт, та заїхав ним до приміщення гаража. По суті відстань, яку проїхав водій, складала близько 5 метрів. Чоловік подав до суду, який розглядав питання про притягнення його до відповідальності, пояснення і привів свідків, котрі підтвердили вказані обставини. 12.08.2016 р. Рівненський міський суд своєю постановою по справі №569/9459/16-п звільнив Особу_1 від адміністративної відповідальності та обмежився усним зауваженням. Це було зроблено цілком логічно та з огляду на малозначність вчиненого правопорушення. Так як згідно ст. 22 і ст. 284 КУПАП *при малозначності вчиненого адміністративного правопорушення орган (посадова особа), уповноважений вирішувати справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитись усним зауваженням. Постанова про закриття справи виноситься при оголошенні усного зауваження.* В даному випадку таке звільнення від відповідальності було логічним. Оскільки, коли б Особу_1 суд позбавив права керування, то він би втратив єдине джерело доходів. Адже, займається ремонтом автомобілів і в силу цього йому постійно доводиться сідати за кермо. При цьому порушення було вчинено в промисловій зоні, жодної шкоди майну чи здоров'ю людей завдано не було.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-20) (ст.213 - ст.330) (Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122)Документ 80731-Х, чинний, поточна редакція — Редакція від 27.09.2018, підстава - 2262 [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

2. Закон України Про Національну поліцію (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379) [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

3. Керування транспортним засобом у нетверезому стані [Електронний ресурс] // Сторожинець.Інфо. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://storozhynets.info/archives/37935>.

4. Підказки для адвокатів із захисту за ст. 130 КУПАП [Електронний ресурс] // Юридична газета. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/pidkazki-dlya-advokativ-iz-zahistu-za-st-130-kupap.html>.

5. Штрафи за водіння у стані сп'яніння в Україні 2018 [Електронний ресурс] // Attorneys at Law. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.axio.com.ua/uk/public/shtrafy-za-vodinnya-u-stani-spyaninnya-v-ukrayini-2018>.

6. Керування автомобілем у стані сп'яніння: чому винний не завжди отримує покарання [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://glotov.wordpress.com/2016/10/10/%D0%BA%D0%B5%D1%80%>

Мердова Ольга Миколаївна
завідувач кафедри адміністративно-правових
дисциплін Донецького юридичного
інституту МВС України
кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ СТ. 174 КУПАП УКРАЇНИ ПІДРОЗДІЛАМИ КОНТРОЛЮ ЗА ОБІГОМ ЗБРОЇ В СФЕРІ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Норми матеріальної частини Кодексу України про адміністративні правопорушення сконструйовані переважно, як банкетні, що на практиці ускладнює їх реалізацію правозастосовувачами, оскільки суспільні відносини на які посилається та чи інша норма не завжди врегульовані в національному законодавстві. Як приклад, застосування ст. 174 КУПАП України підрозділами контролю за обігом зброї в сфері дозвільної системи.

Стаття 174 КУПАП України встановлює відповідальність за стрільбу з вогнепальної чи холодної металеві зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії або пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду в населених пунктах і в не відведених для цього місцях, а також у відведених місцях з порушенням встановленого порядку.

Диспозиція ст. 174 КУПАП є банкетною нормою, саме тому для тлумачення термінів, що в ній містяться необхідно звернутися до ряду нормативно-правових актів.

Об'єктивна сторона зазначеного адміністративного правопорушення характеризується дією у формі стрільби. Стрільба – це ведення вогню з різних видів зброї[1, с. 573-575].

Для цього виду адміністративного правопорушення характерними ознаками об'єктивної сторони є факультативні ознаки, зокрема:

- знаряддя правопорушення, у цьому випадку це вогнепальна чи холодна металеві зброя, пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії або пневматична зброя калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду;

-місце: населений пункт, не відведені для стрільби місця, а також відведені місця,

- спосіб: з порушенням встановленого порядку.

Визначення вогнепальної, холодної металеві та пневматичної зброї містяться в Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів,

споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів, яка затверджена наказом МВС України від 21.08.1998 р. № 622 (далі - Інструкція). Так, відповідно до п. 8.2. цієї Інструкції вогнепальною вважається зброя, в якій снаряд (куля, шрот тощо) спрацьовує миттєвим звільненням хімічної енергії заряду (пороху або іншої пальної суміші). До пневматичної зброї належать пістолети, револьвери, гвинтівки калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду, в яких снаряд (куля) приводиться в рух за рахунок стиснутих газів. До холодної зброї належать пристрої та предмети, конструктивно призначені для ураження живої чи іншої цілі за допомогою м'язової сили людини чи механічного пристрою (може бути холодною ручною та холодною металеву) [2].

І, якщо з тлумаченням знарядь труднощів не виникає, адже їх визначення закріплено у відомчих нормативно-правових актах, то з тлумаченням місць вчинення зазначеного різновиду правопорушень є певні труднощі. Так, на сьогоднішній день, поняття «населений пункт» відповідно до національного законодавства міститься в п. 1.10 Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306 [3], а саме: населений пункт – забудована територія, в'їзди на яку і виїзди з якої позначувані дорожніми знаками 5.45 (початок населеного пункту, найменування і початок забудови населеного пункту, в якому діють вимоги ПДР, що визначають порядок руху в населених пунктах), 5.46 (кінець населеного пункту, місце, з якого на даній дорозі втрачають чинність вимоги ПДР, що визначають порядок руху в населених пунктах), 5.47 (початок населеного пункту, найменування і початок забудови населеного пункту, в якому на даній дорозі не діють вимоги ПДР, що визначають порядок руху в населених пунктах.), 5.48 (кінець населеного пункту, кінець населеного пункту, позначеного знаком 5.47).

В свою чергу, поняття «відведене для стрільби місце» у положеннях норм чинного національного законодавства не закріплене. Проте, як правило, до спеціально відведених для стрільби місць відносять стрільбища, тири (стрілецькі тири) та мисливські угіддя. Тир (фр. *tir*, від *tiger* – тягнути, натягувати (лук), звідси – стріляти) – спортивна споруда для стрільби по мішені з ручної вогнепальної і пневматичної нарізної зброї на навчально-тренувальних заняттях і змаганнях. Тир має стрілецьку галерею з вогневим рубежем, вогневу прострілювальну зону (завдовжки рівну дистанції стрільби), мішені, як правило, механізовані пристрої, кулеуловлювач, підсобні, службові, навчальні приміщення, склади зброї і набоїв. Залежно від розмірів тир дозволяє вести стрільбу на відстані від 10 до 300 метрів. Можуть бути закритими, напівзакритими і відкритими (польовими). Комплекс відкритих тирів включає стрільбище, комплекс відкритих і закритих тирів зі

спеціально обладнаними адміністративними будівлями і приміщеннями – стрілецький стадіон для проведення великих змагань і чемпіонатів[4].

Відповідно до п. 2.1. Інструкції, здійснюючи дозвільну систему, органи поліції відповідно до законодавства України видають дозволи на відкриття та функціонування стрілецьких тирів і стрільбищ. Відповідно до п. 9.16. Інструкції приміщення стрілецького тиру повинно: відповідати вимогам ДБН В.2.2-13-2003 «Державні будівельні норми України. Будинки і споруди. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди»; мати висновок Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру щодо відповідності приміщень заходам безпеки, які висувуються до них, і придатності проведення в них стрільби з певних видів зброї. Отже, місце для стрільби, на відкриття і функціонування якого немає дозволу чи яке не є мисливським угіддям – є не відведеним для стрільби місцем.

Крім того, звернемо увагу на те, як розцінювати в диспозиції зазначеної статті сполучник «і» між словосполученнями «населених пунктах», «в не відведених для цього місцях». Якщо буквально тлумачити цю норму, то вочевидь, що протиправність діяння буде при виконанні обох умов: «і», оскільки сполучник «і» використовується в юридичних текстах, коли йдеться про виконання двох (або більше) умов одночасно. Тоді цілком доречним постає питання: чи можна стріляти у не відведених для цього місцях поза населеними пунктами. Ми вважаємо, що стрільба із вогнепальної чи холодної металеві зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії або пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду можлива тільки у спеціально-відведених для цього місцях. Отже, доречним, на нашу думку є викладення диспозиції статті 174 КУпАП в такій редакції: «Стрільба з вогнепальної чи холодної металеві зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії або пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду в не відведених для цього місцях, а також у відведених місцях з порушенням установленого порядку –»

Відповідно до диспозиції ст. 174 КУпАП протиправною вважається і стрільба у відведених місцях, проте з порушенням установленого порядку. На сьогодні порядок ведення стрільби встановлений тільки для поліцейських центрального органу управління поліції, його територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, районах, містах, районах у містах, державних установ, навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, в Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 01 лютого 2016 року № 70.[5]. Як бачимо, норми цього нормативно-правового акту поширюється тільки на визначену категорію осіб. Враховуючи те, що на

сьогоднішній день в Україні відсутній спеціалізований нормативно-правових акт загального поширення який би визначав заходи безпеки при поводженні зі зброєю, порядок ведення стрільби тощо, то при визначенні поняття «стрільби у відведених місцях з порушенням вимог» користуються саме положеннями зазначеного вище відомчого нормативно-правового акту, що на нашу думку є не правильним. Крім того існують ряд правил, пов'язаних із веденням стрільби, розроблених і затверджених Міжнародною федерацією стрілецького спорту, які закріплюють вимоги, що застосовуються під час проведення змагань [6; 7]. Слід відзначити, що приватними тирами і стрільбищами закріплюються й інші правила в залежності від їх власної політики. Актуальним у такому випадку постає питання : чи буде їх порушення вважатися «стрільбою у відведених місцях з порушенням вимог»? Така невизначеність обумовлюється відсутністю встановлених загальнодержавних Типових правил на рівні окремого нормативно-правового акту, який потребує нагального прийняття.

Запропоновані нами зміни до національного законодавства у сфері дозвільної системи та диспозиції статті 174 КУпАП сприятиме одноманітному застосуванню її положень підрозділами контролю за обігом зброї в сфері дозвільної системи Національної поліції України.

1. Советская военная энциклопедия. В 8 т. Т. 7. «Радиоконтроль– Тачанка» / гл. редкомиссия: Н.В. Огарков (предс.). М.: Воениздат, 1979. 687 с.

2. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів : наказ МВС України від 21 серпня 1998 року № 622 // URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98> (дата звернення: 28.10.2017).

3. Про Правила дорожнього руху : постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306 // Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF> (дата звернення: 28.10.2017).

4. Тип / Большая советская энциклопедия // Информационно-энциклопедический проект «РУБИКОН» URL: <http://www.rubicon.com/qe.asp?qtype=4&qall=0&aid={BE8219FD-1002-47BD-AF60-size=10&pn=1&selw=checked> (дата звернення: 28.10.2017).

5. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 01 лютого 2016 року № 70 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16> (дата звернення: 28.10.2017).

6. Правила проведения соревнований по винтовке, утвержденные Административным советом МФСС 30.06.2016 // Сайт Федерації стрільби України URL: http://www.shooting-ukraine.com/files/documents/doc_12-31_rules_rifle_2017.pdf (дата звернення: 29.10.2017).

7. Правила по стрельбе из пистолета, утвержденные Административным советом МФСС 30.06.2016 // Сайт Федерації стрільби України URL: http://www.shooting-ukraine.com/files/documents/doc_12-31_rules_pistol_2017.pdf (дата звернення: 29.10.2017).

Миронюк Роман Вікторович
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ЗАВДАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ.

Прагнення української держави стати повноправним членом світової спільноти обумовлено зміщенням векторів діяльності правоохоронних органів в цілому і поліції, зокрема, з метою першочергового забезпечення ними національних конституційних норм та світових стандартів захисту прав і свобод людини в цілому та дітей зокрема.

Основною метою діяльності національної поліції України, визначеною Законом України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року (далі – Закон про поліцію), є служіння суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1]. Основоположними принципами діяльності поліції серед інших визначено відкритість і прозорість, а також взаємодія з населенням на принципах партнерства, що в свою чергу закладає основи для повернення довіри до цього правоохоронного органу та його законної діяльності спрямованої в першу чергу на обслуговування громадян в правоохоронній сфері.

Слід зауважити, що з набуттям чинності нового Закону про поліцію зазнали змін повноваження поліції стосовно правоохоронного обслуговування майбутнього України - дітей. Визначення поняття «дитина» так само як і поняття «дорослий вік» змінюється в залежності від культурних особливостей кожної країни. Конвенція з прав дитини визначає дитину як людську істоту, що не досягла віку вісімнадцяти років [2]. Але пріоритет у цій сфері залишається за національними законодавствами. У Сімейному кодексі України вказано, що «правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття», і відповідно «неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років», «малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років» [3].

Згідно з міжнародним та українським законодавством дитина від народження має невід'ємні права, які йому гарантує держава: право на життя, право на свободу і особисту недоторканість, право на повагу до особистого і сімейного життя тощо. За традицією вважають, людина лишається дитиною до 13-16 років, але залежно від контексту використовують також й інші терміни, наприклад «неповнолітня особа», «фізична особа, що не досягла

чотирнадцяти років». В українській мові існує така градація назв дитини залежно від її віку: немовля, малюк, хлопча/дівча, підліток, юнак, парубок/дівчина.

Навіть поверхневий аналіз статті 23 Закону про поліцію дає можливість зробити висновок, що до основних повноважень поліції у сфері надання правоохоронних послуг дітям слід віднести:

1) здійснення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень дітьми;

2) виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню дітьми кримінальних та адміністративних правопорушень, вжиття у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

3) вжиття заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю дитини, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;

4) здійснення своєчасного реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, вчинені дітьми та відносно дітей;

5) розшук дітей, які пропали безвісти;

6) вжиття всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги дітям, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також дітям, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;

7) здійснення контролю за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

8) вжиття заходів для запобігання та протидії домашньому насильству або насильству щодо дітей.

В свою чергу Інструкцією з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України [4], прийнятої на виконання Закону про поліцію, на підрозділи ювенальної превенції покладено завдання щодо:

- здійснення профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

- ведення профілактичного обліку дітей, схильних до вчинення правопорушень та проведення із ними заходів індивідуальної профілактики;

- участі в установленні місцезнаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отриманні даних для цього в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення;

- вжиття заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них, а також жорстокому поводженню з дітьми;

- вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, у тому числі здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх осіб;

- провадження діяльності, пов'язаної із захистом права дитини на здобуття загальної середньої освіти.

На виконання завдань діяльності підрозділи ювенальної превенції наділені низкою повноважень, що визначені даною інструкцією. Аналіз нормативних положень щодо реалізації таких повноважень дає можливість виділити повноваження щодо застосування превентивних (попереджувальних) заходів щодо дітей та застосування заходів примусу, спрямованих як щодо дітей так і щодо осіб, які посягають на права дітей. При чому слід зауважити, що як законом так і інструкцією діяльність поліції спрямована на захист в першу чергу прав на життя, здоров'я та безпечні умови існування дитини в суспільстві. В той же час поза увагою залишені захист майнових та соціальних прав дитини, які сподіваємось з часом набудуть як нормативного вираження так і успішної реалізації в діяльності поліції, оскільки основною функцією поліції є сервісно-обслуговуюча функція, реалізація якої передбачає значного розширення компетенції поліції в сфері охорони прав дитини.

Також в самій інструкції необхідно виписати призначення (мету) створення підрозділів ювенальної превенції, а саме – забезпечення реалізації прав і свобод дітей, а також їх захисту засобами поліцейського впливу, а також розширити інструментарій діяльності підрозділів ювенальної превенції спрямованої на взаємодію з органами владних повноважень та адміністрацією освітніх закладів України.

---

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року. Відомості Верховної Ради. 2015. № 40-41. Ст.379.

2. Конвенція про права дитини 1989 // Юридична енциклопедія : [в 6-ти т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. — К. : Українська енциклопедія, 2001. — Т. 3 : К — М. — 792 с. : іл. — ISBN 966-7492-03-6.

3. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21-22. Ст.135.

4. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України 19 грудня 2017 року N 1044. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/RE32138.html.

Миронюк Станіслава Анатоліївна
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНО-СЕРВІСНОЇ ФУНКЦІЇ ПОЛІЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Прагнення української держави стати повноправним членом світової спільноти обумовлено зміщенням векторів діяльності правоохоронних органів в цілому і поліції, зокрема, з метою першочергового забезпечення ними національних конституційних норм та світових стандартів захисту прав і свобод людини.

Основною метою діяльності національної поліції України, визначеною Законом України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року (далі - Закон), є служіння суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Основоположними принципами діяльності поліції серед інших визначено відкритість і прозорість, а також взаємодія з населенням на принципах партнерства, що в свою чергу закладає основи для повернення довіри до цього правоохоронного органу та його законної діяльності спрямованої в першу чергу на обслуговування громадян в правоохоронній сфері.

Виходячи з нової «обслуговуючої» функції поліції, основним замовником поліцейських послуг є народ України, її громадяни, за рахунок сплати податків утримує поліцію, а тому повинні мати законодавчо визначені гарантії якісного сервісного обслуговування поліцією потреб населення у сфері забезпечення правопорядку та безпеки.

Відповідно до чинного законодавства, а зокрема статті 3 Закону України «Про Національну поліцію» нормативно визначені завдання поліції, які полягають у наданні поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Таким чином, законодавець вперше в законодавчому акті застосував поняття «поліцейські послуги», що вказує на позитивну тенденцію щодо переорієнтації діяльності певних підрозділів поліції на соціальну складову, і що надає новий напрям діяльності поліції, який полягає в наданні соціальних та сервісних послуг суспільству та окремим його членам у рамках здійснення правоохоронної діяльності. Більше того, аналіз законодавчо визначених в ст. 23 Закону завдань поліції вказує, що 11 з них, тобто майже 40% тим чи іншим чином пов'язані з наданням

поліцією соціальних та сервісних послуг в тих чи інших різновидах правоохоронної сфери, що ще раз вказує на суттєвість соціальної та сервісної функції поліції.

Отже все вищезазначене вказує на необхідність вироблення ефективної та науково обґрунтованої національної моделі реалізації соціальної та сервісної функції поліції з урахуванням міжнародних стандартів такої діяльності поліцейських структур зарубіжних країн, що узгоджується з основними засадами Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 [2] та Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118-р. [3].

Проблемні питання надання адміністративних, зокрема поліцейських послуг, були предметом наукових досліджень та розглянуто в наукових роботах різного характеру В.Б. Авер'янова, С.М. Алфьорова, М.І. Ануфрієва, О.М. Бандурки, В.О. Басс, О.І. Безпалової, В.М. Бесчастного, Ю.П. Битяка, Д.О. Власенка, В.В. Галуцька, Ю.В. Гаруста, В.М. Гаращука, О.П. Гетманець, І.П. Голосніченка, В.Л. Грохольського, М.П. Гурковського, С. М. Гусарова, С.Л. Дембіцької, С.Ф. Денисюка, О.Ю. Дрозда, О.В. Джафарової, Е.В. Женеску, О.Ю. Іващенко, М.О. Колесникової, Т.О. Коломоець, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, М.В. Корнієнка, О.М. Ключова, К.Б. Левченко, М.В. Лошицького, О.І. Миколенка, Я.Б. Михайлюка, А.В. Міськевича, А.А. Манжули, О.М. Музичука, О.В. Негодченка, М.Б. Остраха, В.П. Пархоменка, В.В. Петьовки, Г.М. Писаренка, А.М. Подоляки, Т.О. Проценка, А.І. Саєнка, В.І. Сіверіна, О.В. Таможнього, К.А. Фуглевича, В.Д. Щербаня.

У сфері державного управління діяльність із надання органами влади відповідних послуг вивчали Т.О. Буренко, В.С. Долечек, В.В. Латишева, О.М. Негрич, В.Д. Полтавець, О.В. Поляк, Д.В. Сухінін та ін.

У тому числі публічно-сервісну діяльність правоохоронних органів розглядали у своїх дослідженнях І.О. Бондаренко, О.Г. Власенко, О.О. Гапонюк, І.В. Дроздова, І.В. Кріцак, О.О. Кузьменко, О.О. Попова, Л.І. Приймак, О.О. Сосновик, М.М. Тернушак, А.Є. Фоменко, В.М. Циндря, М.М. Шапоренко та ін.

Названими вище й іншими вченими зроблено великий внесок у розвиток адміністративного права стосовно питань надання адміністративних послуг, послуг у сфері державного управління та діяльності правоохоронних органів, однак комплексного аналізу адміністративно-правових засад реалізації соціальної та сервісної функції поліції, питань щодо розгляду Національна поліції в системі суб'єктів надання соціальних та сервісних публічних послуг, поняття, змісту та видів соціальних функцій поліції, сервісних функцій поліції, в межах монографічного дослідження проведено не було.

Відсутність монографічної літератури свідчить що цей напрям є новим і недостатньо розвинутим, а також про складність питання, і недостатню увагу до нього вчених-правознавців.

Необхідність вдосконалення адміністративного законодавства, шляхом виведення науково-обґрунтованої концепції сервісно-обслуговуючої та соціальної діяльності поліції та її реалізації в практичній діяльності органів поліції зумовлюють актуальність даного напрямку дослідження, в межах якого доцільно: з'ясувати доктринальне та автентичне розуміння соціальної та сервісної функції поліції в національній науковій та правовій доктрині; обґрунтувати положення Національної поліції в системі суб'єктів надання соціальних та сервісних публічних послуг; визначити історичні етапи формування та сучасну правову доктрину соціальної та сервісної функції поліції; визначити найбільш дієві зарубіжні моделі реалізації соціальної та сервісної функції поліції та навести можливості шляхи їх впровадження в Україні; з'ясувати поняття, зміст та види соціальних функцій поліції; здійснити аналіз адміністративно-правового регулювання порядку реалізації соціальних функцій поліції; запропонувати напрямки удосконалення адміністративно-правових засад реалізації соціальної функції поліції; з'ясувати поняття, зміст та види сервісних функцій поліції; здійснити аналіз адміністративно-правового регулювання порядку реалізації сервісних функцій поліції; запропонувати напрямки удосконалення адміністративно-правових засад реалізації сервісних функцій поліції; виробити та визначити науково-обґрунтовані шляхи впровадження Концепції сервісно-обслуговуючої та соціальної діяльності поліції та її складових елементів.

---

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року. Відомості Верховної Ради. 2015. № 40-41. Ст.379.

2. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015. Офіційний вісник Президента України офіційне видання від 20.01.2015 р. № 2 Стор. 14. Ст. 154.

3. Концепція першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118-р. URL: <http://old.npu.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/1221414>.

Моргун Вікторія Володимирівна
курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Протягом останнього часу Закон України «Про звернення громадян» прийнятий 2 жовтня 1996 року зазнав безліч змін, останні з яких були внесені зовсім нещодавно. Ці зміни стосувалися визнання деяких положень закону неконституційними. Деяко раніше, а саме у липні 2015 року були внесені зміни, за допомогою яких було запроваджено електронні звернення та електронні петиції. Цим кроком, парламент намагався змінити вітчизняне законодавство до європейського (у рамках тогочасної євроінтеграції України) та поступово створити діалог громадян та суспільства з одного боку та влади з іншого, враховуючи швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій.

До переваг інституту електронних петицій безумовно слід віднести: свободу вираження — петиції підкреслюють важливість, резонанс проблеми. Питання, яке піднімають — питання публічного інтересу (об'єднує багатьох людей); скорочений (спрощений) порядок розгляду петиції [1]; економію часових та матеріальних витрат осіб, які звертаються з електронною петицією. Також відповідно до Пояснювальної записки до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронних петицій» прогноуються такі соціальні наслідки як: сприяння зменшенню соціальної напруги, відновлення діалогу між органами влади і громадянами, уможливлення оперативного реагування держави та органів місцевого самоврядування на суспільні виклики та ініціативи, зростання довіри до органів влади та органів місцевого самоврядування [2]. І хоча наразі не можна говорити про справдження прогнозів, слід підкреслити, що очікувані результати безсумнівно є позитивним аспектом у розвитку України як правової та демократичної держави.

Недоліками ж функціонування інституту електронних петицій можна вважати, по-перше, це ідентифікація авторів петиції чи осіб, які її підтримують. В Законі України «Про звернення громадян» зазначається, що особа при поданні петиції має вказати своє прізвище, ім'я, по батькові, адресу електронної пошти. Жодних інших відомостей, які можуть бути віднесені до персональних даних, не вимагається так само, як і електронного цифрового підпису. У зв'язку з цим можуть виникати ситуації, за яких особа не від свого імені подає петиції (адже дізнатися прізвище, ім'я, по батькові

будь-якої особи наразі є цілком реальним та доступним в мережі Інтернет). Це ж саме стосується й осіб, котрі бажають підтримати петиції. У світлі цього, доречним буде запозичення досвіду Латвії. Так, завдяки порталу, на який громадяни можуть подавати свої електронні петиції, «Мій голос», Технологічна сторона роботи порталу «Мій голос», зокрема порядку ідентифікації авторів петицій (осіб, що її підтримують), виглядає наступним чином: особу кожного користувача, який проголосував на ньому, засвідчують зареєстровані в Латвійській Республіці Інтернет-банки. Ініціативу може внести та підписати будь-який громадянин Латвії, що досяг 16-річного віку. Про безпеку дбають банківські системи. Після успішної аутентифікації Інтернет-банки надсилають ім'я, прізвище й персональний код особи на портал «Мій голос», де вони зберігаються в захищених базах даних. Особа може проголосувати один раз за кожен е-ініціативу. У публічний доступ потрапляє лише ім'я та прізвище. На вимогу Сейму база даних підписантів під електронними ініціативами порівнюється з реєстром громадян, який зможе з допомогою своєї бази даних осіб перевірити автентичність усіх підписантів [3]. Саме таку ідентифікацію громадян, що подають петиції та приєднуються до них, можна було б запровадити й в Україні.

Із першого недоліку функціонування електронних петицій впливає й другий, а саме — неодноразове голосування одних і тих же осіб з використанням різних електронних адресів. Також до недоліків можна віднести й той факт, що Закон України «Про звернення громадян» передбачає надання обов'язкової відповіді на електронні петиції, проте виконання обіцянок, викладених адресатом у відповіді, належить до сфери не юридичних, а політичних зобов'язань [4]. Саме тому електронні петиції є ще одним важливим кроком становлення в Україні потужного громадянського суспільства і формування суспільного контролю за діяльністю влади. Безперечно негативним аспектом функціонування інституту електронних петицій є недоліки в технічній роботі самого порталу електронних петицій, який не дає формальної можливості годинами, а іноді й днями ініціювати власну петицію чи поставити підпис на підтримку іншої петиції. Всі ці фактори з часом можуть призвести до появи сумнівів громадськості у прозорості та ефективності роботи не стільки сайту, скільки самої ідеї подання електронної петиції [4].

Отже, інститут електронних петицій лише нещодавно було впроваджено в Україні. Він має як позитивні, так і негативні аспекти у своєму функціонуванні. Однак, беручи до уваги його новизну, затребуваність у суспільстві, можна говорити про те, що з часом законодавцем все ж таки буде удосконалено саме механізм подання електронних петицій.

1. Барікова А. Електронні петиції: бути чи не бути? / А. Барікова // Центр політико-правових реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo.org.ua/ua/news/20871158-elektronni-petitsiyi-buti-chi-ne-buti>

2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронних петицій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://reforms.in.ua/Content/download/OR035E_E-petitions.pdf

3. Нестерович В. Інституційне утворення електронних петицій в Україні в контексті зарубіжного досвіду / В. Нестерович // Журнал «Віче». – листопад 2015. – №22. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/5005/>

4. Закірова С. Ефективність системи електронних петицій в Україні: аналіз і застереження першого досвіду / С. Закірова // Громадська думка про право творення: інформаційно-аналітичний бюлетень на базі оперативних матеріалів. – №1 (140). – 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2016/1.pdf>

Курсант навчального взводу ПС-445
ДДУВС

Мурашкін Д.О.,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
ДДУВС, к.ю.н.
Гаркуша В.В.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В сучасному світі погляди на проблему безпеки дорожнього руху різноманітні. Вона є серйозною соціальною та економічною проблемою. Відсутня ефективна система управління безпеки дорожнього руху, яка не дозволяє в повній мірі використовувати наукові досягнення в галузі безпеки дорожнього руху. Функціонування всієї транспортної системи в Україні є недосконалою, як наслідок, недостатній стан безпеки дорожнього руху. Таким чином, тема забезпечення безпеки дорожнього руху в сучасних умовах є актуальною та потребує подальшого дослідження.

В останні роки загострюється проблема безпеки дорожнього руху. Здебільшого саме на автомобільному транспорті через його численність та щільність проблема забезпечення безпеки руху є актуальною.

Виконання Україною Глобального плану здійснення Десятиліття дій з безпеки дорожнього руху на 2010 - 2020 роки, проголошеного Генеральною Асамблеєю ООН у березні 2010 року, проводиться згідно з Стратегією з підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2015 року (далі – Стратегія), було схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 року № 480 р., а також Планом заходів щодо реалізації цієї Стратегії, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 березня 2012 р. № 140-р. [1]

Вирішення проблеми здійснюватиметься із застосуванням системного підходу обґрунтованих цільових показників шляхом впровадження сучасних вимог і технологій, які системно охоплюють усі ключові аспекти безпеки дорожнього руху, зокрема поведінку людини (людський фактор), дорожню інфраструктуру, конструкційну безпечність транспортних засобів, і одночасно розглядаються на етапі запобігання аварії, під час аварії та після неї, відповідно до загальноприйнятих у світі підходів до формування та реалізації політики підвищення безпеки дорожнього руху [2].

Під час реалізації Стратегії враховуються такі основні принципи:

- превалювання безпеки дорожнього руху над іншими аспектами дорожнього руху;
- дотримання інтересів громадян, суспільства і держави щодо забезпечення дорожнього руху;
- концентрація зусиль органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадськості та науковців для забезпечення дорожнього руху [2].

В Україні законодавча та нормативно-правова база, що регулює суспільні відносини в сфері безпеки дорожнього руху є недосконалою. Наприклад, Закон України «Про дорожній рух», ухвалений ще у 1993 році вже не може відповідати вимогам теперішнього суспільства у повному обсязі.

Так, варто звернути увагу на те, що Україна не спромоглася приступити виконувати рекомендації ООН щодо Десятиліття дій із забезпечення безпеки дорожнього руху 2010–2020 рр. Не був призначений координатор цих дій. Поза увагою також залишилися рекомендації ВООЗ та Комітету з питань внутрішнього транспорту Європейської Економічної Комісії ООН щодо підвищення безпеки дорожнього руху. Через що Україна посіла провідне місце серед країн Європи за рівнем смертності та травмування людей у ДТП.

---

1. Сучасні причини виникнення проблем безпеки дорожнього руху / О. В. Степанов // Вестник Харьковського національного автомобільно-дорожнього університета. - 2015. - Вып. 68. - С. 118.

2. Про схвалення Транспортної стратегії України на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2010 року № 2174 р.

Недойнов К.В.,
курсант факультету економіко-правової безпеки
Науковий керівник:
Рижкова С.А.,
старший викладач кафедри адміністративного
права, процесу та адміністративної діяльності
ДДУВС

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗШУКУ ЗНИКЛИХ ДІТЕЙ

Однією з найбільших проблем світу, є проблема розшуку дітей. Щорічно у світі зникає близько 2 млн. дітей. У ФРН за статистичними показниками у 2017 р. зникло близько 4500 дітей, у 2018 році за 6 місяців цей показник досяг цифри у 1964 дітей [1]. Невтішні статистичні дані з приводу зниклих дітей і у Канаді понад 45 тис. дітей щорічно, Іспанія -20 тис., Великобританія-112 тис. [2]. Близько 800 000 дітей щорічно зникає у США, 94% дітей знаходять протягом 72 годин, причому 47% знаходять в перші три години. Більше 99% дітей повертаються додому живими. У США 50% зниклих дітей - ті, хто сам пішов з дому, 25% - викрадені, переважно родичами. З усіх випадків зникнень за рік близько 100 дітей викрадаються незнайомцями, з них близько 50 піддається сексуальному насильству[3]. За статистичними даними в Україні у 2017 році зникло близько 6000 дітей, у 2018 за 8 місяців вже понад 5075 [4].

Виходячи з вищезазначеного, стає зрозумілим, що від своєчасного реагування, оперативності отриманої інформації щодо зниклої дитини, оприлюднення та розповсюдження такої інформації серед громадян, залежить життя та здоров'я дитини, та насамперед це підвищує шанси встановити місцезнаходження дитини, повернути її у родину або у дитячий заклад.

Зрозуміло, що без налагодженої взаємодії населення та поліції щодо розшуку зниклих дітей, вирішити таку проблему фактично неможливо, саме в цьому контексті дуже важливим є інформаційно-комунікаційна складова, оперативної передачі інформації населенню про зниклу дитину, наприклад за допомогою операторів мобільного зв'язку, тощо.

У 2017 році Національна поліція України розробила модуль пошуку дітей, спільно з мобільним оператором „Київстар” шляхом розсилання смс-повідомлень, щодо інформування абонентів про прикмети зниклих дітей (одяг, характерні ознаки, інформація про дитину), якщо вони знаходилися поряд з місцем зникнення дитини.

Цей модуль за своїм функціональним призначенням дає можливість вносити, обробляти і обмінюватися інформаційними даними про зниклих дітей.

Розглянемо алгоритм роботи цього модулю більш детально

1. Мобільний оператор «Київстар» отримує від Національної поліції України запит на SMS-розсилку, яка містить інформацію про зниклу дитину та місце, де його бачили останнього разу.

2. «Київстар» розсилає інформаційні SMS на номери телефонів абонентів, які могли бути свідками зникнення, так як вони користувалися послугами зв'язку (телефонували, писали SMS та користувалися мобільним інтернетом) у радіусі 1-3 км від місця події.

3. У тексті SMS є інформація з прикметами зниклої дитини та посилання на сайт МВС з фотографією зниклої дитини.

4. Ті абоненти, які володіють інформацією про дитину, можуть допомогти в розшуку, зателефонувавши за номером 102 [5].

Слід зазначити, що запровадження модулю пошуку дітей Національною поліцією України, спільно з мобільним оператором «Київстар», беззаперечно підвищують шанси встановити місцезнаходження зниклої дитини, але досить би доречним було б запровадження такого модулю і серед абонентів мобільного оператора «Водафон», адже більшість абонентів, які користуються послугами зазначеного оператора, подібних смс-повідомлень не отримують, а отже нажаль, можна констатувати що даний проект не в повному обсязі здатний донести важливу інформацію до більшості громадян України щодо розшуку зниклих дітей.

Найвідоміша в світі програма пошуку дітей називається AMBER Alert. AMBER розшифровується як America's Missing: Broadcast Emergency Response. Система була названа в честь дев'ятирічної викраденої Амбер Хагерман з Арлінгтона, штат Техас, яку в 1996-му спочатку викрали, а потім жорстоко вбили. Зазначена програма була запроваджена у 1996 році, коли ЗМІ Далласа-Форт-Уорт об'єдналися з місцевою поліцією для розробки системи оперативного сповіщення громадян щодо зниклих дітей. Інші штати незабаром розробили свої власні плани AMBER, оскільки ідея була прийнята по всій країні.

Система AMBER Alert запускається в тих випадках, коли зникла дитина 17 років і молодше, поліція підозрює викрадення, і є ризик серйозного тілесного ушкодження або смерті дитини. В цьому випадку по телевізору і по радіо дають оголошення про зниклого, інформація про зниклого і викрадачів висвічується на електронних рекламних щитах уздовж доріг, йде рядком, що біжить на заправках і в магазинах, і всім власникам мобільних телефонів в зоні дії місцевої AMBER Alert, чий апарат дозволяють отримувати текстові повідомлення, приходять оголошення про зниклого і викрадачів.

Оповіщення про викрадення на власному мобільному телефоні пропустити неможливо: воно супроводжується особливим тривожним звуковим сигналом і приходять одночасно всім користувачам.

Крім того, що пошукова ситема AMBER Alert також служить стримуючим фактором для тих, хто полює на дітей. Деякі викрадачі звільняють дитину самі після прослуховування оповіщення AMBER Alert, яке містить інформацію про них самих [3,6].

Слід зазначити, беручи за онову позитивний досвід США, пошукову ситему AMBER Alert запровадили 17 країн світу саме: Австралія, Бельгія, Канада, Чехія, Франція, Греція, Гватемала, Італія, Мексика, Нідерланди, Малайзія, Польща, Португалія, Румунія, Південна Корея, Швейцарія, Великобританія [7].

Отже, виходячи з вищезазначеного, вважаємо, що досвід США є яскравим прикладом ефективної взаємодії всіх державних інституцій, населення, поліції, задля спільної мети – розшуку зниклих дітей, та для України представляє практичний інтерес щодо удосконалення інформаційно-комунікативної складової в зазначеному напрямі.

1. «Потеряшки» и «бегунки»: сколько детей ежегодно пропадает по всему миру?» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://russian.rt.com/nopolitics/article/393557-propavshie-deti-poiski>

2. Ежегодно в мире пропадают 8 000 000 (восемь миллионов!) детей. Куда? [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kramola.info/vesti/novosti/ezhegodno-v-mire-propadayut-8-000-000-vosem-millionov-detey-kuda>

3. «Не переживай, похитителей ребенка скоро поймают», – сказала мне подруга из США [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravmir.ru/ne-perezhivay-pohititeley-rebenka-skoro-poymayut-skazala-mne-podrug-a-iz-ssha>

4. Безвести пропавшие: почему в Украине ежегодно пропадает 5000 детей? [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://m.znaj.ua/ru/exclusive/bez-vesty-propavshye-pochemu-v-ukrayne-ezhegodno-yschezaet-5000-detej>

5. Пошук дітей Київстар [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://kyivstar.ua/ru/about/responsibility/kidsearch>

6. AMBER Alert [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.amberalert.gov/>

7. Interesting Facts About Missing People [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.factretriever.com/missing-people-facts>

Пархоменко Анастасія Олегівна
курсант 3 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування,

Науковий керівник:
Репан Микола Іванович,
старший викладач, магістр права
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ПОЛІТИКА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ПРАВООХОРОННІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Актуальність обраної мною теми полягає в тому, що на сьогоднішній день в правоохоронній системі України, а саме в поліції кількість жінок-поліцейських збільшується з кожним роком. Якщо раніше жінки виконували лише операторські функції, то наразі вони працюють в екстремальних ситуаціях, захищаючи правопорядок, на рівні з чоловіками. Проте за весь час їхньої роботи вони себе зарекомендували та проявили як кваліфіковані співробітники. Але незважаючи на всі високі показники жінок-поліцейських все ж таки існує деяка гендерна нерівність. Що можна простежити насамперед під час навчання у ВНЗ МВС України, а також під час подальшого проходження ними служби. Тому доцільно буде розглянути деякі проблемні питання стосовно гендерної рівності правоохоронної системи нашої країни.

Варто напевно почати з самого початку професійної діяльності жінок в поліції. Так, вони почали працювати в цій системі тільки близько 100 років тому. Німеччина стала першою країною, яка почала залучати жінок до правоохоронної діяльності, але вони зовсім не вважалися повноцінними поліцейськими і займалися тільки обліковою діяльністю. Що ж стосується все ж таки жінки, котра стала першим повноцінним співробітником поліції, то нею стала Генрієт Арендт. Її кар'єра була недовгою, невдовзі через 5 років вона змушена була покинути свою професійну діяльність через тиск керівництва. Ця жінка стала поштовхом для подальшого розширення штату поліцейських жінками[1].

Що ж стосується саме України, то тут кількість жінок-поліцейських зросла з початком Другої Світової війни, внаслідок того, що більшість чоловіків були мобілізовані до армії. З того моменту жінкам доручали більше справ та допускали навіть до слідчих дій. Такий стрімкий приріст кількості жінок в правоохоронних органах змусив наших законодавців ввести так звані «жіночі» квоти до вступу до МВС, які складали 5-10% від кількості чоловіків.

Якщо звернутися до статистики, то за словами першого заступника міністра внутрішніх справ Сергія Ярового, на сьогоднішній день в поліції нараховується близько 30000 жінок, що становить 21,8% від загальної кількості. Сергій Яровий наголошує, що впровадження принципу гендерної

рівності в органах системи внутрішніх справ є одним із пріоритетів міністерства[1].

Необхідно підкреслити недоліки та деякі позитивні аспекти професійної діяльності жінок у цій сфері. Насамперед, треба зазначити, що поліцейський повинен мати гарну фізичну форму та досконало володіти прийомами самозахисту для протидії злочинності. Але ж специфіка жіночої анатомії дещо відрізняється від чоловічої. Це проявляється, насамперед в більш низькій фізичній витривалості, а також в тому, що жінки здебільшого мають меншу вагу та зріст, а це може сприяти на менш ефективну якість володіння прийомами самозахисту.

Для вирішення саме такої проблеми необхідно враховувати фізіологічні особливості жінок та розробити програму для їх тренування. Спеціально для цього вирішено було дещо змінити комплекс випробувань для них щодо фізичної підготовки, ввести спеціальні тренувальні курси. Варто зазначити, що на початку підготовки жінок-поліцейських важливу роль відіграють командири, викладачі та керівники підрозділів, які своїми діями будуть спонукати до виконання спеціальних фізичних вправ[2].

Не менш важливою проблемою є також те, що спеціальне поліцейське обладнання в більшості випадків розраховано на чоловіків. Це проявляється насамперед великими розмірами форми та спорядження до неї. Для вирішення цієї проблеми була звернута увага на комплектування підрозділів спеціальними засобами та вогнепальною зброєю більш меншою вагою та розмірами, що зробило б використання їх жінками більш ефективним[3].

Що ж до позитивних аспектів, то можна відмітити те, що через свої психологічні та соціальні властивості вони є більш компетентними саме щодо вирішення питань соціально-побутового плану, також вони краще вирішують конфліктні ситуації та ведуть службову документацію. Враховуючи такі притаманні їм риси як терпеливість, співчуття, вміння вислухати та значно нижчий рівень агресивності, жінки-поліцейські на відміну від чоловіків краще працюють з підлітками, потерпілими дітьми та жінками, а також при вирішенні побутових конфліктів. Саме це стало рушійною силою розширення прийому жінок до поліції Німеччини.

Що ж до правової основи діяльності жінок-поліцейських, то тут варто зазначити насамперед основні положення Конституції України, а саме ст. 24, яка зазначає, що жінкам і чоловікам забезпечується надання рівних можливостей щодо участі в громадсько-політичній діяльності, здобутті освіти та професійної підготовки[4]. Така норма Основного закону нашої держави має і подальший розвиток, а саме прийняття в 2005 році Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», у 2012 році Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Також в основному законі, що регулює діяльність поліції (ЗУ «Про Національну поліцію»), а саме у ч.1 ст. 49 зазначені вимоги до працівника поліції, де жодного слова не сказано про стать поліцейського[5]. А також

інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність жінок в різних сферах суспільного життя, а також в правоохоронній структурі.

Отже, проаналізувавши деякі наукові роботи різних вчених та українське законодавство можна зробити висновок, що з кожним роком рівень жінок-поліцейських, як в Україні, так і в інших країнах зростає. В деяких аспектах це досить позитивно впливає на розвиток правоохоронної структури, а тому держава по-різному сприяє усуненню дискримінації жінок та удосконаленню гендерної рівності. Все це свідчить про актуальність даної теми. Але все ж таки проблема гендерної рівності потребує подальшого дослідження та удосконалення.

1. В Нацполіції на сьогодні працюють майже 22% жінок – МВС. Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/society/2240561-v-natspolitsiji-na-sogodni-pratsuyut-mayje-22-jinok-mvs.html>

2. Добровольський В. Обґрунтування структури та змісту моделі фізичної підготовки курсантів-жінок / Віктор Добровольський // Фізична підготовка військовослужбовців : матеріали відкритої наук.-метод. конф. – Київ : [б.в.], 2015. – с. 12-14.

3. «Права жінок-правоохоронців та політика гендерної рівності: досвід інших країн у вітчизняному контексті». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khp.org/index.php?id=1241689788>

4. Конституція України від 28 червня 1996 року: станом на 30 вересня 2016 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №1-рп/2016.

5. Про Національну поліцію України: Закон України від 02 липня 2015 року №580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. - № 40-41. – ст. 379.

Перепьолкіна Юлія Андріївна,
курсант 3-го курсу ФПФПКП

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності

Кононець Віта Петрівна

**ОПЕРАТИВНЕ РЕАГУВАННЯ ПОЛІЦІЇ ПО ФАКТУ
СПРАЦЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БРАСЛЕТІВ, ДЛЯ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ В ЧАСТИНІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯМ ОСІБ ЗА
УХВАЛОЮ СЛІДЧОГО СУДДІ**

Правоохоронна функція є однією з основних функцій держави, реалізація якої здійснюється завдяки визначеним законом суб'єктами, що здійснюють правоохоронну діяльність на основі певних принципів та чітко визначеними методами та засобами, тобто законодавець чітко визначив, що

центральною елементом в механізмі реалізації правоохоронної функції держави виступає правоохоронна система [1].

Саме задля виконання державою своїх основних функцій різними органами та підрозділами існують певні засоби, які полегшують та сприяють зазначеному процесу. Для прикладу можна взяти електронні засоби контролю.

Застосування електронних засобів контролю (далі - ЕЗК) полягає в закріпленні на тілі підозрюваного, обвинуваченого електронного пристрою, який дає змогу відслідковувати та фіксувати його місцезнаходження. Згідно з Порядком застосування електронних засобів контролю, затвердженого Наказом МВС України від 08.06.2017 №480 метою застосування ЕЗК є забезпечення виконання обов'язків, що покладаються на підозрюваного, обвинуваченого ухвалою слідчого судді, суду про застосування запобіжного заходу, не пов'язаного з позбавленням волі або у вигляді домашнього арешту [2]. Досліджуючи теорію та практику кримінальної процесуальної діяльності органів досудового розслідування, можна помітити, що існує багато проблемних питань, пов'язаних із застосуванням ЕЗК, таких як нормативно-правові, організаційні, фінансового та матеріально-технічного забезпечення. Проблеми нормативно-правового забезпечення. Вони полягають в тому, що загалом кримінально-процесуальне законодавство України не завжди відповідає стандартам і вимогам де досить чітко встановлюються критерії застосування засобів електронного контролю в конкретних ситуаціях розслідування. Так, у США електронні браслети носять особи, підозрювані чи вже засуджені за викрадення автомобілів, за злочини, пов'язані з наркотиками, а також особи, що порушують правила дорожнього руху чи зловживають алкогольними напоями. Тобто основним критерієм застосування ЕЗК в США є тяжкість вчинення кримінального правопорушення. На відміну від цього, в Україні ЕЗК застосовуються лише з урахуванням виду запобіжного заходу, не враховуючи ступеня тяжкості кримінальних правопорушень. У випадку їх застосування разом із запобіжним заходом у вигляді домашнього арешту зрозуміло, що ЕЗК будуть відповідно носити підозрювані, обвинувачені у вчиненні злочину, за вчинення якого законом передбачено покарання у виді позбавлення волі, як це визначено КПК України. А у випадках застосування ЕЗК для забезпечення виконання обов'язків, що покладаються на підозрюваного, обвинуваченого ухвалою слідчого судді, суду про застосування запобіжного заходу, не пов'язаного з позбавленням волі, не визначено ступеня тяжкості злочину, за підозрою або обвинуваченням в якому особу можуть зобов'язати носити ЕЗК. На мій погляд, необхідно було б конкретно визначити в КПК України, що ЕЗК можуть застосовуватися лише у кримінальних провадженнях щодо злочинів, за які передбачено покарання у виді позбавлення волі. Проблеми організаційного забезпечення полягають у невизначеності суб'єктів контролю за дотриманням підозрюваними, обвинуваченими обов'язків щодо носіння

ЕЗК. Ані в КПК України, ані в Порядку застосування електронних засобів контролю не встановлено конкретний підрозділ Національної поліції, що має здійснювати контроль за виконанням підозрюваними, обвинуваченими обов'язку носити ЕЗК, адже вказано, що такі функції покладаються на "поліцейського, який виконує ухвалу". Доцільно було б таку контролюючу функцію покласти на працівників оперативних підрозділів або дільничних офіцерів поліції, які б уже безпосередньо на місцях перевіряли дотримання підозрюваними, обвинуваченими правил користування ЕЗК.

Проблемним питанням при застосуванні ЕЗК на території України є значна вартість ЕЗК [3]. На мою думку, альтернативним варіантом могло б стати налагодження власного виробництва ЕЗК, внаслідок чого б їх вартість набагато знизилась, що дозволило б економити кошти Держбюджету та водночас збільшити кількість та покращити якість ЕЗК. Недоліки матеріально-технічного забезпечення полягають у неналежній якості електронних браслетів, що проявляється в тому, що більшість з них є ненадійними і швидко виходять з ладу.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновки, що застосування електронних засобів контролю за особою в кримінальному процесі України є певним нововведенням, тому широкого поширення і великої частоти застосування вони не набули, зокрема через наявність багатьох невирішених питань у нормативно-правовому, організаційному, фінансовому та матеріально-технічному забезпеченні. Такі нововведення потребують певного коригування на законодавчому рівні, а також створення сприятливих умов, для ефективного застосування ЕЗК, тобто, щоб воно виконувало на належному рівні функцію технічного засобу забезпечення реалізації запобіжних заходів. Україна має спрямовувати зусилля для вирішення цих питань, щоб покращити якість ЕЗК, можливо і налагодити їх власне виробництво, збільшити варіанти застосування таких засобів, у тому числі й при відбуванні покарання у вигляді обмеження волі. «Електронні браслети» є ефективним засобом лише в тому випадку, коли вони є якісними та сертифікованими та контролюючі органи вміють користуватися ними належним чином. Зачасту не всі співробітники поліції мають навички користування такими приладами, що призводить до того, що підозрюваний може самостійно зняти браслет та покинути приміщення в якому повинен перебувати. Також можна зазначити про проблему якості засобів, які надаються для виконання завдань поліцією – не всі електронні засоби є якісними. Це пояснюється тим, що можливо, через недобросовісність, було закуплено більш дешеві та неякісні браслети, що не є ефективними. Неefективність «електронних браслетів» пояснюється ще й їхньою недостатністю. Адже на їх закупівлю потрібні значні кошти, які не завжди виділяються. Щоб хоч якось подолати цю проблему, пропонуємо не обмежуватися лише цих засобом контролю. Можливі та навіть більш

ефективніші раптові відвідування підозрюваного або дзвінки чи опитування сусідів.

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 — 1996 р., № 30. – Ст. 141.

2. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08.06.2017 №480 «Про затвердження Порядку застосування електронних засобів контролю», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14.07.2017 за № 860/30728

3. Україна зіткнулася з гострим дефіцитом електронних браслетів для стеження за підсудними [Електронний ресурс] // DT.UA. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://dt.ua/UKRAINE/ukrayina-zitknulasya-z-gostrim-deficitom-elektronnih-brasletiv-dlyastezhennya-za-pidsudnimi-238379_.html

Плескачова Владислава Сергіївна,
курсант 3 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИМИ ЗАСОБАМИ

Актуальність даної теми зумовлюється тим, що наразі транспортний засіб є джерелом небезпеки, а тому водій має велику відповідальність збереження не тільки свого життя, а й життя інших учасників дорожнього руху. Зараз існує велика проблема в тому, що водії нехтують правилами дорожнього руху та нормами чинного законодавства і часто сідають за кермо у стані алкогольного та наркотичного сп'яніння, яке спричиняє особливо тяжкі наслідки, внаслідок вчинення дорожньо – транспортних пригод (далі – ДТП).

З огляду на статистику, за першу половину 2018 року в ДТП в Україні загинуло 1237 осіб, а за 2017 рік – 3432 особи[1].

На превеликий жаль, Україна посідає одне із найперших місць в Європі, а саме – 6 місце. Найбільший рівень смертності на дорогах – в Росії – 15,85% на 100 тисяч осіб. Потім за нею крокує Албанія (12,32%), Білорусь (11,16%), Молдова (9,9%).

Незважаючи на всі тяжкі наслідки, які отримуються в результаті ДТП, водії не завжди отримують належне адміністративне покарання, що сприяє розповсюдженню серед суспільства небезпечного уявлення про те, що керування у нетверезому стані не є чимось небезпечним та аморальним, а

будь-які неприємності, які можуть виникнути через таке керування, легко вирішити.

Для того, щоб припинити це свавілля у 2016 році прийняли Закон № 1446-VIII «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції». З липня 2016 року покарання у виді штрафу зросло до 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк один рік, а за повторне протягом року вчинення - накладення штрафу на водіїв у розмірі однієї тисячі двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк три роки[2].

Ухвалений закон за яким утричі збільшили штрафи за керування транспортним засобом в нетверезому стані, потребує суттєве доповнення в розширенні методів покарання залежно від кількості алкоголю в крові – аж до кримінальної відповідальності. За надвисокий рівень проміле в крові, коли людина за кермом, має бути кримінальна відповідальність.

З огляду на європейські країни, то у Німеччині адміністративна відповідальність настає тоді, коли рівень алкоголю в крові перевищує 0,5 проміле. За таке правопорушення накладеться штраф у розмірі від 500 євро. Якщо ж було повторне правопорушення – сума зростає до 3000 євро. Крім цього, водія позбавляють водійського посвідчення терміном на 1 місяць.

Водії в Великобританії не порушують закону, якщо знаходяться за кермом з рівнем алкоголю в крові 0,8 проміле – це найвищий показник в ЄС.

Скандинавські країни є лідерами з найвищими штрафами за таке правопорушення. У Швеції, як і в Україні, межа допустимого алкоголю в крові – 0,2 проміле[3].

Зазначена проблема вимагає комплексного вирішення. Враховуючи сумну статистику наслідків ДТП за участю водіїв, які перебували у нетверезому стані, слід запровадити більш жорстку відповідальність за таке правопорушення, а саме: безальтернативне позбавлення права керування ТЗ назавжди; використання «алкозамків», які блокують замок запалювання автомобіля, якщо водій перебуватиме в нетверезому стані; введення «пунктів перевірки тверезості», які передбачають, що в певному місці встановлюється додатковий знак про обов'язковість зупинки та надання документів для перевірки на вимогу поліцейського.

---

1. Статистика аварійності в Україні / Управління безпеки дорожнього руху. URL: http://www.sai.gov.ua/uploads/filemanager/file/dtp08_2017.pdf

2. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів,

що знижують увагу та швидкість реакції : закон України від 07.07.2016 № 1446-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1446-19>

3. Як штрафують п'яних водіїв в Європі // Ukr.Media : сайт. URL: <https://ukr.media/auto/265345>

Побідинський Ростислав Сергійович
слухач магістратури факультету підготовки
фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Соціально-економічна і політична обстановка в Україні характеризується загостренням проблем забезпечення публічної безпеки. Об'єктивні закономірності ускладнення відносин у сфері публічної безпеки визначають особливі вимоги до їх нормативно-правового регулювання, покликаного впорядкувати соціальні процеси в цій сфері адекватно до реальних загроз. На цьому шляху державного розвитку позитивним є прийняття Радою національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року Стратегії національної безпеки України, видання законів і підзаконних нормативних правових актів, що регулюють різні відносини щодо безпеки, що утворюють відокремлені сфери публічної безпеки, – безпеку дорожнього руху, техногенну безпеку тощо. Дослідження нормативно-правового регулювання у зазначеній сфері Європейського Союзу та країн-членів ЄС має пріоритетне значення у контексті адаптації національного законодавства.

Питанням нормативно-правового регулювання і забезпечення безпеки в сучасній правовій літературі приділено достатню увагу. Вищевказане висловлювання підтверджується науковими дослідженнями з цієї проблематики: В. Б. Авер'янова, О. М. Бандурки, А. В. Басова, Ю. П. Битяка, Н. П. Бортник, І. П. Голосніченка, В. К. Колпакова, Ю. М. Козлова О. В. Кузьменко, С. О. Кузніченка, В. Л. Ортинського, О. І. Остапенка, В. М. Плішкіна, О. П. Рябченко, Ю. О. Тихомирова і інших. Однак у сфері нормативно-правового забезпечення публічної безпеки України дослідні роботи переважно стосуються громадської та суспільної безпеки чи зосереджені на окремих аспектах цього явища. В дослідженнях проблем нормативно-правового забезпечення безпеки не завжди враховується аналіз зарубіжного законодавства, не приділено належної уваги організаційно-правового аспекту забезпечення безпеки.

У Законі України «Про Національну поліцію» на органи поліції покладається завдання забезпечення публічної безпеки [1].

Тому питання нормативно-правового регулювання у сфері боротьби із загрозами публічної безпеки в законодавстві європейських країн становлять інтерес. Зокрема, серед них особливе місце займають стратегії національної безпеки.

Європейська стратегія безпеки сформульована в документі “Безпечна Європа у світі, який повинен стати «кращим» і представлена в Салоніках 20 липня 2003 року [2], в ній відмовилися від визначення понять «національна безпека», «загрози національній безпеці», водночас у названому вище документі перераховані конкретні види загроз безпеці:

Перша загроза – тероризм, який загрожує життю та здоров'ю громадян, основним базовим цінностям демократичного суспільства (відкритості, толерантності). Пізніше задля розвитку стратегії були прийняті Європейська антитерористична стратегія (2005 р.), План боротьби з тероризмом і кіберзлочинами на 2015–2020 рр. Європейського Союзу [3; 4].

Попередження, захист, переслідування і реагування – є пріоритетними напрями діяльності країн-членів Європейського Союзу у сфері боротьби з тероризмом (запобігання; захист; переслідування (впровадження); реагування) [5, с. 70].

У Європейській антитерористичній стратегії під попередженням розуміють вплив на причини та умови, що сприяють радикалізації населення і залученню до терористичної діяльності.

Під захистом Європейська антитерористична стратегія має на увазі захист населення та інфраструктури через підвищення рівня безпеки кордонів, транспорту та інших об'єктів життєзабезпечення. У зв'язку з цим, зокрема, передбачається: запровадження системи біометричних паспортів; розроблення та впровадження нового покоління Шенгенської інформаційної системи; введення загальних стандартів забезпечення авіаційної безпеки і безпеки на морі.

Під переслідуванням Європейська антитерористична стратегія розуміє здійснення діяльності, спрямованої на припинення і розслідування злочинних проявів тероризму, зокрема на стадіях приготування і замаху, а також перекриття каналів фінансування тероризму. У зв'язку з цим передбачається: продовжити роботу з уніфікації національних законодавств на підставі норм міжнародних договорів; активізувати діяльність Євроюсту і Європолу, поліцейської служби Європейського Союзу [6].

Друга загроза – поширення зброї масового ураження. Для розвитку Європейської стратегії безпеки прийнята Європейська стратегія боротьби з розповсюдженням зброї масового ураження.

Незважаючи на те, що таку діяльність здійснює вузьке коло країн і груп, вони можуть взаємодіяти, обмінюючись інформацією і технологіями поза межами міжнародних договорів і контролю. Доступність зброї масового

ураження підвищує ризик його використання як окремими державами, так і терористичними групами.

У цих умовах необхідне формування єдиного, узгодженого конвенційного механізму здійснення контролю над розробленням, виробництвом, накопиченням ядерних матеріалів, радіоактивних речовин або джерел радіоактивного випромінювання. Наявність ядерної зброї у держав, які не є учасниками договорів про нерозповсюдження ядерної зброї, істотно підвищує ризик його застосування.

Третя загроза – слабкі держави – організована злочинність. Неefективне управління державою, соціальні конфлікти, незаконні збройні формування – все це сприяє ослабленню державних інститутів, і, як наслідок, посиленню організованої злочинності. Як пріоритетні цілі в Європейській стратегії безпеки виділено розширення зони безпеки навколо Європейського Союзу. У документі наголошено, що політична, економічна стабільність у державах, які територіально межують з країнами Європейського Союзу, є надзвичайно важливим фактором для забезпечення європейської безпеки.

Суттєвим чинником, який впливає на європейську безпеку, є посилення міжнародного порядку, який залежить від ефективної системи багатосторонніх договорів. У зв'язку з цим особливого значення набуває формування системи міжнародних інститутів, спрямованих на забезпечення безпеки. У цьому випадку не можна недооцінювати роль Організації Об'єднаних Націй, Світової організації торгівлі, міжнародних фінансових інститутів, а також Міжнародного кримінального суду. Європейська стратегія національної безпеки особливе значення надає трансатлантичному співробітництву (у формі членства в НАТО), діяльності регіональних структур (ОБСЄ, Рада Європи, АСЕАН) [2].

Стан міжнародного правопорядку залежить від видів політичних (демократичних) режимів, що його забезпечують. Ефективне державне управління, низький рівень корупції, повага до прав і свобод людини та громадянина, верховенство права на національному рівні – ось засоби, що гарантують міжнародну стабільність.

Отже, зарубіжний досвід нормативно-правового регулювання забезпечення безпеки у межах теорії забезпечення публічної безпеки являє собою комплекс взаємопов'язаних понять публічної безпеки як правової категорії, адміністративно-правового забезпечення публічної безпеки, організаційно-правового механізму забезпечення публічної безпеки, загрози публічній безпеці. Організаційно-правовий механізм нормативно-правового забезпечення публічної безпеки України з урахуванням досвіду зарубіжних країн у теоретико-методологічному плані ґрунтується на відповідних концептуальних положеннях і як специфічний напрям державної політики не обмежує свою дію лише правоохоронної сферою державного управління і складається з сукупності економічних, правових, організаційних та інших заходів щодо попередження та припинення загроз публічній безпеці,

ліквідації наслідків їх проявів і органічно пов'язаний з соціально-економічними, адміністративно-правовими реформами.

1. Закон України «Про Національну поліцію». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19> від 02.07.2015 № 580-VIII

2. Безопасная Европа в мире, которая должна стать лучше. Европейская стратегия безопасности. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/031208ESSIIRU.pdf>

3. The European Union Counter-Terrorism Strategy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ue.eu.int/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/jha/87257.pdf.

4. Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions. The European Agenda on Security Strasbourg, 28.4.2015 COM (2015) 185 final [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basicdocuments/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf

5. Леонов Б. Д. Композитна стратегія протидії мережевим та гібридним викликам сучасного тероризму / Леонов Б. Д., Рижов І. М. // Правова інформатика: наук.-практ. журнал. – 2015. – № 1(45). – С. 68–73.

6. Європол [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.europol.europa.eu/>

Проценко Діана Олександрівна

курсант 2-го курсу
факультету економіко- правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

У сучасних умовах активізувалася необхідність дослідження великого кола питань, пов'язаних з поліцейською діяльністю в рамках модернізації правоохоронної системи, оскільки необхідною функцією поліції є забезпеченням безпеки людини, попередження злочинів, підтримання громадського спокою та громадського порядку, тому дана проблематика потребує ґрунтовного аналізу та осмислення для надання практичних рекомендації для удосконалення системи підготовки поліцейських. Набір функцій, здійснюваний поліцією достатньо широкий, але основною функцією поліції, ми вважаємо, вміння своєчасно запобігти злочинам і різним правопорушенням, тобто застосування превентивної роботи під час виконання службових завдань.

Після прийняття Закону України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р. змінюється назва підрозділів громадської безпеки Міністерства внутрішніх справ України на нову – «превентивна діяльність». Згідно з визначенням в академічному словнику української мови термін

«превентивний» – це той, який попереджає що-небудь, запобігає чомусь, а дієслово «діяльність» означає застосування своєї праці до чого-небудь[1, с. 120].

Отже, превентивна діяльність – це особливий вид діяльності поліцейських, які у своїй праці попереджають та (або) запобігають учиненню правопорушень у сфері публічного порядку. У правовій науці виділяють такі види превенції, як загальна превенція – попередження скоєння правопорушень іншими особами. Це попередження вчинення кримінальних правопорушень громадянами, схильними до протиправних учинків; превенція приватна – профілактика (попередження) учинення нових кримінальних правопорушень особами, які вже скоїли будь-яке правопорушення.

Поліція є соціальною системою, що створена державою для реалізації певних функцій. Розуміння сутності цих функцій сприяє чіткому визначенню ролі та місця поліції в системі органів публічної влади. З точки зору адміністративно-правової науки функція є окремим видом виконавчо-розпорядчої діяльності. Функції відображають зміст діяльності виконавчої влади, значною мірою характеризують сутність держави та її соціальне призначення [2, с. 141].

Доцільність превенції очевидна. У разі переконання особи та усунення її злочинних задумів, при вдалому її відстороненні від злочинних намірів ніякої потреби в оперативно-розшуковій діяльності (далі – ОРД) немає. Це означає, що сили й засоби ОРД можуть бути спрямовані на більш важливі ситуації, які потребують оперативного втручання внаслідок більшої суспільної небезпеки злочинних проявів. Кінцевою метою превенції кримінальних правопорушень є усунення злочинного задуму або наміру, позбавлення особи рішучості вчинити правопорушення. Стратегічна мета превенції полягає в недопущенні переходу задуму в дієві акти поведінки.

Проміжна мета визначається конкретною ситуацією превенції, а також тактичною ситуацією, яка виникає при застосуванні певних превентивних заходів . Управління превентивної діяльності є провідним підрозділом у структурі Національної поліції України з питань забезпечення публічного порядку та безпеки. Підрозділи превентивної діяльності у своїй роботі керуються Конституцією України, законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, міжнародними договорами, іншими нормативно-правовими актами МВС України, Положенням про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України⁴ та ін [3].

У науці широко відомі методи превентивної роботи поліцейських зарубіжних країн, які дозволяють попередити злочини і затримувати злочинця, який ще тільки готується вчинити злочин, по одній лише інформації громадян. Особливо часто це зустрічається при попередженні терористичних актів, коли важливість зазначених відомостей для суспільства

в цілому надзвичайно висока. Подібна ситуація можлива тільки на основі довірчих відносин суспільства з правоохоронними органами [4, с. 141]..

Відповідно до Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України основними завданнями підрозділів превентивної діяльності є: узагальнення практики застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, підготовка пропозицій щодо вдосконалення законодавства з питань забезпечення охорони громадського порядку й охорони громадської безпеки; здійснення контролю й організація роботи та діяльності патрульної поліції, ювенальної превенції, відділів охорони громадського порядку, дозвільної системи та дільничних інспекторів поліції; забезпечення готовності Управління превентивної діяльності до дій під час надзвичайних ситуацій техногенного, економічного, природного та воєнного характеру; організація та забезпечення правопорядку, попередження й припинення правопорушень на вулицях та в інших громадських місцях, розкриття злочинів; організація роботи щодо видачі відповідно до законодавства дозволів на придбання, зберігання, носіння та перевезення зброї, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів і речовин, на використання яких установлено спеціальні правила, а також на відкриття об'єктів дозвільної системи, де вони використовуються, та щодо контролю за додержанням цих правил і функціонуванням цих об'єктів та ін. [5, с. 72].

Отже, формування правової держави, зміцнення законності й правопорядку вимагають удосконалення та підвищення роботи органів Національної поліції, основним завданням яких є служіння суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку. Потрібно змінити концептуальні засади службово-оперативної діяльності, тобто відхід від державно-орієнтованих пріоритетів і ствердженні філософії суспільноорієнтованої (превентивної) діяльності. Тому функції поліції передусім повинні бути направлені на проведення превентивної та профілактичної діяльності кримінальних та інших правопорушень.

---

1. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Бандурки ; О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, С. М. Князєв та ін. ; передм. О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2017. 242 с.

2. Жданова И. В., Мозговая Т. П. Формирование конфликтологической компетентности как направление профилактической работы с несовершеннолетними, находящимися в конфликте с законом : учеб.-метод. пособие. Новосибирск : Изд-во НГТУ, 2016. 130 с.

3. Фелик В. І. Система функцій профілактичної діяльності Національної поліції України. Порівняльне аналітичне право. 2016. № 2. С. 156–158.

4. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події : наказ МВС України від 06 листопада 2016 р. № 1377 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15>.

5. Про реалізацію повноважень Національної поліції України з питань видачі та анулювання дозволів : наказ МВС України від 29 грудня 2015 р. № 1644 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zbroya.info>.

6. Волокітенко О.І. Основні принципи діяльності підрозділів превентивної служби Національної поліції України / О.І. Волокітенко // Стан та перспективи розвитку адміністративного права України : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 12 жовтня 2016 р. – Одеса : ОДУВС, 2016. – С. 96.

Резанов Сергій Анатолійович
к.ю.н., доцент, доцент кафедри
адміністративної діяльності поліції
Харківського національного
університету внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНИЙ РОЗСУД В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Одним з аспектів наукового вивчення даної проблематики є детальне дослідження застосування адміністративного розсуду в діяльності підрозділів превентивної діяльності Національної поліції. Аналіз практики застосування підрозділами превенції норм адміністративного законодавства, зокрема, збирання та застосування доказів, оформлення протоколів про адміністративні правопорушення, їх розгляд та прийняття рішень, винесення та виконання постанов про накладення адміністративних стягнень, а також застосування інших заходів адміністративного примусу свідчать про те, що поліцейські не завжди дотримуються вимог, яким має відповідати здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Такий стан справ потребує від посадових осіб, які застосовують законодавство про адміністративні правопорушення, глибоких знань цього законодавства з метою забезпечення правильної кваліфікації протиправних діянь, правильного оформлення адміністративних матеріалів, а також дотримання законності під час застосування заходів впливу до правопорушників [1, с. 204-205].

В нормативних актах та відомчих наказ МВС які регулюють порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення заздалегідь не можливо передбачити всіх життєвих випадків і обставин [2; 3; 4;]. Тому законодавець залишає певний простір, який має заповнити орган, який застосовує норму. При цьому орган повинен брати до уваги загальний погляд на значення певних понять, мету, якої він має досягти, і нарешті на засади здорового глузду.

Правозастосовчий орган має керуватися вимогами: законності, обґрунтованості, доцільності, справедливості [5, с. 429]. Однак в тому

випадку, коли правовий припис, не встановлюючи конкретного варіанта дій, наділяє орган певною свободою у вирішенні індивідуально-конкретної адміністративної справи і прийнятті оптимального рішення, може йтися про вільний розсуд, який означає можливість вибору в широких межах, встановлених правовою нормою [6, с. 30-31].

Права державного органа мають істотну особливість. Їх суть не може бути зведена до можливості діяти чи не діяти на свій розсуд, що взагалі було б не вірним стосовно прав громадян. Справа в тому, що суб'єктивне право поліцейського не може і не повинне реалізуватися без того, щоб одночасно не виповнювалася яка-небудь покладена на нього функція. Адже поліція і її посадові особи здійснюють не свою особисту волю, а волю суспільства. Тому адміністративний розсуд ставиться тут у тверді рамки, але не усувається зовсім. Отже дозвільні норми складають частину нормативної основи розсуду. Але існує одна проблема: відповідно до якої, права органа є в той же час і його обов'язками, виступаючи в якості правообов'язків. У Законі України «Про Національну поліцію» закріплюються і основні обов'язки поліцейського (ст.18) і повноваження поліції (ст.23) [2].

Найбільш правильна, на нашу думку, позиція, яка визнає посадові права й обов'язки самостійними компонентами, підкреслюючи при цьому їх різну направленість: за невиконання обов'язків орган несе відповідальність перед державою, правами ж наділяється у відношенні окремих організацій і фізичних осіб. Хоча права й обов'язки нерозривні, зв'язок між ними не носить автоматичного характеру. Орган чи посадова особа може реалізувати ту чи іншу правомочність при наявності передбачених законом умов у будь-який час, коли рахує це необхідним.

Прихильники розсуду в правоозастосовчому процесі, як вказувалося раніше, обґрунтовують його необхідність і реальність. У зв'язку з цим, можна сказати, що закон загальний, а застосування закону – творча діяльність. Тому залишаються відносно широкі можливості для привнесення спрямованості суб'єктів правозастосування в справі, і особливо в процесі її розгляду. Такі можливості дуже значні у випадках конкретизації права, подолання прогалин у праві, вирішення питання при значному розсуді правозастосувача.

О.П. Коренєв зазначає, що за ступенем визначеності гіпотези і диспозиції норми можуть бути абсолютно визначені, відносно визначені і невизначені. На думку автора, існування визначеної і відносно-визначеної диспозицій в адміністративному праві об'єктивно обумовлено характером управлінських відносин. У сфері управління, часом, виникають настільки індивідуальні суспільні відносини, що заздалегідь докладно регламентувати правом ці відносини неможливо. Така регламентація поведінки суб'єктів адміністративного права привела б до формалізму в управлінській діяльності, позбавила б її творчого характеру [7, с. 20].

Отже, адміністративний розсуд як складова в справах про адміністративні правопорушення – це дозволена законом, інтелектуально-вольова діяльність компетентного суб'єкту, змістом якої є здійснення вибору одного з декількох варіантів правозастосовчого рішення, встановленого правовою нормою, для забезпечення законності, справедливості, доцільності та ефективності адміністративного регулювання, з метою ухвалення оптимального рішення по справі, максимально повно забезпечуючи досягнення встановлених правом цілей.

Основними ознаками адміністративного розсуду є: юридичне закріплення адміністративного розсуду; здійснюється вибір одного з декількох варіантів правозастосовчого рішення; варіанти рішень встановлені правовою нормою; адміністративний розсуд напрямлений на забезпечення законності, справедливості, доцільності та ефективності адміністративного регулювання.

---

1. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: Монографія / За заг. ред. проф. О. М. Бандурки. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 336 с.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. // Урядовий кур'єр від 12.08.2015. – 2015. – №146.

3. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>.

4. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>.

5. Скакун О. Ф. Теория государства и права: Учебник / О.Ф. Скакун. Харьков: Консум; Ун-т внут. дел, 2000. – 704 с.

6. Ткач Г. Й. Природа і види адміністративного розсуду / Г. Й. Ткач // Право України, 2002. – № 5. – с. 30–33.

7. Коренев А. П. Нормы административного права и их применение / А.П. Коренев. М., Юрид. лит. – 1978. – 265 с.

Рижков Едуард Володимирович,
завідувач кафедри економічної
та інформаційної безпеки
к.ю.н., доцент;

Рижкова Світлана Анатоліївна,
старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НЕСТАНДАРТНА МЕТОДИКА ВИРІШЕННЯ БУЛІНГОВИХ СИТУАЦІЙ

В процесі проведення науково-викладацьким складом навчальних закладів зі специфічними умовами навчання профорієнтаційних заходів у загальноосвітніх школах виявляється інформація про проблемні ситуації серед школярів, яка потребує відповідного реагування з боку правоохоронців. Різновидом таких ситуацій виступає булінг. Сучасний термін характеризує явище, нажаль, притаманне більшості навчальних колективів в усі часи їх існування.

Інформація про булінг може бути отримана не лише в процесі безпосередніх контактів зі школярами, але і з інших джерел, наприклад, соціальних мереж. В нашому випадку буде охарактеризована саме така ситуація, коли за ініціативою сучасного блогера, який у свій час навчалась у школі, де виникла булінгова ситуація, інформація стала відома представникам педагогічного корпусу університету внутрішніх справ.

На початковому етапі інформація носила загальний характер, а саме – в одній зі шкіл області по відношенню до учениці старшого класу чинився тиск з усіма ознаками класичного булінгу. При цьому з боку вчителів та керівництва школи дівчина підтримки не отримала, навпаки – їх рекомендації щодо нейтралізації ситуації носили ознаки особистого приниження честі і гідності дівчини.

Ситуація у шкільному колективі та сім'ї дівчини на момент отримання первинної інформації була вкрай напружена. Мати дитини звинувачувала блогера у небажаному розголошенні і зайвому публічному розповсюдженні інформації відносно її доньки. При цьому позиція блогера зовні виглядала як конструктивна. Її дії були обумовлені намаганням допомогти дівчинці та захистити її від бездіяльності шкільних педагогів і керівництва. Мати дійшла стадії за якої вже висловлювала наміри покинути країну назавжди, ховаючись від негативних морально-психологічних наслідків, що були породжені ситуацією.

Враховуючи, що школа, де навчалась дівчина була формально закріплена за навчальним закладом як така, що підлягає профорієнтаційному відпрацюванню, було прийнято рішення додатково вивчити ситуацію та за можливості надати допомогу дитині за умов наявності по відношенню до неї реального булінгу з боку однокласників чи педагогів. Безумовний принцип, яким керувались представники вишу – не нашкодити дівчині, її родині та авторитету педагогів школи.

На першому етапі необхідно було отримати дозвіл у керівництва школи щодо проведення з учнями відповідної роботи та визначити конкретні формат, дату і час зустрічі. Ситуація ускладнювалась тим, що жодний із міських телефонів у місті, у т.ч. шкільних не працював. Укртелеком припинив надавати свої послуги у цьому населеному пункті. За результатами пошуку за відкритими джерелам Інтернет вдалося встановити мобільний телефон директора сусідньої школи, а вже потім, після домовленості провести у них профорієнтаційних заходів із випускниками, було отримано мобільний телефон директорки необхідної школи.

В процесі розмови з останнім з'ясувалось, що директор не заперечує зустріч з учнями на предмет профорієнтації, проте заперечує необхідність проведення тематичної зустрічі щодо профілактики булінгу у школі, посилаючись на те, що ця проблема їх (педагогів) не цікавить як неактуальна для їх колективу. Ситуація набувала ознак протидії з боку шкільного керівництва щодо вирішення проблемної ситуації (принаймні – замовчування), яка вже на той момент вийшла за межі школи, населеного пункту і набувала розголосу та публічного обговорення у соціальних мережах.

Було прийнято рішення щодо зашифровки істинної мети поїздки у школу та отримання допомоги з боку представників патрульної поліції області, які опікуються напрямом роботи «шкільних офіцерів поліції» та профілактичними тематичними заходами у навчальних закладах. Отримавши від них згоди щодо своєї участі у запланованих заходах, були вжиті додаткові заходи щодо отримання із відкритих джерел інформації відносно потенційної «жертви» булінгу та її родини (в т.ч. фото та поверховий психологічний портрет).

Було прийнято рішення задля додаткової зашифровки мети поїздки запропонувати проведення додаткового заходу із учнями молодших класів щодо популяризації безпеки дорожнього руху та пішоходів. Згоду вдалося отримати тільки під час повторної розмови із керівництвом школи (завучем) після пропозиції проведення комплексу заходів із трьох позицій: профорієнтація, антибулінгова бесіда та ПДД із різними категоріями учнів їх та сусідньої школи. Додатково була запропонована фотосесія із поліцейськими на фоні спеціалізованого службового транспорту.

З метою документування можливої протидії з боку педагогічного колективу школи було передбачено використання штатних боді-камер.

Всі заплановані заходи були успішно реалізовані. Профілактика булінгу відбулась саме в тому класі, де виникла проблемна ситуація. Запорукою успіху стала можливість попередньої ретельної підготовки щодо особливостей проведення бесіди із урахуванням всіх можливих факторів та зазначеного вище принципу – не нашкодити. Дівчина відразу по прибуттю у клас була ідентифікована. Бесіда носила тактовний неособистий характер. Всі необхідні реакції присутніх відслідковувались. Відчувався предметний зв'язок із класом. Було отримано додаткову професійну інформацію для її можливої реалізації у подальшому. Готовність контролювати ситуацію у класі за присутності представника поліції вчителі продемонстрували своєю присутністю від самого початку і до кінця у кількості трьох осіб, що є доволі нетиповою поведінкою з їх боку. Слід зазначити, що сама антибулінгова зустріч-бесіда проходила високотивованим та професійним представником практичного підрозділу жіночої статі так саме як і зустріч з учнями молодших класів з питань ПДД. Тоді як профорієнтаційний захід, доречі, доволі результативний, було проведено досвідченим педагогом – чоловіком.

Ці аспекти, нами означені свідомо задля того, щоб звернути увагу не тільки на організаційний, тактичний, а саме на психологічний аспект підготовки та реалізації заходу.

Таким чином, вважаємо, що є всі підстави стверджувати про реалізацію нестандартної (ситуативної) методики проведення антибулінгового заходу за відсутності сприятливих умов з боку шкільного керівництва.

Прийоми і способи, які були використані, можна охарактеризувати наступним чином: зашифровка мети (допомога конкретній дитині); кооперація педагогів і практиків з числа поліцейських; використання для реалізації задуму суб'єктів різної статі та різних вікових категорій (наймолодша працювала за булінгом для мінімізації психологічного бар'єру з учнями та зменшення підозри і можливої протидії з боку вчителів; профорієнтацію проводив пенсіонер ОВС); комплексне використання цивільного і форменого одягу та аксесуарів, включаючи повністю обладнане поліцейське авто; різнопланова (триаспектна) тематика виступів; одночасне їх проведення з різними категоріями учнів; відпрацювання як «основної» так і додаткової школи; свідоме використання інструментів подолання психологічних бар'єрів та професійне налагодження психологічного контакту; використання мультимедійного обладнання, матеріалів презентаційного характеру та інших засобів, що призводили до створення сприятливих умов проведення заходу, використання технічних засобів відеофіксації.

Закріпила позитивне враження від зустрічі спільна фотосесія учнів з гостями на фоні авто поліції, яка, доречі, в своєму роді відбулась у цій школі вперше.

Необхідність застосування вказаної методики була обумовлена тим, що на сьогодні в державі відсутня юридична відповідальність керівників навчальних закладів, адміністрації, педагогів та батьків за приховування булінгових ситуацій. У ряді випадків їх поведінка спрямована на запобігання оприлюдненню булінгових фактів задля збереження «непорочності іміджу». На теперішній час в рамках законодавчої ініціативи проходять розгляд законопроекти до КУпАП та Закону України «Про вищу освіту» щодо запровадження такої відповідальності. Уразі їх прийняття жертви булінгу отримають додатковий механізм правового захисту, а діяльність відповідних державних структур в меншій мірі буде залежати від необхідності використання оперативної складової у профілактичній роботі.

Ротко Денис Вікторович,
слухач магістратури факультету підготовки
фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК УЧАСНИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ

Діяльність Національної поліції України є складним і проблемним процесом. Її окремою важливою ланкою є гарантування та підтримання публічної безпеки й порядку. З огляду на фінансову кризу в державі, загострення кримінальної ситуації та проведення антитерористичної операції, питання належного забезпечення публічної безпеки і порядку нині посідає чільне місце, потребуючи відповідного реагування.

Саме Національна поліція є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику в зазначеній сфері [1]. Цю діяльність також визнано одним із основних напрямів розвитку складових сектору безпеки й порядку в державі [2].

Дослідженню питання гарантування публічної безпеки й порядку присвячено чимало праць видатних учених, серед яких: В. Б. Авер'янов, М. І. Ануфрієв, О. В. Батраченко, О. І. Довгань, І. В. Зозуля, В. Г. Фатхутдінов та інші науковці.

Попри плідну працю згаданих науковців, нове законодавство у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією потребує подальшого теоретичного вивчення та вдосконалення. Окреслене питання необхідно розглянути в контексті визначення завдань і функцій основного

суб'єкта, до компетенції якого належить відповідна діяльність, тобто Національної поліції України.

Завдання – це конкретизація способів вирішення проблемної ситуації. Воно завжди ґрунтується на меті та є засобом її реалізації.

Термін «завдання» безпосередньо пов'язаний із загальною метою, на досягнення якої спрямоване виконання завдання. Отже, наявність поставленої мети дає змогу визначити завдання діяльності, тобто саме мета визначає завдання, а не навпаки.

Мета – це те, до чого ми прагнемо, чого домагаємося, що хочемо отримати, у чому бажаємо досягти успіху [3].

Здійснивши аналіз Закону України «Про Національну поліцію», можна дійти висновку, що він не містить мети діяльності Національної поліції. Її призначення можна з'ясувати лише на підставі закріплених завдань, що є не зовсім коректним.

Мету діяльності Національної поліції не прописано також ані в Законі України «Про Національну поліцію», ані в інших нормативно-правових актах.

У ст. 1 зазначеного Закону визначено, що Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, метою якого є служіння суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку. Таким чином, у цьому визначенні вказано, кому служить поліція, але не визначено для чого. До того ж, забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку визначено як шляхи, а у ст. 2 – уже як завдання, до яких додано ще одне, – надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Вважаємо, що загальна мета діяльності Національної поліції передбачає саме сприяння забезпеченню добробуту в суспільстві через виконання поставлених перед нею завдань.

Усі завдання, які має виконувати поліція, певним чином (через охорону та захист прав і свобод громадян) впливають на загальний стан добробуту в державі, до підвищення рівня якого і потрібно прагнути.

Публічна безпека і порядок, можуть і повинні бути об'єктом діяльності Національної поліції [4], а їх забезпечення є проміжною метою такої діяльності та постає вже як завдання цієї діяльності. Означені завдання орган має вирішувати законним шляхом, через виконання певних функцій, з урахуванням адміністративно-територіальних, демографічних, культурних, економічних та інших чинників, що впливають на рівень публічної безпеки і порядку.

Функції відображають зміст діяльності суб'єкта, значною мірою визначаючи його сутність і соціальне призначення. Дослідження функцій має

прикладне значення, що зумовлено їх визначальним впливом на структуру та повноваження кожного конкретного органу виконавчої влади [5].

У Законі України «Про Національну поліцію» не встановлено перелік функцій, що притаманні діяльності поліції. На відміну від попереднього Закону України «Про міліцію» [6], де у ч. 1 ст. 7 було закріплено такі функції, як адміністративна, профілактична, оперативно-розшукова, кримінальна процесуальна, виконавча, охоронна (на договірних засадах). Відповідно до п. 28 ст. 10 Закону України «Про міліцію» необхідною до виконання була функція щодо державного захисту суддів, працівників суду, гарантування безпеки учасників судового процесу. Пунктом 21 ст. 11 було передбачено виконання контрольних і профілактичних функцій.

Варто згадати і п. 22 ст. 85 Конституції України, де закріплено, що визначення функцій Міністерства внутрішніх справ України належить саме до повноважень Верховної Ради України, а отже, вони мають бути закріплені в Законі.

На нашу думку, функції, визначені для міліції, не втратили актуальності, їх так само мають виконувати представники Національної поліції. З огляду на це, вважаємо, що поліція має виконувати адміністративну, профілактичну (превентивну), соціальну, оперативно-розшукову, кримінальну процесуальну, контрольну, виконавчу, охоронну функції. Окрему групу можуть становити додаткові (внутрішні) функції, тобто ті, що покликані забезпечити виконання основних функцій та сприяти належній діяльності правоохоронного органу, наприклад: інформаційно-аналітична, кадрова, матеріально-забезпечувальна, агітаційна (просвітницька), функція співробітництва тощо.

Отже, належне забезпечення публічної безпеки й порядку передбачає безпосереднє чи опосередковане якісне виконання всіх функцій та завдань представників Національної поліції України, підтримання яких на належному рівні залежить від багатьох чинників, що потребує максимального залучення ресурсів у різних галузях діяльності поліції.

---

1. Закон України «Про Національну поліцію». [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19> від 02.07.2015 № 580-VIII

2. Указ Президента України від 14 березня 2016 р. № 92/2016 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України». [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

3. Конт-Спонвиль А. Философский словарь / А. Конт-Спонвиль ; пер. с фр. Е. В. Головиной. – М. : Этерна, 2012. – 752 с.

4. Крищенко А. Є. Публічна безпека і порядок як об'єкт діяльності національної поліції України / А. Є. Крищенко // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2017. – № 1 (13). – С. 120–129.

5. О. С. Проневич Функції поліції (міліції). [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://radnuk.info/statti/565-pranoohor/14779-2011-01-19-02-35-05.html>.

6. Про міліцію: Закон України від 20 груд. 1990 р. № 565-ХІІ. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/565-12/print1443098413862836>.

Савела Є.А.,
курсант навчальної групи ДР-642
факультету підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Науковий керівник:
Логвиненко Б.О.,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності, кандидат юридичних наук
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день перед Україною постають все нові виклики, відповідь на які є суттєвим фактором національної безпеки та конкурентоспроможності країни, і насамперед вони не можуть бути дані країною без належного рівня адміністративної спроможності органів державної влади, професіоналізму державних службовців, нових стандартів і процедур їх роботи, адекватних вимогам сучасного життя. Українська нація має давню адміністративну традицію, основні риси якої часто перегукуються із західно-європейською, починаючи ще з давніх часів Київської Русі та Галицько-Волинського князівства та завершуючи сучасною добою зі дня проголошення незалежності України. Ланцюг розбудови державності, інституційного розвитку національної публічної адміністрації й державної служби неодноразово переривався періодами війн, поневолення та спроб асиміляції українців з іншими народами та державами, періодом перебування українських земель у складі Російської імперії у другій половині XVIII – на початку XX століття та Української РСР у складі Радянського Союзу. При цьому завжди правителі й керівники мали у своєму розпорядженні власну адміністрацію. У різні часи її склад, функції та повноваження, залежно від державного ладу країни, суспільної організації, історичної традиції й навіть особистих переконань державного утворення, були різного характеру, проте завжди подібні установи функціонували під безпосереднім керівництвом та контролем свого патрона й перебували у самій серцевині (часто утаємничій від загалу) державної політики. І тому саме метою нашої роботи буде

грунтовне визначення поняття патронатної служби та аналіз особливостей патронатної служби в Україні.

Почнемо саме з поняття патронатної служби. На теперешній час патронатна служба, відповідно до Довідника типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців – це сукупність працівників державного органу, які самостійно приймаються на посади членами Кабінету Міністрів України, головами місцевих державних адміністрацій згідно із штатним розписом і категорією, що відповідає посаді [1]. Патронатна служба (від лат. *patronatus* – стан або права патрона) – в Україні складова частина загальної державної служби [2, с. 461]. У свою чергу вона може складатися з помічника, радника, керівника прес-служби або інших посад, передбачених штатним розписом. Залежно від складності та кваліфікованості виконуваних обов'язків патронатна служба складається з різних посад як за своєю назвою, так і за своєю суттю. Проте на сьогоднішній день в законодавстві відсутнє поняття «патронатна служба», хоча даний інститут діє в системі публічного адміністрування. За своєю сутністю та характером виконуваних завдань патронатна служба хоча є і службою в державному органі, але суттєво відрізняється від державної служби. Щодо посад патронатних службовців, то будучі державними посадами, вони мають свою специфіку порівняно з посадами державних службовців, які знаходячись на службі у державному органі у своїй більшості здійснюють управлінські функції, виконуючи на своїх місцях прямі завдання та функції держави.

На думку Ю.П. Бітяк, то він вважає, що посади патронатних службовців не повинні відноситись до категорій певних посад державної служби, а їх працівники – до державних службовців присвоєнням рангів. Зокрема вчений зазначає, що як відомо, патронатні служби мають лише особи, що за своїм правовим статусом належать до політиків. [3, с.167] Серед таких службовців можуть бути іноземці, які відповідно до чинного законодавства України про державну службу не можуть перебувати на державній службі в нашій державі, а відтак і складати Присягу державного службовця. Патронатні службовці обслуговують діяльність відповідного політичного діяча(посадовця), надають йому технічну, інформаційну допомогу, виступають радниками, експертами тощо та обираються на посаду без конкурсу, у разі потреби може встановлюватися випробування, а також проводиться стажування державних службовців з метою набуття практичного досвіду, перевірки професійного рівня і ділових якостей (працівники, які досягли пенсійного віку, до стажування не залучаються). Отже, законом не передбачене прийняття на ці посади осіб, які досягли граничного віку. Проте державні службовці, яким у встановленому порядку продовжено термін перебування на державній службі після досягнення граничного віку (60 років для чоловіків і 55 років для жінок), у виняткових випадках після закінчення цього терміну можуть бути залишені на державній

службі на посадах радників або консультантів за рішенням керівника відповідного державного органу. Це однак, не дає змоги стверджувати, що вони, як і усі інші державні службовці, виконують функції та реалізують повноваження відповідного органу. Відповідальність за свою діяльність такі особи несуть перед «патроном»- політичним діячем, а не перед державою. Сам політик визначає обсяг їх повноважень і відповідальності, функції. Тому, доцільно, щоб відносини службовців патронатної служби, які вперше зараховані на службу в державні органи чи їх апарат, регулювалися трудовим законодавством, щоб вони виконували свої повноваження на основі трудової угоди(контракту).Тому слід повністю погодитись із тим, що у позапрофесійну державну службу доцільно включити:

- Політичні засади;
- Посади патронатної служби;
- Допоміжні (обслуговуючі) посади». [4,с.23]

З цього приводу також висловлюються експерти Центру політико-правових реформ, які зазначають, що оскільки патронатні службовці обслуговують діяльність політичного діяча, то політик самостійно визначає функції працівників даної служби. А з огляду на особливий порядок зайняття ними своїх посад(без конкурсу, на розсуд «патрона») та звільнення, поширювати на працівників патронатних служб статус публічних службовців є нераціонально, і не зовсім коректно. На нашу думку було б доцільним створити департамент , управління, відділ, в який будуть включатися посади помічника, радника керівника прес-служби, та службовці прес-служби. [5,с.16]

Підсумовуючи наведене вище, можна дійти висновку, що поняття та особливість патронатної служби починається з прийняття на посаду, часу перебування на ній, обсягу покладених обов'язків і завдань та закінчується зі звільненням з посади, але досі багато питань у цьому напрямі чітко не врегульовані. Сьогодні законодавство з питань державної служби не відповідає багатьом нормам- приписам Конституції України,нормативні акти багато в чому неузгоджені. Зокрема, досі продовжується практика намагань врегульовувати відносини державної служби різними підзаконними актами, попри те, що Конституція України вимагає, щоб «організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби» визначалися виключно законами (п. 12 частини 1 ст. 92 Конституції України).За своєю сутністю та характером виконуваних завдань патронатна служба хоча є і службою в державному органі, але вона суттєво відрізняється від державної служби в Україні.

1. Наказ Головного управління державної служби України від 1 вересня 1999 р. № 65 «Про Довідник типових професійних характеристик посад державних службовців»

2. Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко та ін. К. : Укр. енцикл., 1998.

3. БитякЮ. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: Монографія.- Х.: Право, 2005.-304 с.

4. Юрій Сергійович Шемшученко, Вадим Борисович Авер'янов. Теоретичні засади вирішення проблеми державного управління в Україні / Юрій Сергійович Шемшученко, Вадим Борисович Авер'янов, Юрій Сергійович Шемшученко, Вадим Борисович Авер'янов. // Наукова думка. – 1995. – №1995. – С. 23.

5. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / За заг. ред. Тимощука В.П., Школика А.М. – К.: КонЮ, 2007. – 735 с.

Скорик Тарас Миколайович,
курсант 4 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Тенденції розвитку кримінально-правових відносин, складна внутрішньо- економічна ситуація в країні, морально-психологічні та соціально-рольові ознаки особи злочинця, на сьогодні, дали поштовх до появи категорії кримінальних правопорушень, які все частіше вчиняються такою категорією осіб як неповнолітні.

Допит – це, насамперед, форма спілкування в рамках кримінального провадження, проте, варто зазначити, що таке спілкування з самого початку є нерівним. Тому слідчому потрібно увесь час контролювати процес допиту від початку до його закінчення.

Допит, залежно від різних критеріїв, поділяється на ряд видів. Наприклад, залежно від віку допитуваної особи, традиційно виділяють допит малолітньої особи, неповнолітньої дитини та дорослої людини. В подальшому, залежно від процесуального статусу допитуваної особи, допит поділяється на: допит підозрюваного, свідка, потерпілого.

Залежно від вище вказаних особливостей, обирається і відповідна тактика проведення слідчої (розшукової) дії. Під тактичними прийомами проведення допиту, слід розуміти сукупність психологічних методів впливу на допитувану особу з метою отримання від неї правдивих відомостей, що мають значення для кримінального провадження. При обранні тактичних прийомів проведення допиту, слідчий повинен враховувати ряд факторів. По-перше, це вік особи та її процесуальний статус, наприклад неповнолітня особа. Неповнолітньою є особа у віці від 14 до 18 років, що в деяких злочинах складає його суб'єкт [1, с. 119-120].

Особливістю проведення допиту неповнолітнього підозрюваного є те, що з даною категорією осіб найважче встановити позитивний психологічний контакт, оскільки, як правило, на дану категорію осіб впливає безпосередньо їх правовий статус. Вони здебільшого є пригніченими, не бажають вести розмову, відчувають власну безвихідь та, в деяких випадках, безпорадність, часто можуть змінювати власні показання. Тому, важливим є факт встановлення атмосфери довіри з боку слідчого та встановити найбільш сприятливі для неповнолітнього умови, в яких він почував би себе «як вдома». Підлітки в більшості випадків правильно описують ситуацію та учасників події, але для них характерний не достатній життєвий досвід і обсяг знань, вони ще не здатні до зосередження уваги, та мають менший розвиток аналітичних здібностей [2, с. 333]. Ще однією особливістю проведення допиту неповнолітнього є те, що дана категорія осіб має схильність до фантазії (змішання реально сприйнятого та уявного), емоційності події.

Серед вчених панує думка, що неповнолітні особи (якщо вони є свідками у кримінальному провадженні) мають викликатися на допит тільки у крайніх випадках, коли без їх показань не можливо встановити істину, бо допит може негативно вплинути на їх психіку. В інших випадках, коли не має крайньої необхідності допитувати неповнолітнього, тобто у матеріалах є достатньо доказів і можна обійтись без допиту неповнолітнього, його виклик є не доцільним. Така позиція свідчить про визнання вченими за неповнолітніми особами особливого статусу.

Важливим питанням підготовки до допиту неповнолітнього є вибір доцільного місця і обстановки допиту, які повинні імпонувати допитуваному, та провести його найефективніше. По-перше, слідчому, що проводить таку слідчу дію необхідний окремих кабінет. По-друге, доцільним є складання плану допиту неповнолітнього із зазначенням даних, які необхідно враховувати в ході допиту, кола учасників допиту та основних запитань з послідовністю їх постановки. По-третє, надзвичайно важливим видається встановлення вище названого психологічного контакту, що полягає у наявності психологічної атмосфери, яка виявляється в оточуючій обстановці, та надання повних і правдивих показань [3, с. 326-332].

У процесі допиту неповнолітнього слідчому необхідно встановити з ним психологічний контакт. Для цього рекомендується провести бесіди на загальні теми (спорт, навчання, ігри, нові фільми, книжки та ін.), продемонструвати знання його потреб та інтересів. При допиті неповнолітнього підозрюваного слідчий повинен триматись спокійно, доброзичливо, але й достатньо твердо. Така манера поведінки сприяє встановленню необхідного контакту з підлітком, налаштовує його на відверту бесіду.

На думку В.М. Ковбаси, для результативного проведення спілкування з неповнолітньою особою вагомим є створення невимушеного доброзичливого відношення до неї [4, с. 255].

Також слід звернути увагу на те, що неповнолітньому допитуваному слід допомогти у формуванні правдивих показань. Слідчий не повинен використовувати постановку запитань, що мають елементи навіювання (навідніпитання). Дуже обережно слід застосовувати оголошення показань інших осіб. Постановка навідних питань нерідко є причиною виникнення добросовісних помилок у показаннях. Неправдиві ж показання неповнолітнього можуть бути наслідком помилкового розуміння «геройства», «товариськості».

На думку Ю.В. Рудницької при спілкуванні з неповнолітніми особами, не потрібно переходити на офіціоз по відношенню до них. Який може налякати і замкнути в собі дитину [5, с. 101]. При цьому мова повинна бути короткою, доступною, але не підробленою під сленг тінейджерів.

Специфічними тактичними прийомами, що можуть застосовуватися при допитах неповнолітніх, є: роз'яснення важливості повідомлення правдивих показань; демонстрація поінформованості про обставини життя допитуваного, його потреби, інтереси; роз'яснення сутності та значення пред'явлених і оголошених матеріалів; роз'яснення неправильно зайнятої позиції.

Таким чином, при обранні тактичних прийомів проведення допиту неповнолітнього, слідчий повинен враховувати цілу низку факторів щодо даної категорії осіб, та тієї ситуації, яка складається безпосередньо під час його проведення. Тож необхідно створити сприятливу атмосферу довіри між слідчим і допитуваним та пам'ятати про наявність специфічних рис психології дитячого, підліткового та юнацького періодів розвитку і враховувати їх під час отримання інформації.

---

1. Антонов Р.К. Особливості організаційно-тактичного забезпечення допиту неповнолітніх / Р.К. Антонов // Вісник АМСУ . Серія: «Право». – 2014. - № 1. – с.119-120.

2. Рогатинська Н.З. Особливості допиту малолітньої або неповнолітньої особи / Н.З. Рогатинська, Р.М. Мудрак // Право і суспільство. – 2014. - № 5. – с. 333.

3. Баранчук В.В. Поняття та ознаки психологічного контакту в процесі допиту / В.В. Баранчук // Питання боротьби зі злочинністю: збірник наукових праць. – 2009. – №17. – с. 326-332.

4. Ковбаса В.М. Актуальні питання тактичного забезпечення допиту неповнолітніх / В.М. Ковбаса // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2014. - № 1. – с. 253-258.

5. Рудницька Ю.В. Тактика допиту неповнолітніх підозрюваних, які вчинили крадіжки / Ю.В. Рудницька // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. - № 1. – с. 100-102.

Скрібіньков Микола Едуардович,

слухач магістратури факультету
підготовки фахівців для підрозділів
превентивної діяльності

Науковий керівник:

Кравченко І.С.

доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності,
кандидат юридичних наук, доцент,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

ФОРМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Держава покликана забезпечувати системою політичних, юридичних і інших гарантій суверенітет особи. В сучасних умовах все більшого значення набуває положення про те, щоб забезпечити кожну людину надійними засобами захисту, гарантіями, механізмами захисту життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів особи, що безвідмовно діють.

В умовах соціально-економічних перетворень в нашій країні, що супроводжуються не лише розширенням демократії, але й ускладненням криміногенної обстановки, що характеризується підвищенням суспільної небезпеки, зростанням злочинних посягань на життя, здоров'я і майнові інтереси громадян, здійсненням терористичних актів у громадських місцях, особливої актуальності набуває забезпечення безпеки на вулицях та в інших громадських місцях міст, селищ та інших населених пунктів.

Дослідженню поняття «публічна безпека», присвятили наукові праці О.М. Бандурка, І.П. Веремеєнко, І.П. Голосніченко, В.К. Гіжевський, В.Л. Грохольський, Є.В. Додін, М.В. Ковалів, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, О.І. Остапенко, Ю.І. Римаренко та інші.

Кожен суб'єкт безпеки в межах своєї компетенції володіє правом діяти тим або іншим чином з врахуванням умов, середовища і обставин, в яких він знаходиться. Реалізація цього права передбачає здійснення ним дій із забезпечення публічної безпеки. Скажімо, суб'єкт може здійснювати правотворчу діяльність, виконувати реєстраційні, ліцензійні, контрольно-наглядові та інші дії. Ці дії виражають зміст функцій забезпечення безпеки, в них реалізується компетенція відповідного суб'єкта безпеки, його повноваження і обов'язки.

Дії суб'єктів безпеки знаходять своє втілення і вираження в певних формах, під якими розуміється об'єктивна, зовнішня сторона їх суті. Отже, під формою слід розуміти вираження суті дій суб'єктів безпеки, що об'єктивувалося. Оскільки за допомогою форм практично реалізуються функції забезпечення безпеки, то від використання тих або інших форм

багато в чому залежить ефективність діяльності по забезпеченню публічної безпеки.

Форми покликані сприяти доцільній реалізації функцій забезпечення безпеки, досягненню цілей безпеки з найменшими витратами сил, засобів і часу. Важливо не лише які дії здійснюються по забезпеченню безпеки, але і в якій формі вони реалізуються.

Багатообразні завдання і напрями діяльності у сфері безпеки обумовлюють існування різних форм здійснення цієї діяльності. Форми закріплені в законодавстві, яке визначає правовий статус того або іншого суб'єкта безпеки, його компетенцію у сфері публічної безпеки. Вибір відповідних форм відбувається суб'єктом з врахуванням конкретної життєвої ситуації, що складається у сфері безпеки, вимог ефективності і доцільності. У одних випадках дії суб'єктів тягнуть за собою юридичні наслідки, в інших – ні (наприклад, роз'яснення правил пожежної безпеки). Відповідно до цього форми діяльності підрозділяються на правові і не правові.

Для правових форм характерне те, що в них виявляється державно-владний характер діяльності по забезпеченню безпеки [1, с.214].

За допомогою правових форм практично зорганізується виконання завдань і функцій державних і місцевих суб'єктів безпеки, а також у встановлених законодавством випадках – недержавних громадських об'єднань.

Правові форми забезпечення суспільної безпеки можуть бути класифіковані за змістом, цілеспрямованості, способу вираження.

За змістом правова форма діяльності забезпечення публічної безпеки, у свою чергу, підрозділяється на правотворчу і правореалізаційну.

Правотворча діяльність полягає у створенні правових норм, їх удосконаленні, зміні і відміні, тобто у виданні нормативних актів, що регулюють відносини у сфері публічної безпеки. Правотворча діяльність здійснюється уповноваженими на те органами державної влади – суб'єктами безпеки [1, с.187].

Правореалізація здійснюється всіма суб'єктами публічної безпеки. Органи державної влади і їх посадові особи, органи місцевого самоврядування і їх посадові особи використовують всі види реалізації права: вживання, виконання, використання, дотримання. В межах своїх повноважень, встановлених державою, ці ж види правореалізації можуть використовувати громадські об'єднання й інші недержавні формування. Що стосується фізичних осіб, то вони правореалізацію у сфері публічної безпеки здійснюють у вигляді дотримання, виконання і використання [2, с.98].

До неправових відносяться форми, в яких виражаються організаційні і матеріальнотехнічні дії, направлені на забезпечення публічної безпеки.

Неправові форми, так само як і правові, пов'язані з компетенцією суб'єктів безпеки, з їх правовим статусом. Оскільки неправові форми не тягнуть за собою безпосередньо юридичних наслідків, то ці форми

використовуються всіма суб'єктами безпеки, у тому числі громадянами та недержавними об'єднаннями.

До організаційних форм діяльності по забезпеченню публічної безпеки відносяться: вивчення, узагальнення і поширення позитивного досвіду забезпечення безпеки, навчання співробітників органів безпеки, їх інструктаж, надання практичної допомоги виконавцям на місцях; розробка науково обґрунтованих рекомендацій і заходів щодо впровадження і використання досягнень науки і техніки, та ін.

Організаційні форми діяльності не тягнуть за собою виникнення, зміни або припинення конкретних правовідносин. Вони використовуються в ході поточної повсякденної роботи по забезпеченню безпеки.

Матеріально-технічні форми діяльності використовуються для виробництва допоміжних дій, направлених на створення необхідних умов для успішної реалізації основних функцій забезпечення публічної безпеки.

Вони покликані забезпечувати ефективну роботу суб'єктів безпеки, підвищувати продуктивність і культуру їх управлінської праці.

До матеріально-технічних форм відносяться: аналіз, підготовка звітів, складання довідок, оформлення документів, ведення діловодства, реєстрація фактів та ін.

Таким чином, не дивлячись на відмінність і різноманіття правових і неправових форм, за допомогою яких здійснюється діяльність суб'єктів безпеки, всі форми взаємозв'язані і взаємообумовлені. Вони покликані служити досягненню загальної мети – забезпеченню безпеки особи, суспільства і держави.

---

1. Загальна теорія держави і права : підручник / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Рогачова та ін. ; за ред. М. В. Цвіка та ін. – Х. : Право, 2002. – 428 с.

2. Попов Л. Л. Административное право и административная деятельность органов внутренних дел / Л. Л. Попов, А. П. Коренев, В. А. Круглов. М.: Акад. МВД, 2014. – 223 с.

Соловей Ірина Юріївна

курсант 2-го курсу факультету економіко- правової безпеки
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

професор кафедри адміністративного права, процесу та
адміністративної діяльності, доктор юридичних наук,
професор, полковник поліції **Миронюк Р.В.**

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ

Актуальність моєї теми полягає у тому, що не є припустимим, те що поліцейські за вчинення правопорушення притягуються до подвійної юридичної відповідальності, а саме адміністративної та дисциплінарної. Адже це порушує Конституцію України, де у 61 статті вказано: «Ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення». Тобто вчиняючи це, порушуються права громадянина, а це не є законно.

На мою думку, це є неправильно. Адже чому поліцейський який, наприклад, перевищив швидкість має нести адміністративну відповідальність у вигляді сплати штрафу, а також іще дисциплінарну, наприклад, позбавлення премій. Також не є коректним, що службова особа за вчинення корупції може нести аж потрібну відповідальність, а саме кримінальну, адміністративну та дисциплінарну.

Переходячи до аналізу юридичної відповідальності, відзначимо, що в науковій літературі існує значна кількість підходів щодо визначення сутності цього поняття. Так, авторський колектив російського підручника «Теорія держави і права» трактує юридичну відповідальність як «застосування до правопорушника передбачених санкцією юридичної норми заходів державного примусу, які виражаються у формі позбавлення особистого, організаційного або майнового характеру» [1, с 418].

О.Ф. Скакун відзначає, що юридична відповідальність – це передбачені законом вид і міра державно- владного примусу, коли певна особа за скоєння правопорушення зазнає втрат особистого, організаційного або майнового характеру [2, с 466]. За В.В. Лазаревим, юридична відповідальність – це передбачена санкцією правової норми міра державного примусу, у якій висловлюється державний осуд винного в правопорушенні суб'єкта і яка полягає в понесенні ні негативних наслідків і обмежень особистого, майнового або організаційного характеру [3, с 41].

Таким чином, юридична відповідальність – це обов'язок особи, яка вчинила правопорушення, зазнати для себе відповідальні, встановлені державою в законодавстві у вигляді правових санкцій, негативні наслідки

особистого, майнового чи організаційного характеру. Застосування до особи юридичної відповідальності відбувається тільки у встановленому порядку.

У законі «Про Національну поліцію» [4] вказано, що у випадку вчинення протиправних діянь поліцейські несуть, адміністративну, кримінальну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність згідно закону.

Правопорушенням, пов'язаним з корупцією, відповідно до Закону України «Про запобігання корупції»² визнається діяння, що не містить ознак корупції, але порушує вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», за яке встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну або цивільно-правову відповідальність.

На думку В.К. Колпакова, «адміністративна відповідальність – це специфічне реагування держави на адміністративне правопорушення, що полягає в застосуванні уповноваженим органом або посадовою особою передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення» [5, с. 289]. Ю.П. Битяк та В.В. Зуй визначають адміністративну відповідальність як «різновид юридичної відповідальності фізичних та юридичних осіб перед органами виконавчої влади, а у випадках, встановлених законом, – перед судом (суддею) за порушення загальнообов'язкових адміністративно-правових норм на підставі застосування до винного адміністративних стягнень, заходів впливу (до неповнолітніх)» [6, с. 121]

Особливості адміністративної відповідальності працівників органів внутрішніх справ відображено у ст. 15 Кодексу України про адміністративні правопорушення, відповідно до якої в більшості випадків вони несуть відповідальність за адміністративні проступки за Дисциплінарним статутом, тобто дисциплінарну відповідальність. І лише в окремих випадках їх може бути притягнуто до адміністративної відповідальності на загальних засадах за: порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху тощо. Тут мається на увазі порушення обов'язкових для виконання приписів нормативних документів, які визначають критерії безпеки та нешкідливості для людини чинників навколишнього середовища і вимоги до забезпечення оптимальних або допустимих умов життєдіяльності людини [7].

Неважко помітити, що усі перелічені правопорушення загальнопоширені й не відображають специфіки служби в органах внутрішніх справ. Вони можуть бути скоєні, в принципі, і особовим складом ОВС, і будь-якими фізичними особами. Саме тому чинне законодавство не визначає суттєвої різниці у відповідальності за ці правопорушення між працівниками органів внутрішніх справ та іншими категоріями громадян. До осіб рядового і начальницького складу застосовуються такі види адміністративних стягнень: попередження, штраф, оплатне вилучення предмета, конфіскація предмета, позбавлення спеціального права. Проте до

цих осіб, на відміну від інших громадян, не можна застосувати такі види адміністративних стягнень, як виправні роботи та адміністративний арешт, бо ці заходи за своїм характером несумісні з несенням служби в органах внутрішніх справ. [8].

А також дисциплінарна відповідальність. Дисциплінарна відповідальність згідно з чинним законодавством України настає за порушення трудової дисципліни й службових обов'язків. Такі порушення можуть бути виражені як у діях, так і в бездіяльності, допускатися як свідомо, та і з необережності.

Дисциплінарна відповідальність полягає в обов'язку працівника відповідати перед власником або уповноваженим ним органом за скоєний ним дисциплінарний проступок і понести відповідні санкції передбачені нормами трудового права і може розглядатися в двох аспектах: як реакція на дисциплінарний проступок у сфері трудових відносин та можливість застосування до порушника заходів дисциплінарного стягнення, визначених у трудовому законодавстві, а також як наслідок невиконання чи неналежного виконання трудових обов'язків конкретним працівником із застосуванням санкцій за порушення трудової дисципліни. Деякі категорії державних службовців у зв'язку з виконанням своїх повноважень відповідають у дисциплінарному порядку і за проступки, які порочать їх як державних службовців або дискредитують органи, в яких вони працюють.

З вищеперерахованого можна зробити висновок, що поліцейські несуть такі види відповідальності як кримінальна, адміністративна, цивільно-правова та дисциплінарна. І майже за усі злочини поліцейські несуть подвійну відповідальність, що є незаконно. Було б правильніше внести зміни до законодавства і вказати, що за вчинення правопорушення ця персона мусить понести один вид юридичної відповідальності. Адже не дуже є справедливо, якщо за вчинення певного правопорушення чи проступку працівник поліції буде нести як адміністративну, так і дисциплінарну.

1. Теория государства и права : [учеб. для юрид. вузов т фак-тов]/ под ред. А. Б. Корельського и В.Д.Перевалова.-М. :Норма-Инфра,1998.-570 с.
2. Скакун О.Ф. Теория государства и права : [учебник]- Харьков: Консум; Ун-т внут.дел,2000.- 704с.
3. Лазерев В.В. Общая теория права и государства : [учебник].- 3-е изд., перераб. и доп.- М : Юрист, 2002.-517 с.
4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. №580-VIII// Відомості Верховної Ради(ВРУ).-2015.-№40-41.-ст 379.
5. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підручник / В.К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С. 289.
6. Битяк Ю.П. Административное право Украины (Общая часть): учебное пособие / Ю.П. Битяк, В.В. Зуй. – Х.: Одиссей, 1999. – С. 121.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 27.09.2018 2262-VIII.
8. Про запобігання корупції :Закон України від 14.10. 2014 року 1700-VII

Лілія Сушенцева,
доктор педагогічних наук, завідувач кафедри психології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГА-ЮВЕНОЛОГА З ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

Сьогодні в Україні проблема попередження підліткової злочинності розглядається з урахуванням неповнолітніх як особливої групи населення, яка потребує підвищеного захисту. Це діти, які залишилися без піклування батьків, діти-інваліди, діти – жертви збройних і міжнаціональних конфліктів, екологічних і техногенних катастроф, стихійних лих; діти, які опинилися в екстремальних умовах, в тому числі які відбувають покарання у вигляді позбавлення волі у виховних колоніях, знаходяться в спеціальних навчально-виховних установах, які проживають в малозабезпечених сім'ях; діти, життєдіяльність яких порушена в наслідок обставин, що склалися і які не можуть подолати дані обставини самостійно або за допомогою сім'ї.

Дитині у важкій життєвій ситуації необхідно гарантувати реальне право на достойну форму існування в здоровому соціальному середовищі, на захист її інтересів, надання реальної психолого-педагогічної допомоги.

Цей факт підтверджується міжнародними документами (Конвенція про права дитини, Пекінські правила, Керівні принципи, прийняті в Ер-Ріяді, 1990 р.), де містяться положення, що стосуються проблем реагування держави на правопорушення неповнолітніх у вигляді покарання чи інших виховних заходів впливу. Необхідність створення гідних умов життя і виховання молоді розглядається в даних документах як найважливіший засіб ранньої превенції злочинності неповнолітніх.

Необхідність підготовки в Україні фахівців, які володіють особливою психолого-педагогічною теорією, навичками і досвідом роботи з соціально неблагополучними неповнолітніми, очевидна.

Педагог-ювенолог – це напрям підготовки, поява якого зумовлена потребою суспільства у принципово нових підходах правової і педагогічної взаємодії з неповнолітніми, які потребують суспільної реабілітації.

На нашу думку, персонал фахівців-ювенології був би затребуваний в центрах тимчасового утримання неповнолітніх правопорушників, центрах соціального захисту і реабілітації молоді, виховних службах при судах тощо. (Постанова КМ України №834 від 16 листопада 2016 року «Про затвердження Примірною положення про центр соціальної підтримки дітей та сімей» та ін.).

До прикладу, у Франції на державному рівні створена виховна служба в системі ювенальної юстиції, що відноситься до Управління правового

захисту молоді - PJJ (Protection Judiciaire de la Jeunesse). Дотримуючись дослівного перекладу, фахівці даної структури називаються вихователями «судового захисту молоді» Educateurs de la Protection Judiciaire de Jeunesse) в системі ювенальної юстиції, в інших країнах - це фахівців - «вихователі правового захисту молоді» (вихователі ПЗМ).

Метою навчання педагогів є відповідна підготовка для виконання виховної роботи з дітьми, що попали в кризові ситуації, а також з їх сім'ями. У процесі навчання формуються професійні компетенції і компетентності, які вдосконалюються в ході професійної педагогічної практики в службах ювенальної превенції, правового захисту молоді департаментів (регіонів).

Розглядаючи дану проблему в регіональному контексті, слід підкреслити, що в Україні число дітей, які потребують соціальної і правової підтримки, досить велике, адже проблеми асоціальних явищ в молодіжному середовищі, такі як наркоманія, алкоголізм, молодіжна злочинність викликають найбільше занепокоєння в контексті загрози соціальної безпеки. Від того, яку життєву позицію оберуть ці діти: виростуть вони законотворчими громадянами або поповнять лави кримінального середовища, залежить від дорослих, і особливо від тих, хто в силу своїх службових обов'язків покликаний здійснювати захист прав і законних інтересів неповнолітніх, які опинилися в екстремальних умовах.

Один із способів вирішення цієї проблеми бачиться в єдиному підході до професійної підготовки фахівців, покликаних працювати в установах системи профілактики. Виконання обов'язків по роботі з дітьми, які опинилися у важких життєвих ситуаціях, вимагає високопрофесійного підходу.

Неповнолітніми порушниками повинні в першу чергу займатися спеціалізовані виховні служби ювенальної превенції, в тісній взаємодії зі спеціалізованими органами та установами освіти, соціального захисту населення, охорони здоров'я та ін. Такий підхід дозволить в перспективі сформувати систему ювенальної превенції як самостійну і реальну частину державного комплексу громадських правозахисних інститутів для дітей, підлітків та молоді. Це потребує вирішення кадрових питань, що забезпечують підбір, підготовку і перепідготовку фахівців, здатних кваліфіковано здійснювати завдання протидії та профілактики асоціальних явищ серед молоді.

Таким чином, необхідність розробки і впровадження програми підготовки педагогів-ювенологів в українських закладах вищої освіти є очевидною. Ця проблема підтверджує можливість запозичення французького досвіду підготовки педагогів-ювенологів в рамках підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції, превентивної діяльності, для майбутніх юристів (як спеціалізація), або ж відкриття самостійної спеціальності.

Троян Тетяна Володимирівна,
слухач магістратури факультету
підготовки фахівців для підрозділів
превентивної діяльності
Науковий керівник:

Кравченко Ірина Сергіївна,
доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної
діяльності, кандидат юридичних наук, доцент,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ

Охорона публічного порядку адміністративно-правовими засобами і, зокрема, за допомогою інституту адміністративної юрисдикції складає одне з головних напрямів функціонування органів внутрішніх справ.

Публічний порядок як стан соціальної урегульованості формується з вольових відносин людей, різноманітних їхніх спільнот (колективів). Ці відносини реалізуються в їхній поведінці, вчинках, діях, взаєминах один з одним, колективом, сім'єю, суспільством, державою. Громадяни на свій розсуд обирають той чи інший варіант поведінки, що в усіх випадках має співвідноситися з інтересами публічного порядку [1].

Даної теми у своїй науковій діяльності торкалися багато науковців, серед яких В.Б. Авер'янов, Д.М. Бахрах, Ю.П. Битяк, І.О. Галаган, І.П. Голосніченко, Т.О. Гуржій, Є.В. Додій, В.В. Зуй, А.Т. Комзюк, Д.М. Лук'янець, В.Д. Меньшагін, О.І. Остапенко, С.А. Парменов, В.Б. Росинський, О.Ю. Салманова, Ю.С. Шемшученко та ін..

Дуже поширеним видом адміністративного правопорушення, що посягає на публічний порядок, є адміністративно каране діяння - дрібне хуліганство, відповідальність за яке настає відповідно до ст. 173 КУпАП. Об'єктом дрібного хуліганства є відносини публічного спокою і суспільної моральності.

Публічний спокій, як один станів соціальної упорядкованості, пов'язаний з забезпеченням умов, що гарантують нормальну діяльність підприємств, установ, організацій усіх форм власності, суспільну зайнятість у них людей, нормальний відпочинок громадян, нормальний стан побутових відносин і зв'язків, що забезпечують стан соціальної урегульованості.

Публічний спокій, таким чином, є умовою нормального функціонування будь-якої спільноти членів суспільства - колективів, сімей і т. ін. Тому боротьба за забезпечення публічного порядку є насамперед боротьбою за забезпечення стану публічного спокою.

Публічний спокій тому є найбільш чітко вираженим об'єктом адміністративно караних посягань на публічний порядок [2].

Правозастосовна практика свідчить, що Національна поліція найчастіше притягають до адміністративній відповідальності як за дрібне хуліганство за: дебоші в комунальних квартирах і приватних будинках; бешкетування в сім'ї; співання непристойних пісень у громадських місцях; привселюдне розповідання непристойних анекдотів; поява у громадських місцях у непристойному вигляді та ін.

Останнім часом держава особливу увагу приділяє регулюванню суспільних відносин у сфері захисту громадян від учинення насильства в сім'ї, тому у 2003 р. КУпАП доповнено статтею 173².

Відповідно до Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» насильство в сім'ї – це будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї стосовно іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю.

Адміністративне правопорушення, передбачене ст. 174 КУпАП, як-от: «стрільба з вогнепальної чи холодної метальної зброї або пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду в населених пунктах і в не відведених для цього місцях, а також у відведених місцях з порушенням встановленого порядку» трапляється не так уже й рідко. Це небезпечне адміністративне правопорушення може призвести до тяжких наслідків (убивство, заподіяння тілесних ушкоджень).

Стаття 176 КУпАП передбачає адміністративну відповідальність за виготовлення, зберігання самогону та апаратів для його вироблення. Об'єктом даного адміністративного проступку є суспільні відносини у сфері охорони здоров'я та публічного порядку.

До самогону й інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення належать спиртні напої, виготовлені шляхом відділення перегонкою або іншим способом алкогольної маси від продуктів бродіння зерна, картоплі, буряка, винограду, цукру й інших продуктів. Не належать до міцних спиртних напоїв вина, пиво, сирівці й інші напої, виготовлені домашнім способом за допомогою тільки природного бродіння.

Виготовлення спиртних напоїв складається з готування алкогольної маси і наступного відділення її перегонкою або іншим способом від продуктів бродіння.

Зберігання самогону або апаратів для його виготовлення являє собою діяння, спрямоване на їх утримання в будь-якому місці виготовлювачем, або іншою особою, яка прийняла ці предмети від виготовлювача.

При розслідуванні і розгляді справ цієї категорії певні труднощі може викликати кваліфікація діянь, пов'язаних з виготовленням апаратів для вироблення самогону або інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення, а також їх зберіганням без мети збуту.

Адміністративна відповідальність за розпиття пива, алкогольних і слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях і поява в громадських місцях у п'яному вигляді передбачена ст. 178 КУпАП. Право здійснювати адміністративну юрисдикцію по цій категорії порушень публічного порядку закріплюється законом за начальниками (заступниками начальників) Національної поліції, дільничними (старшими дільничними) офіцерами поліції та судом [3].

Отже, зазначимо, що передумовою адміністративно-правової кваліфікації є протиправна дія (бездіяльність), яку надалі ще необхідно кваліфікувати як адміністративне правопорушення (проступок). У цьому випадку таке діяння може насправді виявитись цивільним, кримінальним, дисциплінарним правопорушенням. При кваліфікації ж адміністративного правопорушення передумовою є дія чи бездіяльність, яка апріорі – адміністративне правопорушення (проступок), а суть такої кваліфікації полягає вже у співставленні їх складів з ознаками правопорушень, що передбачені законодавством про адміністративні правопорушення.

1. Гуржій А. В. Сутність і значення адміністративно-правової кваліфікації/А. В. Гуржій // Право і суспільство. – 2015. – № 1. – С. 197–201.

2. Гуржій Т. О. Місце юридичної кваліфікації у процесі правозастосування / Т. О. Гуржій // Право України. – 2016. – № 4. – С. 29–31.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

Уварова Н.В.

доцент кафедри кримінального процесу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ПРЕДСТАВНИКІВ СЕКСУАЛЬНИХ МЕНШИН У ПРОВАДЖЕННІ В СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Вектор на вступ до Європейського Союзу (далі – ЄС) вимагає оновлення національного законодавства України, зокрема, щодо нових стандартів забезпечення прав і свобод людини. Законодавчі новації своєю чергою потребують оперативного впровадження у практику діяльності суб'єктів владних повноважень.

Статтею 3 Конституції України проголошено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1], відтак найголовнішим завданням держави сьогодні є належне забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини. Загальнообов'язковість положень конституційної норми не означає наявності ефективних механізмів її реалізації. Зокрема, це стосується випадків, коли права людини стають більш уразливими (в ході притягнення до юридичної відповідальності) або коли суб'єктами виступають вразливі категорії громадян (інваліди, представники сексуальних, національних меншин, пенсіонери).

Поряд із низкою позитивних здобутків вітчизняного законодавця, невирішеними сьогодні лишаються проблеми, пов'язані із належним забезпеченням прав сексуальних меншин та трансгендерних особистостей у провадженні в справах про адміністративні правопорушення.

Загалом, проблема толерантного відношення до представників сексуальних меншин та трансгендерних особистостей, які приймають участь у провадженні в справах про адміністративні правопорушення недостатньо представлена у вітчизняній науковій літературі. Неоднозначною лишається громадська думка, що лише підкреслює актуальність та важливість досліджень, пов'язаних із належним забезпеченням прав зазначених категорій осіб в ході провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Акцентуємо увагу, що належність особи до представників сексуальних меншин або трансгендерних особистостей не породжує у неї жодних додаткових прав в рамках провадження. Навпаки, права такої особи мають бути належно захищені державою, без жодних утисків, обмежень та дискримінаційних проявів.

Загалом, поняття «сексуальна меншина» та «трансгендерна особистість» є узагальнюючими і не закріплені в національному законодавстві. Важливо відмітити, що доволі авторитетне джерело «Великий тлумачний словник сучасної української мови» за редакцією В.Т. Бусела також не включає до свого змісту тлумачення відповідних понять.

Результати окремих статистичних досліджень населення України станом на лютий 2016 року, свідчать про негативне ставлення до людей з гомосексуальною орієнтацією. Відповідно до результатів опитування, 60 % радше або однозначно негативно ставлять до них, в т.ч. 42 % ставляться однозначно негативно. Лише 4 % мають радше або однозначне позитивне ставлення. Третина населення (31 %) має індиферентне ставлення. У всіх регіонах більшість населення має негативне ставлення. Майже половина українців (45 %) вважає, що мають існувати певні обмеження прав осіб гомосексуальної орієнтації. За рівність прав виступають 33 % жителів України. Навіть серед найбільш освічених верств 47 % дотримуються погляду, що мають існувати певні обмеження. Лише у випадку групи учнів і

студентів простежується переважання тих, хто виступає за рівність прав: 49 % проти 36 % тих, хто виступають за обмеження. У випадку всіх інших груп переважають «прихильники» обмежень. Хоча третина підтримує рівність прав, але при цьому лише 5 % українців підтримують запровадження реєстрованого партнерства для одностатевих пар. Ще є 19 % для яких це питання є байдужим. Натомість 69 % виступають проти. Навіть серед тих, хто виступає за рівність прав, 56 % виступають проти реєстрованого партнерства, і лише 10 % підтримують [2, с.5].

Що стосується нормативно-правового підґрунтя удосконалення забезпечення прав представників сексуальних меншин та трансгендерних особистостей, то відповідно до ч.1 статті 2 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (далі – МПГПП) та ч. 2 статті 2 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права (далі – МПЕСКП), Україна зобов'язана забезпечити здійснення всіх прав, гарантованих цими конвенціями, без дискримінації за ознаками, котрі включають сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність. Окрім того, стаття 26 МПГПП вимагає від України забезпечити, щоб «будь-яка дискримінація повинна бути заборонена законом, і закон повинен гарантувати всім особам рівний та ефективний захист проти дискримінації за будь-якою ознакою», в тому числі, за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності [3, с.66].

Повертаючись до вітчизняного законодавства, наголосимо, що за частиною 1 статті 24 Конституції України, не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками [1].

Незважаючи на проголошену Конституцією рівність, лише у листопаді 2015 року Кодексом законів про працю України було закріплено рівність трудових прав громадян, зокрема, щодо сексуальних меншин. Так, за статтею 2-1 забороняється будь-яка дискримінація у сфері праці, зокрема, порушення принципу рівності прав і можливостей, пряме або непряме обмеження прав працівників залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації, етнічного, соціального та іноземного походження, віку, стану здоров'я, інвалідності, підозри чи наявності захворювання на ВІЛ/СНІД, сімейного та майнового стану, сімейних обов'язків, місця проживання, членства у професійній спілці чи іншому об'єднанні громадян, участі у страйку, звернення або наміру звернення до суду чи інших органів за захистом своїх прав або надання підтримки іншим працівникам у захисті їх прав, за мовними або іншими ознаками, не пов'язаними з характером роботи або умовами її виконання [4].

У порівнянні до трудової сфери, в інших галузях права законодавець дотримується більш консервативних поглядів. Так, у звіті, щодо протидії дискримінації в Україні звертається увага, що на станом на 2015 рік немає

прецедентів чи обов'язкових тлумачень цих або будь-яких інших положень про недискримінацію, які би свідчили, що українська влада вважає ці ознаки включеними до терміну «інші ознаки» або його еквівалентів [3, с.74].

Переходячи до висвітлення проблем провадження в справах про адміністративні правопорушення, зауважимо, що досліджувані нами категорії осіб часто зазнають утисків як від інших учасників провадження, так і від представників правоохоронних органів, зокрема, поліції.

В зв'язку з даними обставинами, необхідно чітко визначити напрямки удосконалення забезпечення прав представників сексуальних меншин та трансгендерних особистостей як учасників такого провадження:

По-перше, вважаємо за необхідне проведення спільних тренінгів за участю представників поліції та учасників ЛГБТ і трансгендерних спільнот. Це сприятиме подоланню психологічних бар'єрів, дозволить вирішити численні незручні питання, навчить правоохоронців толерантно ставитися до таких категорій громадян, а останніх бути більш обізнаними у власних правах і свободах.

По-друге, необхідно вивчити доцільність і можливість внесення змін у адміністративно-деліктне законодавство щодо гарантій дотримання прав сексуальних меншин та трансгендерних особистостей як учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення.

По-третє, визначення і закріплення нових критеріїв ідентифікації статі особи, яка приймає участь у провадженні в справах про адміністративні правопорушення, не допустивши при цьому проявів дискримінації, втручання у приватне життя, розповсюдження персональних даних, або збору матеріалів, що не стосуються справи.

По-четверте, питання гендерної ідентичності та зміни статі ще більш загострюється у контексті можливого застосування заходів забезпечення провадження та стягнень в ході провадження у справі, зокрема, затримання та адміністративного арешту. Умовно кажучи, незрозуміло, до якого приміщення має бути направлено особу для відбуття адміністративного – жіночого чи чоловічого, якщо вона ще не оформила відповідні документи, або перебуває у процесі зміни статі. Виходячи виключно з паспортних даних особи, ми не враховуємо того, що фізично підозрюваний (обвинувачений) є жінкою або має ознаки обох статей.

В підсумку можна вести мову про те, що питання про удосконалення забезпечення прав представників сексуальних меншин та трансгендерних особистостей як учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення стають все більш актуальними. Внесення вищезгаданих змін і доповнень до адміністративно-деліктного законодавства надасть рівні можливості щодо реалізації прав всіма категоріями громадян, які є учасниками провадження в справах про адміністративні правопорушення без винятку.

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 – 1996 р., № 30, стаття 141.

2. Ставлення до людей гомосексуальної орієнтації: лютий 2016 року. Аналітичний звіт. Київський міжнародний інститут соціології. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gay.org.ua/publications/soc-poll2016.pdf>

3. На межі. Вирішення проблем дискримінації та нерівності в Україні. Звіт Equal Rights Trusty партнерстві з Правозахисним ЛГБТ Центром «Наш світ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gay.org.ua/publications/antidi_report2015-u.pdf.

4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII // Відомості Верховної Ради УРСР від 17.12.1971 – 1971 р., / Додаток до № 50.

Хитрук Руслана Олегівна

курсант 2-го курсу

факультету економіко- правової безпеки

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

професор кафедри адміністративного права, процесу та

адміністративної діяльності,

доктор юридичних наук, професор, полковник поліції

Миرونюк Р.В.

ЗАКОНОДАВЧІ ОБМЕЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ, ЗА ПОРУШЕННЯ ЯКИХ ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Відповідно до чинного адміністративного законодавства органи Національної поліції є суб'єктами юрисдикційних повноважень у справах, які перебувають у їх підвідомчості. Займаючи специфічне місце в системі суб'єктів адміністративної юрисдикції, органи Національної поліції не лише виконують специфічні завдання, що пов'язані з їх особливим правовим положенням при забезпеченні правоохоронних функцій та ще й дотримуються законодавчих обмежень, у разі порушення яких – встановлюється адміністративна відповідальність. (За вчинення протиправних діянь поліцейські несуть кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність відповідно до закону [1].

На жаль, на разі, не поодинокими є випадки зловживання нормами права, зі сторони державних органів, держслужбовців так і юридичних осіб [2]. Оскільки поліцейські є суб'єктами, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», то вони до адміністративної відповідальності можуть бути притягнуті у відповідності даному закону [3].

Перелік правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено адміністративну відповідальність : відповідно до глави 13-А «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією» Кодексу України про адміністративні правопорушення адміністративна відповідальність передбачена за: порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків; порушення вимог фінансового контролю; порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів ; незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень; невжиття заходів щодо протидії корупції [4].

Та в даних обмежень існують чітко визначені законодавством рамки, а саме поліцейському забороняється використовувати свої службові повноваження або своє становище та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах також поліцейський можуть приймати подарунки, які відповідають загальноновизнаним уявленням про гостинність, крім випадків, передбачених частиною першою цієї статті, якщо вартість таких подарунків не перевищує один прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, одноразово, а сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує двох прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки. Такі службові особи у разі отримання таких подарунків, як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним підприємствам, установам чи організаціям, є відповідно державною або комунальною власністю і передаються органу, підприємству, установі чи організації у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняні до них особи у разі надходження пропозиції щодо неправомірної вигоди або подарунка, незважаючи на приватні інтереси, зобов'язані невідкладно вжити таких заходів:

- 1) відмовитися від пропозиції;
- 2) за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію;
- 3) залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників;

4) письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. Якщо особа, на яку поширюються обмеження щодо використання службового становища та щодо одержання подарунків, виявила у своєму службовому приміщенні чи отримала майно, що може бути неправомірною

вигодою, або подарунок, вона зобов'язана невідкладно, але не пізніше одного робочого дня, письмово повідомити про цей факт свого безпосереднього керівника або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації. Про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка складається акт, який підписується особою, яка виявила неправомірну вигоду або подарунок, та її безпосереднім керівником або керівником відповідного органу, підприємства, установи, організації. [3]

Щодо більш конкретної відповідальності за такі правопорушення - розглянемо на прикладі порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. Порушення особою встановлених законом обмежень щодо зайняття іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої діяльності, медичної та суддівської практики, інструкторської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю - тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від підприємницької діяльності чи винагороди від роботи за сумісництвом. Порушення особою встановлених законом обмежень щодо входження до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особа здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляє інтереси держави чи територіальній громаді в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), - тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу від такої діяльності. Дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятисот до восьмисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією отриманого доходу чи винагороди та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Отже, аналізуючи вище сказане, можемо стверджувати, що вітчизняне законодавство чітко передбачує види адміністративних покарань для різних суб'єктів адміністративно-правового забезпечення публічного порядку. Поліцейські, як особливі особи, уповноважені на виконання функцій держави, несуть повну відповідальність у разі вчинення, чітко визначених нормативно-правовими актами України, правопорушень.

---

1. Закон України « Про Національну поліцію» від 02.07.2015. [Електронний ресурс: Офіційний сайт Верховної Ради України]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page2> Дата звернення: 14.05.2017

2. Правова група «Юста». <http://justa.com.ua/blog/vidpovidalnist-za-porushennya-norm-zakonu-ukrayini-pro-zvernennya-gromadyan>

3. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 [Електронний ресурс: Офіційний сайт Верховної Ради України]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n311>

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 [Електронний ресурс: Офіційний сайт Верховної Ради України]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10n1827>

Хоменко Вікторія Анатоліївна,
курсант 2 курсу
факультету економіко-правової безпеки
Науковий керівник: Миронюк Р.В.,
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності ДДУВС,
доктор юридичних наук, професор

ВЗАЄМОДІЯ ПОЛІЦІЇ ТА ШКОЛИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Виходячи з основоположних принципів взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства, враховуючи практику реформування поліції, переведення поліції до статусу сервісної служби, виникає необхідність чіткої реалізації вказаних принципів. Необхідність взаємодії поліції і населення виникає природньо, оскільки поліцейський являється публічною особою, яка для виконання певних повноважень покладених на неї закон, повинна взаємодіяти з населенням.

Виходячи з цього взаємодія поліції і системи шкіл повинна проявлятися у веденні поліцією профілактичної роботи та підвищення правової освіченості учнів шкіл.

Якщо охопити масштаби взаємодії поліції та шкіл на регіональному рівні, то тут треба зазначити, що для повної ефективності реалізації, саме завдання якісної співпраці між поліцією та системою шкіл, поліції треба також координувати свою діяльність с місцевими органами виконавчої влади, органами місцево самоврядування, громадськими організаціями.

Взаємодія поліції та громади врахована у Законі України «Про Національну поліцію» (стаття 11): «Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб».

В Україні активний розвиток підходу «community policing» розпочався в 2002 році із запуску пілотного проекту у двох районах міста Харків в рамках проекту, який був реалізований Харківським національним університетом внутрішніх справ та Лейстерським університетом (Велика

Британія). Також була реалізована низка проектів у Львівській області (м. Самбір). Нещодавно було запущено програму «Шкільний офіцер поліції» (у 2016 році). В рамках цієї ініціативи патрульні поліцейські проводять відкриті уроки в школах, а також індивідуальні консультації з учнями

Щодо критики принципу «community policing», то вчені-критики зазначають недоліком те, що для якісної взаємодії повинна обов'язкова зацікавленість громади, не тільки поліції, виходячи з цього, то для підтримання цього принципу повинна бути ініціатива з обох сторін, отже, поліція не завжди зможе добитись від громади консенсусу, через можливі розбіжності у цінностях, меті та світобачення в цілому.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» (ст. 23) до профілактики правопорушень серед дітей та підлітків мають залучатись працівники поліції. На виконання вищезазначеної функції Національна поліція України в тісному партнерстві з Міністерством освіти і науки України, Представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Проектом «Реформування системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні» (Агрітім Канада Консалтинг), Координатором проектів ОБСЄ в Україні, Міжнародним жіночий правозахисним центром «Ла Страда-Україна», Всеукраїнським громадським центром «Волонтер» та громадської організацією «Vision Zero» підготувала профілактичну програму «Школа і поліція» для навчальних закладів, яка включає в себе тематичні заняття тривалістю по 45 хв. для попередження ризикованої та протиправної поведінки серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів; методичні рекомендації щодо підготовки та проведення цих занять працівниками поліції.

Отже, виходячи з цих даних, ми можемо зробити висновок, що проблема взаємодії поліції та системи шкіл є актуальною. Оскільки на поліцію покладені повноваження щодо профілактичної роботи, та закріплений принцип взаємодії поліції та населення на засадах партнерства, вона повинна якісно проводити дану роботу. Але слід пам'ятати, що якість їх роботи також залежить і від взаємодії з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями, тому чітка взаємодія та ініціатива з боку усіх сторін є обов'язкова для якісної реалізації цих принципів поліцією та іншими правоохоронними органами.

1. History of Community Policing [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://rcpinetwork.uis.edu/copmodule1-history-community-policing.html>.

2. Портал ЛІГА:ЗАКОН // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/>

3. Інформаційно-правовий портал Закони України // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://uazakon.com/>

4. Офіційний вісник України // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.gdo.kiev.ua/>

5. Юридическая научная библиотека // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.lawlibrary.ru/>

6. ЗУ «Про Національну поліцію» // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#n162>

Христов Олександр Леонідович

доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

Настич Тетяна Миколаївна

курсант 3 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТИПОВІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ОДОРОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Протягом довгого часу серед науковців та працівників практичних підрозділів правоохоронних органів ведеться жвава дискусія з приводу можливих напрямків використання у кримінальному судочинстві інформації, одержаної у результаті дослідження запахових слідів і до сьогодні не вироблено єдиної позиції у цьому питанні.

Поряд з цим, на початковому етапі розслідування окремих видів злочинів поширеними є випадки відсутності будь-яких слідів злочину, або їх недостатності для висунення версій та планування розслідування, адже кожен злочинець намагається на місці вчинення злочину замаскувати, знищити та приховати сліди. Часто відсутність класичних слідів злочину компенсується наявністю запахових слідів. У таких типових ситуаціях, актуальним і доречним є наявність вичерпних можливостей використання у кримінальному провадженні одорологічної інформації.

Однак, одним із проблемних питань використання в оперативно-слідчій діяльності одорологічної інформації є час збереження запахів і їх придатності для ідентифікації.

Слід сказати, що з часу перших згадок в науковій літературі відомостей про можливість ототожнення за запаховими слідами, методика вилучення та збереження одорологічної інформації дещо розширила свої можливості.

Так, в науковій літературі згадується, що для пошуку «за гарячими слідами» одорологічну інформацію можна використовувати трохи більше ніж через 20 годин з моменту утворення запаха. Поряд з цим, у 1994 році на кафедрі криміналістики Української академії внутрішніх справ була

розроблена методика, що дозволила розширити часовий діапазон консервації, дослідження й використання запаху в слідчій практиці [1, с. 23].

Сьогодні це питання знайшло відображення у створенні відповідних установ. Так, на теперішній час в Україні працює три лабораторії по ідентифікації запахових слідів: в Вінницькій, Житомирській та Миколаївській області в складі Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного Центру [2].

Іншою проблемою можна визначити і відсутність досконалої методики ідентифікації запаху.

З цього приводу доречним буде сказати, що індивідуальний запах будь-якого об'єкта, а людини особливо, не можна відтворити шляхом простого синтезу відповідних його компонентів. Його характеризує не стільки кількісний і якісний склад, скільки специфічний «букет». Спроби відтворення «букета» шляхом змішування компонентів запаху у відповідних пропорціях не увінчалися успіхом [3].

В Україні питання про наявність чи відсутність запаху конкретної людини в запахових слідах вирішується шляхом застосування спеціально підготовлених собак-детекторів методом порівняння в стаціонарних умовах вилучених проб із запаховими зразками осіб, що перевіряються. Джерелами запахів для одержання проб, придатних для дослідження, служать кров, піт (на предметах особистого побуту), волосся, недопалки, а також предмети людини, що знаходилися в контакті з тілом тривалий час (зброя, знаряддя злочину, оббивка сидінь і т.д.), її сліди на ґрунті й снігу.

Зазначимо, що думки вчених стосовно можливості застосування такого методу ідентифікації й використання у якості доказового у кримінальному провадженні займають дві діаметрально протилежні сторони. Так, В.І. Шиканов і Н.Н. Тарнай вважають, що результати застосування службово-розшукової собаки не можуть розглядатися як доказ, оскільки в вичерпному переліку джерел судових доказів (засобів доказування) закон собаку-шукача не згадує [4].

На нашу думку, у цьому контексті, слід акцентувати увагу й на іншій проблемі, яка стосується поведінкової реакція собаки-детектора, зокрема не виключеним є можливість хибної реакції тварини у зв'язку із впливом сторонніх факторів біологічного, кліматичного, звукового чи іншого характеру.

З цього приводу А. І. Вінберг, В. Д. Арсен'єв та інші прибічники використання в доказуванні одорологічного методу неодноразово підкреслювали, що дія собаки, як і будь-який доказ, підлягає оцінці в сукупності з іншими доказами, тобто, в кінцевому рахунку, тільки суд може в кожному конкретному випадку вирішити питання про доказове значення результатів проведення зазначеного виду експериментальних дій і оцінити їх у сукупності з іншими наявними у справі доказами [5].

Не заперечуючи думки дослідників, слід зазначити, що у судовій практиці широко використовуються як докази результати проведення ДНК-експертиз. Однак експерти при проведенні експертизи ДНК зазначають 99,99999 відсоткову точність (правильність) позитивного висновку встановлення батьківства, зробленого у результаті відповідних досліджень.

Перекладаючи думки вчених на сучасний стан законодавчого забезпечення кримінального судочинства України, можна сказати, що одорологічний метод може бути застосований в рамках однієї із визначених Кримінальним процесуальним кодексом України слідчих (розшукових) дій, а саме слідчого експерименту. Результати такого експерименту завжди носять очевидний для всіх його учасників характер, не вимагають пояснення, приймаються як даність. Цей результат може виступати в формі поведінкових актів, наприклад, певної реакції на який-небудь подразник: звуковий, запаховий, словесний і т. д. Об'єктом спостереження при провадженні слідчого експерименту з використанням біодетектора-собаки буде поведінка собаки. Необхідна зміна умов дослідів досягається застосуванням декількох собак і зміною розташування об'єктів - запахоносіїв. Однаковість або неоднаковість результатів дослідів фіксується в протоколі експерименту і враховується при оцінці доказового значення цих результатів слідчим або судом за загальними правилами оцінки результатів слідчого експерименту, оцінки доказів [3].

Висновок. Отже, проблема застосування одорологічного методу в доказуванні до сьогодні перебуває на стадії обговорення і вирішення. Щоб вирішити суперечки про допустимість одорологічної експертизи, необхідним є винайдення сучасної методики дослідження запахових слідів, яка б надала можливість зі стовідсотковою долею вірогідності стверджувати про правильність висновків і виключала можливість допущення ймовірних похибок.

Вирішення проблеми у запропонованому напрямку надасть змогу підвищити ефективність та результативність розслідування злочинів і набуде широкого використання у практичній діяльності слідчих та оперативних підрозділів наряду з інформацією, отриманою за слідами рук, ніг, взуття, транспортних засобів та ін.

---

1. Биленчук П.Д., Золотар Н.С., Коваленко Е.Г. Криминалистическая одорология в раскрытии и расследовании преступлений. К.: РИО МВД Украины, 1994. 60 с.

2. Пиріг І.В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування : монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

3. Винберг А.И. К вопросу об органолептико-одорологической экспертизе // Актуальные вопросы теории судебной экспертизы. М. ВНИИСЭ МЮ СССР. 1976. Тр. ВНИИСЭ № 21. С. 54-81.

4. Тарнаев Н.Н., Шиканов В.И. Запаховые микроследы: криминалистическое значение. Процессуальный статус, возможность исследования на идентичность. Учебное пособие по спецкурсу : Расследование убийств. Иркутск, 1974. 82 с.

5. Винберг А.И. Криминалистическая одорология // Криминалистика на службе следствия. Вильнюс. 1967. С. 5-18.

Цісар Богдана Олександрівна
курсант 2-го курсу
факультету економіко- правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри адміністративного права, процесу та
адміністративної діяльності, доктор юридичних наук,
професор, полковник поліції
Миرونюк Р.В.

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ВІД НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Діти – це особлива частина суспільства, якій притаманні особлива поведінка, необхідна любов, турбота та опіка. Внаслідок свого становища діти потребують особливого підходу, соціального захисту та поваги до їхніх прав.

Жорстоке поводження з дітьми і нехтування їх інтересами можуть мати різні види і форми, але їх наслідки завжди завдають серйозної шкоди здоров'ю, розвитку і соціалізації дитини, нерідко складають загрозу її життю чи навіть, спричиняють смерть. За статистикою зі 100 випадків фізичного насильства над дітьми приблизно 1-2 закінчуються смертю жертви [1].

Загальні аспекти проблеми насильства над дітьми вивчали провідні науковці: Т. Алексеєнко, О. Безпалько, Н. Максимова та ін. Питання насильства над дитиною в сім'ї висвітлені в роботах таких науковців і практиків, як Н. Абдель-Хаді, Л. Алексеєва та ін.

Взагалі виділяють три основні види насильства: фізичне, психічне та сексуальне. Хоча зазвичай дитина-жертва страждає одночасно від декількох видів насильства.

Фізичне насильство – нанесення дитині батьками чи особами, що їх замінюють, вихователями чи іншими особами фізичних травм, різних тілесних ушкоджень, що завдають збиток здоров'ю дитини, порушують її розвиток і позбавляють життя (ці дії можуть здійснюватися у формі побиття, катування, штовхань, у вигляді ударів, ляпасів, припікання гарячими предметами, рідинами, використання усіляких предметів як знаряддя бузувірства). Фізичне насильство включає також залучення дитини до вживання наркотиків, алкоголю, пропонування їй отруйних засобів чи

медичних препаратів, що викликають одурманення (наприклад, снодійних, не прописаних лікарем), а також спроби удушення чи втоплення дитини.

У деяких родинах як дисциплінарну міру використовують різні види фізичного покарання – від потиличників і ляпанців до пороття ременем.

Необхідно усвідомлювати, що фізичне насильство – це фізичний напад (катування), воно майже завжди супроводжується словесними образами і психічною травмою. Сексуальне насильство чи спокуса – використання дитини (хлопчика чи дівчинки) дорослою людиною чи іншою дитиною для задоволення сексуальних потреб або отримання вигоди.

Психічне (емоційне) насильство – постійна чи періодична словесна образа дитини, погрози з боку батьків, опікунів, учителів, вихователів, приниження її людського достоїнства, обвинувачення її в тому, у чому вона не винна, демонстрація нелюбові, ворожості до дитини (до цього виду насильства належать також постійна неправда, обман дитини (у результаті чого вона втрачає довіру до дорослого), а також ситуації, коли вимоги до дитини не відповідають її віковим можливостям).

Зневага інтересами і потребами дитини (нехтування) – відсутність належного забезпечення основних потреб дитини в їжі, одязі, житлі, вихованні, медичній допомозі з боку батьків чи осіб, їх що замінюють, у силу об'єктивних причин (бідність, психічні хвороби, недосвідченість) і без таких. Типовим прикладом зневажливого ставлення до дітей є залишення їх без догляду, що часто призводить до нещасних випадків, отруєнь та інших небезпечних для життя і здоров'я дитини наслідків.

Інцест (сексуальне насильство) неминуче супроводжується руйнуванням сімейних стосунків та довіри в сім'ї, маніпулятивними стосунками, а часто й залякуванням з боку кривдника, що кваліфікується як психологічне насильство. Складовою частиною практично всіх видів насильства є фізичне (побиття) та емоційне (загрози вбити або покалічити).

Будучи емоційно відкинутими ще до народження, такі діти народжуються раніше терміну в два рази частіше в порівнянні з дітьми від бажаної вагітності, вони частіше мають недостатню масу тіла, частіше хворіють у перші місяці життя, гірше розвиваються[2].

Сьогодні багато дітей живуть без батьківської опіки. Тому немало важливою проблемою є насильство в житті прийомних дітей та дітей, які були покинуті батьками. Червоною ниткою насильство проходить через все їхнє життя, починаючи з моменту народження, а може навіть і внутрішньоутробно. Як правило, це діти з асоціальних сімей (алко-, наркозалежних), де насильство - це просто спосіб життя. І дитина, ще не усвідомлюючи цього, стикається з ним - кричить, її не чують, хоче їсти - не годують, мокрі пелюшки - не змінюють, хоче на руки - не беруть. Ось така правда життя! І основне її посилення-«кричи, не кричи, ти нікому не потрібен, світ небезпечний»[3]. Наслідками жорстокого поводження з дітьми

є фізичні, психічні та соціальні. Що ж робити? Як допомогти дитині, яка постраждала від насильства?

Підсумувавши вище сказане, та давши відповіді на певні запитання, потрібно: перш за все, самому дорослому, не варто панікувати, і не транслювати дитині: «Те, що з тобою сталося мене «розвалює», я з цим не справляюся», дорослим необхідно сформувавши зріле ставлення. (Напр, з випадку з Сашком, нове послання прийомних батьків: «Те, що з тобою було - це погано, дорослі не повинні бити дітей, це неправильно. У батьків і дітей повинні бути теплі і довірчі відносини». І підкріпили це послання дією - не били його як він просив, під час його істерик не кричали, а спокійно, словами його заспокоювали, давали тепло і турботу.

По – друге, прийняти дитину з усіма її «страшними» історіями життя. Вислуховувати її і не втрачати свідомість від почутого тому, що під час розповіді дитина буде за вами спостерігати, зчитуючи інформацію невербально, щоб вгадати ваше ставлення до цього.

По- третє, самостійно, або за допомогою фахівців-психологів озброїтися арсеналом методик казкотерапії, арттерапії, пісочної терапії в роботі з дитиною.

По- четверте, допомогти дитині сформувавши нове ставлення до травмуючих подій. («Мене били не тому, що я поганий, а тому, що батьки були не в змозі бути ними. Адже не всі ж можуть бути батьками!»)

І на останок, дати дитині новий спосіб взаємодії зі світом - без насильства, за допомогою слів, тілесних обіймів, душевного тепла.

Нормативно-правова база регулює відносини та права дітей та дорослих. У наступних документах визначені ці відносини.

Відповідно до статті 52 Конституції України діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються законом.

Згідно ч.6, 7 статті 150 Сімейного кодексу України забороняються будь-які види експлуатації батьками своєї дитини. Забороняються фізичні покарання дитини батьками, а також застосування ними інших видів покарань, які принижують людську гідність дитини.

Стаття 10 Закону України «Про охорону дитинства» зазначає, що кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності. Дисципліна і порядок у сім'ї, навчальних та інших дитячих закладах мають забезпечуватися на принципах, що ґрунтуються на взаємоповазі, справедливості і виключають приниження честі та гідності дитини.[4]

Отже, можна зробити такий висновок, що саме держава через органи опіки і піклування, служби у справах дітей, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у порядку, встановленому законодавством, повинна надавати дитині та особам, які піклуються про неї, необхідну допомогу у

запобіганні та виявленні випадків жорстокого поводження з дитиною, передачі інформації про ці випадки для розгляду до відповідних уповноважених законом органів для проведення розслідування і вжиття заходів щодо припинення насильства. До виховання дітей потрібно поставитись дуже серйозно, адже діти – це майбутнє нашої держави [5].

1. Г.В. Стефанишин. Нормативне забезпечення насильства над дітьми інтернет-посилання: <http://obljustif.gov.ua/doluna/52565-2/>

2. Доцент кафедри нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С.М.Савенка, к.мед.н. Юрценюк О.С., асистент кафедри Ротар С.С.

3. Василенко Т.В., практикуючий психолог Міського центру дитини, пісочний терапевт, аналітик, «Насильство у житті дитини» інтернет-посилання: <https://changeonelife.ua/ua/news/nasilstvo-u-zhitti-ditini>

4. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III.

URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

5. Про запобігання та протидію домашньому насиллю : закон України від 07.12.2017 №2229-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

Циб І.С.,
курсант факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Гаркуша В.В.,
доцент кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Останнім часом у суспільстві спостерігається зниження соціальних стандартів життя, підвищення безробіття населення, збільшення серед населення кількості осіб, які перебувають у негативних психоемоційних станах (агресивність, роздратованість, ворожість та ін.), підвищення загальної кількості правопорушень та зростання жорстокої злочинності, що посилює екстремальність професійної діяльності працівників Національної поліції України (далі НПУ). Забезпечення правопорядку в суспільстві за таких умов потребує, з одного боку, підвищення якості професійної освіти працівників правоохоронних органів і цілеспрямованого формування в них відповідних особистісних якостей, а з іншого-професійної надійності.

Тенденція зростання рівня організованої злочинності, корумпованості, групових і масових протиправних проявів порушень громадського порядку, соціальної напруженості, ускладнення оперативно-службових завдань, які вирішуються правоохоронними органами України, зумовлює підвищення вимог до особистісних якостей фахівців правоохоронної сфери [1 с. 237] .

Варто зазначити, що розбудова України як демократичної та правової держави на засадах забезпечення і зміцнення законності й правопорядку, дотримання прав і свобод громадян, передбачених Конституцією і чинним законодавством, значною мірою залежить від діяльності поліції як державного озброєного органу виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, природне середовище, власність, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань.

Роль Національної поліції України у суспільному житті держави реалізується, насамперед, через адміністративну діяльність. Від її ефективності суттєво залежить стан правопорядку в цілому, охорона громадського порядку, боротьба зі злочинністю, захист прав і законних інтересів громадян. Реформування державного механізму влади неможливе без посилення правоохоронної діяльності взагалі і, зокрема, органів поліції [1 с.238].

Надзвичайної актуальності набувають проблеми, пов'язані із захистом життя і здоров'я правоохоронців, які постійно піддаються впливу низки небезпечних факторів від злочинних посягань. Втрати особового складу НПУ (загибель, поранення, травмування, втрата свідомості, професійні захворювання) можуть виникати не лише як наслідок дій злочинців, а й в разі необачності, неузгодженості та невдало спланованих дій працівників, що саме базується на психофізіологічній підготовці учасників охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, попередження й припинення злочинів та інших правопорушень. Ці та інші небезпечні фактори також можуть бути викликані недотриманням заходів особистої безпеки, незнанням специфіки виниклої ситуації та протидії їй за рахунок слабкої професійної та психологічної підготовки, моральної готовності працівників поліції [2].

Поняття ж професійної психологічної підготовки поліцейських трактується досить неоднозначно: як практична підготовка працівників до професійно грамотного вирішення оперативно-службових завдань, успішного подолання психологічних труднощів службової діяльності та точного врахування її психологічних аспектів, підвищення інтенсифікації та забезпечення ефективності кращих результатів праці; як надання співробітникам базисних психологічних знань, вмінь та навичок правильно використовувати сучасний досвід професійної психології у різноманітних життєвих ситуаціях; а також комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на розвиток та формування психологічних якостей та станів працівників [3]. На нашу думку, професійну психологічну підготовку

можна визначити як організований та систематичний процес, спрямований на підвищення мотивації до виконання службових завдань, які покладені на працівників Національної поліції, а також на формування та розвиток системи спеціальних знань, умінь, навичок і професійно значущих психологічних якостей, які забезпечують ефективне здійснення професійної діяльності, яка постає перед працівниками поліції щодня.

Службова діяльність висуває високі вимоги до психологічної підготовки особового складу органів і підрозділів НПУ, оскільки їм доводиться діяти в психологічно напружених та складних умовах. Усе це визначає важливість та необхідність цілеспрямованого формування психологічної підготовки і витримки особового складу [3].

Формування, підвищення та підтримання високої психологічної підготовленості може бути успішним лише за умови чіткого розуміння того, чому слід навчати, які саме професійно значущі якості працівників поліції необхідно формувати, удосконалювати та підтримувати [3].

Виходячи із всього вищесказаного, варто зазначити, що майже весь час працівники перебувають в екстремальних умовах, а екстремальні умови несення служби впливають, насамперед, на психофізіологічний стан працівника поліції. Оцінюючи вплив оперативної обстановки на працівників НПУ, можна вважати, що екстремальні умови вимагають від особового складу значного додаткового фізичного та морально-психологічного напруження. Під час навчання поліцейських, в процесі проведення тренувань та тактичних навчань з працівниками необхідно створювати необхідні умови для автоматичного опрацювання набутої та теоретичному рівні бази знань на практиці. В процесі ускладнення навчальної обстановки дії працівників поліції, після багаточисельних тренінгів, повинні виконуватись швидко і злагоджено, що буде зменшувати шкідливий вплив умов праці на співробітників і це, на нашу думку є оптимальним вирішенням даної проблеми, що сприятиме у подальшому ефективності щодо протидії будь-яким злочинним проявам.

---

1. Запорожец В.К. Професійно-психологічна підготовка дільничних інспекторів міліції // Вісник Ун-ту внутр. справ.,2013 -Вип.8. -С.235-240.

2. Делікін С.В. Професійно-психологічна підготовка працівників органів внутрішніх справ // Інформ. Бюлетень РНМЦ Укр. академії внутр. справ. -2005. -№ 3. - 80с.

3. Постменний В.В. Місце та значення психологічної підготовки в системі професійного навчання працівників ОВС // Вісник Ун-ту внутр. справ.,2014 -Вип.10. - С.34-38.

Чепеляк К.В.

курсант 2 курсу ФПФОДР
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Доцент кафедри, канд.юр.наук,
доцент ,майор поліції

Логвиненко Б.О.

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРИМУС ЯК МЕТОД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Розвиток демократії , а з ним поступовий курс на здійснення державності нерозривно пов'язують з особливим ставленням органів державної влади безпосередньо до громадян, що і полягає у ефективному застосуванні адміністративного примусу у разі вчинення останніми неправомірних дій.

Актуальність даної теми полягає в тому, що на сучасному етапі розвитку існує проблема дотримання прав і свобод людини та громадянина органами виконавчої влади при застосуванні адміністративного примусу з метою забезпечення дотримання правопорядку. Хоча право і має обов'язковий характер, проте його норми далеко не завжди передбачають саме примусовий характер їх виконання. Адже, як відомо, адміністративний примус відносять до жорстких засобів впливу з боку державної влади для покарання винних, а також для відновлення правопорядку.

Ця тема не є новою, а отже до неї неодноразово зверталися як вітчизняні так і зарубіжні правники. Питання щодо актуальності застосування такого методу державного управління як адміністративний примус у попередженні адміністративних правопорушень у нашій державі є предметом дискусій не тільки в науці, а й на практиці. Такі питання розглядали такі вчені як В.Б. Аверьянов, О.М. Бандурка, Т.О. Коломоець, О.В. Негодченко, Т.О. Хорощак, Х.П. Ярмакі та інші.

Переходячи до розгляду основного питання, необхідно зазначити, що Адміністративне право регулює такі відносини, які відіграють велике значення як для громадян так і для суспільства в цілому. Саме тому, на сьогодні, докорінним чином повинно змінюватись нормативно-правове регулювання у сфері охорони громадської безпеки та порядку. Така сфера діяльності регламентується нормами власне адміністративного права.

Одним із видів державного примусу прийнято вважати адміністративний , що займає важливе місце серед останніх.

Адміністративний примус є об'єктом вивчення переважної більшості адміністративно-правових досліджень в Україні. Він поряд із кримінальним, процесуальним примусом розглядається як різновид державного примусу.

Але інші види державного примусу є вужчими за своїм обсягом і дорівнюють лише до заходів відповідальності [1, с. 307].

Як відомо, на сьогоднішній день громадянам надаються можливості вільного вибору поведінки в стосунках з державою. У випадках, недотримання таких правил поведінки, або виникнення певних суперечностей між волею колективу, або навіть волею окремих осіб по відношенню до держави, які здебільшого ставлять в планах перед собою протиправну мету, держава наділена реальною можливістю примусити особу виконувати правові приписи задля забезпечення належного розвитку суспільства, а також законності.

Звертаючись до Основного Закону нашої держави, а саме до статті 19, де говориться про те, що правопорядок ґрунтується на засадах, згідно з якими ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. В другій частині даної статті вказано, що органи державної влади, а також органи місцевого самоврядування зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [2].

Адміністративний примус є необхідним для охорони, перш за все, правопорядку, прав та інтересів людини і громадянина, створення належних умов для реалізації діяльності апарату публічної влади. Він є не головним, але досить важливим і необхідним методом державного управління.

Метод примусу є невід'ємною складовою системи методів державного управління суспільством. Вказаний метод належить до найбільш жорстких засобів впливу, тому в діяльності органів управління та їх посадових осіб примус застосовується, як правило, у поєднанні з іншими управлінськими прийомами [3,с.194].

Отже, підсумовуючи вище наведене можна дійти висновку, що дана тематика не втрачає своєї актуальності, а навпаки є предметом все більшого обговорення. Серед адміністративних методів, застосування державного методу примусу є необхідним, адже за відсутності такого методу реагування з боку держави у суспільстві будуть панувати хаос та свавілля. Метод примусу є одним із правових методів забезпечення захисту суспільних відносин, охорони громадського порядку та безпеки, а також покарання винних осіб, які скоїли правопорушення.

Результатом діяльності державно-владних повноважень і є застосування адміністративного примусу. Таким чином, адміністративний примус є обумовленим, об'єктивно обумовленим методом державного управління.

---

1. Коліушко І. Поняття адміністративного примусу потребує ґрунтового переосмислення / І. Коліушко, О. Банчук // Право України. – № 4. – 2010. – С. 307–314

2. Конституція України: чинне законодавство зі змінами та допов.станом на 1 верес. 2017 р.:(ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: Паливода А. В.,2017. – 76 с. – (Законои України)

3. Колпаков В. К. Адміністративне право України; Підручник. - Київ; Юрінком- Інгер, 2004. - 458 с. - С. 194.

Черняк Анна Олексіївна
курсант 2-го курсу
факультету економіко- правової безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри адміністративного права, процесу та
адміністративної діяльності, доктор юридичних наук,
професор, полковник поліції
Миرونюк Р.В.

ПРЕВЕНТИВНИЙ ЗАХІД СПІЛКУВАННЯ ТА ОПИТУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ

Відповідно до статті 29 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

Стаття 31 вищевказаного законодавчого акту наводить чіткий перелік превентивних поліцейських заходів, котрі працівники поліції можуть застосовувати під час виконання своїх функціональних обов'язків, зокрема: перевірка документів особи; опитування особи; поверхнева перевірка і огляд; зупинення транспортного засобу; вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території; обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю; проникнення до житла чи іншого володіння особи; перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ; застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису; перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб; поліцейське піклування [1].

Одним із першочергових та дієвих превентивних поліцейських заходів є опитування особи, що передбачено ст. 33 Закону України «Про Національну поліцію». Важливе значення в ході проведення опитування особи відіграє тактика опитування неповнолітніх осіб. В законодавстві враховано певні особливості, зокрема таке опитування може здійснюватися лише за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або

педагога. Для застосування відповідних особливостей необхідно враховувати лише вік особи, яка опитується. Згідно зі ст. 6 Сімейного кодексу України неповнолітньою вважається дитина у віці від 14 до 18 років [2].

Проте, на сьогоднішній день виникає чимало питань стосовно правильності опитування дітей, послідовності дій працівників поліції при вказаному опитуванні та вибору місця опитування.

Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом [6 с. 176].

Опитування особи – це засіб спілкування поліцейського з громадянином, під час якого працівниками поліції досягається мета щодо отримання інформації від осіб, яких опитують, про скоєнні кримінальні та адміністративні правопорушення або такі, що мають бути вчинені, про осіб, причетних до їх вчинення, та про інші події, що мають значення для підтримання публічного порядку і громадської безпеки або такі, що належать до сфери діяльності поліцейських служб [7, с. 427].

Як зазначає Денисенко В. В., опитування неповнолітніх являє собою специфічний процес, котрий вимагає від працівників поліції особливих вмінь та навиків, оскільки діти до досягнення ними повноліття лише формують свої погляди на життя [8, с. 59].

Тактичні дії працівників поліції в ході спілкування із вищевказаної категорією громадян є надзвичайно важливою, оскільки в ході такого спілкування, поліцейський може отримати важливу інформацію, за допомогою якої він зможе якомога швидше припинити певний вид правопорушення, або ж затримати особу, групу осіб, котрі вчинили таке правопорушення. До осіб, від яких поліцейський може отримати корисну інформацію, належать особи, які були свідками протиправної поведінки інших осіб, потерпілі, особи, яким відомі факти або обставини вчинення злочинів або адміністративних проступків від інших осіб, особи, які можуть володіти інформацією про причини та обставини нещасних випадків з людьми, аварій на транспорті, порушень правил експлуатації та поводження з об'єктами підвищеної небезпеки тощо. Визначення наявності підстав для опитування особи пов'язано з їх оцінкою з точки зору достатності та залежить від внутрішнього переконання поліцейського. Отже, достатньою уявляється певна сукупність підстав, оцінюючи, які поліцейський доходить єдиного висновку – про необхідність опитування особи, під час якого буде досягнуто його мета, як складової реалізації поліцейських повноважень. Звичайно, не можна вимагати від поліцейського отримання таких підстав для проведення опитування особи, які з достовірністю установлюватимуть можливість досягнення її мети, достатнім є високий ступінь достовірності. Опитування може бути проведено у будьякому місці. Разом із тим

поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення. Тактика проведення опитування неповнолітніх осіб як превентивного поліцейського заходу.

Виходячи з положень ч. 2 ст. 33 Закону України «Про Національну поліцію», запрошення особи до поліцейського приміщення з метою опитування не кореспондується з обов'язком особи пристати на таке запрошення. Закон не визначає форму надання та закріплення особою інформації в процесі застосування опитування. Як уявляється, відповідна інформація може надаватися як в усній, так і в письмовій формі. Усна форма отримання інформації може бути більш ефективною для забезпечення виконання низки повноважень поліції, наприклад, для можливості максимально оперативного реагування на правопорушення, в тому числі забезпечення переслідування правопорушника по гарячих слідах. Разом із тим більш поширеною формою надання та фіксування повідомлюваної під час опитування особою інформації є письмова форма, яка може знайти своє вираження у складенні пояснення чи рапорту. Як вже було зазначено, що проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), усиновлювачів, опікунів чи піклувальників, інших близьких родичів чи членів сім'ї, а також представників органів опіки й піклування, установ і організацій, під опікою чи піклуванням яких перебуває неповнолітній, педагога або психолога. Це, зокрема, визначає особливості підготовки й проведення опитування неповнолітньої особи віком від 14 до 18 років або малолітньої особи віком до 14 років. Вік особи встановлюється в загальному порядку за відповідними документами, а в разі їх відсутності – іншим шляхом, зокрема, шляхом призначення судовомедичної або комплексної судової медичної та психологічної експертизи. Запрошення осіб для проведення опитування неповнолітньої особи не обмежується лише їх присутністю, а й передбачає виконання ними певних обов'язків та надає таким особам певні права, як, наприклад, право ставити опитуваним особам запитання або висловлювати заперечення проти окремих зі заданих неповнолітньому запитань. Набуття неповнолітнім цивільно-правової дієздатності у повному обсязі до 18 років, у разі реєстрації шлюбу – ст. 34 Цивільного кодексу України; під час роботи за трудовим договором, зайняття підприємницькою діяльністю [9].

Батьки та інші законні представники, як правило, мають авторитет і довіру неповнолітнього, можуть сприяти встановленню контакту з дитиною, отриманню правдивих свідчень, а також захисту його прав і законних інтересів. Разом із тим, якщо є підстави вважати, що батьки або інші законні представники зацікавлені в наданні неповнолітнім неправдивої інформації, чинять на нього негативний вплив чи їх інтереси суперечать інтересам особи, яку вони представляють, поліцейським такий законний представник може бути змінений іншим.

Так, я погоджуюся з вищевикладеним повністю, бо батьки грають у нашому житті чималу роль і кожна дитина по різному, але любить своїх батьків. Тому батьки можуть впливати на ті показання, що можуть дати діти, тому потрібно замінити їх на незаінтересовану особу, що не буде негативно впливати на дитину.

Закон чітко не регламентує права й обов'язки педагога. Уявляється, що він виступає в цьому випадку, як спеціаліст. Педагог має займатися вихованням і навчанням неповнолітніх такого самого віку, що й вік дитини, яка підлягає опитуванню. Завдання педагога – допомогти поліцейському встановити психологічний контакт, виробити правильну тактику проведення опитування, сформулювати запитання з урахуванням дитячої психіки або індивідуальних особливостей психіки неповнолітнього. 3. Тактика проведення опитування неповнолітніх осіб. Визначення алгоритму проведення опитування неповнолітніх осіб має надзвичайно важливе значення, оскільки при вірній побудові тактиці опитування поліцейський досягає наступних результатів: – вірний напрямок розслідування; – збирає матеріал, який здатен привести до покарання винної особи або швидкого звільнення невинної; – підтримує процес розслідування, зберігаючи час, гроші та ресурси; – збільшує громадську впевненість у поліцейській роботі, особливо при спілкуванні із свідками та жертвами злочинів, які прямо стикаються з поліцією.

На основі вищевикладеного можна виокремити деякі особливості опитування неповнолітніх:

- при опитуванні законний представник неповнолітньої особи має допомогти налагодити контакт з дитиною, а не в примусовій формі заставляти давати відповіді поліцейському;
- починати розмову з неповнолітнім з того, що ви колись так само, як і він мали непорозуміння з педагогами, батьками тощо;
- при проведенні опитування використовувати зацікавленість неповнолітньої особи на довільні теми не пов'язані із темою розмови для встановлення психологічного контакту;
  - враховувати вік дитини та соціалізацію її у суспільстві;
  - як одна із особливостей проведення опитування, слід відмітити схильність неповнолітніх осіб до перебільшення або до надмірної емоційності, що притаманно даному віку;
- опитування неповнолітньої особи також залежить й від місця його проведення. Так деколи розмову краще проводити на території неповнолітнього – це надає йому психологічної впевненості у своїх діях;
- перед проведенням опитування неповнолітньої особи, якщо є час та можливість, ознайомитися з його акаунтом в соціальних мережах
- це допоможе вивчити вподобання та інтереси неповнолітньої особи для подальшого налагодження контакту.

Висновок: таким чином, підсумувавши вищенаведене, слід наголосити тактика проведення опитування неповнолітніх осіб має свої особливості, оскільки позитивне ставлення до такої категорії осіб, вміння слухати, майстерність говорити, налагодження та підтримання контактів, вміння привернути та утримати увагу, безперешкодно долати бар'єри спілкування та вирішувати конфліктні ситуації, ефективно впливати на осіб з метою бажаних змін поведінки, допоможуть працівникам поліції підвищити ефективність обміну та сприйняття інформації, сформувати позитивний імідж та, відповідно, налагодити взаємодію з населенням.

1. Про Національну поліцію: Закон України, Положення про патрульну службу МВС: чинне законодавство. К.: ПАЛИВОДА А. В., 2015. 92 с. (станом на 07 серпня 2015 р.).

2. Сімейний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21–22. Ст. 135. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

3. Про охорону дитинства: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 30. Ст. 142. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021

5. Декларація прав дитини 1959 року. Організація Об'єднаних Націй. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_384

6. Про Національну поліцію: Науково-практичний коментар Закону України / кол. авт.; кер. авт. кол. Т. П. Мінка. Дніпро: ДДУВС, 2017. 480 с.

Чечель А.О.,
курсант факультету досудового розслідування
Науковий керівник: Рижкова С.А.,
старший викладач кафедри адміністративного права,
адміністративного процесу та
адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ БУЛІНГУ В УКРАЇНІ

У засобах масової інформації, у мережі Інтернет все частіше стали з'являтися повідомлення про негативну ситуацію в школах, пов'язану з конфліктами та агресивними діями дітей з приводу знущання один над одним. Розповсюдження подібної інформації у відкритому доступі дає змогу переконатись, що на сьогодні в Україні, та в багатьох країнах світу дуже гостро стоїть питання пов'язаних з булінгом серед дітей.

Підтвердженням проблемної ситуації в Україні стосовно такого негативного явища як булінг, свідчать наступні статистичні дані, так у 2018

році в українських школах було близько 109 тис. звернень до психологів з приводу цькування. З цією проблемою зверталися як самі учні, так і батьки з вчителями, 39% з усіх звернень було від дітей, 29% - від вчителів, ще 5% - від сторонніх людей, інші - від батьків [1].

Зупинимось на визначенні поняття булінгу. Отже булінг -це тривале фізичне або психічне насильство з боку індивіда або групи щодо індивіда, не здатного захистити себе в даній ситуації. Це форма жорстокого поводження, коли фізично або психічно сильний індивід або група таких отримує задоволення, заподіюючи біль, насміхаючись, домагаючись покори і поступок, заволодіваючи майном слабшого.

Існують різновиди булінгу: фізична агресія, словесний булінг, залякування, ізоляція, вимагання, пошкодження майна [2].

Кожен з даних видів характеризується по-різному і має свої особливості. Найчастіше зустрічаються залякування і словесний булінг. Зазвичай жертвами даного явища стають школярі, які мають явно виражені недоліки, мають неповний склад сім'ї ,носять окуляри, або за фізичною силою значно слабші за дитину, яка проявляє агресію. Булінг має прихований характер, багато дітей не розповідають про те, що їх принижують в школі, що з ними ніхто не спілкується, що вони не мають друзів навіть своїм батькам, тому ми маємо дуже багато нещасних випадків відносно дітей. Причиною цих випадків зазвичай стає булінг, жертви даного явища не можуть знайти підтримку ані в друзів, ані в батьків, бо вони залякані і бояться ще гірших наслідків. Більшість вчителів у школах, де це явище найпоширеніше навіть не помічають, що їх учнів принижують або насміхаються над ними, тому діти зазвичай не звертаються по допомогу до вчителів, вони безпорадні в цих ситуаціях. Не знайшовши допомоги і підтримки у близьких людей діти йдуть на відчайдушні кроки, такі як самогубства, це взагалі критична ситуація, яка на жаль, засвідчує, що несвоєчасне реагування, та невживання відповідних заходів, ігнорування таких ситуацій на подібні прояви булінгу, можуть мати дуже негативні наслідки. Тому дуже своєчасним є те, що Верховна Рада України ухвалила у першому читанні проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу за № 8584, де пропонується КУпАП доповнити новою статтею щодо булінгу, та передбачити адміністративну відповідальність стосовно батьків, діти яких вчиняють протиправні дії з ознаками булінгу, також адміністративній відповідальності будуть підлягати педагогічні, науково-педагогічні працівники, керівники, або засновники закладів освіти. Також визначення терміну булінг, пропонується закріпити в законі «Про освіту», де до функціональних обов'язки керівників передбачити повноваження щодо контролю протидії та запобігання проявів булінгу у закладах освіти [3]. Зазначена законодавча ініціатива, яка передбачає юридичну відповідальність за булінг надасть можливість не тільки профілактувати такі негативні прояви за допомогою бесід, тощо, а нарешті

дозволить застосовувати заходи адміністративного примусу до правопорушників, що в свою чергу повинно значно знизити кількість бажаних безкарно скоювати протиправні дії.

Слід зазначити, що сьогодні має місце проблема, непорозуміння дітей і батьків. Батьки не знають як допомогти своїй дитині у такій ситуації, щоб ще більше її не травмувати, а найголовніше вони навіть не розуміють, як виявити що в дитини проблеми на цьому підґрунті. В цьому напрямку повинні бути зустрічі шкільних психологів з батьками, навчання відповідним методикам, вміння розпізнавати чи є їх дитина жертвою булінгу, адже як зазначалося раніше, це явище має латентний характер.

Зрозуміло, що без належної взаємодії всіх державних інституцій стосовно попередження проявів булінгу, дану проблематику подолати фактично неможливо. Тому дуже актуальним є розроблення та подальше запровадження Національної програми із антибулінгу в закладах освіти [4]. Проведення в шкільних закладах освіти тематичних профілактичних бесід, щодо запобігання проявів булінгу, що дозволяє в межах виховного процесу серед школярів, роз'яснювати протиправні дії підлітків, які можуть мати негативні наслідки адміністративного та кримінального характеру.

Велику роль в попередженні булінгу відіграють працівники ювенальної превенції [5]. Це обумовлюється специфікою діяльності ювенального поліцейського, по-перше, коли дитина потрапляє до закладу(установи) поліції як жертва, правопорушник або свідок, з нею обов'язково повинен працювати ювенальний поліцейський, котрий має спеціальні знання і навички в області педагогіки та психології неповнолітніх, здатний в умовах стресового стану дитини, надати відповідну правову та психологічну допомогу, налаштувати на взаємодію в умовах довіри до поліцейських, вмінню встановити психологічний контакт з дитиною.

Для успішного подолання такого негативного явища як булінг, не останнє місце повинно відводитись і ЗМІ, стосовно висвітлення такої проблеми, з демонстративним осудом та позиціонуванням негативного відношення суспільства до школярів – агресорів. Слід зазначити, що окрім зазначених чинників немаловажна роль повинна відводитись і розповсюдженню номерів гарячих ліній щодо захисту дітей, така інформація повинна розміщуватись у шкільних закладах на стендах, де також повинні міститись телефони дільничних офіцерів поліції, представників ювенальної превенції, шкільних офіцерів поліції, тощо.

Отже, для успішного запобігання проявів булінгу, повинен застосовуватись комплексний організаційно-правовий підхід всіх державних інституцій метою діяльності яких є захист прав і свобод дитини, а також громадських правозахисних організацій, ЗМІ, батьків, вчителів, адже від вміння об'єднати зусилля на всіх рівнях, своєчасне виявлення причин булінгу, подолання негативних наслідків, залежить нормальний повноцінний розвиток дитини, її реалізація в суспільстві як особистості.

1. Самсонова Л. За рік у школах було зафіксовано 109 тис. звернень до психологів через булінг, - Міносвіти [Електронний ресурс] / Лариса Самсонова. – 1008. – Режим доступу до ресурсу: https://censor.net.ua/news/3080871/za_god_v_shkolah_bylo_zafiksirovano_109_tys_obrascheniyi_k_psihologam_izza_bullinga_minobrazovaniya.

2. Дайджест 112. Все про боротьбу з булінгом в Україні [Електронний ресурс] / Дайджест 112. – 511. – Режим доступу до ресурсу: <https://112.ua/glavnye-novosti/daydzhest-112-vse-o-borbe-s-bullinom-v-ukraine-468519.html>.

3. В Україні хочуть ввести адміністративну відповідальність за булінг [Електронний ресурс] / – Режим доступу до ресурсу: <https://www.unian.net/society/10283058-v-ukraine-hotyat-vvesti-administrativnuyu-otvetstvennost-za-bulling.html>

4. МОН спільно з трьома міністерствами розроблять програму дій з антибулінгу в сфері освіти [Електронний ресурс]. – 7. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-spilno-z-troma-ministerstvami-rozroblyat-programu-dij-z-antibulingu-u-sferi-osviti>.

5. Лариса З. Український поліцейський повинен бути захисником дитини [Електронний ресурс] / Зуб Лариса. – 1009. – Режим доступу до ресурсу: <https://112.ua/interview/bolshe-vsego-prestupleniy-v-otnoshenii-detey-sovershaetsya-vo-vremya-kogda-oni-idut-v-shkolu-461682.html>.

Шаповал Олексій Сергійович,
слухач магістратури факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Науковий керівник:

Кравченко Ірина Сергіївна,
доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної
діяльності, кандидат юридичних наук, доцент,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ» ТА «АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОСТУПОК»

Фактичною підставою адміністративної відповідальності є вчинення особою протиправної, винної (умисної чи необережної) дії чи бездіяльності, яка посягає на державний або громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління [1].

Попри те, що визначення адміністративного правопорушення, адміністративного проступку отримали певне законодавче закріплення, наукове їх обґрунтування у працях Ю.П. Битяка І.П. Іолосніченка, С.Т. Гончарука, Є.В. Додіна, А.Т. Комзюка, Л.В. Коваля, В.К. Колпакова, проблема співвідношення цих понять не вичерпана, свідченням чого є численні монографічні праці та навчальні видання на відповідну

адміністративно-правову тематику. Більше того, питання термінології публічного права належать до малодосліджених напрямків наукового пошуку, і можна стверджувати, що навіть основні поняття у цій галузі поки що не мають точного й адекватного лінгвістичного тлумачення [2].

Офіційне визначення адміністративного правопорушення дається в ч. 1 ст. 9 КУпАП України, згідно з якою адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на державний або громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку передбачено адміністративну відповідальність [3]. Статистика вчинених адміністративних правопорушень свідчить, що їх кількість в Україні з року в рік тенденційно збільшується, чим і обумовлюється актуалізація проблем застосування адміністративних стягнень за проступки в окремих державно-суспільних сферах [4].

Велика кількість науковців, які проводили дослідження в даній тематиці, вважають, що в КУпАП України одночасно використовуються й ототожнюються два терміни і тим самим два поняття - «адміністративне правопорушення» та «адміністративний проступок». Проте ці поняття не тотожні, оскільки адміністративне правопорушення передбачає порушення будь-якої адміністративно-правової норми - незалежно від того, чи передбачено за це відповідальність. Адміністративний же проступок слід розглядати як вид адміністративного правопорушення, за яке встановлено адміністративну відповідальність .

Неоднозначно розкриваються поняття «проступок», «правопорушення» і в сучасній українській мові. Порушення — відхилення від правил, відступ від законів; порушувати — робити, що-небудь всупереч наказові, закону. Проступок — вчинок, що порушує які-небудь норми, правила поведінки, загальноприйнятий порядок; провина. Відтак порушення — це недотримання системи правил, тоді як проступок — невиконання певного виду конкретно визначеної норми, правила поведінки.

Дещо відмінними є поняття «адміністративне правопорушення», передбачені Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими законодавчими актами, які містять адміністративно-правові норми. Так, ст. 319 Митного кодексу України передбачає, що для адміністративного правопорушення необхідною є наявність не просто протиправної, винної (умисної або з необережності) дії, як це передбачено ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення, а їх сукупності. Тобто виходить, що вчинення однієї такої дії згідно з Митним кодексом України не утворює адміністративне правопорушення.

Отже, «адміністративний проступок» та «адміністративне правопорушення» слід розглядати як окреме та загальне, диференційовано закріплюючи у законодавстві систему відповідних адміністративних стягнень, порядок їх накладення та виконання юрисдикційними органами.

Розмежування понять «адміністративний проступок» та «адміністративне правопорушення» має виключно науково-теоретичний характер, тоді як у законодавстві та правозастосовчій практиці ці терміни використовуються як синоніми.

Виходячи з науково-теоретичного розмежування понять «адміністративне правопорушення» та «адміністративний проступок», їхні ознаки мають отримати законодавче підґрунтя, позаяк виступають підставою адміністративної відповідальності, впливають на кваліфікацію дій чи бездіяльності порушника вимог закону, передбачають можливість застосування заходів адміністративного впливу, вибір відповідного виду і розміру стягнення.

1 . Адміністративна відповідальність в Україні: Навчальний посібник / За заг. ред. А.Т. Комзюка. — 2-е вид., перероб. і доп. — Х.: Ун-т внутр. справ, 2001. — С. 14.

2 . Харитонов О.Є., Харитонova О.І. Деякі проблеми вживання юридичної термінології у галузі приватного та публічного права // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Право і лінгвістика": У 2-х ч., 18-21 вересня 2003 р. — Сімферополь: Доля, 2015. — Ч. 1. — С. 21-26.

3. Адміністративно-правовою наукою майже за 20 років не було розроблено і запропоновано суттєвих теоретичних напрацювань з концепції адміністративного проступку, які б відповідали програмним політичним завданням і конституційним вимогам щодо оновлення законодавства у напрямку визнання головним обов'язком держави забезпечення прав і свобод людини [Колпаков В. Стан дослідження проступку в українському адміністративному праві // Право України. — 2005. — № 6. — С. 25-28].

4. Остапенко О.І. Адміністративна деліктологія: соціально-правовий феномен і проблеми розвитку. — Львів: Львівський інститут внутрішніх справ при Українській академії внутрішніх справ, 1995. — С. 73, 83, 167; Державний контроль за охороною навколишнього природного середовища та раціональним використанням природних ресурсів у 2002 році (форма № 1 — охорона природи): Статистичний бюлетень. — К.: Державний комітет статистики України. — 2003.

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

Шатрава Сергій Олександрович,
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративної
діяльності поліції Харківського національного
університету внутрішніх справ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

В умовах сьогодення, постає питання, що пов'язане із визначенням пріоритетів формування та реалізації антикорупційної політики держави та наявності дієвого правового інструментарію їх реалізації. Не є виключенням і

органи Національної поліції України, які створюються для охорони прав і свобод людини і громадянина, забезпечення публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, в тому числі і корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних із корупцією, але при цьому, самі часто стають суб'єктами таких правопорушень. Зазначене явище, негативно впливає на ефективність виконання поліцейськими своїх функціональних обов'язків, на ставлення громадянського суспільства до професії «поліцейського» тощо.

З'ясування сутності та змісту категорії «запобігання корупції в органах Національної поліції» здійснимо шляхом аналізу категорій загального порядку, з метою формування авторського визначення зазначеного явища, з огляду на корупціогенні фактори та окреслимо особливості цієї діяльності.

Зазначене явище має давню історію виникнення, навіть як само людство. Відразу зробимо припущення, що «корупція» – це обов'язкова негативна ознака, яка притаманна будь-якій державі та соціуму та є характеризуючою складовою цих явищ. Це пов'язано з тим, що будь-яка спільна діяльність людей передбачає вплив однієї особи на іншу, шляхом наділення одних осіб правом приймати рішення по відношенню до інших (або наділення матеріальними ресурсами), а це в свою чергу може викликати зловживання правом тощо.

Як зазначав В. В. Сташис, під корупцією слід розуміти вкрай небезпечно для держави негативне соціально-правове явище, тому що вона підриває авторитет державного апарату, дискредитує його діяльність, завдає економічної й політичної шкоди, гальмує розвиток реформ, практично знижує ефективність розроблених програм [1, с. 167]. М. І. Мельник характеризує «корупцію» як складне і багатоаспектне (економічне, політичне, правове, морально-психологічне) явище. Дослідник, наголошує на тому, що остання є своєрідним дзеркалом суспільства, його моральної і правової чистоти, економічного, політичного та соціального стану. Вона характеризує соціальні процеси, які відбуваються у державі та суспільстві, у ній знаходять своє відображення найбільш значущі для держави та суспільства проблеми [2, с. 28]. В свою чергу, Е. В. Невмержицький зазначає, що корупція це багатоаспектне діяння, що представляє собою соціально небезпечно явище, змістом якого є система негативних поглядів, настанов і діянь службових осіб інститутів влади та управління, державних і недержавних підприємств, організацій і установ, політичних партій та громадських організацій, спрямованих на задоволення особистих, групових або корпоративних інтересів шляхом використання свого службового становища, всупереч інтересам суспільства і держави [3, с. 44]. Автори колективної монографії «Корупція в Україні – не політика», поділяють корупцію на: побутову та масову, яка існує у вигляді традиції, звичаю або насаджується штучно [4].

Наведені та інші позиції вчених, які дають змогу прийти до таких висновків: 1) корупція – це негативне соціальне явище, яке існує в кожному

суспільстві; 2) має комплексний, багатоаспектний характер; 3) серед правових засобів подолання останнього, крім правових норм, вагомого значення мають норми моралі та релігійні норми; 4) неможливість повного викоренення цього негативного явища, навіть при умові існування покарання у вигляді страти в деяких державах; 5) панування в суспільстві свідомості, щодо необхідності використовувати будь-які можливості щодо прийняття рішення по відношенню до іншої особи, як невичерпне джерело для досягнення корисливої мети; 6) це завжди умисна діяльність, спрямована на збагачення або задоволення інших приватних інтересів; 7) корупційна модель поведінки в соціумі є поєднанням психологічного коріння та власної соціалізації особистості; 8) має прояв тільки публічно-правових відносинах; 9) корупція – це завжди діяльність, яка має прояв, як в активних діях так і бездіяльності; 10) є шкідливою, оскільки важливі рішення, приймаються на підставі прихованих мотивів, без врахування наслідків для суспільства [3, с. 31]; 11) вона підриває віру та зводить нанівець розуміння загальнолюдських цінностей щодо справедливості, людяності, чесності, доброчесності, порядності та верховенства права, як базових категорій для кожної держави; 12) здатність пристосовуватись до нових реалій життя тощо.

Розглядаючи етапи становлення нормативного закріплення у вітчизняному законодавстві категорії «корупція», зазначимо, що останні можна поділити на наступні: 1) пострадянський етап, який пов'язаний з не сформованістю власного національного законодавства про корупцію, характеризується відсутністю нормативного закріплення останнього (1990-1995 роки) та відсутністю стратегічного бачення подолання цього явища; 2) другий етап характеризується прийняттям у 1995 році Закону України «Про боротьбу з корупцією». В останньому було визначено, що корупція – це діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для одержання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг. Зазначена конструкція була першою спробою на законодавчому рівні визначити сутність цього явища, визначити види правопорушень та покарання (1995 – 2011 рр.); 3) третій етап, ознаменований подіями, які спрямовані на необхідність формування антикорупційної політики держави, що знайшло своє відображення в прийнятті Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції». Так, на законодавчому, загальнообов'язковому рівні було надано трактування корупційного правопорушення як умисного діяння, що містить ознаки корупції, вчиненого особою, зазначеною в ч. 1 ст. 4 цього Закону. При цьому під корупцією визначалось – використання особою наданих їй службових повноважень і пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки або пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих

їй службових повноважень і пов'язаних із цим можливостей [5] (2011 – 2014 рр.); 4) четвертий етап має свої особливості, які пов'язані із формуванням та реалізацією нової Антикорупційної стратегії та успішному впровадженню нових антикорупційних механізмів (починаючи з 2014 р. по теперішній час). Серед них – декларування майнового стану публічних службовців, запобігання та врегулювання конфліктів інтересів, перевірка доброчесності службовців та моніторинг їхнього способу життя. Також, визначальним є прийняття Закону України «Про запобігання корупції», в якому передбачено дефініцію «корупція», закріпити як, використання особою, передбаченою відповідним положення Закону, наданих їй службових повноважень і пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень і пов'язаних із цим можливостей. Саме ж корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції або в інший спосіб порушує встановлені законом вимоги й обмеження, вчинене відповідною особою, за яке законом встановлено кримінальну, цивільно-правову чи дисциплінарну відповідальність [6].

Зазначимо, що визначення корупції на законодавчому рівні постійно вдосконалюється в залежності від практики правозастосування та викликів сучасності.

На підставі викладеного, сформулюємо авторську позицію щодо категорії «запобігання корупції в діяльності органів Національної поліції». Це складова частина загальнодержавної антикорупційної політики, яка об'єднана національною ідеєю подолання цього негативного явища, включає стратегію розвитку публічно-правових відносин щодо усунення, нейтралізації чи обмеження дії посадових осіб органів Національної поліції (детермінант) корупції та цілеспрямованому впливі за допомогою комплексу адміністративно-правових інструментів для досягнення поставлених цілей, що складаються у сфері реалізації завдань та функцій Національної поліції України.

Метою запобігання корупції в діяльності органів Національної поліції України є: стимулювання посадових осіб Національної поліції до правомірної поведінки щодо виконання завдань та функцій, які покладені на них; перешкоджання вступу їх у корупційні відносини; припинення таких відносин; недопущення провокацій протиправних дій з боку осіб, які не є посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави; формування іміджу органів Національної поліції як державної інституції, що підтримує національну ідею подолання цього негативного явища та робить відповідні шляхи для її реалізації; створення правових та організаційних засад запобігання корупції в органах Національної поліції; розроблення

превентивних антикорупційних механізмів, правил щодо усунення наслідків корупційних проявів.

1. Сташис В. В. Проблеми боротьби з організованою злочинністю і корупцією в Україні / В. В. Сташис // Вісн. Акад. прав. наук України : зб. наук.пр. – Х. : 2001. – Вип. 2. – С. 163–168.

2. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : моногр. / М. І. Мельник. – К. : Юридична думка, 2004. – 400 с.

3. Невмержицький Е. В. Корупція в Україні : причини, наслідки, механізми протидії : моногр. / Е. В. Невмержицький. – К. : КНТ, 2008. – 368 с.

4. Журавський В. С. Корупція в Україні – не політика : моногр. / В. С. Журавський, М. І. Михальченко, О. М. Михальченко. – К. : Фенікс, 2007. – 408 с.

5. Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України від 07.04.2011 р. № 3206-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 40. – Ст. 404.

6. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18>.

7. Політична корупція перехідної доби / за ред. С. Коткіна, А. Шайо. – К. : К.І.С., 2004. – 440 с.

Шатрава Сергій Олександрович,

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри адміністративної діяльності поліції

Харківського національного

університету внутрішніх справ

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

В умовах сьогодення, вельми актуальним є питання визначення сутності, мети, особливостей та науково обґрунтованого поняття «запобігання корупції в діяльності органів Національної поліції», що є необхідною складовою антикорупційної політики держави, ефективність якої є запорукою належного виконання працівниками Національної поліції своїх повноважень щодо дотримання прав і свобод людини і громадянина, впливає на формування позитивного іміджу нашої держави та поглиблення процесів інтеграції до європейської спільноти тощо.

На актуальність проблематики щодо запобігання та протидії корупції в діяльності державних інституцій в цілому та Національної поліції зокрема, звертали увагу провідні вчені у галузі адміністративного права: В. Б. Авер'янов, С. М. Алфьоров, М. Ю. Бездольний, В. М. Гаращук, О. В. Джафарова, І. А. Дьомін, В. А. Завгородній, Д. І. Йосифович, М. І. Мельник, Є. В. Невмержицький, О. М. Охотнікова, О. Я. Прохоренко,

С. С. Рогульський, С. С. Серьогін, О. В. Ткаченко, І. І. Яцків, А. О. Яфонкін та інші.

На початку варто вказати, що аналіз закріплення категорії «корупція» в законодавчих актах, порушив перед нами одну проблему, яка має вагоме значення щодо викоренення цього негативного явища. Ця проблема полягає у визначенні напрямків (функцій) держави, які спрямовані на подолання корупції. З метою визначення останніх, проаналізуємо існуючі наукові напрацювання щодо таких категорій, як: «протидія», «запобігання» та «профілактика корупції» тощо. Зауважимо, що аналіз назв законодавчих актів, щодо визначення категорії «корупції» свідчить, що останні на протязі всієї незалежності Української держави, використовували різні поняття: «боротьба», «протидія», «запобігання».

Звідси виникає питання, що вкладається в зміст останніх, та що, враховуючи сучасні виклики, найбільш повно розкриває діє пов'язанні із формуванням та реалізацією державної антикорупційної політики?

Для цього звернемося до теоретичних напрацювань. Так, Г. А. Аванесов, розглядає боротьбу з правопорушеннями як багаторівневу діяльність, різні рівні якої є нерівнозначними і відносяться один до одного як частини до цілого, входять один в одного. При цьому найширшим поняттям пропонується вважати «боротьбу з правопорушеннями», яким, на думку автора, охоплюється вся робота органів виконавчої влади і громадськості, спрямована на охорону інтересів суспільства і громадян від злочинних зазіхань [1, с. 235]. Дослідник включає в зміст цієї категорії усе, починаючи від розробки законодавства і його застосування, і закінчуючи закріпленням результатів виправлення і перевиховання осіб, які скоїли правопорушення, у тому числі, й виявлення та усунення причин і умов правопорушень. Зазначена позиція, є занадто широкою та містить багато дискусійних моментів. На думку С. А. Гадейбоєва, термін «боротьба» асоціюється переважно з моментом активного наступу на корупцію, із застосуванням репресивних заходів кримінально-правового та іншого характеру, із протиборством з конкретними проявами корупції і особами, які їх вчинили. Він зазвичай не ототожнюється з антикорупційними заходами профілактичного характеру [2, с. 38]. В. О. Белік, зазначає, що «боротьба», використовується у багатьох аспектах адміністративно-правового регулювання антикорупційних заходів, цей термін видається більш придатним для характеристики досліджуваного державно-правового механізму [3, с. 188]. Зазначене твердження є дискусійним, оскільки вчений, категорію «боротьба», ототожнює з державним механізмом, що на нашу думку, в умовах людиноцентристської концепції розвитку держави є неприпустимим.

Цікавою є позиція, висловлена М. І. Мельником, який зазначає, що досить часто терміном «боротьба з корупцією» не охоплюються профілактичні заходи антикорупційного характеру. У свою чергу, термін

«контроль над корупцією» вживається як синонім терміна «запобігання корупції» [4, с. 213]. Ми проти такого порівняння, оскільки завдання, яке стоїть перед державними інституціями – це зменшення рівня корупції, викоренення останньої, а якщо мова йде про «контроль», то вбачається, що держава дозволяє здійснювати корупційні дії, питання стоїть лише здійснення останньої в рамках певних процедур. При цьому вчений виокремлює такі напрямки протидії корупції як: 1) запобігання корупції; 2) виявлення, розслідування, розгляд фактів корупційних діянь, забезпечення передбаченої законом відповідальності за корупційні правопорушення у всіх випадках їх вчинення; 3) вдосконалення антикорупційного законодавства; 4) поновлення законних прав та інтересів фізичних та юридичних осіб, усунення наслідків корупційних діянь [4, с. 219]. Підсумовуючи вищенаведену позицію, зауважимо, що ми не погоджуємось, що «запобігання» є складовою «протидії», оскільки, на нашу думку, ці види діяльності, по-суті, є самостійними, мають різну мету та суб'єктів реалізації тощо. Категорія «протидія» тлумачиться як дія, яка спрямована проти іншої дії і яка перешкоджає їй [5, с. 992]. Вважаємо, що «протидія» застосовується, як правило, тоді, коли йдеться про припинення чогось, що вже відбувається тощо. Наголосимо, що «протидія», як самостійна складова антикорупційної політики також викликає заперечення. Це пов'язано з тим, що в загальному вигляді корупція, проявляється у вчиненні або правопорушення, або злочину, склади яких, містяться у нормативних актах, а тому охоплюються такою функцією держави, як – правоохоронна тощо.

При цьому ми погоджуємось із М. І. Мельником, в частині виокремлення в якості самостійного виду антикорупційної політики держави, такої складової, як – профілактика. Але виникає питання, як співвідносяться категорії «профілактика корупції» та «запобігання корупції»? На нашу думку, «запобігання» й «профілактики» мають одну мету та застосовуються до вчинення корупційного правопорушення або правопорушення пов'язаного з корупцією і з самим правопорушенням не пов'язані на відміну від заходів протидії правопорушенням та відповідальності за нього. При цьому категорія «запобігання» є ширшою за «профілактику», оскільки остання, спрямована на визначене коло осіб, які раніше були суб'єктами правопорушень або порушували встановлені правила поведінки. Наголосимо, що категорія «запобігання корупції» є ширшою від категорії «профілактика корупції» як за сферою управлінської діяльності, так і за колом суб'єктів, що охоплюються цим поняттям. Отже, зробимо проміжний висновок, що держава, в особі певних державних інституцій за допомогою правового інструментарію здійснює заходи щодо запобігання корупції та протидії останній. Ці заходи, визначаються в державній антикорупційній політиці держави тощо.

Трансформуючи вищенаведені позиції на предмет нашого дослідження, сформулюємо авторську позицію щодо категорії «запобігання корупції в діяльності органів Національної поліції». Це складова частина

загальнодержавної антикорупційної політики, яка об'єднана національною ідеєю подолання цього негативного явища, включає стратегію розвитку публічно-правових відносин щодо усунення, нейтралізації чи обмеження дії посадових осіб органів Національної поліції (детермінант) корупції та цілеспрямованому впливі за допомогою комплексу адміністративно-правових інструментів для досягнення поставлених цілей, що складаються у сфері реалізації завдань та функцій Національної поліції України [6, с. 24-25].

Метою запобігання корупції в діяльності органів Національної поліції України є: стимулювання посадових осіб Національної поліції до правомірної поведінки щодо виконання завдань та функцій, які покладені на них; перешкоджання вступу їх у корупційні відносини; припинення таких відносин; недопущення провокацій протиправних дій з боку осіб, які не є посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави; формування іміджу органів Національної поліції як державної інституції, що підтримує національну ідею подолання цього негативного явища та робить відповідні шляхи для її реалізації; створення правових та організаційних засад запобігання корупції в органах Національної поліції; розроблення превентивних антикорупційних механізмів, правил щодо усунення наслідків корупційних проявів [с. 25].

До основних ознак запобігання корупції в органах Національної поліції України слід віднести: 1) результат суспільного запиту, необхідна умова проведення всіх проголошених реформ державних інституцій в цілому та Національної поліції зокрема; 2) визначений правовий інструментарій, що необхідний для досягнення поставлених цілей; 3) обов'язковий характер для всіх поліцейських; 4) публічний інтерес – новий європейський правоохоронний орган, в основі роботи якого європейські цінності забезпечення прав і свобод людини і громадянина; 5) чітко визначені цілі, завдання та напрямки щодо запобігання корупції в діяльності Національної поліції; 6) спрямованість на ефективну реалізацію прав і свобод людини і громадянина, що закріплені в Конституції України; 7) створення такої системи соціальних зв'язків, за якої істотно зменшується ймовірність виникнення ситуацій, які спонукають до зловживання службовим становищем; 8) відкритість та доступність для громадськості та всіх осіб, які цікавляться питаннями запобігання корупції в органах Національної поліції цієї діяльності; 9) створення відповідних стимулів до правомірної поведінки та обмежень для зловживань службовим становищем посадовими особами Національної поліції тощо [6, с. 25].

1. Аванесов Г. А. Криминология /– М. : Академия МВД, 1984. – 498 с.

2. Гадойбоев С.А. Поняття та причини корупції серед особового складу органів внутрішніх справ України / С. А. Гадойбоев // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2002. – № 5. – С. 36–43.

3. Белік В. О. Поняття та структура механізму адміністративно-правової протидії корупції прокуратурою України / В. О. Белік // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – №

3-2. – С. 188–192 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pap.in.ua/3-2_2013/7/Bielik%20V.O..pdf.

4. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : моногр. / М. І. Мельник. – К. : Юридична думка, 2004. – 400 с.

5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – Київ, Ірпінь : ВТФ Перун, 2003. – 1440 с.

6. Шатрава С. О. Теорія і практика запобігання корупції в органах Національної поліції України : адміністративно-правове дослідження: моногр. / С. О. Шатрава. – Х. : Діса плюс, 2016. – 456 с.

Шерстюк М.П.

курсант факультету превентивної діяльності

Науковий керівник:

Рижкова С.А.,

старший викладач кафедри адміністративного права,

адміністративного процесу та

адміністративної діяльності

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ДО ПРОБЛЕМИ ДИТЯЧОЇ БЕЗПРИТУЛЬНОСТІ ТА БЕЗДОГЛЯДНОСТІ В УКРАЇНІ

Близько 100 тис. дітей в Україні є безпритульними. В основному це діти, які були покинуті батьками, самі залишили сім'ї або дитячі заклади, де вони виховувались, і не мають певного місця проживання. Також це бездоглядні діти з неблагополучних сімей, в яких мають місце алкоголізм, наркоманія та інші аморальні прояви життя. В результаті цих причин діти надані самі собі: живуть на вулиці, в підвалах, гріються в каналізаційних люках і на теплотрасах, жебракують, крадуть і т.д. [1].

Феномен дитячої безпритульності та бездоглядності є міждисциплінарним об'єктом та предметом дослідження ряду наук: соціології, педагогіки, психології тощо. Проблемами дитячої безпритульності та бездоглядності з різних аспектів розуміння цих суспільних явищ займається велике коло науковців, юристів, досвідчених педагогів, які присвятили чимало років цим дослідженням, науковим працям. Серед них: І. Доля, Т. Лорінцева, І. Горобець, В. Дейн, Н. Павлик та багато інших, зокрема, найбільш об'єктивно і влучно причини дитячої безпритульності та бездоглядності виділили такі вітчизняні науковці, як О. Безпалько, Л. Гурковська, Т. Журавель, І. Зверєва, Ж. Петрочко.

На думку І. Доли, найбільш поширеними причинами дитячої безпритульності та бездоглядності є: нездатність батьків виховувати своїх

дітей унаслідок зубожіння або безвідповідальності батьків; застосування батьками жорстоких форм виховання своїх дітей; недосконалість реабілітаційно-профілактичної роботи, яка здійснюється в притулках для дітей (інтернатах, спеціальних школах); безробіття, пияцтво батьків, зростання цін та недоступність продуктів першої необхідності, зокрема дитячої [2].

За іншим підходом В. Дейна причини дитячої бездоглядності та безпритульності поділяються на: 1. економічні: низький матеріальний прибуток сім'ї; безробіття; стійка зайнятість батьків на роботі, що зумовлює їх довготривалу відсутність; погіршення якості функціонування державних органів та установ, що займаються вихованням дітей; 2. соціальні: асоціальний спосіб життя (алкоголізм, наркоманія, токсикоманія), проституція та інша злочинна діяльність батьків[3].

Окрім перерахованих проблем дитячої бездоглядності та безпритульності, причиною таких прогресуючих асоціальних явищ можуть виступати недостатність уваги та ролі державної політики, неефективність і однострійність діяльності поліції, зокрема підрозділів ювенальної превенції, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, закладів, установ, які покликані захищати, реалізувати та гарантувати права, свободи дітей.

Невипадково у держав з високим показником злочинності неповнолітніх, дитячого жебрацтва, невідвідування ними загальноосвітніх навчальних закладів та установ є загроза явної деградації країни та її ймовірного розпаду як універсальної політико-територіальної організації. Саме на молоде покоління українців держава ставить вагомий акцент у подальшому її розвитку.

Ювенальна превенція – це підрозділ у складі Національної поліції України, функціонування та діяльність якої спрямована на попередження та унеможливлення проявам асоціальної (девіантної) поведінки дітей, підлітків, дитячої бездоглядності та безпритульності всіма методами та засобами, які знаходяться в їх розпорядженні та в межах її компетенції. Ювенальна превенція, ураховуючи її основне призначення та завдання в галузі охорони дитинства органами внутрішніх справ, не може стовідсотково вирішувати проблеми дитячої бездоглядності та безпритульності без участі громадськості, широкого кола педагогів загальноосвітніх, дошкільних та спеціальних закладів, які за допомогою певних випробуваних роками методик виховують та навчають дітей. Якщо об'єднати потенціал і зусилля усіх перерахованих органів, закладів, установ, які покликані захищати, забезпечувати й реалізовувати права та свободи дітей, тоді цілком можливе успішне подолання проблеми дитячої бездоглядності та безпритульності або принаймні знизити негативну статистику цих асоціальних явищ на загальнодержавному рівні.

Терміни «девіантна поведінка» та «асоціальна поведінка» є тотожними за своєю сутністю. Невипадково підрозділи ювенальної превенції

концентрують особливу увагу на дітях, які прогулюють навчальні заняття, проводять вільний час із пляшкою пива, сигаретами, у комп'ютерних ігротеках або просто збираються вночі, щоб скоїти які-небудь протиправні діяння. Найпоширенішою причиною такої поведінки є прагнення дітей, підлітків, яким недостатньо або зовсім не приділяють уваги батьки або у яких виникають конфлікти, непорозуміння у класі з ровесниками, виділитися й показати світу, що вони дорослі та здатні виконувати вчинки дорослих (заробляти гроші, правда, незаконними способами, пити, курити тощо). Такі діти вважають, що допомога батьків, педагогів або взагалі дорослих їм не потрібна, і вони самі зможуть подолати життєві труднощі, хоча на підсвідомому рівні кличуть на допомогу, прагнуть її отримати, самі цього не усвідомлюючи. Проте їхні власні стереотипи є згубними для їх життя, бо такі діти з високою часткою вірогідності в майбутньому стають безкультурними, безграмотними, злочинцями, п'яницями, наркоманами або іншими асоціальними суб'єктами суспільства, які становлять потенційну небезпеку громадському порядку. Такий негативний контингент осіб громадськість засуджує, відчужує від себе, а з боку держави в особі правоохоронних органів зазнають санкціонування. Отже, дитяча бездоглядність – це один з наслідків девіантної поведінки дітей або їх батьків, за якого діти мають зареєстроване місце проживання, проте вимушені залишатися більший час на вулиці через пияцтво батьків, їх безвідповідальність і неспроможність утримувати дітей або через психологічну схильність дитини до вулиці та бродяжництва тощо. Тобто дитяча бездоглядність може виникнути і в більш-менш благополучних сім'ях, де батьки по-справжньому прагнуть надати своїм дітям найкращі умови для розвитку їх особистості. Проте діти відхиляють допомогу батьків через їх конфлікти з ровесниками у школі або внутрішню психологічну схильність до бродяжництва і вириваються на вулицю. Дитяча безпритульність – це один з наслідків девіантної поведінки батьків і тільки або їх смерті, унаслідок чого діти таких батьків не мають постійного місця проживання і вимушені жити на вулиці або будь-де. У даному випадку головною причиною дитячої безпритульності є асоціальна поведінка дорослих у сім'ї. Таких дітей держава має приютити в спеціальних закладах, установах (спеціальних школах, інтернатах) та проводити комплексну психологічну реабілітацію цих дітей, а також їх навчання й виховання. Сучасна дитяча бездоглядність та безпритульність зумовлені неблагополучним станом політики, економіки, культури, освіти. Причиною асоціальних явищ можуть виступати недостатність уваги та ролі державної політики, неефективність і одностайність діяльності поліції, зокрема підрозділів ювенальної превенції, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, які покликанні захищати, реалізувати та гарантувати права, свободи дітей. Загалом дитяча бездоглядність та безпритульність є об'єктами дослідження та діяльності підрозділів ювенальної превенції поліції,

загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних закладів, установ, які покликані захищати, реалізувати та гарантувати права та свободи дітей.

Державна політика у сфері охорони дитинства неодмінно повинна направити свої зусилля на консолідацію потенціалу та зусиль усіх перерахованих органів закладів, установ, які покликані захищати, забезпечувати й реалізовувати права та свободи дітей. Тільки тоді цілком можливе успішне подолання проблеми дитячої бездоглядності та безпритульності або принаймні знизити негативну статистику цих асоціальних явищ на загальнодержавному рівні.

---

1. Основні категорії дитячих проблем в Україні [Електронний ресурс] / – Режим доступу до ресурсу: <http://uwcfoundation.com/ua/detskie-problemy>

2. Доля І.М. Подолання дитячої безпритульності: міжнародна та вітчизняна практика / І.М. Доля // Стратегічні пріоритети.-2010.-№1.-С.55-59.

3. Дейна В.В. Діти, позбавлені батьківського піклування, як феномен соціального сирітства / В.В. Дейна // Соціальна педагогіка: теорія і практика.-2006.-№ 1.-С.33-37.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОБОТИ
З НЕПОВНОЛІТНІМИ ОСОБАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Матеріали
Всеукраїнського круглого столу*

(м. Дніпро, 12 грудня 2018 року)

Редактор, оригінал-макет – *А.В. Самотуга*
Редактор – *Н.Ю. Веріго*

Підп. до друку 25.01.2019 р. Формат 60x84/16. Друк – RISO. Папір офісний.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 11,75. Обл.-вид. арк. 12,50.
Тираж – 50 прим. Зам. № 01/19-зб

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6054 від 28.02.2018